

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

123

XIV-то обикновено Народно събрание.

Втора редовна сесия.

LXXXVI заседание, срѣда, 24 февруарий 1910 г.

(Открито отъ подпрѣдседателя г. Н. Гимиджийски, въ 10 ч. 30 м. прѣди пладне)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: (Звъни)
Засѣданието се отваря.

Има налице нужното число народни прѣдставители, за да се състои то законно.

(Отъ 197 народни прѣдставители отсъствуватъ 40, а именно: г. г. Д. Атанасовъ, М. Бакърджиевъ, А. Башевъ, А. Вѣлорѣчки, К. Велиновъ, Никола Георгиевъ, С. Георгиевъ, Й. Гунчевъ, М. Дановъ, А. Димитровъ, П. Димитровъ, В. Душковъ, Л. Ивановъ, П. Ивановъ, А. Кантазирски, Х. Конкилевъ, Н. Коцевъ, М. Кърпаровъ, Н. Кжневъ, О. Мачиндж, Ц. Мисловъ, М. Михайловъ, К. Новаковъ, Т. Ноевъ, Г. Палашевъ, Н. Поповъ, С. Поповъ, Г. Радойковъ, Дръ Е. Разпоповъ, И. Реджебовъ, С. Родевъ, Т. Сталковъ, С. Стефановъ, Х. Тоневъ, Х. Тричковъ, И. Хаджиевъ, Н. Холевичъ, А. Христовъ, Д. Чакъровъ и Н. Чолаковъ)

Пристъпваме къмъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за разрѣшение на общинитѣ: Ломъ, Кюстендилъ, Стара-Загора и пр. да сключатъ заеми. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете).

„Докладъ до Народното събрание.

„Заемитѣ, за чието разрѣшение прѣдставлявамъ въ Народното събрание приложения законопроектъ, сж прѣдначинени изключително за удовлетворение на нужди, които по своя характеръ сж належащи за посоченитѣ общини и не могатъ да бждатъ реализирани чрезъ редовнитѣ бюджетни срѣдства на сжитѣ. Внимателното проучване финансовото положение на тия общини, направено въ повѣреното ми министерство, е показало, какво службата по исканитѣ заеми ще може да бжде редовно извршвана.

„Гр. София, 22 февруарий 1910 г.

„Министъръ на вътрѣшнитѣ работи:

М. Такевъ.

„Законопроектъ

за разрѣшаване на общинитѣ въ градоветѣ: Ломъ, Кюстендилъ, Стара-Загора, Свищовъ, Станимака, Плевенъ, Дупница, Балчикъ и Харманлий да сключатъ заеми.

„Чл. 1. Разрѣшава се на общинитѣ въ градоветѣ: Ломъ, Кюстендилъ, Стара-Загора, Свищовъ, Стани-

мака, Плевенъ, Дупница, Балчикъ и Харманлий да сключатъ заеми въ размѣритѣ и при условията, показани въ слѣднитѣ членове.

„Чл. 2. Ломска градска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 400.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще служатъ постѣпленията отъ общинскитѣ приходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ „крѣвнината“, „кринината“ и „кантарината“ — приходи, заложенни и по сключения прѣвъ 1907 г. прѣдъ Българската земеделска банка заемъ отъ 300.000 л. златни на сжщата община, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребѣятъ за постройката на три основни и едно класно училища и за направа на главната улица въ града и частъ отъ улица „Софийска“, съ дължина 300 п. м.

„Чл. 3. Кюстендилска градска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 350.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще служатъ постѣпленията отъ приходитѣ, заложенни по-рано, като обезпечение по заема отъ 800.000 л., на сжщата община, както и постѣпленията отъ: абонамента за вода отъ градския водопроводъ, налога върху надписитѣ и керемидарницитѣ и такситѣ за изхвърляне смѣтътъ, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребѣятъ за: постройка на модерна скотобойна — 31.266 л., квартално основно училище — 55.605 л. и втори етажъ на училището „Отецъ Паисий“ — 44.000 л., както и за окончателно довршване започнатитѣ съ срѣдствата отъ 800.000 л. заемъ отъ 1907 г. общински постройки, както слѣдва:

„1. За прѣустройство на „Чифте-баня“	70.000 л.
„2. За построяване водопроводитѣ и резеруаритѣ на студентѣ води	10.000 „
„3. За каптажа на топлиитѣ води	30.000 „
„4. За постройка на по-главнитѣ канали	25.000 „
„5. За направата на пералня	5.000 „
„6. За изплащане отчуждени мѣста и сгради по прилагане градския планъ	60.000 „

„Свободниятъ остатѣкъ отъ около 20.000 л. ще послужи за попълване, при нужда, недостига по горнитѣ суми.

„Чл. 4. Старозагорска градска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 350.000 л. златни и

ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ приходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ „врѣхнинитъ“ и отъ „бача“, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ за постройка на четири прогимназиялни и двѣ основни училища — първитъ въ самия градъ, а вторитъ — въ с. с. Зора и Кольо-Ганчово, числящи се къмъ състава на Старозагорската градска община.

„Чл. 5. Свищовска градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ на 250.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ доходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ общинскитъ врѣхнини и отъ „кринина-кантарината“, „крѣвнината“ и „интизапа“, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за постройка на три училищни здания: за дѣвическа гимназия, III-класна мъжка прогимназия и едно основно училище, както и за изплащане стойността на потребнитъ за тия училища частни мѣста.

„Чл. 6. Станимашка градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ на 40.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинския доходъ „сергийно право“, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ за постройка на училищно здание въ „Кюмюрджи-махла“ на града.

„Чл. 7. Плевненска градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 3.000.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка, на текуща смѣтка, при условия: а) лихва 7% годишно и срокъ за изплащане 50 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ доходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ „интизапа“, „крѣвнината“, „кринината“, „кантарината“, „бача“, „сергийното право“ и отъ наема на общинскитъ дюкени, скотобойната и халитъ, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително:

„1. За амортизация на стария къмъ Българската народна банка дългъ на общината	1.000.000 л.
„2. За лѣтящи дългове	483.511 „
„3. За водоснабдяване	600.000 „
„4. За изплащане стойността на отчуждени за нуждитъ на водоснабдяването мѣста и за наемане специалисти за приготвяне потребнитъ планове, проекти и др.	125.000 „
„5. За постройка на салхана	100.000 „
„6. За постройка на табашки и кожарски работилници	50.000 „
„7. За изплащане стойността на отчуждени за улици мѣста	300.000 „
„8. За постройка на градски касалски, зарзаватчийски и рибарски дюкани	100.000 „
„9. За направа на 3 моста — единиятъ при табашкия мостъ, другиятъ при градската градина и третиятъ — при казармитъ	75.000 „
„10. За постилане на улици	100.000 „
„11. За настилане на „Съръ-пазаръ“	50.000 „
Или всичко.	2.983.511 л.

и г) заемътъ ще се изтегли: прѣзъ 1910 г. — 2.000.000 л., отъ които на първо врѣме ще се взематъ сумитъ, нужни по изброенитъ въ буква в пунктове 1, 2 и 7 и прѣзъ 1911 г. — още 1.000.000 л. за останалитъ нужди.

„Чл. 8. Дупнишка градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 300.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ доходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ „крѣвнината“, „кринината“ и „кантарината“, а въ случай на нужда, и „интизапа“; в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително:

„1. За канализация и водоснабдяване	110.000 л.
„2. За абѣлѣжка. Къмъ тая сума ще се прибавятъ и неизразходванитъ 257.600 л., разрѣшени съ чл. 3 отъ закона за разрѣшаване на общинитъ: Варненска, Дупнишка, Карловска, Никополска, Пешерска, Плевненска, Чирпанска и Лѣвнишка да сключатъ заемъ.	
„3. За постройка на доходно общинско здание	160.000 л.
„4. За постройка на основно училище	20.000 „
„5. За направа на мостове и поправка на улици	10.000 „

„Чл. 9. Слѣдъ изтичане на 1910 г. Българската народна банка, въ зависимостъ отъ паричното тържище, финансовото положение на общината и оползотворението на горнитъ 300.000 л. може да заеме на общината още 300.000 л., които да бѣдатъ употребени:

„1. За водоснабдяване и канализация	170.000 л.
„2. За постройка на основни училища	80.000 „
„3. За направа на мостове и поправка на улици	50.000 „

„Чл. 10. Балчишка градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 200.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ доходи, които замѣстватъ данъка „октроа“ и отъ „крѣвнината“, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ:

„1. За регулация на улицитъ — изплащане стойността на отчуждени за цѣльта мѣста и сгради — по надлежно одобрена подробна вѣдомостъ	150.700 л.
„2. За изплащане общинския дългъ къмъ Д. П. Кенкова, за построенитъ отъ него здания за житна борса и основно училище	23.000 „
„3. За постройка на основно училище въ „Гемиджи-махле“	26.300 „

„Чл. 11. Слѣдъ изтичане на 1910 г. Българската народна банка, въ зависимостъ отъ паричното тържище, финансовото положение на общината и оползотворението на отпуснатитъ дотегнава суми, може да заеме на общината още 200.000 л., които да се употребятъ главно за шосиране най-важнитъ улични артерии на града.

„За подробното разпрѣдѣление сумитъ отъ допълнителния заемъ прѣдварително ще бѣде взето съгласието на Министерството на вътрѣшнитъ работи.

„Чл. 12. Харманлийска градска община. Заемътъ ще бѣде въ размѣръ 20.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 10 години; б) за гаранция ще се заложатъ постъпленията отъ общинскитъ доходи, които замѣстватъ данъка „октроа“, отъ „крѣвнината“ и „кантарината“, и в) срѣдствата отъ заема ще се употребятъ изключително за доизкарване постройката на училищното здание.

„Чл. 13. Доходитъ, които се залагатъ срѣщу заемитъ ще се внасятъ направо въ Българската народна или земледѣлска банка, която, като одържи съответна частъ за лихви и погашение, остатъкътъ ще връща на правоимеющитъ.

„Чл. 14. Паритъ прѣдначинени за строения, ще се отпускатъ отъ банката по ситуации за извър-

шени работи. Разходите ще се извършват съгласно действующите закони и правилници за градските общини, за обществените предприятия и за отчетността по бюджета.

„Чл. 15. Тия от горните заеми, които не са предвидени в бюджетите за 1910 г., ще се впишат на приход и разход в извънредни допълнителни бюджети, които ще съставляват неразделна част от бюджетите на респективните общини за текущата 1910 г.“

Председателствующ Н. Гимиджийски: Има думата г. Вълчо Георгиев.

В. Георгиев: Г. г. народни представители! По принцип не можем да се обявим против заемите, но работата е, че когато се прави един заем, било на една община, или на държавата, по-напред трябва да се смислят средствата, с които разполага общината или държавата, и тогава да се прави тоя заем. Ние тук виждаме, че гаранциите, които дават различните общини, които ще правят заеми и които са молили г. министра да иска разрешението на камарата да направят заеми, са едни и същи; между тия гаранции, които ще дадат за тези заеми, които са доста крупни суми, са и онзи приходи, които служат за издържането на общинските бюджети. Ние тук от 2 години вървем за създаване и сме прокарали доста заеми и се тъй набърже; но, би било желателно, когато се разисква да се разреши на една община, била тя селска или градска, да направи един заем, желателно би било, казвам, г. министърът на вътрешните работи да представи нейния действующ бюджет и, когато ние видим този бюджет, видим какви приходи и разходи са предвидени, какъв излишък остава, тогава ние ще сждим, дали излишъкът, който остава от приходите на тази община, може да гарантира изплащането на едни такива големи заеми. Действително, в някои градове, какъвто е гр. Кюстендил, аз сам съм видял тези работи, които искат да ги построят и намирам, че ще бъдат от голяма полза, ако разбира се, тези пари, като се вземат, се употребят за тези цели, които се наброяват; аз вървам, че щом се съградят тези работи и щом топлите води се каптират, това ще принесе голяма полза на града. Но има по-малки градове, както е, напр., гр. Плевен; там аз мисля, че пълът, за който се вземат тези пари, да увеличат приходите, няма да бъде постигната. Сумата, която те искат да вземат, е от 3 милиона лева; тя не е малка, като на един гр. Плевен, който няма толкова големи доходи. И аз мисля, че, като се позволява на такива едни градове, без сигурна гаранция, да вземат тези огромни суми, това ще бъде съвинателно за тези градски общини. На би било желателно, г. министърът да ни представи бюджетите на тези общини, за да можем по-добре да се произнесем, когато се иска нашето съгласие да разрешим на тези общини да сключат заеми.

Главното, което ми обръща вниманието в гаранциите, то е, че всичките градски общини залагат октроата. Ние сме се изказали много пъти против тая гаранция. И когато беше въпрос за софийския заем, казахме, че не трябва да се турят в гаранциите и такива приходи, които са временни и които са създадени с закон, защото такива приходи могат да се изменият от всичко едно Народно събрание и тогава ние излагаме общината на един риск или на едно, тъй да се каже, съживяване. И, послъ, да отиваме да казваме: „заложихме я — няма какво да направим, не бива да оставим да се съсипе Софийската община“. Не е тъй. Когато ще се съгласяваме да се разреши сключването на един заем, тогава именно ние

трябва да обсъдим този въпрос — кои гаранции са постоянни и кои са временни. Тъй щото, по моето разбиране, непостоянните гаранции не трябва да се приемат при гарантирането на един заем, защото те са временни и могат всеки път да се отнемат от общината.

Председателствующ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни представители, които приемат прочетения законопроект на първо четене и да се изпрати в надлежната комисия, да си вдигнат ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Д-ръ А. Гиргинов: Прави предложение, щото пристият законопроект на първо четене, поради спешност, да се прочете сега още на второ четене.

Председателствующ Н. Гимиджийски: Има думата г. Тишев.

Г. Тишев: Г. г. народни представители! Аз мисля, че тая практика, да се мине сега още на второ четене, не е твърд добра. Действително, заемът е на общини, но колкото и малки и незначителни да се представяват тези въпроси, те, от друга страна, са много значителни. И затова, именно, аз моля да не се приема предложението на г. Гиргинова, а да се прати законопроектът в надлежната комисия, с проба, колкото е възможно, по-скоро да го разгледа, за да може да премине и на второ четене.

Д-ръ А. Гиргинов: Да се гласува моето предложение.

Председателствующ Н. Гимиджийски: Има думата г. Васильов.

Т. Васильов: И аз ще поддържам г. Тишева и бих молил да не бързаме толкова. Аз искам да говоря по тези заеми, но намърих за по-добре, в комисията да изкажа своето мнение, та да не се отнема много време на Народното събрание и да се улесни работата. Върху заемите на някои общини, като, напр., Плевенската, може да се направят сериозни възражения, и аз бих желал да не бързаме с законопроекта.

Председателствующ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиев.

Д. Драгиев: Г. г. представители! Кратките мотиви, които придружават тия законопроекти, с които се иска разрешението на известни общини да сключат заеми, са недостатъчни да дадат нужното осветление на народното представителство по въпроса, и колко-годи по-подробнички сведения може да събере финансовата комисия в едно свое заседание. Ето защо, аз намирам, че предложението на г. Гиргинова е твърд прибрано. Тук ние се призоваваме да дадем съгласието си, да одобрим сключването на заеми, които възлизат на милиони за общини. Тези заеми могат да приносат, наистина, и полза, за правилния вървеш на работите в тия общини, но могат да принесат и вреда. Не бива с финансови въпроси, особено, така много да бързаме. Предложението на г. Тишева е твърд умътно и, ако тия законопроекти се изпратят в комисията, има време в тия 3 дена, които ни остават, комисията да ги разгледа малко по-обстойничко, да ни ги докладва и тогава да ги приемем.

Председателствующ Н. Гимиджийски: Има думата г. Владимиръ Дякович.

В. Дяковичъ: Мисля, че нѣма защо да се изпраца законопроектътъ въ комисията, понеже тукъ нѣма никакви принципиални въпроси, които ще трѣбва да се разгледатъ отъ нея.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. председателю! Оттеглямъ предложението си — да се мине по-нататъкъ по дневния редъ.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Тогава, излишно е да се говори повече по този въпросъ, защото г. Гиргиновъ оттегля предложението си.

В. Дяковичъ: Добръ, щомъ го оттегля, нѣма какво да говоря. Азъ искахъ да го поддържамъ.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: По дневния редъ слѣдва първо четене на законопроекта за измѣнение на чл. 4 отъ закона за разрѣшение на Бургазката градска община да сключи заемъ и пунктове б и в на чл. 2 отъ закона за разрѣшение на Габровската градска община да сключи заемъ отъ 170.000 л.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете)

„Докладъ до Народното събрание.

„Съ чл. 4 отъ закона за разрѣшение на Бургазката градска община да сключи заемъ, приетъ отъ XIV-то обикновено Народно събрание, първа редовна сесия, XII-то заседание, държано на 26 януарий 1909 г. — е разрѣшено на поменатата община да сключи отъ Българската народна банка, слѣдъ изтичане на 1910 г., допълнителенъ заемъ отъ 2.000.000 л., за цѣлитѣ, упоменати въ чл. 3 на сѣщия законъ. Сериознитѣ благоустройствени нужди на града, обаче, които започватъ да се чувствуватъ се по-осѣзателно и удовлетворението на които бѣ една отъ важнитѣ задачи на цитирания законъ, изискватъ още прѣзъ текущата година съответнитѣ парични срѣдства. Отъ друга страна, отчуждението на частнитѣ имоти, наложено отъ влѣзлитѣ въ законна сила регулационни проекти на града, е вече реализирано въ окончателна форма и общината, която вече разполага съ тия имоти, е осѣждана надлежно да изплати стойността имъ, ведно съ законната 10% годишна лихва. Трето едно съображение, което прави наложително разрѣшаването на Бургазката градска община да сключи, още прѣди изтичане на 1910 г., единъ допълнителенъ заемъ, е, че прѣзъ мѣсець августъ тази година изтича срокътъ на сега дѣйствующитѣ общи оцѣнки и че изплащания по послѣднитѣ ще ставатъ само касателно имоти, отчуждението на които е реализирано до тоя краенъ срокъ. Всички отчуждения, слѣдователно, извършени отъ общината слѣдъ тая дата, ще ставатъ съгласно новитѣ, значително повишени, общи оцѣнки.

„Поради тия съображения, Бургазкиятъ градски общински съвѣтъ съ протоколи №№ 92 ст. III и 14 ст. X отъ 8 декемврий, м. г. и 12 т. м. е рѣшилъ да ходатайствува отпушането му отъ Българската народна банка още прѣзъ текущата година, допълнителенъ заемъ отъ 1.000.000 л.

„Отъ друга страна, Габровскиятъ градски общински съвѣтъ съ протоколъ № 46, ст. III, отъ 5 октомврий 1909 г., моли да се направятъ необходимитѣ постъпки за измѣнение пунктове б и в на чл. 2 отъ закона за разрѣшаване на Габровската градска община, да сключи заемъ отъ 170.000 л., въ смисълъ: сумитѣ опрѣдѣлени — 60.000 л. — за постройка на електрическа инсталация и оползотворение енергията и за електрическо освѣтление на града и продаване на индустриални заведениия, и — 10.000 л. — за постройка на водоотливенъ каналъ

въ улица „Брянска“ за прѣдпазване града отъ наводнение, да се разходватъ: 50.000 л. за направа на общинска салхана и скотобойна при нея и 20.000 л. за направа и поправка паважа на улицитѣ въ гр. Габрово.

„Прѣдъ видъ изложението и понеже намирамъ, че цитиранитѣ рѣшения на горнитѣ общински съвѣти трѣбва да бѣдатъ надлежно одобрени, като добръ проучени, честь имамъ да внеса на разглеждане въ Народното събрание тукъ приложения законопроектъ.

„София, 22 февруарий 1910 г.

„Министъръ на вътрѣшнитѣ работи:
М. Такевъ.

„Законопроектъ

за измѣнение чл. 4 отъ закона за разрѣшение на Бургазката градска община да сключи заемъ и пунктове б и в на чл. 2 отъ закона за разрѣшение на Габровската градска община да сключи заемъ отъ 170.000 л.

„Чл. 1. Алинея първа на чл. 4 отъ закона за разрѣшение на Бургазката градска община да сключи заемъ, се измѣнява, както слѣдва: Разрѣшава се на Бургазката градска община да сключи отъ Българската народна банка прѣзъ 1910 г. допълнителенъ заемъ отъ 1.000.000 л., който да се употреби прѣдимно за изплащане отчуждени мѣста и сгради, съгласно закона за благоустройството на населенитѣ мѣста, както и слѣдъ изтичане на 1910 г. — въ зависимостъ отъ паричното тържище, финансовото положение на общината, оползотворението на отпуснатитѣ дотогава суми и слѣдъ като бѣде взето прѣдварително съгласието за това на Министерството на вътрѣшнитѣ работи — новъ допълнителенъ отъ 1.000.000 л. заемъ, за цѣлитѣ упоменати въ чл. 3 на закона.

„Чл. 2. Пунктоветѣ б и в на чл. 2 отъ закона за разрѣшение на Габровската градска община, да сключи заемъ отъ 170.000 л. се измѣнятъ, както слѣдва: пунктъ б) „50.000 л. за направа на общинска салхана и скотобойна при нея“ и пунктъ в) „20.000 л. за направа и поправка на паважа на улицитѣ въ гр. Габрово.“

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ прочетения законопроектъ по принципъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Д. Рашевъ: Азъ искахъ думата.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Рашевъ, искайте думата по-рано, а не когато се гласува законопроектътъ.

Д. Рашевъ: Когато поискахъ думата, не бѣше още гласуванъ.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Слѣдъ това, по дневния редъ слѣдва първо четене на законопроекта за разрѣшение на общинитѣ въ селата: Кара-Резово, Станимашка околия, Кочериново, Дупнишка околия и др. да сключатъ заеми. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете)

„Докладъ до Народното събрание.

„Заеми, за чието разрѣшение прѣдставлявамъ въ Народното събрание приложения законопроектъ, сж прѣднизначени изключително за удовлетворение

на нужди, които по своя характер сж належащи за посоченитѣ общини и не могат да бъдат реализирани чрезъ редовнитѣ бюджетни сръдства на сжщитѣ. Внимателното проучване финансовото положение на тия общини, направено въ повѣреното ми министерство, е показало, какво службата по исканитѣ заеми ще може да бжде редовно извършвана.

Гр. София, 22 февруарий 1910 г.

„Министъръ на вътрѣшнитѣ работи:
М. Такевъ.

„Законопроектъ

за разрѣшение на общинитѣ въ селата: Кара-Реизово, Станимашка околия, Кочериново, Дупнишка околия, Койнаре, Вѣлослатинска околия, Хибилий, Чаушово и Козловецъ, Свищовска околия и Мерицлери, Чирпанска околия, да сключатъ заеми.

„Чл. 1. Разрѣшава се на общинитѣ въ селата: Кара-Реизово, Станимашка околия, Кочериново, Дупнишка околия, Койнаре, Вѣлослатинска околия, Хибилий, Чаушово и Козловецъ, Свищовска околия, и Мерицлери, Чирпанска околия, да сключатъ заеми въ размѣри и подъ условия, показани въ слѣднитѣ членове:

„Чл. 2. Карареизовска селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 28.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 10 години; б) за гаранция ще се заложатъ приходитѣ отъ около 2.500 декара общински оризища, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за постройка на нова училищна сграда въ селото.

„Чл. 3. Кочериновска селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 15.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 20 години; б) за гаранция ще се заложатъ приходитѣ отъ наема на общинскитѣ имоти и постѣпления отъ общинскитѣ врѣхнини, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ за направа на главния водопроводъ, водопроводната мръжа и чешмитѣ въ с. Кочериново.

„Чл. 4. Койнарска селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 50.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ постѣпления отъ общинскитѣ врѣхнини, както и доходитѣ отъ около 500 декара училищенъ вѣрбалякъ и отъ около 2.750 декара училищни ниви, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за постройката на двѣ V-класни училищни сгради въ селото.

„Чл. 5. Хибилийска селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 20.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 20 години; б) за гаранция ще се заложатъ редовнитѣ приходи на общината, приходитѣ отъ училищ-

нитѣ ниви и постѣпления отъ продажбата на празни общински мѣста, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за постройка на училищна сграда въ селото.

„Чл. 6. Чаушовска селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 40.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ приходитѣ отъ „интизапа“, „кръвнината“ и „сергийното право“, както и приходитѣ отъ 183 декара общински ниви; 108 декара общински зеленчукови градини; 750 декара общински ливади и 4.100 декара общинска гора, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за постройка на нова училищна сграда въ селото.

„Чл. 7. Козловешка селска община. Заемътъ ще бжде въ размѣръ 25.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската земеделска банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 30 години; б) за гаранция ще се заложатъ всички редовни приходи на общината, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за направа втори етажъ на сегашното училищно здание.

„Чл. 8. Мерицлерска селска община. Заемътъ ще бжде 30.000 л. златни и ще се сключи отъ Българската народна банка при условия: а) лихва 7% годишно и съ срокъ за изплащане 20 години; б) за гаранция ще се заложатъ постѣпления отъ общинскитѣ налози, които замѣстятъ данъка „октроа“ и отъ добавъчнитѣ стотинки (врѣхнини) върху поземления данѣкъ, както и приходитѣ отъ „интизапа“ и „кръвнината“, а въ случай на нужда, и приходитѣ отъ училищнитѣ ниви, и в) сръдствата отъ заема ще се употребѣятъ изключително за направа на училища.

„Чл. 9. Доходитѣ, които се залагатъ сръщу заемътъ, ще се внасятъ направо въ Българската народна или земеделска банка, която, слѣдъ като удържи съответна частъ за лихва и погашение, остатѣкътъ ще връща на правомѣщитѣ.

„Чл. 10. Сумитѣ, прѣдначатени за постройка, ще се отпускатъ отъ банката по ситуации за извършени работи. Разходитѣ ще се извършватъ съгласно дѣйствиущитѣ закони и правилници за селскитѣ общини, за общественитѣ прѣдприятия и за отчетността по бюджета.

„Чл. 11. Тия отъ горнитѣ заеми, които не сж прѣдвидени въ бюджетитѣ за 1910 г., ще се вписватъ на приходъ и разходъ въ извъредни допълнителни бюджети, които ще съставляватъ нераздѣлна частъ отъ бюджетитѣ на респективнитѣ общини за текущата 1910 г.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и да сж изпрати въ комисията, да сж вдигнатъ рѣката. (Мнозинство) Събрането приема.

Слѣдва на първо четене законопроектътъ за окончателното сключване на бюджета за 1908 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете)

„Г. г. народни прѣдставители!

„Съгласно чл. 97 отъ закона за отчетността по бюджета, имамъ честъ да ви прѣдстави законопроектъ за окончателното сключване на бюджета за 1908 г.

„Тоя законопроектъ съдържа подробни таблици за бюджетнитѣ и извънбюджетнитѣ държавни приходи и разходи.

„Бюджетътъ за 1908 г., както и оня за 1907 г., не е съставенъ съ огледъ на дѣйствителнитѣ и извѣстни на правителството нужди.

„Отъ изложеното по-долу ще се увърите, че при съставянето на тоя бюджетъ не сж спазени най-важнитѣ принципи отъ бюджетната наука — единство и искреностъ на бюджета.

„Окончателното сключване и на бюджета за 1908 г. е вѣрно само отъ гледище на усвоеното държавно смѣтководство, което не е нищо друго, освѣнъ послѣдствие на съществуващата погрѣшна система за съставяне и изпълнение на бюджетитѣ.

„Това ще стане още по-ясно отъ изложенитѣ по-долу данни, които най-добрѣ рисуватъ картината за финансовото положение на страната за 1908 г.

	Разрѣшени кредити	Срѣщу тѣхъ дѣйствителни разходи
„Въ редовния бюджетъ	127.235.700—	123.337.136.41
„Сврѣхсмѣтни кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията	998.930—	909.124.29
„Сврѣхсмѣтни кредити, разрѣшени съгласно чл. 58 отъ закона за отчетността по бюджета, за попълване недостигъ отъ кредити по параграфи отъ редовния бюджетъ. Кредититѣ по тия параграфи трѣбваше да се прѣдвидятъ въ достатъченъ размѣръ още при съставянето на бюджета, защото съ тѣхъ и съ по-послѣ разрѣшенитѣ сж задоволени нужди отъ едно и също естество — редовни и извѣстни на правителството	11.417.786.60	10.707.763.04
„Сврѣхсмѣтни кредити за редовни бюджетни нужди, съ източници несъществуващи излишѣци по бюджетитѣ за 1905, 1907 и даже 1908 г., за която се е съставлявалъ бюджета	4.372.941.98	2.973.562.01
„Сврѣхсмѣтни кредити съ източници вътрѣшни и външни заеми, които също трѣбва да се отнесатъ къмъ редовния бюджетъ, защото съ тѣхъ сж задоволени редовни и извѣстни на правителството нужди по бюджета за 1908 г.	81.522.841.82	56.935.820.38
Всичко	225.548.200.40	194.863.406.13

„Извънредниятъ бюджетъ на Министерството на общественитѣ сгради, утвърденъ съ указъ № 12 отъ 31 декемврий 1907 г., на сума 44.263.602 л., отъ които дѣйствително изразходвани 33.388.016.03 л.

„По естеството на нуждитѣ, за задоволяването на които е билъ прѣдначенъ, тоя бюджетъ не е изцѣло извънреденъ, защото съ него сж задоволени и нужди редовни и извѣстни на правителството, за които е трѣбвало да бжде прѣдвиденъ кредитъ въ редовния бюджетъ. Това се вижда най-добрѣ отъ §§ 15, 28, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 59, 60, 61, 81 и 113 отъ редовния бюджетъ на Министерството на общественитѣ сгради и пр., сравнени съ §§ 27 до 91 на извънредния бюджетъ.

„Отъ разрѣшенитѣ 44.263.602—26.834.940 л. сж за постройка на жельзници и пристанища — дѣйствително извънредни нужди, срѣщу които сж изразходвани 21.005.980.78 л., а за нужди редовни и извѣстни на правителството, за които е трѣбвало да бжде прѣдвиденъ кредитъ въ самия бюджетъ, сж разрѣшени и изразходвани

17.428.662— 12.382.035.25

Или всичко разрѣшени и дѣйствително изразходвани кредити, които би трѣбвало да бждатъ прѣдвидени въ редовния бюджетъ

242.976.862.40 207.245.441.38

„Срѣщу тия разходи сж прѣдвидени въ редовния бюджетъ приходи въ размѣръ на 127.235.700 л., а дѣйствително сж постъпили 148.750.488.47 л. Въ тая сума влизатъ 3.874.156.11 л. недобори отъ сключени бюджети, които сж чужди на бюджета за 1908 г. и трѣбва да се спаднатъ отъ общия сборъ на приходитѣ му, като се прибавятъ собственитѣ му недобори, които възлизатъ на 4.675.723.19 л. И така се получава: 148.750.488.47 — 3.874.156.11 = 144.876.332.36 + 4.675.723.19 =

— 149.552.055.55

Всичко приходи по бюджета за 1908 г.

— 149.552.055.55

„Б а л а н с ъ.

„Приходи	—	149.552.055·55
„Разходи	—	207.245.441·38
Дефицитъ	—	57.693.385·83
„Отъ произведението на заемитъ 1904 и 1907 г. сж из- платени за военни доставки, които влизатъ въ горнитъ разходи . .	—	43.189.202·18
Остава дефицитъ	—	14.504.183·65
„Къмъ тоя дефицитъ трѣбва да се прибавятъ 17.175.305·68 л. неизплатени дългове по бюджета за 1908 г.	—	17.175.305·68
Остава чистъ дефицитъ	—	31.679.489·33

„Такъвъ е крайниятъ резултатъ отъ сключването на бюджета за 1908 г., като се иматъ прѣдъ видъ изтъкнатитъ по-горѣ принципи — единство и искреностъ на бюджета.

„Отчетитъ по изпълнението на бюджета за 1908 г., както и резултата за сключването му, сж изпратени на Върховната смѣтна палата, на която прѣдстои да се произнесе, да-ли събранитъ приходи сж внесени въ клоноветъ и агентуритъ на Българската народна банка и да-ли разходитъ сж произведени правилно и срѣщу редовни оправдателни документи.

„На основание чл. 105 отъ конституцията, моля ви, г. г. народни прѣдставители, да гласувате и приемете тоя законопроектъ.

„София, 15 октомврий 1909 г.

„Министъръ на финанситъ: И. Саллабашевъ.

„Законопроектъ

за окончателното сключване на бюджета за 1908 г.

„А. Редовенъ бюджетъ.

„Чл. 1.

„Приходи.

„Прѣдвиденитъ приходи по бю- джета възлизатъ на	127.235.700—
„Констатирани да постѣпятъ	153.426.211·66
„Дѣйствително постѣпили суми	148.750.488·47
„Останали за събиране на 31 ав- густъ 1909 г.	4.675.723·19

„Чл. 2.

„Разходи.

„Първоначално гласуванитъ и до- пълнителнитъ кредити по бюджета възлизатъ на	127.347.403·38
„Сврѣхсмѣтни кредити, разрѣ- шени съгласно чл. 126 отъ консти- туцията	998.930—
„Сврѣхсмѣтни кредити, разрѣ- шени съгласно чл. 58 отъ закона за отчетността по бюджета	11.417.786·60
Всичко	139.764.119·98

„Констатирани за изплащане:

„а) по бюджета	123.344.605·37
„б) по сврѣхсмѣтнитъ кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията	909.124·29
„в) по сврѣхсмѣтнитъ кредити, разрѣшени съгласно чл. 58 отъ за- кона за отчетността по бюджета	10.707.763·04
Всичко	134.961.492·70

„Дѣйствително произведени разходи:

„а) по бюджета	123.337.136·41
„б) по сврѣхсмѣтнитъ кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ кон- ституцията	909.124·29
„в) по сврѣхсмѣтнитъ кредити, разрѣшени съгласно чл. 58 отъ за- кона за отчетността по бюджета	10.707.763·04
Всичко	134.954.023·74

„Чл. 3.

„Балансъ.

„Дѣйствително постѣпили приходи	148.750.488·47
„Дѣйствително произведени раз- ходи	134.954.023·74
Повече приходи	13.796.464·73

„Б. Сврѣхсмѣтни кредити.

„Чл. 4.

„Сврѣхсмѣтни кредити, разходитъ по които сж покрити съ излишъци отъ бю-
джетитъ за 1905, 1907 и 1908 г.

„Разрѣшени	4.372.941·98
„Констатирани за изплащане	2.973.562·01
„Дѣйствително произведени раз- ходи	2.973.562·01
„Свободни кредити	1.399.379·97

„Чл. 5.

„Сврѣхсмѣтни кредити съ източници
вътрѣшни и външни заеми.

„А. Разходи.

„Разрѣшени:	81.522.841·82
„Констатирани за изплащане	56.935.820·38

„Дѣйствително произведени раз- ходи	56.935.820-38
„Свободни кредити	24.587.021-44

„Б. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпѣятъ . . .	81.522.841-82
„Констатирани да постѣпѣятъ . .	59.116.157-61
„Дѣйствително постѣпили	59.116.157-61

„В. Балансъ.

„Дѣйствително постѣпили при- ходи	59.116.157-61
„Дѣйствително произведени раз- ходи	56.935.820-38

Повече приходи 2.180.337-23

„В. Извънреденъ бюджетъ.

„Чл. 7.

„А. Разходи.

„Разрѣшени	44.263.602—
„Констатирани за изплащане . . .	33.388.016-03
„Дѣйствително произведени раз- ходи	33.388.016-03
„Свободни кредити	10.875.585-97

Б. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпѣятъ . . .	44.263.602—
„Констатирани да постѣпѣятъ . .	21.459.437-36
„Дѣйствително постѣпили	21.459.437-36

„В. Балансъ.

„Дѣйствително постѣпили при- ходи	21.459.437-36
„Дѣйствително произведени раз- ходи	33.388.016-03

Повече разходи 11.928.578-67

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и да се изпрати въ надлежната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Това е съгласно закона за отчетността по бюджета, да се утвърждаватъ тѣй прѣдставенитѣ смѣтки за приходо-разхода на 1908 г. Азъ ви моля да гласувате законопроекта и на второ четене, защото нѣма какво да измѣняваме въ него: както Финансовото министерство е констатирало, какъдѣ какви кредити сж похарчени, тѣ сж похарчени, слѣдователно законопроектътъ да отиде и въ комисията ние нѣма да измѣнимъ нищо отъ перата на похарченото, нито да прибавимъ, нито пъкъ да притуримъ. Ако има нѣкакви прѣстѣпления вършени, или нѣкакви нередности, то не сме ние, които при гласуването законопроекта за начина на упражненіе бюджета въ 1908 г., ще го измѣнимъ. Сега не му е тукъ мѣстото. Ето защо, азъ ви моля, понеже това е само да се изпълни една формалностъ, да се констатира официално, какъ е упражненъ бюджетътъ за 1908 г., то мисля, нѣма нужда да отива въ комисията и слѣдъ туй да се повръща. Затуй, азъ ви моля да се съгла-

сите, да го четемъ на второ четене и да остане да се чете само на трето четене, като ще се изпрати и въ комисията. Ако има нѣщо да се забѣлѣжи, ще го кажемъ тамъ, но и да има, сега нѣма какво да говоримъ, защото това е констатирано отъ Финансовото министерство.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! При всичкото ми желание да се приеме прѣдложението на г. министра на вътрѣшнитѣ работи, но понеже то е изрично противъ прѣдписанието на правилника за вътрѣшния редъ на Събранието, азъ го моля да го оттегли. Вѣрно е, че Събранието е властно да измѣнява и допълня правилника, но това трѣбва да става по реда указанъ въ чл. 103 на сжия правилникъ, именно, ако $\frac{1}{4}$ отъ присѣдствующитѣ прѣдставители въ едно заседание на Събранието внесатъ проектъ за това. Много нарушения на правилника вече станала — стига вече! Чл. 38 е изриченъ — да ви го прочета буквално. Той гласи: (Чете) „При първото четене Събранието се произнася по принципъ върху законопроекта. Ако го приеме, законопроектътъ, по рѣшение на Събранието, се изпраща въ надлежната комисия; въ противенъ случай — отхвърля се“. Значи, нѣма другъ редъ. Ние, като сме съ една камара, у насъ би трѣбвало даже да усвоимъ наредбата, която има въ правилника на Ландтага въ Германия: третитѣ четения да ставатъ слѣдъ 3 дена, за да има врѣме да се обсъди по-обстойно всѣки законопроектъ, и да се обсъди не само отъ насъ, но и отъ други, отъ нѣ, които се интересуватъ и могатъ да ни дойдатъ на помощъ чрезъ печата или чрезъ писма до насъ.

Заради това, за да не се нарушава правилникътъ, нека законопроектътъ се изпрати въ комисията и тя може въ едно най-късо врѣме да го внесе, ако дѣйствително нѣма какво да изуча по него. Иначе, ние ще възприемемъ често да бждемъ не Народно събрание, ами единъ входящъ регистъръ — да туряме входящъ номеръ на законитѣ. Бива ли такова нѣщо?

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ имахъ дързостта да ви прѣдложа на 2 пкти вече това, като имахъ прѣдъ видъ онова, което г. Мирски въведе като прецедентъ и като практика въ нашия парламентъ. Г. Мирски бѣше народниятъ прѣдставител, който прѣдложи единъ денъ въ Народното събрание да се прочете единъ законопроектъ и на второ четене, защото нѣма какво особено да се обсъжда въ комисията.

К. Мирски: То е било по-прѣди, г. министре, и е било правилно.

Министъръ М. Такевъ: Моля. — Азъ скърбѣя, че паметта на г. Мирски въ този случай му изневѣри — той, който има такава голѣма паметъ. И това не бѣ отдавна, не бѣ повече отъ 14 дена, когато г. Мирски прѣдложи да се чете не помня кой законопроектъ и на второ четене, и като най-строгъ блюстителъ на конституцията и правилника, той счете, че нѣма нарушение на правилника. Азъ не го прѣдложихъ тогава.

К. Мирски: Такова нѣщо нѣма, г. министре.

Министъръ М. Такевъ: Позволете. Дневницитѣ сж тукъ. Тѣ могатъ да се провѣрятъ. Но да оставимъ всичкото настрана. Ако вие завчера рѣшихте това, азъ не настоявамъ; то не е Богъ знае какъвъ въпросъ. Чункимъ и да отиде въ комисията, вне нѣма какво да измѣните отъ констатираниотъ отъ Министерството на финанситѣ начини, по които е упражненъ бюджетътъ за 1908 г. То ви казва: констати-

рано е, че въ бюджета сж прѣдвидени да постѣпятъ 127 милиона, а сж постѣпили 153 милиона лева; констатирано е, че въ бюджета сж прѣдвидени да се похарчатъ 127 милиона, а сж похарчени 207 милиона, значи, 31 милионъ дефицитъ. Какво ще измѣните въ комисията? Само колкото да си говоримъ. Ето защо, азъ казахъ, дайте да го гласуваме на второ четене, пъкъ ще го пратимъ въ комисията, защото, аслѣ, друго-яче не може да бѣде: по правилника трѣбва най-малко едно засѣдание да прѣскочи, че тогава да се чете на трето четене. Когато дойде да го четемъ на трето четене, тогава кажете, ако има нѣщо да кажете.

Г. Копринаровъ: Като е миналъ на второ четене, не може да отиде въ комисията.

Министъръ М. Такевъ: Какъ да не може? Може.

Г. Копринаровъ: Тѣй е въ правилника.

Министъръ М. Такевъ: Какво сме седнали да се държимъ о буквитѣ на правилника? Кѣдъ ще отиде? Ще отиде пакъ въ комисията и тя ще ви го повърне тукъ. Ето защо, азъ казахъ, сега да се прочете на второ четене, безъ да се изпрати въ комисията, защото то ще бѣде само единъ баластъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Ако и да съмъ вече доста възрастенъ, азъ имамъ претенция да считамъ, че паметьта ми е напълно твърда. (Веселостъ) Азъ казахъ: може и въ сѣщото засѣдание да бѣде второто четене, но слѣдъ отиди;...

Отъ мнозинството: А-а-а!

К. Мирски: ... ако комисията е разгледала законопроекта и го е намѣрила приемливъ. Азъ държа, че непрѣмѣнно всѣки законопроектъ трѣбва да влиза въ комисията, макаръ и само за нѣколко минути. Това не е буква на закона; то си има своя смисълъ. Комисията, като види, че въ една-двѣ минути не бива да се произнесе, нѣма да ни сезира съ второто четене въ сѣщото засѣдание. Затова, азъ моля г. министра да запази правилника.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рашевъ.

Д. Рашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣдложението, което прави ...

Министъръ М. Такевъ: За да ви отнема възможността да губимъ врѣме, оттеглямъ прѣдложението си. Пратете го въ комисията.

Отъ мнозинството: Защо?

Министъръ М. Такевъ: Защото ще говорятъ 10 души и ще изгубимъ повече врѣме.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Чл. чл. 39 и 40 сж ясни; тамъ се опрѣдѣлятъ начинитѣ за второто и третото четене. Значи, чл. 40 допуща спѣшность. Това е ясно и това Събранието е практикувало още отъ създаването на този правилникъ. Но понеже се оттегля прѣдложението, азъ нѣма да го дамъ на гласуване.

Г. Гроздановъ: Г. министърътъ не може да го оттегли безъ нашето съгласие.

К. Мирски: Г. прѣседателю! Нарушихте чл. 46, защото вземате участие въ разисѣданията.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Мирски!

К. Мирски: И азъ го нарушихъ, като взехъ думата, безъ да ми позволите. (Смѣхъ)

Министъръ М. Такевъ: Г. Мирски! Азъ го оттеглихъ, само да не губимъ врѣме,

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. секретаря да докладва по-нататъшната точка отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за свръхсметенъ кредитъ отъ 190.000 л. на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете)

„Изложение на мотивитѣ

къмъ законопроекта за свръхсметенъ кредитъ отъ 190.000 л. на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията — Главна дирекция на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища.

Г. г. народни прѣдставители,

„Кредититѣ по бюджета за миналата 1909 г., както по изплащане задлатитѣ на работницитѣ по поддържането желѣзнопѣтнитѣ линии и съоръженията имъ, така сѣщо и тѣя за косвеното възнаграждение на машинния персоналъ по държавнитѣ желѣзници, се оказаха недостатъчни да покриятъ изработенитѣ надници и възнаграждения прѣзъ сѣщата година.

„Размѣртъ на сумитѣ, потрѣбни да покриятъ разходитѣ по поддържане линиитѣ и съоръженията имъ, както и косвеното възнаграждение, е често пѣти подложенъ на силни колѣбания. Това е затуй, защото случайноститѣ тукъ, които ставатъ причина за прѣкомѣрното увеличаване на разходитѣ, играятъ твърдъ видна роль.

„Обстоятелството, какво прѣзъ миналата година, освѣнъ дѣто се направи основенъ ремонтъ на много мѣста по желѣзнопѣтната линия и поправки на желѣзничнитѣ сгради, но и за да могатъ да се очистятъ на врѣме желѣзнопѣтнитѣ линии отъ голѣмитѣ засѣжавания, както и да се поправятъ насипитѣ и укрѣпленията, поврѣдени отъ поройнитѣ пролѣтни дѣждове, стана потрѣбно да се увеличи твърдъ много числото на работницитѣ, а вслѣдствие на туй и разходитѣ по тоя параграфъ на бюджета. Освѣнъ това, на свой редъ, всички работници, имащи право на повишение съгласно правилника, имъ се даде подобно прѣзъ течение на годината.

„Отъ сѣщото естество на случаенъ характеръ сж и причинитѣ за недостига на кредита за косвеното възнаграждение.

„Размѣртъ на това послѣдното, е въ тѣсна зависимость отъ усиления или слабъ трафикъ на желѣзницитѣ. Економическото състояние на страната прѣзъ миналата година бѣ доста добро, трговията засилена, а вслѣдствие на това и трафикътъ по желѣзницитѣ доста усиленъ. Усили се още повече и заради това, че прѣзъ течение на годината се откриха и туриха въ експлоатация новитѣ желѣзнопѣтни линии, Радомиръ—Кюстендилъ и Левски—Свищовъ.

„Тѣя сж причинитѣ, цѣто прѣдвиденитѣ и вотирани кредити въ бюджета за 1909 г., за изплащане надницитѣ на работницитѣ по поддържане желѣзнопѣтнитѣ линии и косвеното възнаграждение на машинния персоналъ, да се окажатъ недостатъчни да покриятъ нуждитѣ.

„Ето защо, моля г. г. народнитѣ прѣдставители, да разгледатъ и гласуватъ настоящия законъ,

„Считамъ за нужно да добавя, че г. министърътъ на финансите е далъ съгласието си за искане на настоящия свръхсметенъ кредитъ.

„София, 18 февруарий 1910 г.

„Управляющъ Министерството на общественитъ сгради, пжтищата и съобщенията, министъръ на правосъдието:

Т. Кръстевъ.

„Законопроектъ

за свръхсметенъ кредитъ отъ 190.000 л. на Министерството на общественитъ сгради пжтищата и съобщенията — Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата.

„Чл. 1. Разрѣшава се на Министерството на общественитъ сгради, пжтищата и съобщенията — Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата — свръхсметенъ кредитъ на сума 190.000 л., съ който да се попълнятъ кредититъ по параграфи 45 и 58 на редовния бюджетъ на същото министерство за 1909 г. — първиятъ съ 140.000 л., а вториятъ съ 50.000 л.

„Чл. 2. Този свръхсметенъ кредитъ да се покрие отъ редовнитъ приходи на бюджета за 1909 г. и да се отнесе къмъ бюджета за същата година.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и да се изпрати въ надлежената комисиия, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Събраието приема.

Слѣдва първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение закона за експлоатацията на българскитъ държавни желѣзници и пристанища.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Чете)

„Изложение на мотивитъ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение закона за експлоатацията на българскитъ държавни желѣзници и пристанища.

„Г. г. народни прѣдставители!

„Цѣльта, която се прѣслѣдва съ настоящия законопроектъ, е, отъ една страна, да се подобри и измѣни редакцията на нѣкои членове отъ сегашнѣстия законъ за експлоатацията на българскитъ държавни желѣзници и пристанища и, отъ друга, да се допълни послѣдниятъ съ нѣкои разпоредби, които досегашното му прилагане е наложило като необходими.

„Подобрена е редакцията на чл. 16, 17 и 18 и прѣдвидено е, што въ бѣдѣще да могатъ да постѣпятъ на служба за локомотивни огняри, ревизори на подвижния материалъ и желѣзнитъ конструкции, машинисти на импрегнациитъ и стабилнитъ машини и пр. и лица съ III-класно общо гимназиялно или съотвѣтно специално образование. Опитътъ, който е добило повѣреното ми министерство, отъ както е влѣзълъ въ сила поменатия законъ, го заставлява да направи това измѣнение, защото не само, че е мѣчно да се намѣрятъ кандидати съ V-класно гимназиялно или съотвѣтно специално образование за огняри, но и когато такива има, тѣ, понеже могатъ да бѣдатъ повишавани въ машинисти, слѣдъ прѣдвидения срокъ,

държатъ установения за послѣднитъ изпитъ и напускатъ огнярската си длѣжностъ. По този начинъ огняритъ постепенно намаляватъ и добритъ никога не оставатъ. При това, като се има прѣдъ видъ още, че за единъ огнярь освѣнъ съотвѣтната образователна и практическа подготовка, необходими сж добри и здрави мишци, прѣдвижда се, освѣнъ по-низкъ образователенъ цензъ и възможността, што и локомотивнитъ чистачи, които могатъ да иматъ само първоначално образование, когато нуждата на службата изисква това, да станатъ огняри. Независимо отъ това, понеже е бивало мѣчно, както се каза, да се намѣрятъ кандидати съ V-класно общо или съотвѣтно специално образование и за ревизори на подвижния материалъ, за машинисти по импрегнациитъ и пр., нужно става да се намали образователния цензъ и за тия чиновници и да се изисква отъ кандидатитъ да иматъ III-класно образование и 3-годишна шолосерска практика.

„Прибави се къмъ закона една забѣлѣжка къмъ чл. 45, цѣльта на която е да опрѣдѣли кои сж лицата отъ сѣмейството на единъ чиновникъ или служащъ, на които е дадено право да се ползватъ съ безплатно или съ намалена цѣна пжтуване по държавнитъ желѣзници, тѣй като точно указание за тоя случай липсва въ закона.

„Въ чл. 48 алинея втора е вмѣзната една грѣшка, като е допуснато што чиновници съ V-класно гимназиялно или съотвѣтно специално образование да могатъ да достигнатъ да получаватъ до 3.900 л. годишна заплата, вмѣсто 3.000 л., както е прѣдвидено въ таблицата. Съ законопроекта тази грѣшка се изправя. Въ сжщия членъ, алинея трета е казано изобщо, че чиновници съ по-малко отъ V-класно гимназиялно или съотвѣтно специално образование достигатъ до 2.220 л. годишна заплата; споредъ прѣдлаганото измѣнение тая заплата могатъ да получаватъ само чиновници, които иматъ III-класно гимназиялно или съотвѣтно специално образование. Сегашната редакция на чл. 48 дава поводъ за погрѣшно тълкуване на послѣдния въ това отношение. Най-сетнѣ алинея четвърта на този членъ се изхвърля, понеже въ таблицата сж прѣдвидени заплатитъ на разнитъ видове служащи.

„Понеже въ закона бѣ пропуснато въ заглавието на гл. VI да се каже, че тя обема приходитъ и разходитъ и тѣхното контролиране, то това заглавие се допълни.

„Измѣнението на чл. 63, относително увеличаване срока за събиране недовзетитъ такси отъ търговцитъ отъ 6 мѣсеци на 1 година, се налага отъ обстоятелството, че въ правилника за експлоатацията, който е въ сила, както по вътрѣшната ни служба, тѣй и за директнитъ съобщения съ съюзнитъ желѣзнопжтти администрации, е прѣдвиденъ срокъ 1 година, а мнозина получатели на стоки, възползувани отъ 6-мѣсечния срокъ, прѣдвиденъ въ закона за експлоатацията на българскитъ държавни желѣзници и пристанища, от-

казват да внасят сумитѣ, които съюзнитѣ железнопътни администрации и слѣдъ изтичането на 6-тѣ мѣсеца, по силата на правилника за експлоатацията, искатъ да събираме отъ получателитѣ за тѣхна смѣтка. А увеличение срокътъ за доброволно внасяне недовзетитѣ такси отъ 15 дни на 1 мѣсець се прави, защото отъ практика се видѣ, че 15-дневниятъ срокъ е много късъ и получателитѣ на стокитѣ не успѣватъ да провѣрятъ въ този късъ срокъ, да-ли правилно имъ се искатъ недовзетитѣ суми или не; за улеснение на получателитѣ на стокитѣ се увеличава този срокъ.

„Понеже въ закона не е прѣдвиденъ начинъ, по който да се събиратъ неизплатенитѣ взаимообразни помощи, отпущани отъ спомагателната каса, които съставляватъ нейно безспорно право, то за да не се постѣпва съ длъжницитѣ на общо основание, прѣдвидѣ се слѣдъ чл. 86 новъ чл. 87, а стариятъ чл. 87 става чл. 88, съ разпоредба, щото просроченитѣ заеми, безъ да сѣ протестирали, да запазватъ установената лихва и да подлежатъ на изпълнение слѣдъ като се поиска отъ съда изпълнителенъ листъ.

„Така сѣщо, понеже въ закона изрично сѣ опрѣдѣлени случаитѣ, въ които се отпущатъ помощитѣ, то да не се отнима врѣмето на много лица, какъто би билъ случаятъ съ постоянния съвѣтъ, измѣни се чл. 88 въ смисълъ, щото отпущането на помощитѣ да става отъ една тричленна комисия.

„Отъ друга страна, понеже въ закона не е опрѣдѣлено какъ да се провѣрватъ смѣткитѣ на касата, прие се въ чл. 89 тази провѣрка да се извършва отъ особена комисия, въ която да влиза и единъ съвѣтникъ отъ Върховната смѣтна палата.

„За да не се държатъ излишнитѣ суми на касата на текуща лихвена смѣтка въ Българската народна банка, както е прѣдвидено въ чл. 77, който остава въ сила по отношение на текущитѣ постѣпления, прѣдвидѣ се новъ чл. 91, споредъ който, слѣдъ сключването годишния отчетъ, постоянниятъ съвѣтъ при дирекцията да отдѣля една частъ отъ капитала за образуване фондъ за пансиони и приюти, която да се внася на дългосрочна лихвена смѣтка или да се купуватъ цѣнни книжа.

„По причина на вѣкои отъ горнитѣ измѣнения на закона, то и таблицата, приложена къмъ него, слѣдва да прѣтърпи съотвѣтното измѣнение, за която цѣль е прибавена къмъ законопроекта нова таблица.

„Като внасямъ въ Народното събрание този законопроектъ, моля ви, г. г. народни прѣдставители, да го прочуте и приеме.

„Министъръ на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията:

А. Малиновъ.

„Законопроектъ

за измѣнение и допълнение закона за експлоатацията на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища.

„Чл. 16. Чиновницитѣ и служащитѣ по българскитѣ държавни желѣзници и пристанища трѣбва

да иматъ слѣдния образователенъ цензъ, споредъ службитѣ които заематъ:

„1. Завършено висше образование:

„Главниятъ директоръ, поддиректорътъ, юрис-консултътъ и помощникътъ му, началницитѣ на отдѣлитѣ и тѣхнитѣ помощници, главнитѣ инспектори, началницитѣ на пристанищнитѣ управления, инженеритѣ, архитектитѣ, лѣкаритѣ, аптекаритѣ и химицитѣ.

„При нѣмане на кандидати, освѣнъ за службитѣ по тракцията, поддържането и пристанищата, допускатъ се и лица съ срѣдно или съотвѣтно специално образование, но да иматъ прослужени въ сѣщата служба по иерархически редъ 15 години.

„2. Завършено гимназиялно образование или търговско, доbito при държавнитѣ търговски гимназии или други такива въ странство:

„Секретаритѣ, счетоводителитѣ, началницитѣ на бюрата по търговската служба въ централното управление.

„3. Завършено гимназиялно образование или съотвѣтно специално образование съ прѣдварително V-класно общо образование:

„Чиновницитѣ по службата на движението, счетоводството и търговската служба (чиновници по телеграфа, по билетитѣ, по багажа, по стокитѣ, касиери), началницитѣ на станциитѣ, началницитѣ на вѣсталищата, началницитѣ на магазинитѣ, пристанищнитѣ капитани, чертежницитѣ и техническитѣ кондуктори.

„4. Завършено срѣдно съотвѣтно специално техническо образование, а именно свършившиятъ курса на желѣзнопътна школа при желѣзнопътната дружина, желѣзарското училище въ гр. София или нѣкое друго техническо равностойно училище съ прѣдварително IV-класно общо образование, завършено V-класно гимназиялно образование и вечерния тракционенъ курсъ при Софийската желѣзнопътна работилница — всичкитѣ съ прѣдварително най-малко 2-годишна шлюсерска практика въ желѣзнопътна работилница и най-малко 2-годишна огнярска практика, като при това сѣ пропѣтували като огняри най-малко 65.000 к. м., отъ които най-много 15.000 к. м. съ пѣтнишки влакове:

„Локомотивнитѣ машинисти.

„5. Завършено V-класно гимназиялно или съотвѣтно специално образование по желѣзнопътна дѣло съ прѣдварително III-класно образование:

„Контрольоритѣ, началницитѣ на влаковетѣ, кондукторитѣ, пикьоритѣ по поддържането на линиитѣ.

„6. Завършено V-класно образование:

„Дѣловодителитѣ, книговодителитѣ, архиваритѣ, регистраторитѣ, прѣсмѣтачитѣ, платцитѣ, пристанищнитѣ касиери, сортировачи-провѣрителитѣ, економитѣ, телеграфнитѣ и часовникарски механици, помощницитѣ на горнитѣ длъжностни лица, ако има такива, писаритѣ и магазинеритѣ.

„7. Съотвѣтно специално образование:

„Фелдшеритѣ и тѣхнитѣ помощници, пристанищнитѣ пристави.

„8. Завършено III-класно образование:

„Маневриститѣ, старшитѣ моряци, литографчицитѣ, хелиографчицитѣ, и тѣхнитѣ помощници, надзирателитѣ на чети, надзорницитѣ по телеграфа.

„9. Завършено III-класно образование и най-малко 3 годишна съответна шлосерска практика:

„Ревизоритѣ на подвижния материалъ, машиниститѣ по импрегнациитѣ, машиниститѣ на стабилнитѣ машини, електромониторитѣ, ревизоритѣ на желѣзнитѣ конструкции, газопроизводителитѣ, водоснабдителитѣ, вагонопазачитѣ.

„Забѣлѣжка. При липса на кандидати съ III-класно образование, за вагонопазачи и водоснабдителите могат да се назначат кандидати съ завършено първоначално образование и 3-годишна шлосерска практика, отъ които 1 година въ вагонното отдѣление, обаче сжитѣ нѣматъ правото да ставатъ ревизори.

„10. Завършено III-класно образование и най-малко 2-годишна шлосерска практика въ локомотивното отдѣление при желѣзнопътна работилница или депо и да сж пропѣтували успѣшно най-малко 20.000 к.м. като помощници-огняри или да сж били най-малко 3 години локомотивни чистачи при нѣкое желѣзнопътно депо и да сж пропѣтували успѣшно 30.000 к. м. като помощници-огняри, въ който случай тѣ се приравняватъ съ свършившитѣ III класъ:

„Локомотивнитѣ огняри.

„Забѣлѣжка. При липса на кандидати шлосери и чистачи съ III-класно образование, за локомотивни огняри могат да бждатъ назначавани всички локомотивни шлосери и чистачи съ завършено първоначално образование и най-малко 3-годишна шлосерска практика въ желѣзнопътна работилница или депо и да сж пропѣтували най-малко 20.000 к. м., като помощници-огняри, или да сж били най-малко 3 години локомотивни чистачи при нѣкое желѣзнопътно депо и да сж пропѣтували успѣшно 30.000 к. м. като помощници огняри.

„11. Първоначално образование:

„Локомотивнитѣ и вагоннитѣ чистачи, спирачитѣ, стрѣлочницитѣ, вратаритѣ, раздавачитѣ на материали, раздавачитѣ на извѣстия, лампиститѣ, пазачитѣ на фароветѣ, водолазитѣ, разсилнитѣ, лаборантитѣ, ношнитѣ пазачи, кантонеритѣ, прѣносвачитѣ, метачитѣ, чистачитѣ и перачитѣ.

„Отъ чл. 18 се образуватъ слѣднитѣ два члена:

„Чл. 17. Кандидатитѣ съ висше образование се назначаватъ или направо на съответствуващата на образователния имъ цензъ служба или на послѣдната такава, ако тя има различни степени или разрѣди, но въ никой случай не на по-ниска длѣжностъ отъ VI класъ.

„Чл. 18. Кандидатитѣ съ срѣдно специално или по-долно образование се назначаватъ на служба, споредъ особнитѣ за всѣка служба наредби и правилници.

„Чл. 45.

„Забѣлѣжка къмъ първата алинея:

„За членове отъ сѣмейството се считатъ: жената и дѣцата, сжщо баща и майка и малолѣтни братя и сестри, които живѣятъ при чиновника или служащия, и които той поддържа.

„Чл. 48. Въ алинея втора на тоя членъ сумата 3.900 л. да се поправи на 3.000 л.

„Да се измѣни третата алинея както слѣдва:

„Чиновникъ съ III-класно гимназиялно или съответно специално образование може да достигне до длѣжностъ съ заплата 2.220 л. годишно.

„Да се изхвърли алинея четвърта.

„Заглавието на глава VI да се допълни и стане: Желѣзнопътни и пристанищни приходи и разходи и контролирането имъ.

„Чл. 63. Недосъбранитѣ такси, които произлизатъ отъ прѣвоза на стоки, за които дирекцията е издала поправка на отчетника, се събиратъ отъ получателитѣ на стоката, съ постановления, издадени отъ надлежнитѣ началници на станциитѣ и влагалищата и утвърдени отъ Главния директоръ на желѣзницитѣ и пристанищата най-късно до 1 година отъ деня на освобождението на пратката.

„Постановленията не могатъ да бждатъ издадени прѣди да се поканятъ получателитѣ на стокитѣ да внесатъ недосъбранитѣ такси, най-късно до 1 мѣсець отъ деня на съобщението.

„Чл. 87. Просроченитѣ заеми на спомагателната каса носятъ установената лихва и безъ да бждатъ протестирани; тѣ подлежатъ на изпълнение, съгласно чл. 818 пунктъ седми отъ гражданското съдопроизводство, т. е. като ипотечнитѣ актове.

„Чл. 89. Исканията за помощи се разглеждатъ отъ една тричленна комисия, въ която влизатъ началникътъ на счетоводството по право, юриконсултътъ или помощникътъ му и единъ отъ началницитѣ на отдѣли, опрѣдѣленъ отъ министъра.

„Чл. 90. За всѣка отчетна година, натовареното лице съ воденето смѣткитѣ на касата, прѣдставлява, най-късно до 1 мартъ, годишенъ отчетъ за положението на послѣдната, придруженъ съ нужнитѣ оправдателни документи.

„Този отчетъ се провѣрва отъ една комисия, назначена отъ министъра, въ която влиза и единъ съвѣтникъ отъ Върховната смѣтна палата.

„Единъ екземпляръ отъ протокола за резултата на провѣрката се изпраща въ Върховната смѣтна палата, а другъ се прѣдставлява на министъра.

„Чл. 91. Слѣдъ провѣрката на отчета, по усмотрѣние на постоянния съвѣтъ, се отдѣля отъ приходитѣ на касата една сума за обръщателенъ капиталъ, а остатъкътъ образува фондъ за създаване и поддържане на пансиони и приюти.

„Сумата на фонда се внася въ Българската народна или земледѣлска банка, на дългосрочна лихвена смѣтка, или се купуватъ държавни или гарантирани отъ държавата цѣнни книжа.

„Чл. 92. Особени правилници, одобрени отъ министъра на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията, уреждатъ функционирането на касата.

„Чл. 87 става чл. 88, а чл. чл. 88, 89, 90 и 91 се замѣняватъ съ чл. чл. 89, 90, 91, 92, 93 и 94.“

„Таблица

къмъ законопроекта за изменение и допълнение закона за експлоатацията на българските държавни железници и пристанища.

№ по редъ	Название на длъжността	Годишна заплата по класъ или разредъ										Най-малко прослужено време за повишение									
		X	IX	VIII	VII	VI	V	IV	III	II	I	X	IX	VIII	VII	VI	V	IV	III	II	
1	Главенъ директоръ	—	—	—	—	—	—	—	—	9.000	10.500	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
2	Поддиректоръ	—	—	—	—	—	—	—	—	7.200	7.800	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
3	Юрисконсултъ, началници на отдѣли, главенъ инспекторъ	—	—	—	—	—	—	—	5.400	6.000	6.600	—	—	—	—	—	—	3	3		
4	Помощници-началници на отдѣли, главенъ дѣкарь, инспектори и помощники-юрисконсулти	—	—	—	—	—	—	—	—	4.800	5.400	—	—	—	—	—	—	—	3		
5	Инженери, архитекти, юристи	—	—	—	—	3.600	3.900	4.200	4.500	4.800	5.400	—	—	—	—	2	2	2	3		
6	Дѣкари, химици, секретари на дирекцията, началници на бюро, ревизори	—	—	—	—	—	3.600	3.900	4.200	4.500	4.800	—	—	—	—	—	2	3	3		
7	Чиноуправители въ централното управление, началници: на станции, влагалница, на магазини, пристанищни капитани и дѣлоуправители	—	—	2.400	2.700	3.000	3.300	3.600	3.900	4.200	4.500	—	—	2	2	3	3	3	3		
8	Чиноуправители въ централното управление, при станциите, по движението, по билетите, по багажите, по стоките, по телеграфа, касиери, пристанищни пра-стани,	1.800	2.220	2.400	2.700	3.000	3.300	3.600	—	—	—	2	2	2	2	3	—	—	—		
9	Машинисти на локомотивите ¹⁾	1.800	2.220	2.400	2.700	3.000	3.300	3.600	3.900	4.200	4.500	2	2	2	2	2	3	3	3		
10	Дѣловодители, въгледователи, прѣсмѣтачи, платчи, пристанищни касиери, сортировачи, провѣрителни, телеграфни и часовниковарски механизми и економъ	—	—	—	1.440	1.680	1.920	2.220	2.400	2.700	3.000	—	—	—	2	2	3	3	3		
11	Архивари и регистратори	—	—	—	—	—	—	—	2.220	2.400	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
12	Помощници архивари и регистратори, хеолографи, литографи и техни-помощници	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	1.920	—	—	—	—	—	3	3	3		
13	Аптекари и помощници аптекари	—	—	—	—	1.800	2.040	2.220	2.400	2.700	3.000	—	—	—	—	2	3	3	4		
14	Фелдшери	—	—	—	—	—	—	—	1.800	2.040	2.400	—	—	—	—	—	—	—	4		
15	Контролери на влаковете	—	—	—	—	—	—	—	—	2.700	3.000	—	—	—	—	—	—	—	3		
16	Началници на влаковете	—	—	—	—	—	—	—	1.800	2.040	2.400	—	—	—	—	—	—	—	3		
17	Кондуктори	—	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	—	—	—	—	—	—	—	3		
18	Технически кондуктори, старши никъори, чертежници, газопроводители, машинисти на стабилните машини, електромонтьори, ревизори на железни конструкции и техни помощници и ревизори на вагоните	—	—	—	—	1.800	2.040	2.220	2.400	2.700	3.000	—	—	—	2	2	3	3	4		
19	Никъори и надзиратели на импрегации	—	—	—	—	—	—	—	1.920	2.220	2.400	—	—	—	—	—	—	—	3		
20	Надзиратели на чети, телеграфни надзорници и тенежиджи стѣлжари	—	—	—	—	—	—	1.320	1.440	1.560	1.680	—	—	—	—	—	3	3	3		
21	Магацинери, маневристи и старши моряци	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	1.920	2.220	—	—	—	3	3	3	4		
22	Огняри ²⁾	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	1.920	2.220	—	—	—	—	3	3	4		
23	Водооснабдителни	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	1.920	2.040	—	—	—	—	—	—	4		
24	Вагонопазачи	—	—	—	—	—	—	—	1.140	1.440	1.680	—	—	—	—	—	—	—	4		
25	Ноци подкладвачи и промивачи на локомотивите	—	—	—	—	—	—	—	1.200	1.440	1.680	—	—	—	—	—	—	3	3		
26	Чистачи на локомотивите	—	—	—	—	—	—	—	960	1.140	1.200	—	—	—	—	—	—	3	3		
27	Чистачи на вагоните и моряци	—	—	—	—	—	—	—	720	840	960	—	—	—	—	—	—	2	3		
28	Спирачи, стрѣлочници, вратари, раздавачи на вѣстия, ламписти, пазачи на фарове, водопази, лаборанти и ноци пазачи и кантарджии	—	—	—	—	—	—	840	960	1.140	1.200	—	—	—	—	—	3	3	3		
29	Кантонери	—	—	—	—	—	—	—	600	720	840	—	—	—	—	—	—	—	3		
30	Прѣносачи, метачи, чистачи и нѣрачки	—	—	—	—	—	—	—	600	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
31	Писари и разселени	—	—	—	—	—	—	840	960	1.080	1.200	—	—	—	—	—	—	—	—		
32	Ученици машинисти на локомотивите	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	—	—		
33	Ученици по движението	—	—	—	—	—	—	—	—	960	1.200	—	—	—	—	—	—	—	—		
34	Ученици кондуктори и ученици магазинери	—	—	—	—	—	—	—	—	840	960	—	—	—	—	—	—	—	—		
35	Ученици маневристи и ученици надзиратели по поддържаното	—	—	—	—	—	—	—	720	840	960	—	—	—	—	—	—	—	—		
36	Ученици стрѣлочници и ученици спирачи	—	—	—	—	—	—	—	—	—	720	—	—	—	—	—	—	—	—		

¹⁾ Машинистъ не може да бѣде произведенъ кандидатъ, който не е навършилъ 24-годишна възраст.
²⁾ Огняръ не може да стане оня, който не е навършилъ 22-годишна възраст.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Министерството на общественитѣ сгради е намѣрило за добръ да направи нѣкои промѣни въ сѣществуващия законъ за експлоатацията на държавнитѣ желѣзници и пристанища, който е предметъ на обсъждане сега. Ние не бихме имали нищо противъ подобно едно измѣнение на сѣществуващия законъ, но намирамъ, че врѣмето, което ни остава, е твърдѣ късо, та да можемъ да се занимаемъ и съ този законопроектъ, колкото и маловаженъ да изглежда по своя характеръ. Както виждате, г. г. народни прѣдставители, оставатъ всичко на всички 3 заседания, имаме редъ законопроекти, приети вече на първо четене, нѣкои отъ тѣхъ на второ четене, има да се отговаря на около 20—30 запитвания и ние по никой начинъ не ще можемъ да разглеждаме този законопроектъ на второ и трето четене. Вънъ отъ това, и да бихме имали даже врѣме, пакъ не бива сега, въ тази сесия да се занимаваме съ този законопроектъ, защото, както виждате, въ края му има таблица, която не е нищо друго, освѣнъ установяване щатъ по това вѣдомство, а пъкъ ние говорихме, че въпросътъ за щата ще остане да се разрѣши отъ камарата слѣдъ онуй проучване, което има да направи нѣкаква комисия, която прѣдстои да бѣде избрана. Азъ мисля, че не можемъ по никой начинъ да се занимаемъ сега съ този щатъ, докато ни липсва обстойното проучване въ това отношение и по това вѣдомство.

Прочее, ние прѣдлагаме настоящия законопроектъ, изпратенъ въ комисията, да си остане тамъ за друго врѣме, по-благоприятно за неговото повторно и по-третно разглеждане.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония, г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и да се изпрати въ надлежната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдва първо четене на законопроекта за признаване правата на индустриална концесия на проектираната отъ Захари П. Холевичъ фабрика за химически торове — азотни, калиеви и фосфорни.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Г. Копринаровъ: (Чете)

„М о т и в и

къмъ законопроекта за признаване правата на индустриалната концесия на проектираната отъ Захари П. Холевичъ фабрика за химически торове — азотни, калиеви и фосфорни.

„Г. г. народни прѣдставители!

„Земледѣлието дължи своето модерно развитие на агрикултурната химия, която отъ срѣдата на миналото столѣтие биде обоснована като самостоятелна наука и популяризирана отъ ученикъ агрономи между земледѣлското население. Българскиятъ земледѣлецъ, обаче, още не е достигналъ до онова ниво на развитие, за да цѣни придобитията на науката, както и да си служи съ тѣхъ при използване на своята земя. Върху елементарната вече истина, че на почвата трѣбва да се повърнатъ изтегленитъ изъ нея и абсорбирани отъ посѣтото върху ѝ растение, хранителни материяли, защото иначе тя се изтощава и прѣстава да дава плодъ, днесъ почива едно отъ най-важнитѣ придобития на земледѣлската техника — наторяването на почвата.

„Въ земледѣлското стопанство, дѣто процесътъ на производството не лежи само въ силитѣ на човѣш-

кия трудъ, защото той е единъ органически процесъ, регулиращъ се не толкова отъ волята на стопанина, колкото съ дѣйствието на природата, повдигането, па даже и поддържането на една производителност на земята и почвата се постига само като се запази нужната порпорция на хранителнитѣ вещества, потрѣбни за вегетирането на растенията.

„Наторяването или изкуственото подхранване на почвата е необходимо и когато послѣдната е изтощена поради нерационалната ѝ и продължителна експлоатация, каквато е въобще експлоатацията на земята въ страни при по-низка степенъ на стопанско развитие. Въ страни съ по-висша стопанска и производителна култура, наторяването е едно срѣдство не само за въстановяване нормалната производителност на почвата, но още и особено за добиване на количествено повече и качествено по-добри продукти, или съ други думи, то е едно срѣдство за повдигане общата интензивност на извѣстно стопанство.

„У насъ наторяването на почвата се налага колкото отъ нуждата да се повърне на обработваната земя онова, което ежегодно ѝ се отнима и изсмуква отъ растенията, толкова и отъ необходимостта да се подтикне къмъ интензивно развитие, нашето национално земледѣлско стопанство.

„Модерното развитие на България, нейниятъ търговски, индустриаленъ и въобще стопански прогресъ сж тѣсно свързани съ състоянието на земледѣлското производство, съ нуждата да дава земята сѣ повече и по-добри продукти, а това може да бѣде резултатъ само на една рационализирана земледѣлска техника. Отъ това становище основаването на една фабрика ще има да отговори за първо врѣме на най-елементарнитѣ нужди въ нашето земледѣлско стопанство. Доказано е, че азотътъ и фосфорътъ сж двѣтъ най-важни вещества, които губи всѣка почва при използването ѝ.

„Загубата на тия вещества е, по приблизителна оцѣнка на отдѣлението на земледѣлие и отраслитѣ му, доста голѣма. За да се навакса ежегодната тази загуба и за да се запази обикновената производителност на обработваната земя, нужно е чрезъ наторяване да се повърнатъ разходванитѣ хранителни вещества. И тѣхното количество трѣбва при това да бѣде по-голѣмо, защото не е достатъчно само да се запази нормалната производителна сила на почвата, но и да се увеличи самото производство, както това подобава на една интензивно развиваща се страна.

„По изложенитѣ до тукъ съображения и възъ основа на чл. чл. 22, 24 и 32 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия и рѣшението на индустриалния съвѣтъ отъ 30 и 31 октомврий м. г., протоколъ № 13 и прѣдъ видъ на това, че сж изпълнени всички формалности отъ закона за насърчение мѣстната индустрия, прѣдставлявамъ на вашето внимание, г. г. народни прѣдставители, приложения тукъ законопроектъ и ви моля да го одобрите.

„София, 18 януарий 1910 г.

„Министъръ на търговията и земледѣлието:
А. Ляпчевъ.

„Законопроектъ

за признаване правата на индустриална концесия на проектираната отъ Захари П. Холевичъ фабрика за химически торове — азотни, калиеви и фосфорни.

„Чл. 1. Признаватъ се правата на индустриална концесия на проектираната отъ Захари П. Холевичъ отъ гр. Варна фабрика за химически торове — азотни, калиеви и фосфорни въ запазенъ районъ отъ окръжитѣ Варненски, Шуменски и Русенски.

„Чл. 2. Въ срокъ отъ 6 мѣсеца слѣдъ съобщаване рѣшението на Народното събрание, концесионерътъ е длъженъ да внесе въ Българската народна банка прѣдвидения въ чл. 32 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия залогъ. Въ противенъ случай той губи даденитѣ му концесионни права.

„Чл. 3. Концесионерътъ е длъженъ да се съобразява съ всички постановления на закона за насърчение на мѣстната индустрия досѣжно индустриалнитѣ концесии.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рашевъ.

Д. Рашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ние не можемъ да имаме нищо противъ концесията, която се дава на Захари П. Холевичъ, за построяването въ гр. Варна фабрика за правене изкуствени торове. Отдавна се е чувствувало въ нашата страна, че има нужда отъ една фабрика, която да изкарва изкуствени торове, за да може да се направятъ по-производителни почвитѣ въ нашата страна, защото еднообразното торене не може да набави всичкитѣ разнообразни храни, необходими за вирѣнето на житнитѣ растения. Обаче, виждамъ, че концесията се дава въ голѣмъ размѣръ — 3 окръга. Би било по-добрѣ да се взематъ по-малко число окръзи; могло е да се остави само Варненскиятъ и Русенскиятъ окръзи, или пъкъ Варненскиятъ и Шуменскиятъ, а не 3 окръга. Ние знаемъ, че имаме и друга една концесия за захарна фабрика; ако се не лъжа, тя не взема такова голѣмо число окръзи, а ѝ сж дадени по-малко. Има законопроектъ и за друга една концесия за въ Бургаско; виждамъ, че и тамъ ще се даватъ 3 окръга, а се даватъ само Бургаския и отъ Старозагорския се взематъ само 2 околии. Та би било по-добрѣ и въ този случай, числото на окръжитѣ да бѣде намалено, да остане концесията само съ 2 окръга.

Второ, би било добрѣ да се помене въ законопроекта, за колко години се дава тая концесия.

Министъръ А. Ляпчевъ: До 1925 г.: повече не може да бѣде, споредъ общия законъ.

Д. Рашевъ: Но не е излишно, ако се помене и въ този законопроектъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Нѣма по-добъръ торъ за почвитѣ отъ естествения торъ, както и нѣма по-добра храна за човѣка отъ самата естествена храна. Всичко онова, което е изкуствено, то въ края на крайщата е врѣдно за самия организъмъ. И дѣйствително, когато изкуствениятъ торъ се употребява много за почвата, най-послѣ, тя става негодна за никакво употребление, ако тя не се подновява нѣкакъ съ нова прѣстъ или пъкъ съ естественъ торъ. Ние имаме много мѣста, където още не сме свикнали да оползотворяваме тора, който пада отъ домашния добитѣкъ. Затова, разбира се, занаяпрѣдъ на агрономитѣ прѣдетои да развиватъ нуждата и интереса къмъ оползотворяването на самитѣ торове. Длъжностъ е, казвамъ, на агрономитѣ да държатъ сказки прѣдъ населението и да накаратъ нашитѣ селяни, особено въ полетата, да се възползватъ отъ това. Но, като балканска страна, ние имаме мѣста, където е невъзможно да се закара естественъ торъ и да се наторятъ; освѣнъ съ овцевѣдството, иначе не можемъ да наторяваме тѣзи мѣста. Тѣзи балкански мѣста не сж достъпни за кола, затова не можемъ да закараме торъ въ тѣхъ и по такъвъ начинъ тѣ, отъ година на година, се

изтощаватъ и оставатъ почти пуссти; не даватъ плодове или произведения поне толкова, колкото да си покритѣ разходитѣ. Ето защо, необходимостъ се явява отъ изкуствени торове. Съ тѣхъ много лесно става наторяването: изкуствениятъ торъ е като брашно и съ една торба може да се занесе, за да се наторятъ нѣколко декара ниви. Истина е, изкуствениятъ торъ не може да трае толкова, колкото естествениятъ; той е, единъ видъ, като лѣкарство и трѣбва да се дава по-често, па и много често ако се дава, както се знае, че лѣкарствата, когато се даватъ много често, ставатъ врѣдни за организма, тѣй смѣно и изкуствениятъ торъ става врѣденъ. Но азъ съгласявамъ, че съ тази фабрика ще направимъ цѣль прѣвратъ въ нашето земледѣлие, ще подсилимъ самото производство, особено въ тѣзи балкански мѣста. И азъ мисля даже, че ако фабриката не завладѣе нѣкои чужди пазари, тя рискува да пропадне, защото смѣтахъ, че България най-много въ 2—3 години ще се натори. Споредъ смѣткитѣ на тѣзи, които ще правятъ фабриката, излиза че ще се произвежда около 20 хиляди вагона торъ на годишната и ще могатъ да наторяватъ съ 70 ст. всѣки единъ декаръ — то е една голѣма евтиния — и за 2 години ще се изкара около 40 хиляди вагона торъ, съ който вървамъ да се натори цѣла България и, казвамъ, ако фабриката нѣма пазаръ вънъ, рискува да пропадне. Но понеже вътрѣ има чужденци, вървамъ, че тѣ сж си осигурили пазаръ и вънъ. Едно е само, г-да, за което трѣбва да се освѣдомимъ, а то е: като даваме тази концесия, питамъ г. министра: запазваме ли ние правото на нашитѣ опитни станции да провѣрватъ качеството, състава на този торъ, защото ужасни фалшификации ставатъ съ изкуствения торъ въ странство? Вървамъ, че натиснати отъ външната конкуренция, нашитѣ концесионери, нашитѣ производители на изкуствени торове ще прибѣгнатъ до фалшификации. Искамъ да зная, да-ли правителството ще има право да провѣрва състава на тѣзи торове, както има право то да провѣрва фалшивитѣ цѣрове, и да-ли има право пъкъ да наказва тѣзи производители, когато фалшивициратъ тороветѣ, когато лъжатъ населението? Ако държавата си запази това право, то е достатъчно.

Това е, което искахъ да кажа.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Независимо отъ общия надзоръ, който правителството има по всички видове стоки, има специаленъ надзоръ върху цѣлото производство на облагодѣтелствуванитѣ отъ държавата, чрѣзъ закона за поощрение на мѣстната индустрия, фабрики, концесии, въ тоя видъ или съ специални облаги. Както да е държавата има надзоръ винаги, било по начина на производството имъ, било по самото производство — какво се произвежда — и не ще съмнѣние, че уловенитѣ да фалшифициратъ и лъжатъ, подлежатъ подъ тежобитѣ на закона и рискуватъ, най-малко, да изгубятъ всичкитѣ си облаги.

А. Стамболийски: Това е друго.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и да се изпрати въ надлежната комисия, да си вдигнатъ рѣката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдва на първо четене законопроектътъ за признаване правата на индустриална концесия на проектираната отъ Д-ръ П. Тодевъ въ Бургасъ захарна фабрика.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь В. Александровъ: (Чете)

„М О Т И В И

къмъ законопроекта за признаване права на индустриална концесия на проектираната отъ Д-ръ Ц. Тотевъ въ гр. Бургазъ захарна фабрика.

„Захарьта е продуктъ, който, както навсѣкждѣ така и у насъ, има масово употребление и търсенето на който расте сѣ повече и повече. Въ страната се произвежда, обаче, една твърдѣ малка частъ отъ онова количество захаръ, което ежегодно се харчи у нея.

„Съществуващата тукъ захарна фабрика на белгийското анонимно дружество произвежда всѣка година сръбно по 2½ милиона килограма захаръ, която е съвсѣмъ недостатъчна да задоволи мѣстнитѣ нужди. Ежегодно ние внасяме отъ странство около 9 милиона килограма захаръ, която коштува на страната кръгло 3—4 милиона лева. Ще бѣде голѣмъ успѣхъ за насъ, ако поне половината отъ внасяната сега отъ странство захаръ бѣде произвеждана тукъ и ако, успоредно съ това, се създадатъ условия за усиляването на мѣстната консомация, понеже се касае до единъ продуктъ чиято хранителностъ е особено цѣнна и разпространението на който е особено желателно и необходимо. Това е постижимо само чрезъ засилването на захарната индустрия въ страната.

„Тази индустрия, както е извѣстно, е отъ ония индустрии, суровитѣ материяли за които се произвеждатъ и доставятъ въ самата страна. У насъ за засѣване съ захарно цвѣкло има доста обширни пространства, които или стоятъ незасѣти или се засѣватъ по начинъ и съ прѣдмети, които не възнаграждаватъ достатъчно труда на земледѣлца.

„Съ едно засилване на мѣстната захарна индустрия, нѣма съмнѣние, ще се даде възможностъ на маса земледѣлци и земледѣлски стопанства да увеличатъ своитѣ доходи, съ обработване, покрай другото, и на захарното цвѣкло.

„Нашиятъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия цѣли покровителството именно на ония индустрии, чието развитие и разширение влѣче слѣдъ себе си и засилването на нашето земледѣлско стопанство, което е и ще си остане главния помѣнъкъ на най-голѣмата частъ отъ населението. Такава е и захарната индустрия. За нуждитѣ на сега съществуващата захарна фабрика се засѣватъ ежегодно съ цвѣкло около 20 хиляди декара земя, което е доста значителна цифра, особено като се знае, че отъ това количество цвѣкло се произвежда едва 1½ отъ захарьта, която се консумира въ страната. Очевидно е, разширението на захарното производство у насъ ще дава възможностъ на хиляди още земледѣлски стопанства да изкарватъ прѣхраната си или да повдигнатъ своитѣ доходи чрезъ обработването на цвѣкловата култура. Условия за подобно разширение на захарното производство, за щастие, не липсватъ у насъ. Фабриката на белгийското анонимно дружество, макаръ и сравнително модерно инсталирана, не може, както това се вижда отъ даннитѣ на статистиката, да задоволява, освѣтъ една малка частъ отъ мѣстнитѣ нужди. Но независимо отъ това, че пазаря стои откритъ за евентуално разширение на мѣстната захарна индустрия, съществуващитѣ днесъ мита върху иностранната захаръ сж още едно благоприятно условие за това разширение, и ако не повече, поне съществуването на още една захарна фабрика въ прѣдѣлитѣ на царството, може да се смѣта за обезпечено. Въ такъвъ случай вѣнъ отъ изгодитѣ за частъ отъ нашето земледѣлско население ще можемъ да разчитаме и на едно поевти-

ниване на захарьта, което ще е пакъ отъ полза за цѣлото население.

„Измежду индустритѣ, които могатъ да бждатъ прѣдметъ на индустриална концесия, въ закона за насърчение на мѣстната индустрия стои на първо мѣсто производството на захарьта. Съ това се подчертава голѣмата важностъ на тази индустрия за страната и желанието на законодателя да подкрѣпи и насърчи всѣка сериозна инициатива въ това направление.

„Въз основа на горнитѣ съображения и съгласно чл. чл. 22, 23, 24 и 32 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия и рѣшението на индустриалния съвѣтъ отъ 30 май и 30 юний, протоколи № № 4 и 6 и понеже сж изпълнени всички формалности отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия, моля ви, г. г. народни прѣдставители, да одобрите приложения тукъ законопроектъ за захарна концесия.

„Гр. София, 18 февруарий 1910 г.

„Министъръ на търговията и земледѣлието:
А. Ляпчевъ.

„Законопроектъ

за признаване права на индустриална концесия на проектираната отъ Д-ръ Ц. Тотевъ въ гр. Бургазъ захарна фабрика.

„Чл. 1 Признаватъ се правата на индустриална концесия на проектираната отъ Д-ръ Ц. Тотевъ въ гр. Бургазъ захарна фабрика въ запазенъ районъ отъ Бургазкия окръгъ и околнитѣ Старозагорска, Новозагорска и Казанлъшка.

„Чл. 2 Въ срокъ отъ 6 мѣсеца слѣдъ съобщаване рѣшението на Народното събрание, концесионерътъ е длъженъ да внесе въ Българската народна банка прѣдвидения въ чл. 32 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия залогъ. Въ противенъ случай той губи даденитѣ му концесионни права.

„Чл. 3 Концесионерътъ е длъженъ да се съобразява съ всички постановления на закона за насърчение на мѣстната индустрия досѣжно индустриалнитѣ концесии.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ разрѣшението на концесии за извѣстни индустриални прѣдприятия, ако има 5% полза за страната, въ която се правятъ, може да се каже, 95% има врѣда. Държавата трѣбва да разрѣшава концесии само по необходимостъ, тогава, когато вижда, че ако не даде тѣзи привилегии, извѣстна индустрия въ тази страна по никой начинъ не може да се развие, и тогава, когато нейнитѣ други закони и наредби не даватъ никакви други прѣимущества и закрила на този, който иска да прави извѣстна фабрика въ нашата държава. Такъвъ е случаятъ, напр., съ този законопроектъ, който ние сега, прѣди малко, приехме на първо четене, за разрѣшение концесия за фабрика за изкуствени торове. Но азъ мисля, че не такъвъ е случаятъ и съ този законопроектъ, който ни се чете сега, за разрѣшение концесия за построяване фабрика за захаръ. Защо? — азъ ще ви изтъкна сега слѣдъ малко.

Г. министърътъ на търговията и земледѣлието въ мотивитѣ, съ които внася законопроекта, ни казва, че въ нашата страна съществува засега една фабрика, която произвежда около 2½ милиона килограма захаръ, обаче ние внасяме още около 9 милиона килограма захаръ. Нашата държава, по съществуващитѣ досега закони, по съществуващитѣ мита, и тѣй вече

дава достатъчна гаранция, достатъчна закрила на този, който иска да вложи своите капитали, за да развие тази индустрия в нашата страна. Захарята, г. г. народни представители, тази, именно, която се внася около 9 милиона кологограма отъ странство, само $\frac{1}{4}$ отъ стойността ѝ, която плаща населението, което я консумира, отива за нейната покушна стойност, а близо $\frac{3}{4}$ отиватъ за разни мита и берни, които влизатъ във ковчега на държавното съкровище. Отъ тѣзи $\frac{3}{4}$, обаче, голѣма частъ влиза, подъ закрилата именно на тѣзи закони, въ джобовѣтъ на тия, които искатъ да развиятъ тази индустрия. Азъ разбирамъ, г. г. народни представители, ние да даваме концесии, за да се построяватъ тукъ нѣкои фабрики да произвеждатъ продукти, които ние внасяме отъ странство, обаче да има и населението извѣстна облага. Каква облага имаме ние отъ захарната фабрика? Цѣната на тази захаръ, която се произвежда отъ тукашната фабрика, не се продава нито съ една стотинка по-евтино отъ цѣната на захарята, която се донася отъ странство. Защо това? — Това е, именно, затуй, защото тази фабрика си има извѣстенъ запазенъ районъ, има по-рано дадена концесия, въ който районъ никой нѣма право да построи фабрика и, ако ние вървимъ по този пътъ, не може да се очаква още за дълги години, че у насъ ще настѣпнѣ тази именно конкуренция, която трѣбва да урегулира цѣнитѣ, въ дѣйствителностъ, каквито трѣбва да бждатъ. Тази фабрика се ползува отъ всички привилегии и по закона за облагодѣтелствуването на индустрията и, както ви казахъ, и по закона за облагане стокитѣ съ мита. Тази разлика, обаче, която поне въ малкъ размѣръ трѣбваше да почувствува и българскиятъ народъ, като спадне цѣната на захарята, напротивъ, по силата на дѣйствущитѣ закони, се събира отъ българския данѣкоплатецъ, но не вече за държавната казна — поне за тамъ, ако се събираше, то добръ — а за джоба на акционеритѣ на тази фабрика. Сжщото правимъ сега, като ще дадемъ възможностъ и на Д-ръ Тотевъ да построи захарна фабрика въ Южна България. Г. министърътъ на търговията и земледѣлието изтъкна, че като се даватъ такива концесии, ще сме дойдѣли единъ день, именно, да достигнемъ до тази конкуренция, за която азъ ви говоря. Не е вѣрно. Хората, които влагатъ пари въ такава една индустрия, които обезпечаватъ своята индустрия съ концесии, никога нѣма да дойдатъ да построятъ толкова фабрики, че единъ день да почнатъ да се конкуриратъ, а може би ще се явятъ още единъ-двама да използватъ, да изчерпятъ и тия райони, които още не сж запазени, още никому не сж дадени въ концесии, и въ послѣдствие ще образуватъ картелъ; митата ще запазятъ тѣхнитѣ индустриални артикули, българскиятъ народъ ще имъ плаща, и облагитѣ ще отиватъ само въ тѣхнитѣ джобове, а въ сжщность бюджетътъ ще страда, защото митата, които биха се плащали, ако захарята влиза отъ странство, нѣма да влизатъ въ държавния ковчегъ и, може би, ще стане нужда да се налагатъ нови и нови данѣци, за да се допълватъ тия празноти. За тази индустрия у насъ има доста почва да вирѣе и нека г. министърътъ на търговията и земледѣлието не се стрѣска, че у насъ още индустрията не се развива съ колосални крачки. Въ какъо врѣме, може би, той ще бжде изненаданъ. Една държава не може въ разстояние на 30—32 години отъ своето развитие да покаже такива колосални крачки въ индустриално отношение. Но, ако ние даваме такива концесии, г. министре, ще сплнемъ, именно, развитието на индустрията въ нашата страна, защото ще я дадемъ само въ ржцѣтъ на нѣколцина, а другитѣ, които ще искатъ, не да се ползватъ отъ концесии, на които ще бжде достатъчно това, което дава законътъ за насърчение на мѣстната индустрия и охранител-

нитѣ мита, които се налагатъ на стокитѣ, които се внасятъ отъвънъ, които ще считатъ, че сж достатъчно гарантирани и ще искатъ на своя отговорностъ да си построятъ фабрика, не ще иматъ възможностъ. А тогава, именно, когато всѣки може да построи фабрика, ще може да настѣпнѣ тази конкуренция, за която азъ ви говоря, за да може захарята — както много право се изтъква въ мотивитѣ на законопроекта, че тя вече не е луксозенъ артикулъ за българския гражданинъ, а вече е необходима, защото помага и въ здравословно отношение — да стане по-евтина; тогава, може би, ще се редуцира цѣната ѝ.

Азъ се изказвамъ противъ този законопроектъ. Нека ние не бързае съ концесии, нека ние не се радваме, че догодина ще имаме втора фабрика. Нѣма нужда да заставяваме населението, при тѣзи сжпли цѣни на земледѣлскитѣ продукти, да сѣе цвѣкло. Бѣше врѣме, когато житото се продаваше 15 л., и българскитѣ земледѣлци, при храната, или при земледѣлскитѣ продукти, които сега събиратъ доста си докарватъ отъ своята земя. Значи, не е тая необходимостъ, която ще ни нахара да направимъ тѣзи жертви. Нека почнемъ, и азъ вървамъ, че въ разстояние на 4—5 години въ България ще изникнатъ много фабрики не само отъ тая индустрия, защото въ България се навѣдиха капиталисти, които не могатъ да намѣрятъ пласменти на своитѣ пари въ Българската народна банка, а ще прибѣгнатъ къмъ индустрията, за която българскиятъ народъ е билъ толкова щедъръ и е направилъ толкова огромни разкоски, за да гарантира нейното сжществуване. И азъ апелирамъ къмъ васъ да гласуваме противъ законопроекта.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Въ всичко одобрявамъ казаното отъ г. Екимовъ, освѣнъ въ 2 нѣща: първо, да сѣмъ се стрѣскалъ отъ напѣдѣка на индустрията, и второ, да ми позволи г. Екимовъ — въ случая той говори повечко като търговецъ, отколкото като индустриалецъ.

А. Екимовъ: Може да имамъ намѣрение да стана индустриалецъ. Азъ концесии не ща.

Министъръ А. Ляпчевъ: Въпросътъ е слѣдниятъ: не само че ние имаме единъ законъ, но ние имаме дадени и концесии. Ние сме тръгнали въ тоя пътъ и касае се да имаме и други концесии. Тамъ е въпросътъ. Съ закона, който вотирахме миналата година, ние поставихме една граница, че тѣзи извънредни поощрения, които правимъ, ще прѣстанатъ на 31 декемврий 1925 г., и направихме много разграничения: кого съ какво ще помогнемъ, а не тѣй безразборно, както бѣше напѣдъ. Останаха нѣколко индустрии, за които се каза: ако тѣ, между другитѣ области, които имъ дава държавата, нѣматъ и правото на изключително производство въ даденъ районъ, не могатъ да вирѣятъ. Такава индустрия е захарната. Ако питате тѣзи, които произвеждатъ захаръ, тѣ ще ви кажатъ слѣдното: казаното отъ г. Екимовъ нека го гарантира държавата, че концесии нѣдѣйте дава. Кое е то? 27 $\frac{1}{2}$ ст. мито на единъ килограмъ захаръ. Гарантирайте, че това нѣма да се измѣнява, не ни трѣбва валаата концесия. Но, г-да, държавата това не гарантира. Държавата тамъ ще смѣта и ще дѣйствува: 27 $\frac{1}{2}$ ст. ли ще бжде, 25 ли, 22 ли — то ще зависи отъ много нѣща, и когато тѣзи господа дойдатъ да се картелиратъ, както казва г. Екимовъ, тогава държавата може да каже: „за захарята ще плащате 5 ст., или нищо нѣма да плащате“. Разбирате ме, г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Разбирамъ, само че нѣма да ми дадете да Ви отговоря.

Министъръ А. Ляпчевъ: Ето защо туй, което ви прѣдлагамъ, е гаранция, за да не могатъ да скубятъ населението. Но не ще каже това, че държавата иска да съсипе фабрикантитѣ, като ги остави да построяватъ фабрики и на другия денъ безъ основание да смѣтне митото. Не. Размѣрътъ на митото е една гаранция на държавата за тѣхната добросъвѣстностъ по отношение на производството и консумациитѣ. Почнатъ ли тѣ да злоупотрѣбаватъ — тая гаранция винаги е въ ржката ни: държавата може веднага да ги прѣкатурне, ако тѣ искатъ да се картелиратъ, като не имъ гарантира съ законъ, че непременно, до изтичането на тѣхната концесия, митото на захаръта ще бѣде 27½ ст., т. е. толкова, колкото струва тя — 100%. Държавата, обаче, имъ дава възможностъ при своята добросъвѣстностъ, че тя нѣма да ги остави, относително митото, да бѣдатъ изложени на сътресения, че тамъ, дѣто ще може да позволи построяването на една фабрика, тя ще може да намѣри достатъчно суровъ материалъ, защото фабрикантитѣ не се ангажиратъ тѣй лесно съ построяването на 2 фабрики въ едно и сѣщо мѣсто, въ единъ и сѣщи районъ, понеже тѣ, отъ една страна, не сѣ гарантирани съ това мито, отъ друга страна за построяването на такава една фабрика се изисква да се внесатъ най-малко 3 милиона лева и рисковетѣ сѣ извънредно голѣми. Този капиталъ стои, той трѣбва да се рентира. Фактъ е, че захарнитѣ фабрики на всѣкѣждѣ сѣ прѣтърпѣли фалименти, въ цѣла Европа, и слѣдъ като вложено отъ 3 милиона лева се е провалило, може би съ 500.000 л. сѣ почнали да се рентиратъ. Това е историята на захарното дѣло. Тамъ, дѣто то е затвърдено, не ще смѣнѣние то е добро, а тамъ, дѣто не е затвърдено, хората не рискуватъ да строятъ фабрики. Вие виждате, че тукъ се построи една фабрика отъ белгийцитѣ въ 1896—1897 г. Оттогава до днесъ ние броимъ 15 години и втора захарна фабрика нѣма. Защо нѣмаме? Законътъ не гарантира ли? Сжщиятъ този Тотевъ имаше концесия и въ продължение на 10—15 години не успѣ нищо да направи. Ето защо не о тѣй лесно, както се мисли, че хората ще ангажиратъ 2—3 милиона лева за построяването на такива фабрики, безъ да иматъ гаранция. Тѣзи гаранции тѣ намиратъ въ закона, който прѣдвижда, че е желателно да имъ се даде единъ районъ, дѣто тѣ да могатъ да разчитатъ на суровъ материалъ.

Сега, желателно ли е да пооспримъ цѣвклоѣването или не? Мисля, че на тая тема 2 мнѣния не може да има. Каквото и да ми се приказва за зърненитѣ храни, азъ съмъ обаче, дълбоко убѣденъ, че цѣвклото ще даде по-голѣмъ чистъ доходъ, отъ който и да е зърнена храна. Значи, този въпросъ е изчерпанъ. Като е тѣй, чрѣзъ основаването на една захарна фабрика, ако тя се основе, прѣди всичко се прѣслѣдва цѣльта не да се произвежда захаръ, а да се даде възможностъ на нашето селско население да оползотворява по-добръ своя трудъ и своята земя. И това се постига. За да се ангажиратъ хората, тѣ искатъ извѣстни гаранции. Естеството на индустрията е таково, че трѣбва да ги дадемъ. Гаранцията е тази, че въ даденъ районъ другъ нѣма да конкурира при използването на цѣвклото, на суровия материалъ, защото, иначе, той може да се съсипе. Толкова за г. Екимова.

Понеже азъ самъ повдигнахъ единъ въпросъ, който е по-сериозенъ, че г. Тотевъ и другъ нѣтъ е ималъ концесия и не е успѣлъ, то може да ме запита нѣкой, защо му даваме сега пакъ концесия. Ето защо. Защото по стария законъ единъ можеше да вземе концесия и да протака съ години, безъ да вземе нѣкакъвъ ангажментъ. По новия законъ,

прѣди г. Тотевъ да вземе концесията окончателно, трѣбва да внесе, ако не се лъжа, 150.000 л. въ Народната банка, че той сериозно мисли да се заеме съ тази работа, а не само да задържа периметри. И това постановление на закона, което ще стане задължение за г. Тотева, щомъ като Народното събрание вотира концесията и азъ му съобщя, че му даваме право да се счита като концесионеръ, дава ни гаранция, че този пакъ г. Тотевъ, слѣдъ като внесе 150.000 л. въ Народната банка, нѣма вече да задържа периметри, а пристѣпва сериозно къмъ работа. Щомъ пристѣпни сериозно къмъ работа, азъ съмъ убѣденъ, че фабриката ще бѣде отъ полза за нашата страна. Опасността, че фабрикантитѣ ще се картелиратъ и цѣната на захаръта ще се покачи, е отстранена, защото, както казахъ, винаги въ ржцѣтъ на държавата е да намалява митото, ако има такава опасностъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Ако отъ съображенията, изказани въ изложението на мотивитѣ въ законопроекта, народниятъ прѣдставителъ г. Екимовъ не се е убѣдилъ, увѣренъ съмъ, че сега вече се е убѣдилъ въ ползата на земледѣлието отъ даването на тази концесия.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Г. Екимовъ се помъчи да ни докаже, че свободното развитие на индустрията, т. е. развитието ѝ безъ всѣкакви концесии, е по-добро. Въ това никой не се съмнѣва; това е най-доброто асѣл. Но ние сме принудени, нашата държава е била принудена да възприеме концесионната система и да се помъчи чрѣзъ такива привилегии, чрѣзъ такива жертви, чрѣзъ такива отстъпки, било за смѣтка на държавното съкровище, било за смѣтка на консоматоритѣ, да привлече чуждитѣ капитали, и ние не можемъ да осъждаме този човѣкъ, че е поискалъ да се възползува отъ тази наша система, възприета чрѣзъ закона за индустрията. Можеше да говоримъ по принципъ за и противъ тази система, по когато се приемаше законътъ за насърчение на индустрията. Този човѣкъ заварва туй положение и иде да се възползува. За насъ е важно да се запитае: трѣбва ли да насърчимъ тази индустрия или не. Каквото и да разсъждаваме, ще дойдемъ до убѣждението, че тая индустрия е необходимо да се развива, защото колкото повече захарни фабрики имаме, толкова повече ще поевтинѣе и самата захаръ. Отъ друга страна, тая индустрия е свързана съ земледѣлието — подпомага земледѣлието.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: И скотовѣдството.

А. Стамболийски: Да, и скотовѣдството. Създава въ земледѣлието едно културно растение, едно много по-доходно растение, отколкото житнитѣ растения. Колкото и да засилваме нашето житно производство, никога азъ не вѣрвамъ да надминемъ доходността, що се получава отъ захарното цѣвкло; никога не ще можемъ да получимъ 100 л. на декаръ отъ зърненитѣ храни, както се получава сега засега отъ захарното цѣвкло, или както се получаваше въ по-първитѣ години, когато се въведе у насъ тая индустрия. Истина е, че днесъ-затнесъ цѣната на цѣвклото у насъ е подбита: едно фабриката експлоатира, отъ друга страна и наптитѣ земледѣлци, които се наеха да го съятъ, понеже виждаха приходи, всѣка година или прѣзъ 1 или прѣзъ 2 години сѣяха една и сѣща нива; а това е изтощително,

това изтощава нивитѣ. Би трѣбвало да се научатъ напштитѣ земледѣлци, че цѣкло повторно на една нива трѣба да сѣятъ слѣдъ 7—8 години, защото, инакъ, ще изтопятъ нивитѣ си и самото производство е незадоволително.

Говори ни се тукъ, че тѣзи фабрики ще се картелиратъ. Възможно е това, възможно е да стане така, както тютюневитѣ фабриканти го направиха. Но човѣчеството, народитѣ, и на това зло ще намѣрятъ цѣпа. Създаватъ се вече дружества за общи доставки. Тѣзи консоматори, когато се наематъ сами да си доставятъ тѣзи произведения, безъ всѣкакви посредници, могатъ да прибѣгнатъ въ чужбина и да доставятъ захаръ на по-евтина цѣна. Ако този картелъ се простре въ цѣлия свѣтъ, въ цѣла Европа, консоматоритѣ могатъ да прибѣгнатъ къмъ колективното производство на самата захаръ и съ това да съсиятъ картела. Човѣчеството сѣ намира на болкитѣ цѣръ, то и тукъ ще се справи.

Ние намираме за полезно развитието на захарната индустрия у насъ, защото съ това ще спомогнемъ и за развитието на по-интензивното земледѣлие, и затуй ще гласуваме за самия законопроектъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ, за пояснение.

А. Екимовъ: Г. министърътъ на търговията и земледѣлието ми възрази — какво пояснение?

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Ама Вие имате думата само за пояснение на мисълта си. Вие сте говорили по принципъ.

А. Екимовъ: Азъ искахъ да кажа на г. министра, че достатъчна гаранция е дадена съ митото. Цѣлътъ съ увеличението на митото не е била такава, а е била да се докаратъ повече сръдства въ държавния кошчеѣ. И никой нѣма да се осмѣли да посегне на митата да ги намали, даже фабрикантитѣ на захаръ да се картелиратъ, защото съ това ще намали приходитѣ, прѣдвидени въ бюджета; а, както знаете, нашиятъ бюджетъ се толкова надува, щото азъ не се съмнявамъ, че слѣдъ 1—2 години ще бѣдемъ сезирани съ законопроектъ да увеличимъ още повече митата.

Сега, за цѣклото. Цѣната на цѣклото, даже когато ние даваме концесия, се диктува отъ фабриканта. Азъ знамъ миналата година тукашната фабрика бѣше раздала по цѣлия рѣонъ на централната линия сѣме за цѣкло, а цѣклото не достигна не 100 л., ами не достигна даже 5 л., защото фабриката експлоатира ужасно: дава имъ по 2 л. за 100 кгр., спада 50% за данѣкъ и ги праща 3 недѣли да ходятъ, за да си взематъ паритѣ, и най-послѣ населението каза, че въ тази държава нѣма оправия. Недѣлътъ дава само права, а дайте и задлъжения. Цѣклото е масовъ артикулъ; не може селянинътъ да го вдигне отъ този районъ, дѣто е дадена концесията, и да го закара въ Сѣверна-България; длъженъ е да го даде тамъ, защото, ако го товари, ще плати повече, отколкото ще го продаде. Азъ намирамъ, че ние не можемъ да си играемъ съ митото и да го намалимъ. Но е вѣрно. Ние ще го увеличимъ даже. И съмъ пакъ противъ законопроекта.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Лячевъ: Г. Екимовъ, като приказва това, има 2 грѣшки. Първо, не е вѣрно, че съображението на Министерството на финанситѣ е било митото върху захарътъ. Имамъ смѣлостта да заявя, че азъ съмъ работилъ тази тарифа. Това е една автономна тарифа, която не дойде редъ да се договаря,

защото най-заинтересуваната държава, Австрия, нѣма договоръ, и кога му дойде редъ, не знае кой процентъ ще остане.

Второ, относително цѣклото на фабрикантитѣ. Какво щѣли да правятъ производителитѣ? Г. Екимовъ, като много добъръ търговецъ, не може да забрави едно: щомъ той намира, че зърненитѣ храни иматъ добра цѣна, тѣзи производители, ако нѣматъ смѣтка, нѣма да ги произвеждатъ, и тѣзи хора, които сж хвърлили 3 милиона лева за фабриката, ще изгубятъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене и сж съгласни да се изпрати въ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдва първото четене на законопроекта за признаване правата на индустриална концесия на проектираната отъ Константина Цеконъ и други фабрика за копринени платове.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ В. Александровъ: (Чете)

„М о т и в и

къмъ законопроекта за признаване правата на индустриалната концесия на проектираната отъ Константинъ Цеконъ, Владимиръ Карамихалевъ и Кузма Ст. Цеконъ фабрика за копринени платове.

„Г. г. народни прѣдставители!

„Въ чл. 24 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия измежду произведенията, които могатъ да бждатъ прѣдметъ на индустриална концесия сж прѣдвидени и коприненитѣ платове. Произведенията отъ тоя родъ, както е извѣстно се внасятъ, съ свършено малки изключения, отъ странство. Пазарътъ на тия произведения не е, наистина, тѣй широкъ, употреблението на коприненитѣ платове и издѣлци въ страната, поради луксозния имъ, отчасти, характеръ не е повсемѣстно разпространено, обаче, спросътъ имъ има тенденцията да се разширява сѣ повече и повече, а произвежданитѣ въ страната прѣимуществено по домашенъ начинъ произведения отъ тоя родъ далечъ не сж въ състояние да задоволяватъ мѣстнитѣ нужди, а още по-малко да конкуриратъ на вноса отъ странство. Производството на копринени платове може да вирѣе и се развива у насъ само на фабрично-индустриални начала, а понеже консомативната особеностъ на тия произведения е друга прѣчка за стабилизирането на тѣхната фабрикация, става необходимо още, щото първитѣ начинания въ тази областъ да бждатъ фаворизирани и защитени по най-рационаленъ начинъ. Тѣкмо това е имало прѣдъ видъ нашего законодателство, когато е опрѣдѣляло поименно произведенията, които могатъ да бждатъ обектъ на индустриална концесия, т. е. ония, които могатъ и трѣба да се ползватъ съ всестранни привилегии и максимална защита.

„Специално за коприненитѣ платове трѣба да се подчертае главно това, че суровиятъ материалъ за фабрикацията имъ се намира въ изобилие у насъ и при едно щастливо реализиране и разрастване на фабрични прѣдприятия за това производство ще се подтикнатъ напредъ и свързанитѣ съ тѣхъ мѣстни стопанства — бубарството и черничарството, за които има достатъчно естествени условия да вирѣятъ и се развиватъ. Подобни прѣдприятия ще поглъщатъ голѣма частъ отъ мѣстнитѣ сурови материали, които сега, въ видъ на пашкули иматъ пазаръ прѣимуществено въ чужбина, а това ще направи по-интензивна черничевата култура и ще насърчи още повече производството на коприненитѣ пашкули въ страната.

„Първите стъпки за основаването и у насъ на фабрично прѣдприятие за копирени платове сж вече направени.

„Съ заявление отъ 4 декемврий м. г. софийскитѣ граждани Константинъ Цековъ, Владимиръ Карамихалевъ и Кузма Ст. Чеховъ сезираха повѣреното ми министерство съ намѣреніето си да построятъ и турятъ въ дѣйствиѣ една фабрика за копирени платове, като ходатайствуваха да имъ бѣдатъ признати правата на индустриална концесія. Молбата на просителитѣ, съгласно чл. 23 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия е разгледана отъ индустриалния съвѣтъ при министерството и той се е произнесълъ по принципъ, че на проектираната фабрика трѣбва да се признаятъ концесионни права съ районъ отъ окръжитѣ Софийски и Врачански.

„Прѣдъ видъ на това, че всички формалности, изисквани отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия сж изпълнени отъ просителитѣ и на основание мотивитѣ, изложени по-горѣ, прѣдставлявамъ на вниманието и одобрението на г. г. народнитѣ прѣдставители приложения тукъ законопроектъ.

„Гр. София, 18 януарий 1910 г.

„Министъръ на търговията и земледѣлието:
А. Ляпчевъ.

„Законопроектъ

за признаване правата на индустриалната концесія на проектираната отъ Константинъ Цековъ, Владимиръ Карамихалевъ и Кузма Ст. Чеховъ фабрика за копирени платове.

„Чл. 1. Признаватъ се правата на индустриална концесія на проектираната отъ Константинъ Цековъ, Владимиръ Карамихалевъ и Кузма Ст. Чеховъ фабрика за копирени платове въ запазенъ районъ отъ окръжитѣ Софийски и Врачански.

„Чл. 2. Концесионнитѣ права на горното фабрично прѣдприятие не изключватъ съществуването въ запазенъ районъ на онѣя дребнозанаятчийски и домашни прѣдприятия, които произвеждатъ или биха произвеждали сжщитѣ издѣлия, безъ да се ползватъ съ никакви облаги по закона за насърчение на мѣстната индустрия.

„Чл. 3. Въ срокъ отъ 6 мѣсеца слѣдъ съобщаване рѣшеніето на Народното събрание, концесионеритѣ сж длѣжни да внесатъ въ Българската народна банка прѣдвидения въ чл. 32 отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия залогъ. Въ противенъ случай тѣ губятъ даденитѣ имъ концесионни права.

„Чл. 4. Концесионеритѣ сж длѣжни да се съобразяватъ съ всички постановления на закона за насърчение на мѣстната индустрия, досѣжно индустриалнитѣ концесии.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! И по този законопроектъ ще си позволя да ви кажа, че ако въ закона за привилегироване индустрията е запазено и това право — да се даватъ извѣстни концесии — на Народното събрание, то е именно, за да не ставатъ тѣзи голѣми произволи и Народното събрание да обмисли, за какво се дава концесията, и ако се касае за една индустрия, развитието на която по никоѣ начинъ не може да стане безъ концесія, тогава само да понесемъ тѣзи жертви. Сега ни се дава законопроектъ за концесія на копирена индустрия. У насъ бубеното производство е почнало да се развива отъ нѣколко години насамъ. Азъ зная нѣколко лица, които проектиратъ да построятъ фа-

брика за копирени платове. Защо да отиваме ние да завръзваме извѣстни райони и именно районитѣ, които произвеждатъ буби? Съ това ние ще направимъ пакъ една голѣма грѣшка. Г. министърътъ казва, че това било практиката. Практикитѣ не сж законъ за насъ. Всичко, което ние виждаме, че е грѣшка, не трѣбва да го правимъ и не трѣбва да гласуваме за този законопроектъ. При концесията за захарната фабрика имаше извѣстна доза мотиви; но тукъ сега азъ не намирамъ съ какво г. министърътъ ще ме убѣди, че трѣбва непрѣмѣнно да дадемъ концесията за тази индустрия, за която суровитѣ материали се произвеждатъ у насъ и, ако се пращатъ да се продаватъ въ странство, иматъ по-голѣми разноси и всѣки производителъ ще ги даде на този фабрикантъ. Вие ще свържете рѣцѣтъ на много желаючи, които не искатъ да се ползватъ отъ никакви концесии и които, не само че не искатъ да се ползватъ отъ никакви концесии, но ще възстанатъ и противъ закона за насърчение на мѣстната индустрия, съ който се огарба държавниятъ бочегъ, за да обогатяватъ извѣстни личности. Дайте пълна свобода на индустрията, която сега почна да се заражда и да се развива. Ако дадете тази концесія, ще направите една грѣшка, както прѣдшествующитѣ управления.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Азъ пакъ повтарямъ: думитѣ на г. Екимова сж прави и азъ бихъ желалъ да се създаде едно такова течение, за каквото той говори, което да се обяви въобще противъ всѣкаква концесія.

А. Екимовъ: Има вече такова течение.

Д. Драгиевъ: Не само на думи, ами да го видимъ и на дѣло.

А. Стамболийски: И бихъ желалъ тѣзи капиталисти, които стоятъ задъ гърба на г. Екимова, да се явятъ по-скоро.

А. Екимовъ: Азъ съмъ единъ, който може би въ кѣсо врѣме ще построя фабрика въ гр. Свищовъ на собствени срѣдства, защото не само въ Враца могатъ да работятъ много добри платна. Но азъ нѣма да прося за концесія.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, моля.

А. Стамболийски: Азъ именно това казвамъ: желателно е тѣзи капиталисти да се явятъ и да не ни принуждаватъ да даваме привилегии на хора, за да ги привлѣчемъ, да ги накараме да хвърлятъ капиталитѣ си въ тѣзи индустрии. Г. Екимовъ, ако има желание да направи това, тъкмо сега му е врѣмето да пласира своитѣ капитали въ индустрията.

А. Екимовъ: Защо?

А. Стамболийски: Защото ще Ви се даде възможностъ да направите това.

А. Екимовъ: Азъ не мога да се боря съ концесионера; той има прѣимущества.

А. Стамболийски: Недѣйте мисли, че голѣми прѣчки не могатъ да оказатъ и самитѣ чиновници. Единъ човѣкъ отъ друга партия чиновникитѣ просто могатъ да съсиятъ, като му прѣчатъ и спѣватъ самата работа.

А. Екимовъ: И азъ ще чакамъ да падне нашата партия, че тогава ще искаме. Искахъ концесия при нашата партия за нишесте, ама седи въ папката на министъра.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Това е лична разправия, на която мѣстото е навънъ.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Надѣвамъ се, че ще се създаде едно такова течение противъ концесиятъ у насъ, но и безъ това ние въ миналогодичния законъ за индустриалнитѣ прѣдприятия рѣшихме, че тѣзи концесии ще се даватъ до 1925 г. — по-нататъкъ нѣма. Тогазъ, слѣдъ тая дата, ако нуждитѣ изискватъ, Народното събрание може да продължи тоя срокъ; но азъ не вѣрвамъ нуждитѣ да изискватъ това; азъ вѣрвамъ, че ще имаме нови капиталности. Тѣзи капитални, за които се правятъ интервенции за разни заграбени пари отъ военни и други, нѣма кждѣ да отидатъ. Само известна частъ ще отиде въ парижкитѣ банки, а другитѣ тукъ ще се пласиратъ; и понеже тѣ не сж доволни отъ 4% доходъ въ банцитѣ, сигурно тѣ ще ги изтеглятъ и ще ги поставятъ въ индустрията и съ това ще помогнатъ за развитието на тази индустрия.

Азъ върху едно се опасявамъ. Тукъ, г. министре, не сме запазили дребнитѣ производители.

Министъръ А. Ляпчевъ: Прочетете чл. 2.

А. Стамболийски: Казвате така: не се отнема правото на тѣзи дребни занаятчии, да ги кажемъ дребни производители на копринени платове, да работятъ занаяпрѣдъ, но тѣ нѣматъ право да се ползватъ отъ привилегиятъ, които дава законътъ за индустрията. Нѣма ли съ това да ги убиемъ? А пъкъ желателно е дребнитѣ производители да запазимъ, като елементи по-демократични, по-пригодни за нашата държава и като такива, положението на които по се приближава до социалната правда, понеже иматъ по-справедливо разпрѣдѣление материалнитѣ блага. Прочее, азъ не бихъ желалъ да поставимъ тукъ такава една клауза, щото да забранимъ на тѣзи дребни производители да се ползватъ отъ закона за насърчение на индустрията. Нека и тѣ се ползватъ. Фабрикантътъ, ако има възможность, нека ги конкурира, но при равни условия, защото, иначе, ще убиемъ тази дребна индустрия, която се е зародила. И не забравяйте, че тая концесия се дава въ врачанския окръгъ, кждѣто най-много е развито копринарството у насъ. Нека г. министърътъ ни обясни, да-ли нѣма да се съсиятъ тѣзи дребни индустриалци.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Яневъ.

Р. Яневъ: Г. г. народни прѣдставители! Всички вие знаете, че миналата година гласувахме закона за насърчение на мѣстната индустрия. Този законъ гонѣше тази цѣль: за онѣзи сурови материали, които се изнасятъ въ старинство, да се намѣрятъ фабриканти, на които да се даде известна концесия да ги прѣработватъ тукъ, а не да се прѣработватъ въ странство.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, говорете по законопроекта.

Р. Яневъ: Но, пакъ повтарямъ, то е за онѣзи сурови материали, за които нѣма никакви фабрики. А пъкъ копринарството у насъ е доста напѣднало и нѣма си хасъ да се дава концесия на нѣкои фабриканти за фабрика на коприна. Разбирамъ, за захарна фабрика — имаме 1, хайде да станатъ 2. Ако трѣг-

немъ по този пѣтъ — да даваме концесия на всѣка фабрика, която се строи, ние ще дойдемъ дотамъ, щото като фабрикантитѣ не плащатъ никакви данѣци, а пъкъ държавниятъ бюджетъ неимоверно расте, да наложимъ нови данѣци на българския данѣкоплатецъ. Вие всички знаете, че другадъ най-големъ данѣци плащатъ капиталиститѣ, а ако ние даваме такива концесии, на които трѣбва и не трѣбва — правъ бѣше г. Екимовъ — и като не се туря данѣкъ на фабрикитѣ, то по такъвъ начинъ цѣлниятъ данѣкъ ще падне върху плещитѣ на българския земледѣлецъ и работникъ. За това се обявявамъ противъ концесията.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Двѣ нѣща се оспорватъ тукъ. Едно, да-ли изобщо тази копринена индустрия заслужава да има концесия, въ смисълъ на изключително производство въ даденъ районъ — това е концесия по дѣйствиющия законъ; и другото е, положението на тѣзи, които на дребно произвеждатъ. Да-ли има смисълъ концесия въ даденъ районъ за изключително производство като фабрика — този въпросъ е обмисленъ още миналата година, когато въ закона се прѣвидѣха, кон индустрии трѣбва да иматъ това право. Сега ще приповторя, че има основателни причини да даваме право на изключително производство, въ даденъ районъ, за копринената индустрия. Това се доказва отъ факти. Една фабрика, каквато тази, която се има прѣдъ видъ да се построи, трѣбва да коштува не по-малко отъ 700—800 хиляди лева. Второ, тая фабрика, за да може да вирѣе, трѣбва да разчита на мѣстнитѣ нашкили. Това сж съображенията. Относително дребнитѣ производители, въ другитѣ концесии — при захаръта, при изкуствения торъ — ние не прѣвидѣхме такъвъ чл. 2, както е тукъ казано — че тѣ сж запазени. Значи, условно е дадено изключителното производство въ този районъ.

А. Екимовъ: Безъ всѣкаква закрила, нито 100.000 л. нѣма да похарчимъ за най-хубава инсталация.

Министъръ А. Ляпчевъ: Друга фабрика не може да се построи въ Врачанския и Софийския райони. Азъ съмъ убѣденъ, че ако бѣхме казали въ Врачанския и Софийския райони да се построятъ 2 фабрики, мжчно ще ги съгласимъ дори, когато ги субсидираме. Това е моето убѣждение. Ако се построи 1, тя ще бжде прѣдостатъчна да консумира онова, което се произвежда като папшули въ Врачанския окръгъ.

Относително дребнитѣ занаятчии. Ние ги гарантираме, че тѣ могатъ да произвеждатъ. Но казва се: не имъ даватъ облаги. Кои сж облагитѣ? Защото, за да се разбере добръ този законъ за индустрията, винаги трѣбва да се има прѣдъ видъ прѣдметътъ, производството, а производството е да тъкатъ копринени платове. Специалнитѣ облаги кои сж? Всичкитѣ специални облаги цѣлятъ най-много да доставятъ безъ мито сурови материали или недообработени материали. Това е то. Суровитѣ материали ще взематъ отъ тукъ; недообработенитѣ материали, то е вече приложение на закона — да-ли министерството ще зачете на тая фабрика, че тя може да внися прежда боядисана или не безъ мито. По моето разбиране, министерството не може да зачете правото на тази фабрика да доставя други сурови материали, освѣнъ ония, които се намиратъ въ нашата страна. А съ факта, че сурови материали се намиратъ въ нашата страна, то всички специални облаги падатъ и дребнитѣ производители и концесионеритѣ се поставятъ на една и сжща нога, на еднакви условия.

Идват общитѣ облаги. Тѣ сѣ общи за всички индустриалци. Кои сѣ тѣ? Машини да докарватъ безъ мито, постройки да извършатъ безъ особена тежоба и т. н. Всички машини у насъ се внасятъ безъ мито съ законъ специаленъ за дребнитѣ занаятчии. Ние имаме друго специално мѣроприятие, кждѣто на такива особено помагаме; инструменти купуваме на такива, които тъчатъ по Браца, и даже станове бадява имъ даваме. Тѣй щото, недѣйте мисли, че тѣ сѣ лишени; тѣ сѣ защитени въ конкуретния случай. Повече облаги нѣма да има фабрикантътъ концесионеръ на копринени платове, отколкото производителитѣ на дребно, освѣнъ силата на капитала му, умѣнието му и економията, която се прѣдизвиква отъ едрото производство; това сѣ прѣимуществовата, а и дребното производство има извѣстни прѣимущества и ние искаме да го закрѣпимъ колкото е възможно.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Димитъръ Христовъ.

Д. Христовъ: Всичко това, което каза г. министърътъ, е вѣрно, почива на закона, и въ дадения случай искането на концесия има за цѣль само едно: въ даденъ районъ да нѣма друга конкурентка фабрика, която да използва мѣстнитѣ условия; инакъ, общитѣ облаги сѣ еднакви за всички производители. Но възъ основа на закона за еснафитѣ, който ние гласувахме по-рано, ако биха се сдружили, кооперирани дребнитѣ производители и биха направили подобна фабрика, нѣма ли тази концесия да изключи втората. Азъ не го допушамъ, но въ всѣки случай трѣбва малко обяснение.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Ако схванахъ добръ, въпросътъ на г. Христова е този: въ случай, че се образува кооперация за производство отъ занаятчии, ще могатъ ли тѣ да взематъ такава концесия за изключително производство.

Д. Христовъ: Ще могатъ ли тѣ да етаблиратъ, да организиратъ една подобна фабрика.

Министъръ А. Ляпчевъ: Ще кажа. — По моето разбиране, доколкото можемъ ние за чужда смѣтка да правимъ прѣдприятие — защото тѣй е сложенъ въпросътъ: да смѣтамъ азъ, да-ли занаятчийтъ ще намѣрятъ смѣтка да повдигнатъ едно такова прѣдприятие — менъ ми се струва, че едно прѣдприятие такова, кждѣто се иска толкова пари, нѣма да бѣде по силата на напийтъ тъкачи на копринени платове. Вие знаете, че тъкачи на копринени платове сѣ жени по врачанско — въ кщитѣ си тъкатъ.

А. Екимовъ: Женитѣ иматъ мъже, иматъ и братя.

Министъръ А. Ляпчевъ: Иматъ, но фактъ е, че тѣ тъкатъ и тѣ продаватъ платоветѣ.

Д. Христовъ: Азъ поставихъ въпроса не за сериозни възражения, а само за обяснение.

Министъръ А. Ляпчевъ: И смѣтамъ, че въ случая едва-ли ще можемъ ние да дочакаме тъкачи занаятчии да съставятъ кооперация, за да могатъ да взематъ тази концесия, тѣ само да произвеждатъ.

Д. Христовъ: Законътъ за еснафитѣ прѣдвизда кооперации.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Христовъ цѣли друго — иска да каже, че законътъ за занаятчийтъ дохожда до абсурдъ.

Д. Христовъ: Не.

Министъръ А. Ляпчевъ: Този законъ прѣдвизда това за тамъ, кждѣто е възможно, кждѣто могатъ и кждѣто си намѣрятъ смѣтка; но тамъ, кждѣто е невъзможно, на най-послѣ тамъ, кждѣто тѣ не взематъ инициатива, какво ще имъ правимъ ние.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения законопроектъ на първо четене, да се изпрати въ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието прнема.

Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ М. Таневъ: Моля да се вдигне заседанието и да продължимъ дневния редъ въ 2½ ч. послѣ пладне.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Вдигамъ заседанието за 2½ ч.

(Слѣдъ пладне)

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: (Звъни) Засѣданието продължава.

Слѣдва по дневния редъ законопроектътъ за обществената благотворителностъ на първо четене.

Моля секретаря г. Александровъ да го прочете.

С. Бърневъ: Правя прѣдложение настоящиятъ законопроектъ да не се чете.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ прѣдложенето, щото настоящиятъ законопроектъ съ мотивитѣ да не се чете, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

(Ето мотивитѣ и законопроектътъ:)

„Докладъ до Народното събрание.

„Широката проява на състралание къмъ ближния, като нравственъ дългъ на отдѣлната личностъ и съзнание на гражданската солидарностъ между членовѣтъ на далена обществена група, е една отъ най-отличителнитѣ и симпатични черти у културнитѣ общества и народи. Подъ влиянието и проповѣдитѣ на християнскитѣ начала за подпомагане нуждающитѣ се и широкитѣ размѣри, до които е достигнала частната инициатива, обществената благотворителностъ е заела видно мѣсто между културнитѣ институти на западно-европейскитѣ държави. Нуждата отъ нейната организация и разумно приспособяване къмъ социалнитѣ условия и изисквания на обществото се е отдавна почувствувала и слѣдъ несполучливитѣ опити, правени за ограничаване числото на бѣднитѣ, чрѣзъ строги полицейски и наказателни мѣрки, срѣщаме въ нѣкои европейски държави едновременно приетъ принципъ на обществената благотворителностъ, чрѣзъ възлагане на мѣстнитѣ общини грижата за подпомагане своитѣ бѣдни. Мѣстната община, споредъ естеството на работата, за която е прѣлназначена, явява се, слѣдъ сѣмейството, за най-естествена и силна връзка между лицата, членове на общината. Населението, което познава най-добръ положението и нуждитѣ на своитѣ близки, е въ състояние да даде най-правилна прѣцѣпка и е заинтересувано

да не се прахосват сръдствата на общината чръз отпуцане помощи на хора, които и безъ тѣхъ ще може да се прѣхранятъ. Желанието да се помогне на ближния съ общи сили, да се облекчатъ щогодѣ нуждитѣ му на старини, когато го налетятъ възможни недѣжи и болести, е най-силниятъ потикъ къмъ систематично организиране института на обществената благотворителностъ. Тоя институтъ може да прояви полезна дѣйностъ само при голѣмъ брой ревностни дѣйци съ убѣждението, че вършатъ своя, не чужда, работа. Несъмнено е, че мѣстната община е, която може най-цѣлесобразно да организира обществената помощъ за своитѣ бѣдни, да намѣри нужнитѣ за това сръдства и подходящи за дѣлото хора.

„При многото и разнообразни нужди, които у насъ е трѣбовало да се удовлетворяватъ за всестранното ни организиране въ новия самостоенъ общественно-политически животъ — нужди, често свързани съ материални жертви, частната благотворителностъ е останала малко назадъ. При все туй, въ послѣднитѣ години забѣлѣзва се едно похвално съревнуване между отдѣлни лица и дружества къмъ отпуцане сръдства, чръзъ доброволни пожертвувания, за благотворителни цѣли. Съ напрѣдка на културата и благосъстоянието у масата, тая благородна добродѣтель у нашия народъ ще се развива сѣ повече и повече, но за да се урегулира обществената благотворителностъ, безъ да се спъва частната инициатива, държавата трѣбва да се яви въ помощъ на прѣслѣдваната общеполесна цѣль, за да организира едно пълно и систематично подпомагане бѣднитѣ — не въ състояние да се поддържатъ съ свой трудъ и на собствени сръдства. При това, като се вземе въ съображение, че мѣстнитѣ общини не сѣ еднакво голѣми, не разполагатъ съ достатѣчни сръдства и не сѣ въ състояние да водятъ самостоятелна дѣйностъ въ областта на благотворителното дѣло, нужно е, при организирането на института, да влѣзе окръгътъ като сръдна по-горна съединителна инстанция между общината и държавата. Не трѣбва да се изпуска изъ видъ, че само въ съразмѣрното участие и цѣлесобразно усърдно взаимнодѣйствие между общината, окръга и държавата се съдържа главното, ако не единствено условие за постигане на една правилна организация и за успѣшния ходъ на института за обществената благотворителностъ.

„Водимо отъ горнитѣ съображения и принципи, повѣреното ми министерство, въ желанието си да удовлетвори, доколкото е възможно, назрѣлата нужда отъ едно рационално организиране на обществената благотворителностъ, изработи приложения законопроектъ, който прѣдставлявамъ на почитаемото Народно събрание, за обсъждане и гласуване.

„Гр. София, февруарий 1910 г.

„Министъръ на вътрѣшнитѣ работи:
М. Такевъ.

„Законопроектъ

за обществената благотворителностъ.

„Чл. 1. Обществената благотворителностъ, въ смисълъ на настоящия законъ, състои:

„а) въ задължителното подпомагане или издържане съ обществени сръдства недѣлави, сакати и прѣстарѣли (минали 60-годишна възраст) членове на една община, когато сами тѣ не сѣ въ състояние да си набавятъ чръзъ собственъ трудъ или собствени сръдства необходимото за живѣяне, както и на неизлѣчимо болни, които сѣ лишени отъ всѣкакви сръдства за поддръжка и лѣкуване, и

„б) въ отгледването намѣрени и изоставени морално пропаднали дѣца и малолѣтни прѣстѣпници.

„Чл. 2. Службата по обществената благотворителностъ се централизира въ окръга и се организира отъ окръжния административенъ съвѣтъ, чиито съставъ по тая служба се допълва отъ: окръжния и градски лѣкаръ, окръжния инженеръ и окръжния училищенъ инспекторъ.

„Чл. 3. Издържането обема пълната и постоянна издръжка на лицата, означени по-горѣ (подслонъ, храна, облѣкло, лѣкарска помощъ и пр.), а подпомагането — само врѣменно и то само необходимото допълняване сръдствата, които не имъ сѣ достатѣчни за тѣхната издръжка.

„Чл. 4. Издръжката или подпомагането не се даватъ, когато други лица (физически или юридически) сѣ задължени по силата на гражданскитѣ или други закони и сѣ въ състояние да издържатъ или подпомагатъ единъ бѣденъ, или пъкъ когато нѣкои благотворителни учрѣждения, дружества или частната благотворителностъ поематъ върху себе си грижата за такива бѣдни.

„Чл. 5. Задължението за обществена помощъ на единъ бѣденъ е въ сила само докато не сѣ измѣнени условията, при които тя е дадена. Слѣдователно, тя не може да продължава, щомъ бѣдниятъ придобие състояние или се констатира, че има състояние, което той по-рано е придобилъ. Въ такъвъ случай управлението, което е направило разпоски, има право да ги дири обратно по съдебенъ редъ, освѣнъ ако се намѣри, че придобитото състояние е едва достатѣчно за прѣхрана на казаното лице.

„Чл. 6. Службата за обществената благотворителностъ — за случаитѣ, опрѣдѣлени въ настоящия законъ — е задължителна.

„Чл. 7. Всѣка община е длъжна да се грижи за своитѣ бѣдни, имащи мѣстожителството си въ нея община, по реда и условията на настоящия законъ.

„Чл. 8. Мѣстожителството на лицата, нуждающи се отъ обществена помощъ, се опрѣдѣля споредъ закона за лицата отъ 13 декемврий 1907 г. Въ случай на споръ, мѣстожителството се опрѣдѣля отъ окръжния съдъ, въ разпоредително засѣдание.

„Чл. 9. За бѣднитѣ въ една селска община се грижи особена благотворителна комисия, състояща

се отъ кмета на общината или помощника му, главния учителъ, свещеника (равина или мюфтията), фелдшера или санитарния агентъ, двама граждани, избрани отъ общинския съвѣтъ, и двама, назначени отъ околийския началникъ. Въ съставнитѣ общини взема участие въ комисията кметскиятъ намѣстникъ на селото, заедно съ главния учителъ.

„За градска община комисията състои отъ кмета и единъ неговъ помощникъ съ по двама учители, двама лѣкари, двама свещеници и равина или мюфтийския намѣстникъ, двама общински съвѣтници и четири граждани, избрани отъ общинския съвѣтъ, градския инженеръ и мировия съдия. За въ голѣмитѣ градове, раздѣлени на отдѣлни части (квартали или участъци), броятъ на учителитѣ, свещеницитѣ, съвѣтниците и гражданитѣ се удвоява, споредъ числото на градскитѣ части. Така: ако градътъ е раздѣленъ на 2 части, учителитѣ ще сѫ 4 души, ако е на 3 — ще сѫ 6 души и т. н. Съставътъ на комисията може да се усилюва — тамъ, дѣто се види за нужно — и отъ дами, известни въ обществото по своята любовъ и прѣданостъ къмъ дѣлото на обществената благотворителностъ.

„Чл. 10. Благотворителната комисия въ началото на всѣка година — прѣди отварянето редовната сесия на общинския съвѣтъ — съставя списъкъ на бѣднитѣ, отговарящи на условията по настоящия законъ, които сѫ подали за това писмено заявление, поддрѣпено съ нуждитѣ документи, доказващи правото имъ за ползуване съ помощъ по настоящия законъ. Тя опрѣдѣля сжщеврѣменно отъ каква помощъ се нуждае лицето — врѣменна или постоянна, а ако е врѣменна — въ жилището му — каква помощъ да му се отпуска по мѣсечно, изведнажъ въ пари или въ натура, споредъ нуждата и състоянието на лицето.

„Единъ прѣписъ отъ списъка, придруженъ съ всичкитѣ заявления, се изпраща на общинския съвѣтъ, а другъ — чрѣзъ окръжния управителъ, за окръжния административенъ съвѣтъ.

„Чл. 11. Списъкътъ се прѣглежда отъ общинския съвѣтъ, който се произнася кои отъ прѣдложенитѣ лица се приематъ за подпомагане или издържане и слѣдъ това веднага, чрѣзъ обявление, дава му се гласностъ, като се оставя въ общинската канцелария на разположение на интересующитѣ се. Прѣписъ отъ него веднага се праща на окръжния управителъ.

„Недоволнитѣ, които намѣрятъ въ списъка нѣкои неправилности, относящи се било до тѣхъ лично или до други лица, могатъ, въ течение на 20 дни, да направятъ писмено своитѣ възражения и заявления. Това право има сжщо околийскиятъ началникъ, както и окръжниятъ управителъ.

„Чл. 12. Списъкътъ подлежи на утвърждение отъ окръжния административенъ съвѣтъ, който се произнася и по постѣпилитѣ заявления и възражения.

„Прѣди да издаде рѣшението си, съвѣтътъ може да изслуша общинския кметъ и недоволнитѣ лица, които сѫ направили възражения.

„Рѣшението на съвѣта е окончателно.

„Чл. 13. Прѣдседателътъ на окръжния административенъ съвѣтъ съобщава рѣшението му — въ течение на една седмица — на надлежния кметъ, който вниша въ списъка съотвѣтнитѣ поправки, съгласно рѣшението, и извѣстява за тѣхъ заинтересуванитѣ лица.

„Чл. 14. Ако общинскиятъ съвѣтъ откаже или прѣнебрѣгне да вземе рѣшение по списъка (чл. 10), такова се взема отъ окръжния административенъ съвѣтъ, което е задължително за надлежния общински съвѣтъ.

„Чл. 15. Общинската благотворителна комисия има прѣдимно грижата за бѣднитѣ и бѣдно-болнитѣ, нуждаючи се отъ врѣменна помощъ въ жилищата имъ, като: снабдяване съ дрехи, легло, топливо, храна или лѣкарска и акушерска помощъ и лѣкарства, прѣдаване бѣдни дѣца на частно отглеждане и пр.

„Чл. 16. Подпомагането става на срѣдства на общината, чрѣзъ ежегодно прѣдвиждане суми въ бюджета и отъ събираниитѣ доброволни пожертвувания и други случайни източници.

„Тия срѣдства се оставятъ въ разположението на благотворителната комисия, която съставя отдѣленъ свой бюджетъ, подлежащъ на утвърждение отъ окръжния административенъ съвѣтъ.

„Чл. 17. За усилюване срѣдствата на благотворителнитѣ комисии, създаватъ се слѣднитѣ източници:

„а) 10% отъ стойността на билетитѣ или такситѣ за даване прѣдставления, концерти, балове, изложби, игри и други публични увеселения, а така сжщо и отъ стойността на лотарийнитѣ билети;

„б) 2% отъ раздаванитѣ печалби (дивиденди) отъ акционернитѣ, застрахователни, кооперативни и други подобни дружества, както и отъ разрѣшенитѣ концесии;

„в) 2% — специално за подпомагане бѣдни — отъ публични продажби и разпродажби и при прѣхвърляне собствеността по силата на каква да е юридическа сдѣлка;

„г) 25% върху такситѣ за кучета и луксозни коне;

„д) половината отъ глобитѣ, налагани въ полза на общината;

„е) 25% отъ конфискациитѣ въ полза на общината;

„ж) 20% върху такситѣ за откупване гробове и мѣста (тронове) въ черквитѣ;

„з) отъ дискузи, пушани на празнични дни въ черквитѣ, съ разрѣшение на духовното началство, и

„и) подарѣци и завѣщания за благотворителни цѣли.

„Чл. 18. Всѣки окръженъ съвѣтъ е длъженъ да открие въ окръга — било въ централния градъ или въ други пунктове, гдѣто намѣри за добръ — по единъ приютъ — стопанство: а) за прѣстарѣли и недагави; б) за душевно болни; за изоставени и морално пропаднали дѣца и малолѣтни прѣстѣпници; г) за неизлѣчимо болни, и д) за просеци.

„Клонове отъ тия приюти съвѣтътъ открива тамъ, дѣто види за нужно и по-сгодно за цѣльта.

„Мѣста за тия приюти се отпущатъ даромъ отъ надлежнитъ общини или по покупка отъ окръжния съвѣтъ, а държавенъ материялъ за строене — отъ държавнитъ гори.

„Още въ първата сесия слѣдъ влизането въ сила закона, окръжниятъ съвѣтъ, съвмѣстно съ окръжния хигиенически съвѣтъ, опрѣдѣля мѣстата, нужни за приютитъ, както и за отреденитъ къмъ тѣхъ стопанства.

„Чл. 19. За издръжка приютитъ, образува се при всѣка постоянна комисиия специаленъ фондъ, нареченъ „окръженъ фондъ за обществената благотворителностъ“.

„Източникитъ за тоя фондъ сж:

„а) 3% отъ редовнитъ бюджетни приходи на всѣка община;

„б) до 10% отъ приходитъ на манастиритъ, споредъ опрѣдѣлението на Св. Синодъ;

„в) доброволни пожертвувания, подаръци и за-вѣщания въ полза на окръга;

„г) помощъ отъ държавата, и

„д) 6% отъ бюджетнитъ приходи на окръга.

„Чл. 20. Персональтъ на всѣки приютъ състои отъ единъ управителъ, единъ секретаръ и нужното число надзиратели, фелдшери и прислужници.

„Чл. 21. Приходитъ и разходитъ на всѣки приютъ се опрѣдѣлятъ ежегодно отъ окръжния административенъ съвѣтъ въ особенъ бюджетъ, който се одобрява отъ окръжния съвѣтъ въ редовната му септемврийска сесия.

„Чл. 22. Събирането, разнасянето и оправданието на сумитъ, гласувани и отпущани за благотворителни цѣли, става отъ надлежнитъ бирници и секретарь-бирници, които водятъ отчетността по сжкия редъ, установенъ за общинската и окръжна отчетностъ.

„Чл. 23. Наказанието си малолѣтнитъ прѣстѣпници, както и просецитъ, изтѣрпяватъ въ окръжнитъ приюти, дѣто се отреждатъ на работа по особенъ за това редъ, установенъ чрѣзъ особенъ правилникъ.

„Чл. 24. Държавата открива и издръжа институти за глухонѣми и слѣпи — по единъ за Сѣверна и единъ за Южна-България. На нейна издръжка е и приютътъ за малолѣтнитъ прѣстѣпници.

„Тя подпомага окръжитъ въ поддържане благотворителнитъ заведения — приюти, чрѣзъ прѣдвиждане ежегодни помощи въ държавния бюджетъ.

„Чл. 25. Благотворителнитъ заведения въ окръга — обществени и частни — се намиратъ подъ контрола на държавата.

„Тѣ функциониратъ свободно слѣдъ утвърждение уставитъ имъ. Утвърждаването се изврѣшва отъ окръжния административенъ съвѣтъ, комуто управленията на тия заведения сж длѣжни да прѣдставятъ подробни отчети. Извлѣчение отъ тѣхъ се обнародва въ окръжния вѣстникъ и други мѣстни печатни органи.

„Чл. 26. Контрольтъ надъ благотворителнитъ заведения се изврѣшва отъ окръжнитъ управители

или делегиранитъ отъ тѣхъ лица и отъ окръжнитъ или централни финансови и административни, а така сжщо и санитарни инспектори, които, при изпълнение на тия свои обязанности, се ползватъ съ всички права, прѣдоставени на финансовитъ инспектори отъ закона за финансовата инспекция.

„Частнитъ благотворителни дружества, комитети и др. се намиратъ така сжщо подъ надзора на мѣстнитъ общински управления, които въ всѣко врѣме могатъ да прѣглеждатъ операциитъ имъ и слѣдятъ за правилното имъ и редовно функциониране.

„Чл. 27. До пълното уреждане на приютитъ за неизлѣчимо болни, тия послѣднитъ се пращатъ въ мѣстнитъ и околийски болнични заведения, по рѣшение на окръжния административенъ съвѣтъ. Сжщо и изоставенитъ дѣца може, по рѣшение на съвѣта, да се прѣдаватъ за отглеждане въ частни заведения и кжщи срѣщу точно опрѣдѣлени задѣлжения и за двѣтъ страни, изложени въ особенъ договоръ.

„Чл. 28. Сумитъ и материялитъ, отпущани на бѣднитъ, не подлежатъ на заповѣдь и не могатъ да се отсѣпятъ и прѣхвърлятъ на трети лица.

„Чл. 29. Свидѣтелствата, договоритъ, рѣшенията, квитанциитъ и въобще всички книжа и документи по обществената благотворителностъ се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ, а кореспонденцията съ благотворителнитъ общински комисиии, институти и приюти по пощата става безплатно.

„Чл. 30. Членовѣтъ на благотворителнитъ комисиии, както и всички длѣжностни лица, които издадатъ лѣжливи (неистински) документъ или прѣдставятъ на властѣта невѣрни свѣдѣния за имотното, сѣмейно или здравословно състояние на заявитѣ за помощъ лица, както и за възрастъта имъ, съ цѣль да се подведатъ тия просители подъ условията на настоящия законъ и правилницитъ по приспособлението му, даващи право за ползуване съ помощъ, се наказватъ съ строгъ тѣмниченъ затворъ отъ 3 до 10 години и лишение отъ права, съгласно чл. чл. 353 и 359 отъ наказателния законъ и лишение отъ служба.

„Чл. 31. Лицата, които би си послужили съ невѣрни книжа и документи, съ цѣль да заблудятъ властитъ, за да могатъ да се ползватъ съ помощъ по настоящия законъ, се наказватъ по чл. 364 отъ наказателния законъ и се лишаватъ отъ правото за ползуване съ облагитъ по настоящия законъ.

„Чл. 32. Настоящиятъ законъ влиза въ сила отъ 1 януарий 1911 г., колкото се отнася до прѣдвиждане и събиране приходитъ и опрѣдѣляне мѣста за приюти и стопанства, за които се отнасятъ членове 16, 17, 18 и 19, а въ останалата си частъ той ще почне да се прилага отъ 1 януарий 1913 г.

„Чл. 33. Подробноститъ по прилагане настоящия законъ, както и за службата на приютитъ и институтитъ, се опрѣдѣлятъ чрѣзъ особни правилници, издадени по споразумѣние между министритъ на вътрѣшнитъ работи, на правосъдието и на просвѣщенiето и утвърдени съ царски указъ.“

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ тоя законопроектъ на първо четене, да се изпрати въ надлежната комисия, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдва продължение второто четене на законопроекта за пенсиятъ по гражданското и военното вѣдомства.

Докладчикътъ г. Дограмаджиевъ има думата.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 21 е приетъ отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Чл. 21. Когато едно длъжностно лице отъ гражданско или военно вѣдомства умре при обстоятелствата, изброени въ чл. 17, или въ врѣме на война умре като офицеръ или долень воененъ чинъ, или изчезне безслѣдно при обстоятелствата на чл. чл. 18, 19 и 20, наслѣдникътъ му иматъ право на пенсия, която се опрѣдѣля по правилата, изложени въ глава IV.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 21, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 22, тоже приетъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 22. Случаитъ на нараняване, тежко тѣлесно поврѣждане, заболяване, смъртъ и безслѣдно изчезване на длъжностни лица и долни военни чинове (чл. чл. 17, 18, 19, 20, и 21), се констатира незабавно или най-късно до 3 мѣсеца слѣдъ случката, по разпоредба отъ началството на пострадалото лице или по искане на интересующитъ се. Въ противенъ случай, лицата изгубватъ право за инвалидна пенсия.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 22, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 23, тоже приетъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 23. Фактътъ на произшествието, поради което длъжностно лице или долень воененъ чинъ има право за инвалидна пенсия, се констатира незабавно отъ най-близката административна властъ, а ако пострадалото лице е офицеръ или долень воененъ чинъ — отъ началството му или отъ най-близката военна властъ.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 23, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 24, приетъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 24. Констатирането на поврѣдитъ, поради които се иска инвалидна пенсия, се извършва отъ комисията въ слѣдующия составъ: трима лѣкари на държавна, гражданска или военна служба, и по единъ прѣдставител на вѣдомството, къмъ което се числи лицето, и на пенсионното управление.“

„Лѣкаритъ, членове на комисията, се назначаватъ отъ окръжния управителъ, а ако случаятъ е за офицеръ или долень воененъ чинъ — отъ началника на дивизионната областъ.“

„Случаитъ на смъртъ се констатира отъ същата комисия, допълнена съ прокурора на мѣстния окръженъ съдъ или съ военния прокуроръ, ако починалиятъ е военно лице.“

„Въ военно врѣме смъртта на офицери и долни военни чинове, както и безизвѣстното изчезване на тия, се удостоверява писмено отъ началника на частта.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Гроздановъ.

Г. Гроздановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ намирамъ, че участието на пенсионното управление въ тая комисия е неумѣстно, защото пенсионното управление стои въ столицата, а пъкъ тази комисия, споредъ обстоятелствата, много често се случва да бѣде въ други градове, и би трѣбвало да се командирова единъ чиновникъ или, най-малко, началникътъ на пенсионното отдѣление въ съответствующия градъ или мѣсто, за да вземе участие въ тая комисия. Въ стария законъ не бѣше тъй. Въ стария законъ както за военнитъ, така и за гражданскитъ пенсии имаше комисия отъ други лица, които се прѣдвиждатъ, както и сега, но нѣмаше участие пенсионното управление. Азъ намирамъ, че тъй ще доведе до невъзможностъ, и вмѣсто да ускоримъ работата, тя ще се забави и пенсионеритъ лично или наслѣдникитъ имъ ще получатъ пенсия, по причина на това, слѣдъ 1 или повече години, та ще моля Народното събрание да се съгласи съ мене да се изхвърлятъ думитъ отъ първата алинея „и на пенсионното управление“.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има предложение отъ г. Грозданова, што да се изхвърлятъ думитъ „и на пенсионното управление“. Който приема това предложение да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието не приема.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 24, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 25, оставенъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 25. Инвалиднитъ пенсии се отпущатъ по рѣшение на мѣстния окръженъ съдъ въз основа на заключението на комисията, спомената въ прѣдидущия чл. 24, придружено отъ мнѣнието на Върховния медицински съвѣтъ.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 25, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 26, тъй също приетъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 26. Инвалиднитъ пенсии се увеличаватъ, намаляватъ или прѣкрятъ, ако слѣдъ медицинско освидѣтелствование на комисията въ състава, прѣвиденъ въ чл. 24, се окаже, че пенсионерътъ съ течение на врѣмето, вслѣдствие на поврѣдата, за която е пенсиониранъ, е пострадалъ повече, или пъкъ значително се е поправилъ, или най-сетнѣ — съвършено оздравѣлъ.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 26, тъй, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава IV.“

„Наслѣдствени пенсии.“

Чл. 27 е приетъ така: (Чете)

„Чл. 27. Наслѣдници на лице отъ мъжки полъ, имаше право на пенсия, се считатъ: съпругата му, непълнолѣтнитъ му дѣца и родителитъ му.“

„Наслѣдници на лице отъ женски полъ, имаше право на пенсия, се считатъ: непълнолѣтнитъ му дѣца и родителитъ му.“

„Съпругата, вдовица, има право на пенсия, само ако встъпването ѝ въ брак е станало прѣди пенсионирането на мъжа. Вдовицата губи веднага правата си за пенсия, щомъ се омъжи наново.

„Дѣцата, момчета, получаватъ пенсия, докато навършатъ 21-годишна възраст, а момичетата — докато се омъжатъ или навършатъ 25-годишната си възраст.

„Бащата и майката получаватъ само тогава пенсия, когато починалото длъжностно лице нѣма дѣца.

„З а б ъ л љ ж а. Дѣцата, които сѫ парализирани, слѣпи или глухонѣми и сами не могатъ да се прѣхранватъ, получаватъ се въ съответствуващи държавни приюти или получаватъ съответната пожизнена пенсия.“

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Гроздановъ.

Г. Гроздановъ: Г. г. народни прѣдставители! По чл. 27, послѣдната алинея, бащата и майката или, друго-яче казано, родителитѣ нѣма да получаватъ пенсия, ако сѫ живи съпругата и дѣцата, останали отъ починалия. По досега съществуващия законъ, майката и бащата получаваха пенсия всѣки пѣтъ. Случа се, и то е много често, щото родителитѣ да сѫ бѣдни, нѣматъ никакви срѣдства; когато сѫ изучили и възпитали своитѣ дѣца, тѣ сѫ дали послѣдната си лепта, дали сѫ и калъта подъ ноктетѣ си, дѣто се казва, за да възпитатъ и обучатъ своя синъ; оженили го, както що далъ Господъ, родятъ му се дѣца, заживѣе, слѣдъ туй се случи, че тоя синъ умре. Кой ще получи пенсията, споредъ тоя законъ? Жената и дѣцата, а майката и бащата, които се намиратъ въ послѣдна нищета, не могатъ да получатъ. По досега съществуващия законъ, тѣ получаваха всѣки пѣтъ. Ние знаемъ какви сѫ българскитѣ нрави. Ще кажатъ: „Ама тѣ ще живѣятъ заедно съ снахата и дѣцата, и тѣ ще получатъ“. Вѣтърѣ! Азъ, когато говорихъ по принципъ, казахъ, сѣщо туй молихъ и въ комисията, да се вмѣкне, че винаги когато ще се даде на майката и бащата, ако не сѫ богати, както казва по-долу, да имъ се дава едно опрѣдѣлено парче, да знаятъ колко е тѣхниятъ залъкъ, а не да гледатъ въ рѣцѣтѣ на снахата. Та ще ви моля, г. г. народни прѣдставители, щото въ тая алинея думитѣ „когато починалиятъ синъ нѣма съпруга“ да се изхвърлятъ, та да стане така, че бащата и майката да получаватъ пенсия всѣки пѣтъ, когато получава наследодателътъ и дѣцата му, ако тѣ, разбира се, сѫ бѣдни; ако не сѫ бѣдни, да не получатъ. И ще моля Събранието и г. министра непрѣмѣнно тукъ, въ закона да се тури да получатъ родителитѣ пенсия.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Направете си писмено прѣдложението.

Г. Гроздановъ: Правилникътъ не ме задължава да направя писмено прѣдложението си.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: При гласуването не ще мога да си спомня точно какво е прѣдложеното Ви; така щото трѣбва да го направите писмено.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Гроздановъ не е челъ доклада на комисията. Тамъ има това, което той иска.

Г. Гроздановъ: Бащата и майката да получаватъ, когато получаватъ дѣцата имъ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Гроздановъ, направете го писмено, за да бждемъ ясно.

Г. Гроздановъ: Азъ правя прѣдложение да се дава пенсия на майката и на бащата, на родителитѣ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Ама трѣбва да се даде редакция на алинеята. Има думата г. Недѣлчо Георгиевъ.

Недѣлчо Георгиевъ: Г. г. прѣдставители! Споредъ мене, цѣльта на наследственитѣ пенсии е да намали единъ видъ нещастнитѣ случаи въ България. Въ послѣдната алинея на този членъ се казва, че бащата и майката получаватъ пенсия слѣдъ смъртта на сина си само тогава, когато той нѣма съпруга и нѣма дѣца. Отъ морална точка зрѣние, ако вземемъ да погледнемъ, ще видимъ, че е съвсѣмъ несправедливо, защото самитѣ закони у насъ задължаватъ синоветѣ или внуцитѣ да прѣхранватъ и поддържатъ своитѣ родители, макаръ по сѣдебенъ редъ тамъ, кждѣто тѣ не искатъ по свое желание да сторятъ това. А тукъ, въ послѣдната алинея на този членъ, ние идемъ да противорѣчимъ на самитѣ закони у насъ. Правъ е г. Гроздановъ, като повдигна въпроса, че родителитѣ, като такива, иматъ дългъ да издържатъ своитѣ дѣца, и има много случаи, кждѣто родителитѣ опропастватъ цѣлото си материално положение, за да възпитатъ своитѣ дѣца, и слѣдъ туй, като сѫ похарчили всичко, тѣ се на дѣватъ, че единъ день ще бждатъ поддържани отъ сина си. Синътъ, докато е билъ живъ, ималъ е добра служба, издържалъ е родителитѣ си; слѣдъ това се оженива, добива дѣца и умира. Какво виждаме тогава? Пенсията се дава на жена му и, ако има дѣца, на дѣцата му; жена му взема дѣцата и оставя родителитѣ му сами. И ние виждаме такива жени да се разхождатъ съ файтони и съ паларии, а бащата и майката подаватъ по мостоветѣ рѣка за милостъ. Менѣ ми се струва, че това е съвсѣмъ противорѣчиво на самата човѣщина, на самитѣ закони, които задължаватъ синоветѣ да гледатъ родителитѣ си. Ама ще кажете, че щомъ законътъ ги задължава, тѣ могатъ по сѣдебенъ редъ да бждатъ накарани да поддържатъ родителитѣ си. Но тѣ сѫ малолѣтни. Какъ ще ги накара законътъ?

Ето защо, азъ ще моля г. министра, сѣщо и г. докладчика, па и всички васъ, г. г. народни прѣдставители, да се съгласите, че отъ пенсията, която получаватъ съпругата и дѣцата на починалия, една частъ да получаватъ и бащата и майката, ако тѣ сѫ бѣдни, и ако нѣматъ другъ синъ, който да ги поддържа. Съ туй, менѣ ми се струва, че нѣма съ нищо да ошетяваме държавната хазна, защото не искаме отдѣлна пенсия за хората, ами отъ сѣщата пенсия, която се дава на съпругата и наследникитѣ, ще помогнемъ на тия нещастници да иматъ единъ залъкъ хлѣбъ, вмѣсто да ги оставимъ да идатъ да просятъ по мостоветѣ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Тѣй както е измѣненъ членътъ въ доклада на комисията, личи, че майката и бащата на починалия ще получаватъ пенсия, ако той нѣма дѣца; значи, ако има дѣца, тѣ нѣма да получаватъ. Ако починалиятъ има само съпруга, тогачъ родителитѣ могатъ да получаватъ частъ отъ пенсията. Причинитѣ, които заставиха правителството да не намали и тукъ нещастieto, както се изрази г. Георгиевъ, сѫ слѣднитѣ: че съ увеличението да намаляваме нещастieto, прѣдизвикваме се по-голъма и по-голъма тежоба върху пенсионнитѣ фондове, значи, върху бюджета на държавата. Г. Георгиевъ казва: „Не, да се вземе отъ пенсията, която се полага на съпругата и на дѣцата“. Смѣта се това, но размѣрътъ, който се пада като пенсия на съпругата при дѣца, е такъвъ малъкъ, че по-

мощта ще стане илюзорна. Ето защо, безспорно, колкото да е това напастно, помирихме се с това положение, като приехме, че родителитъ могат да се ползватъ отъ пенсия само тогава, когато починалиятъ нѣма дѣца; а щомъ има дѣца, пенсията става тѣй малка, или тежобата на пенсионния фондъ ще стане тѣй голѣма, че е невъзможно да се дойде на помощъ. Тѣзи бѣха съображенията. Тѣй че, ако вие смѣтате да се даде пенсия на родителитъ, когато починалиятъ има дѣца, знайте, че туй, тѣй или иначе, ще се отрази единъ день върху бюджета. Това ще бѣде резултатътъ.

Недѣлчо Георгиевъ: Ама отъ сжщата пенсия.

Г. Гроздановъ: Когато починалиятъ има жена и дѣца, бащата и майката ще отидатъ да просятъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Георгиевъ и г. Гроздановъ, вие говорихте вече. Има думата г. Д-ръ Калининъ.

Д-ръ Г. Калининъ: Г. г. народни прѣдставители! Споредъ закона за наслѣдството, съпругата и съпругътъ равно наслѣдватъ починалия: ако съпругата умре, съпругътъ има право на извѣстна частъ отъ наслѣдството; ако съпругътъ умре, съпругата има това право. Тукъ гледамъ, че се прави разлика. Когато се касае за лице отъ мъжки полъ, иматъ право да го наслѣдватъ съпругата, непълнолѣтнитъ дѣца и родителитъ. Добрѣ, това е споредъ закона на наслѣдството. Втората алинея, обаче, на чл. 27 гласи: (Чете) „Наслѣдници на лице отъ женски полъ, имащо право на пенсия, се считатъ непълнолѣтнитъ му дѣца и родителитъ му“ — съпругътъ се изключва; прави се едно изключение отъ закона за наслѣдството. Защо? Нѣма резонъ. Може да се случи така. Една госпожа, служила 20 години, е добила право на наслѣдство; мжжътъ ѝ нѣма работа, прѣстарѣлъ е, не може да се прѣхранва. Съ какво ще се прѣхранва той? Защо го лишавате отъ правото да наслѣди съответната частъ, която му се дава по закона за наслѣдството, отъ пенсията на жена му? Право е еднакво да се третиратъ и съпругътъ и съпругата — когато ще бждатъ наслѣдници, да иматъ право да получатъ извѣстна частъ отъ пенсията. Както въ първата алинея е казано, че съпругата получава частъ отъ пенсията на починалия си съпругъ, тѣй сжщо и въ втората алинея трѣбва да се каже, че и съпругътъ има право да получи съответната частъ отъ пенсията на покойната си съпруга. Азъ не намирамъ никакви мотиви, по които да се изключва съпругътъ, защото възможно е въ много случаи съпрузитъ да не сж на държавна служба, изпаднали сж, нѣма съ какво да се хранятъ, а съпругитъ имъ да сж придобили извѣстна пенсия; въ такъвъ случай трѣбва да се даде частъ отъ тази пенсия на съпрузитъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Значи, по-силниятъ да се ползува отъ по-слабия за смѣтка на държавата.

Д-ръ Г. Калининъ: Защо?

Министъръ А. Ляпчевъ: Защото вие искате, щото когато съпругата има пенсия и умре, да се ползува отъ нея мжжътъ.

Д-ръ Г. Калининъ: Тѣй. То е по закона за наслѣдството.

Министъръ А. Ляпчевъ: То не е наслѣдство, а е пенсия, дѣто се гледа винаги да се намали тежобата на фонда. Не може по-силниятъ да чака отъ по-слабиятъ помощъ.

Д-ръ Г. Калининъ: Не се знае кой е по-силенъ и кой е по-слабъ, защото съпругата, която е служила 20 години, е по-силна, а съпругътъ нѣма никакви срѣдства и трѣбва да му се даде извѣстна доля. (Веселостъ)

Ето защо и тукъ трѣбва да имаме равноправие, да може въ извѣстни случаи съпругътъ да наслѣди извѣстна частъ отъ пенсията на покойната си съпруга.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Става споръ върху чл. 27 отъ законопроекта и се иска измѣнението му тѣй, както нѣкои отъ г. г. народнитъ прѣдставители казаха, като напр. г. Георгиевъ, въ този смисълъ, че къмъ прямитъ наслѣдници да се приравнятъ съ право на наслѣждане и възходящитъ баща и майка. Азъ намирамъ, че този редъ на съставяне градацията въ наслѣждането е свършено неправиленъ. Законътъ за наслѣдството у насъ урежда материята по наслѣдванията и не може законътъ за пенсиятъ да създаде нѣкаква си нова градация по наслѣдванията, непонятна или неразбирана по закона за наслѣдството. Менъ ми се струва, че ако статия 27 се редактира по-кратко и се каже, че наслѣдниците иматъ право да получаватъ пенсия, съгласно закона за наслѣдството, щѣше да бѣде много разбрана и понятна затуй, защото, казвамъ и повтарямъ, въ закона за наслѣдството е опрѣделено по какъвъ начинъ се добиватъ права по наслѣдие.

И туй, което се прѣдлага сега отъ г. г. Гроздановъ и Георгиевъ, е нѣщо свършено ново и въ юриспруденцията. Извѣстно е, че когато по права линия има наслѣдници, тѣ изключватъ онѣзи по възходяща линия. И туй е много естествено. Всѣки индивидъ, който съставя отдѣлно сѣмейство, е свършено независимъ въ социално отношение отъ прѣжнитъ свои родители, а наслѣдственото право урежда социалнитъ правоотношения на хората, а не нѣкакви си естествени връзки. Естествени връзки между мжжа и жената нѣма, но има едни социални връзки, и законътъ за наслѣдството тѣзи именно социални връзки охранява и на тѣзи социални връзки дава прѣдимство въ наслѣдството; когато тѣхъ ги нѣма, когато нѣма жената и нѣма дѣцата, тогавъ законътъ за наслѣдството казва, че може бащата и майката да наслѣдватъ. Доводитъ, които привеждатъ почитенитъ господа, сж доводи на милостъ и благодарѣние. Законътъ за пенсиятъ не е законъ за благотворителностъ, за да може да се привеждатъ такива доводи, каквито привеждатъ г. г. Гроздановъ и Георгиевъ — че жената и дѣцата на починалия живѣли добрѣ, а пъкъ бащата и майката просятъ по мостоветъ и подаватъ ръка. Отъ това още не значи, че вие трѣбва да унищожите правата на малолѣтнитъ или правата на дѣцата на починалия. Въпросътъ не е за милостъ, а за права, и почитенитъ двама господа абсолютно никакви доводи за измѣнението на туй право не можаха да наведатъ.

Ако може да стане дума, г. г. народни прѣдставители, за наслѣждане по възходяща степенъ, то споръ не трѣбва да стане въ статия 27 отъ закона за пенсиятъ, която, по моето мнѣние, е много правилна отъ точка зрѣние на общия законъ за наслѣдството, както и отъ юридическо гледище; казвамъ ако би трѣбовало да ставатъ спорове за наслѣждането по възходяща степенъ, то би трѣбовало да станатъ тогава, когато ще се разгледа статия 29 отъ закона за пенсиятъ, дѣто се уредува положението на вдовцата, когато нѣма останали живи дѣца. И дѣйствително, законътъ за наслѣдството у насъ постановява, че жената може да наслѣдва

съвмѣстно съ останалитѣ живи родители тогава, когато нѣма по права линия наслѣдници, нѣма наслѣдници дѣца, но когато има дѣца, ако ще би да е и едно, изключва се наслѣдството по възходяща степенъ. И статия 29, която е уредила този въпросъ, приема, че вдовицата може да получи пенсия, когато нѣма останали живи дѣца, безъ да урегулира другия въпросъ: съгласно закона за наслѣдството — да принесемъ тукъ този принципъ, който тамъ е легналъ — вдовицата ще трѣбва да наслѣдства и има право да получи въ наслѣдство пенсията съвмѣстно съ бащата и майката, ако тѣ сж живи, или съ единъ отъ тѣхъ, който е живъ.

Ето защо спорътъ, който се води по дадения членъ, е свършено неоснователенъ и азъ мисля, че статия 27 трѣбва да бѣде приета тъй, както е въ законопроекта, и всички онѣзи искания, които прѣдставиха нѣкои почтени господа, трѣбва да се оставятъ безъ внимание, ако се внесе нѣкакво прѣдложение за измѣнение на този членъ, то трѣбва да бѣде отхвърлено.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. прѣдставители! Пенсиятъ се уреждатъ, ужъ за да се изпълнятъ единъ дългъ отъ страна на държавата къмъ нейнитѣ служачи въ замѣна на другъ нѣкакъвъ дългъ, който тия служачи има да изпълнятъ спрѣмо държавата. Щомъ е така, ние трѣбва да отидемъ по-нататѣкъ и да потърсимъ и другъ единъ дългъ на тия служачи, добили вече пенсия. Азъ питамъ: ако едно лице има родители и има имотъ, но, по една или друга причина, отказва да гледа своитѣ бѣдни родители, законитѣ на страната не го ли задължаватъ, щото то, волею-неволею, да имъ укаже нужната поддрѣжка? Всензвѣстно е, че такова задължение сжществува, и даже по сждебенъ редъ такива немарливи чада могатъ да бѣдатъ заставени да изпълнятъ своя синовенъ дългъ спрѣмо своитѣ бѣдни родители. Ако това лице, синъ или дѣщеря, нѣма другъ имотъ, а има пенсия, не ще ли го задължи пакъ законътъ да изпълни своя дългъ на издрѣжка спрѣмо своитѣ родители? Разбира се, че ще го задължи. Но, ако това лице умре и тази пенсия остане въ наслѣдство на други членове отъ неговата челядъ, сжщеврѣменно това задължение пакъ сжществува и въ името на това задължение ние намираме, че прѣдложението на г. Грозданова е твърдѣ умѣстно и трѣбва да се възприеме. Ако подобно едно прѣдложение не бѣде възприето, тогава какво ще стане съ такива родители? За да живѣятъ тѣ, ще трѣбва да се обърнатъ къмъ помощта на общината или въобще на обществото. Право ли е да се стоварва издрѣжката на такивато хора на единъ подалечни тѣмъ лица, изобщо на обществото, когато може и трѣбва тази издрѣжка, прѣди всичко, да логне въ тежестъ на по-близкитѣ тѣмъ, въ случа на тѣхнитѣ внуци, на тѣхната синова или шеркина челядъ? Прѣдложението, прочее, на г. Грозданова е съвсѣмъ умѣстно и ние бихме молили народното прѣдставителство да го възприеме.

Така сжщо умѣстно ми се вижда и прѣдложението на г. Калинкова: ако съпругата може да наслѣдва пенсията на покойния свой съпругъ, сжщо така трѣбва да постановимъ, щото и съпругътъ да може да наслѣдва нейната пенсия. Г. Ляпчевъ не можа да противопостави другъ доводъ противъ справедливото искане на г. Калинкова, освѣнъ този, че, ако се възприемало подобно едно прѣдложение, щѣлъ да се уврѣжда пенсионния фондъ, щѣлъ да се намали. Азъ мисля, че на пенсионния фондъ можемъ да дойдемъ отъ друга страна на помощъ.

Всензвѣстно е, че има пенсионери стари ергени, които получаватъ доста завидни пенсии. Ще бѣде

много добръ отъ тамъ да подкрѣпимъ пенсионния фондъ и не ще бѣде злѣ, мислимъ ние, ако поставимъ, че ергенитѣ пенсионери, които получаватъ една по-голямка пенсия, да иматъ право да получаватъ само частъ отъ нея. Напр., когато единъ пенсионеръ, който получава 200, 300 или 400 л., па може да бѣде и нѣкой много по-висшъ граждански или воененъ чиновникъ и да получава 500—600 л. мѣсечно, защо сж на сама глава тѣзи пари. (Веселостъ) Достатъчно е, ако на такъвъ единъ човѣкъ, който се е отрекълъ отъ свѣта, дадемъ стотина лева, колкото да живѣе. Той ще пропилява на халостъ помалко, ако му дадемъ само колкото да живѣе. (Смѣхъ) Мислимъ, че отъ тамъ бихме могли да подкрѣпимъ фонда.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Драгиевъ! Не е сега случаятъ, когато това трѣбва да се говори.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! При режима на пенсиятъ отъ 1900 г., именно гражданскитѣ пенсии, бащата и майката на длъжностното лице сж получавали пенсия, само ако умрѣлиятъ не е оставилъ дѣца и жена; щомъ е ималъ дѣца и жена, не сж получавали никаква пенсия. Законодательтъ, обаче, когато е разгледвалъ сжщата година и е опрѣдѣлилъ пенсиятъ за военнитѣ, е направилъ друго едно разпореждане, което е тѣкмо обратното на туй: именно, ако има други наслѣдници, родителитѣ сж получавали 12½ %. Значи, наслѣдвали сж наедно, както каза, ми се струва, г. Гроздановъ, съ жената и съ дѣцата. Трѣбваше, слѣдователно, този въпросъ да бѣде уреденъ и съставителитѣ на законопроекта сж го уредили тъй, както той е билъ уреденъ отъ чл. 25 отъ закона за пенсиятъ. И ние не правимъ нищо друго, освѣнъ че прѣписваме този членъ. Даже въ този членъ се говори и за размѣра на пенсията, но ние я опрѣдѣляме по-долу, въ чл. 31, ¼ отъ заплатата, или, както сме я опрѣдѣлили, 20%. Естествено, че по такъвъ единъ въпросъ трѣбваше да се прокара единъ и сжщъ принципъ. Вѣроятно, защото тогава законитѣ сж били два — единътъ за военнитѣ пенсии и другиятъ за гражданскитѣ пенсии — та е вмѣзната тази несъобразностъ, вмѣзнати сж два принципа. Сега ние трѣбва да разгледаме въпроса: правилно ли е или не родителитѣ да получаватъ пенсия, когато има съпруга? Защото такова едно измѣнение се направи отъ комисията, която разгледа проекта на правителството: комисията измѣни този проектъ, като каза, че ако починалото длъжностно лице остави съпруга, то бащата и майката ще иматъ право на пенсия, но, ако остави дѣца, нѣматъ право на пенсия. Ние съ това не направихме нищо друго, освѣнъ се съобразихме съ общото право. Споредъ закона за наслѣдството, родителитѣ наслѣдватъ починалия синъ или шерка, когато тѣ нѣматъ дѣца; ако иматъ, съпруга или съпругъ, пакъ ги наслѣдватъ. Ние възприехме този принципъ. Значи, щомъ има дѣца, родителитѣ не могатъ да наслѣдватъ; ако ще би синътъ имъ да има милиони, съпругата и дѣцата му ще се наслаждаватъ, а родителитѣ ще получаватъ само туй, което ще имъ даде сѣдътъ за прѣхрана, но тѣ не могатъ да иматъ право на туй наслѣдство. Когато се касае за пенсия, ние казваме: да, трѣбва да се даде пенсията на родителитѣ, даже и когато има дѣца, защото кой ще гледа, най-сетнѣ, тия родители?

Г. Гроздановъ: Тѣй.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Азъ ви казвамъ, има кой да ги гледа.

Г. Гроздановъ: Кой?

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Умира черката или синътъ, пенсионери. Винаги ли умиратъ безъ срѣдства? Тѣ ще иматъ лозе, кѣща и другъ капиталъ; щомъ нѣматъ дѣца, всичкото имущество не отива у съпругата — съпругата наслѣдва една малка частъ, а грамадната частъ наслѣдватъ родителитѣ; понеже нѣма низходяща линия, прѣминава на възходящата. Тукъ се касае за пенсията, която правителството отпуска, за да осигури послѣднитѣ дни на своитѣ чиновници, вслѣдствие на едно разпореждане на конституцията, понеже имъ е изпозувала младостта. Въ такъвъ случай, на какво основание, на основание на кой законъ да иматъ право родителитѣ на тази пенсия? Тѣ иматъ право на всичкото друго имущество на тѣхнитѣ низходящи, когато нѣма други низходящи; умрѣ, напр., тѣхниятъ синъ или черка, тѣ ще ги наслѣдватъ; даже и внука, ако умре, пакъ тѣ ще го наслѣдватъ. А това малко ли е? Неужели всичкитѣ дѣца — пенсионери, които умиратъ, оставатъ само една единствена пенсия? Не е така. Повече отъ тѣхъ иматъ и много други имущества, които надминаватъ тая пенсия. Ето защо, слѣдователно, родителитѣ сж много повече облагодѣтелствувани, отколкото съпругата и другитѣ наслѣдници. Та тѣзи сж, именно съображенията, които ни заставятъ да не се съгласимъ съ поправкитѣ, които се искатъ отъ васъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако приемемъ направеното прѣдложение отъ г. Грозданова, ще стане една цѣла неразбория, защото и тѣй на дѣцата се отпуска една доста малка наслѣдствена пенсия. Споредъ закона, поне доколкото зная, внуцитѣ сж всѣкога длъжни да поддържатъ дѣдитѣ си. Тѣй щото, ако внуцитѣ сж такива, че не искатъ да имъ помагатъ на дѣдитѣ си съ пари, да имъ удовлетворяватъ нуждитѣ, тѣ могатъ, по сѣдебенъ редъ, да ги заставятъ да изпълнятъ това си задължение.

Г. Гроздановъ: Не могатъ. Наказателниятъ законъ дава туй право на родителитѣ само надъ дѣцата, а не надъ внуцитѣ.

А. Екимовъ: Колкото се касае до направеното прѣдложение отъ г. Калинкова, ако той настоява на него и ако би се възприело, азъ мисля, че ние трѣбва да направимъ измѣнение въ алинея трета на члена, защото тамъ е казано, че съпругата получава пенсията на мъжа, но, щомъ се ожени, прѣстава да я получава. Ако възприемемъ туй, щото, когато умре жената, мъжътъ да получава пенсията и и приемемъ още мъжътъ да може да се ожени, туй може да даде поводъ на много мъже да искатъ да изпратятъ женитѣ си много по-скоро на онзи свѣтъ, и да получаватъ пенсиятѣ на женитѣ си и да се оженатъ за по-младички. (Смѣхъ) Та, мисля, че трѣбва да кажемъ: и мъжътъ, ако се ожени, прѣстава да получава пенсията на жена си. Тѣй щото, това е най-умѣстно.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Дрѣнковъ.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Г. г. народни прѣдставители! Моето мнѣние е, че съвсѣмъ неправилно се прави сравнение между закона за пенсиятѣ и закона за наслѣдството.

Г. Гроздановъ: Туй е право.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Прѣди всичко, г. г. народни прѣдставители, не би трѣбвало и не може пенсията да се счита като нѣкакво си наслѣдствено имущество, като имущество, което да влиза въ наслѣдствената маса и да се подѣля, поне по ония наредби, които се прѣдвиждатъ въ закона за наслѣдството. Съ пенсиятѣ държавата прѣслѣдва свои цѣли, по социални съображения — иска да привърже чиновницитѣ къмъ тѣхната служба да я изпълняватъ ревностно, да я изпълняватъ спокойно, да знаятъ, че когато умратъ, ония, които сж най-близки до тѣхъ, не ще останатъ, може би, на улицата. На всѣки случай, пенсиятѣ се раздаватъ тѣй, както държавата намѣри за разумно. Тѣй че, въ случая, когато обсъждаме чл. 27, не трѣбва да се ръководимъ отъ наредбитѣ на закона за наслѣдството. Законътъ за наслѣдството не прави разлика, да-ли една мома се оженва или не; оженва се, не оженва, на 25 години, на 30 години, на 40 години тя си има своето наслѣдство. Съвсѣмъ други съображения лѣгатъ въ основата на закона за пенсиятѣ. Тѣй щото, имайки това прѣдъ видъ, азъ считамъ за нужно да кажа слѣдното по направенитѣ прѣдложения.

Прѣди всичко, по прѣдложението на г. Грозданова ще забѣлѣжа слѣдното, че неправилно ще бѣде, когато има дѣца, на които трѣбва да се даде възпитание, които трѣбва да се отглеждатъ, да се отдѣля частъ отъ и безъ това малката пенсия, за да се прѣдостави на родителитѣ. Тѣй че, въ това отношение, азъ не съмъ съгласенъ съ него, толкозъ повече, че, по моето разбиране, останалата, прѣживѣлата съпруга, както и дѣцата сж длъжни да се грижатъ за старитѣ родители.

Но има едно друго опущение, което азъ съзирамъ въ чл. 27; а то е слѣдното. Да положимъ, че остане съпруга; тя получава частъ отъ пенсията, обаче, слѣдъ 1 година, тя се оженва, минава въ друга кѣща и, споредъ първитѣ алинеи на чл. 27, пенсията се прѣкъсва; на нея не тежатъ вече никакви задължения да се грижи за старитѣ, защото тя напуска тѣхната кѣща. Тогава какво става? Тѣ не могатъ да разчитатъ на ничия помощъ. Даже и дѣцата слѣдватъ нея, и тѣ отиватъ въ другата кѣща. Тѣй щото, за да не ви отегчавамъ много, азъ мисля, че ще бѣде правилно, ако послѣдната алинея на чл. 27 се допълни така: „Бащата и майката получаватъ само тогава пенсия, когато починалиятъ синъ нѣма съпруга или дѣца и починалата нѣма дѣца, или пенсионираната единъ пѣтъ вече съпруга се ожени наново“. Тѣй че, ако съпругата се ожени наново, тогава пенсията ѝ да се прѣкрати, ако сж останали живи, ако сж прѣживѣли бащата и майката.

А що се отнася до прѣдложението на г. Калинкова, азъ мисля, че трѣбва да възстанемъ всецѣло противъ него. Нашиятъ сегашенъ строй е такъвъ, че възлага на мъжа грижата за сѣмейството. И ще бѣде, може би, съвсѣмъ неправилно, ако държавата въ случая вземе да дава зестри за оженването, било на овдовѣли жени, или пъкъ въобще на вдовицитѣ, които иматъ пенсия, или пъкъ които могатъ да разчитатъ на нѣкаква пенсия. Държавата трѣбва да държи за това, щото и запарѣдъ издрѣжката и грижата въобще за сѣмейството да тежи върху мъжа. Тѣй че, азъ се обявявамъ противъ това прѣдложение, но правя само онова допълнение, за което споменахъ и което ще формулирамъ и ще го дамъ на г. прѣдседателя.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Димитъръ Христовъ.

Д. Христовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако сравнимъ послѣдната алинея на чл. 27 съ дѣйствующия сега законъ за пенсиятѣ, ще видимъ, че съ нейното разпореждане се влошава положението на

наследниците. Думата ми е за бащата и майката. Има едно, не ще съмнение, облекчение за фонда по отношение на известни суми. При първото четене на законопроекта, обърнах внимание, че ще бъде несправедливо, ако се откаже на бащата и майката на починалото длъжностно лице пенсия във всички случаи, които са предвидени в законопроекта. Дори при измъненето, направено от комисията, щото бащата и майката да получават само тогава пенсия, когато починалото лице нѣма дѣца, могат да се явят случаи, когато съпругата не живѣе съ бащата и майката; и ако тя получава пенсията, какво ще стане съ родителитѣ, на които искаме да обезпечим едно, макаръ и оскудно, прѣпитание? Ако не можем да подобрим положението на такива родители — положение по-добро обезпечено при сегашния законъ за пенситѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство — не трѣбва поне да го влошаваме. Това едно.

Друго; забѣлжката на тоя сѣщия чл. 27 гласи: (Чете) „Дѣцата, които сѣ парализирани, слѣпи или глухонѣми и сами не могат да се прѣхранват, помѣщават се въ съответствующи държавни приюти“ и т. н. Добрѣ, за парализирани, слѣпитѣ или глухонѣмитѣ наследници, законът прѣдвижда какво ще става съ тѣхъ, но може да се срѣцнатъ и такива случаи, при които дѣца, безъ да иматъ тѣзи недостатѣци, могат да иматъ други физически недостатѣци — какво ще стане съ такива дѣца, съ такива наследници? Добрѣ ще бѣде, слѣдователно, ако забѣлжката къмъ чл. 27 се измѣни така: „Дѣцата, които сѣ парализирани, слѣпи, глухонѣми и въобще иматъ физически недостатѣци“ и слѣдва тогава другото. Членътъ ще бѣде по-пълненъ и ще обема повече случаи, които могат да се окажатъ въ живота. Ето защо моля да се възприеме поне тая добавка въ забѣлжката къмъ чл. 27.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Яневъ.

Р. Яневъ: Г. г. народни прѣдставители! По алинея четвърта, на чл. 27, допушта се, щото момчетата, ако не се ожениятъ, да получаватъ пенсия до 25-годишна възраст. Азъ не съмъ съгласенъ да имъ се дава пенсия, докато навършатъ 25 години, защото всеки единъ, който навърши 21 година, се счита за пълнолѣтенъ и пенсията му се прѣкрътава. Обаче, тукъ се говори за 25-годишна възраст. Ако ние приемемъ тѣзи 25 години, ще направимъ една съвършена несправедливостъ. Да кажемъ, че единъ пенсионеръ, който получава 5.000 л. пенсия, има само едно момиче; туй момиче, когато стане на 21-година, може би, ще се стоди и ще получава още 5 години пенсия, а 5 по 5, правятъ 25.000 л., значи, толкова то ще получи въ разстояние на още 5 години и, разбира се, тогава ще се ожени. Туй е съвършено несправедливо. Самитѣ жени, чрезъ своя съюзъ на равноправие, завчера искаха равноправие; помѣ искатъ равноправие, то тукъ не трѣбва да правимъ неравноправие, а трѣбва да направимъ равноправие. Азъ, безъ да правя прѣдложение, моля г. министра на финанситѣ, моля и г. докладчика, да се съгласятъ, щото 25-тѣ години да се направятъ 21.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Емануилъ Начевъ.

Е. Начевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съглеждамъ друга една неправда въ този членъ. То е именно за наследницитѣ момичета. Въ първата алинея на члена е добрѣ казано за момчетата, че, като встъпятъ въ 21 година, пенсията имъ прѣстава, а за момчетата е казано, че до омжжането имъ,

или до 25-годишната си възраст получаватъ пенсия. Ами вие знаете, че повечето момичета не могатъ да се ожениятъ и оставатъ безъ всякакви срѣдства. Така щото, би трѣбвало или годинитѣ да увеличимъ или пъкъ да кажемъ: „до омжжането имъ“, защото тукъ имаме рѣшения отъ Народното събрание, особено по народнитѣ пенсии, въ които е казано, че наследницитѣ момичета получаватъ до омжжането си еди-каква си пенсия, а момчетата до 21-годишната си възраст. Така щото въ стария законъ туй нѣщо го нѣма, а сега е прибавено. Та азъ ви моля послѣднитѣ думи на този членъ „или навършатъ 25-годишната си възраст“ да се прѣмахнатъ и другото да остане тѣй, както е написано: (Чете) Дѣцата, момчета, получаватъ пенсия, докато навършатъ 21-годишна възраст, а момчетата — докато се омжатъ“ и точка. Азъ ще моля народното прѣдставителство или да приеме това мое прѣдложение, защото ще бѣде много справедливо, защото много момичета оставатъ бѣдни и нещастни, или, ако не се приеме това, то права друго прѣдложение да приемемъ поне да получаватъ пенсия до 28-годишната си възраст. Защо да бѣде до 25-годишната имъ възраст?

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

Н. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Чл. 27, който разглеждаме, относително съпругитѣ, които наследватъ частъ отъ пенсията на мжжѣтѣ си пенсионери, не е редактиранъ, помоему, цѣлесъобразно. Азъ имамъ прѣдъ себе си закона за народнитѣ пенсии въ Ромъния, издаденъ на 1 юлий 1889 г. и измѣненъ 2 пѣти, въ 1891 и 1895 г., и въ него намирамъ много по-добрѣ урегулирана тая материя. Азъ ще се огранича само относително алинеята, която говори за съпругата. Въ проекта стои: (Чете) „Съпругата вдовица има право на пенсия, само ако встъпването ѝ въ бракъ е станало прѣди пенсионирането на мжжа ѝ.“ Съответствующиятъ членъ на ромънския законъ — чл. 11 — гласи: (Чете) „Вдовицата, оженена, когато мжжѣтъ ѝ билъ уволненъ въ пенсия, нѣма право на пенсия, освѣнъ ако е живѣла въ съпружество поне 6 години“. Азъ не мога да разбера, какъ можемъ ние да оставимъ жената на единъ пенсионеръ, който се е оженилъ, защото е ималъ нужда да се ожени, не, може би, за себе си, а за своитѣ дѣца, които да иматъ втора майка, да оставимъ тая жена съвѣтъ безъ пенсия, ако е прѣживѣла по-дълго врѣме съ мжжа си, макаръ че се е оженила, когато той е станалъ пенсионеръ.

(Прѣдседателското мѣсто заема г. прѣдседателътъ).

Затова азъ моля, дано правителството намѣри за добрѣ да се съгласи да се прѣредактира тая алинея така: (Чете) „Съпругата, вдовица, има право на пенсия, само ако встъпването ѝ въ бракъ е станало прѣди пенсионирането на мжжа ѝ, или слѣдъ като е живѣла въ бракъ съ съпруга си пенсионеръ поне 7 години“. Една жена, вдовица, която се е оженила за пенсионеръ и която е гледала 7 години него и дѣцата му, има право да получава пенсия. Азъ турямъ една година повече, отколкото въ ромънския законъ — 7 години. Мисля, че съмъ правъ.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Гроздановъ за пояснение.

Г. Гроздановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ пояснявамъ своята мисль по този членъ тѣй. Ние нѣмаме тукъ работа съ наследствена пенсия. Нито съпругата, нито дѣцата, нито родителитѣ иматъ нѣщо наследствено. Държавата въ случая дава известни права. Така е и въ юриспруденцията. Вър-

ховният касационен съд у нас е изтъквал тоя въпрос въ този смисъл, че пенсията не се счита наследствена, а се счита лично право на съпругата, лично право на дъщеря и лично право на майката или бащата. Даже и запови не може да се налагат от тѣхнит кредитори върху тѣхнит пенсии, ако е оставен дълг.

А. Филиповъ: Важното е, каква е юриспруденцията на Народното събрание, а не на Върховния касационен съд. Народното събрание дава юриспруденция тукъ.

Г. Гроздановъ: Да, да, така е. — Защото, добръ казва г. Дрънковъ, че ние ако имаме работа тукъ съ обыкновения законъ за наследството, нѣмаше въ слѣдующия членъ да казваме: жената получава 40%, дъщеря 20% отъ правото, което се дава на бащата. Ето защо, искамъ да ви кажа, че когато е въпросъ, кому да дадемъ пенсия, ние не му я даваме като на наследникъ, но даваме му я като лично право. Така е и съ правото на жената, и съ правото на дъщеря, и съ правото на бащата. Като изхождахъ отъ онѣзи нѣща, които прѣди малко казахъ, ние не можемъ да игнорираме родителитѣ.

Прѣдседателъ: Това вече не е пояснение, г. Гроздановъ.

Г. Гроздановъ: Азъ пояснявамъ мисълта си и имамъ 5 минути право да говоря, за да се поясня. Кажете ми тогава, кое Вие наричате пояснение? Та, казвамъ, въ стария законъ за военнитѣ пенсии, който даваше на родителитѣ пенсии въ разни случаи, казва, че тѣ иматъ право на частъ отъ пенсията, даже когато има и други наследници. Сега ние, въ всѣко отношение, пенсията на военнитѣ ги окъстрихмъ — намалихмъ размѣра, намалихмъ туй, онуй и, най-послѣ, искаме да лишимъ и родителитѣ отъ правото на пенсия. Не е хубаво това, г. г. народни прѣдставители. Ние трѣбва да погледнемъ на родителитѣ тѣй, както сж погледнали по-рано.

Ето защо, ще ви моля, да приемете моето прѣдложение тѣй, както азъ ви молихъ и както искахъ. А колкото се отнася до прѣдложението на г. Калинова, моля ви, да не го приемете.

Прѣдседателъ: Има думата г. Калиновъ за пояснение.

Д-ръ Г. Калиновъ: Азъ ще отговоря само на г. Екимова, за пояснение. Той изтъква, че слѣдующитѣ разпорѣждания на чл. 27 прѣчатъ да се приеме алинея втора отъ чл. 27. Ако втората алинея се приеме, не ще никакво съмнѣние, че по-нататѣшнитѣ съотвѣтствени разпорѣждания ще се измѣнятъ. Така напр., като се даде право на съпругътъ да наследва, третата алинея ще бѣде измѣнена, а именно ще се каже: „Съпругата, вдовица, или съпругътъ, вдовецъ, иматъ право“ и т. н. Послѣ, вмѣсто „Вдовицата губи веднага правата...“, ще се каже, „Вдовецътъ или вдовицата губятъ правата...“ Въобще, всичкитѣ съотвѣтствующи разпорѣждания, които се отнасятъ до вдовицата, ще се разпрострятъ и до вдовца, по тогашъ, когато се приеме алинея втора, която азъ прѣдлагамъ да се приеме съ прибавка на една дума — „съпругътъ“. Не се ли приеме, нѣма какво да измѣняваме по-нататѣкъ — ще си остане цѣлия членъ тѣй, както е.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Чини ми се, че се прави една малка грѣшка, като се смѣсватъ пенсията съ наследството.

Пенсията е много по-ограничена, отколкото наследството. Нѣкои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители отиватъ по-далечъ — искатъ даже да разширятъ пенсията, да надминатъ даже и наследството. Чини ми се, че тукъ става една грѣшка. Съ закона се създаватъ извѣстни правила, споредъ които всѣки ще дава отъ залька си нѣщо, за да се спести една сума, за да може да му се даде подирѣ помощъ, когато остане безъ служба и когато нѣма срѣдства. Тая помощъ може да бѣде ограничена, може и да не бѣде ограничена; може да се тури на почвата на правото на наследство — не само да може да се получи извѣстна пенсия, но и да се остави на дѣцата, на внуцитѣ и правнуцитѣ — во всѣки въковъ. Ако искате, туй може да стане, и тогава вече е наследство. Но не разбирамъ че пенсията е наследство, щомъ ти може да се получава само до 21 година — стане ли 21 година хопъ взематъ му всичкото. Виждате, слѣдователно, че туй е по-ограничено, отколкото наследство.

Нѣкои народни прѣдставители пъкъ искатъ това, което и законътъ за наследствата не допуска, напр., умира единъ човѣкъ и оставя дѣца и жена, споредъ закона за наследството, бащата и майката нищо не получаватъ; тѣ казватъ: „не, тукъ ще дадемъ“. За смѣтка на кого? За смѣтка на дѣцата, на тѣзи дѣчица, които сж продължение на този човѣкъ, който е билъ пенсионирани. Щомъ едно дѣте стане 21-годишно, слѣдва ли, не слѣдва ли, има ли нужда, нѣма ли нужда — може да има най-голяма нужда отъ пенсия — казваме: не, не може да получава по-нататѣкъ пенсия — свършено дѣло.

Нѣкои господа, като народниятъ прѣдставителъ г. Калиновъ, казватъ: „не, да дадемъ пенсия и на съпруга“. Но съпругътъ малолѣтенъ ли е?

Д-ръ Г. Калиновъ: А, като давате пенсия на съпругата, тя малолѣтна ли е?

Министъръ И. Саллабашевъ: Моля! На дѣцата, които иматъ най-голямо право върху пенсията, когато станатъ на 21 година, казваме: нѣма да получаватъ по-нататѣкъ пенсия; а съпругътъ, който не е малолѣтенъ, той трѣбва да получава!

Д-ръ Г. Калиновъ: Додѣто се ожени — както съпругата.

Министъръ И. Саллабашевъ: Идеята на законодателя въ всички държави е да се даде пенсия на най-близкитѣ хора, които биха тежали непрѣмънно на този пенсионеръ. А най-напрѣдъ това сж дѣцата; най-близкитѣ роднини сж дѣцата; трѣбва да имъ се даде една помощъ — врѣмenna само. Послѣ жената — жената трѣбва да има срѣдства за прѣпитание, защото тя остава вдовица и много мъчно може да намѣри занятие, за да може да си изкарва прѣхраната. Трѣбва, слѣдователно, за справедливостъ да се дадатъ на жената срѣдства, за да може да продължи живота си. Та ако ние туримъ пенсията на почвата на правото на наследство, ние трѣбва тогава вече не 7 и 8% одрѣжки да туримъ, а трѣбва да туримъ 15—20% — и 20% одрѣжки надали ще бѣдатъ въ състояние да създадатъ единъ капиталъ, отъ който да може спечеленото право отъ дѣцата да се прѣдава на тѣхнитѣ дѣца и пр., или да се прѣдава на дѣдитѣ и т. н. Казва се: „Ама дѣцата и отъ закона сж задължени да поддържатъ родителитѣ си“. Да. Но не знамъ, да-ли внуцитѣ сж задължени — не съмъ посветенъ много въ тая материя, но знамъ, че дѣцата сж задължени, но внуцитѣ не.

Д-ръ Г. Калиновъ: Да, внуцитѣ не сж.

Министъръ И. Саллабашевъ: Добръ, тукъ нѣма дѣца, защото единъ човѣкъ, пенсионеръ, умира и

оставя дѣца, тогава родителитѣ му сж вече дѣдо и баба на дѣцата. Е добръ, по закона за наслѣдството, длѣжни ли сж внуцитѣ да поддържат дѣдо си и баба си? Не сж длѣжни. Тогава защо непрѣмѣнно този принципъ, който и въ наслѣдството не е приетъ, да го приемаме тукъ, дѣто работата е много по-ограничена? Работата е ограничена, за да могатъ одрѣжкитѣ да бѣдатъ по-малки, за да могатъ 6 и 7% одрѣжки да стигнатъ, защото иначе и 10%, и 15%, и 20% нѣма да стигнатъ. Единъ отъ г. г. земледѣлцитѣ, когато се разглеждаше въпросътъ по принципъ бѣше направилъ смѣтка, че всѣки пенсионеръ почти за 2 години си взема одрѣжкитѣ. Добръ, отъ дѣ излиза това расковниче, тѣй да се каже, това чудотворно дѣяние, че единъ човѣкъ за 2 години си взема пенсията, всичкитѣ одрѣжки и, плюсъ това, може да я взема 20 години, а дѣцата му, може би, още нѣколко години? Отъ това, че има нѣкои, които ще платятъ, а нѣма да взематъ нищо; има нѣкои пъкъ, които не оставятъ никакви наслѣдници; послѣ, бащата и майката се ограничаватъ, да не взематъ нищо. Тѣзи, именно работи даватъ възможностъ отъ малкитѣ одрѣжки да може доста дълго врѣме да се издържатъ тѣзи, които дѣйствително иматъ нужда.

Въ комисията се повдигна този въпросъ и, при всичко, че въ досегашния законъ и въ оригиналния законопроектъ да не бѣше предвидено родителитѣ да получаватъ нѣщо, ако умрѣлиятъ пенсионеръ има жена и дѣца, тамъ се прие принципътъ, че когато умрѣлиятъ пенсионеръ има само жена, родителитѣ да могатъ да получаватъ нѣщо — 20%. Споредъ досегашния законъ за пенсиятъ на гражданскитѣ чиновници, родителитѣ взематъ 20% отъ пенсията, само ако покойникътъ нѣма нито жена, нито пъкъ дѣца наслѣдници. Въ комисията ние приехме, че ако той има дѣца, да се не дѣли отъ тѣхния залѣкъ и да се дава на родителитѣ; ако има само жена, тогава да се дава на родителитѣ.

Че това не е нѣщо наслѣдствено, ето ви още едно доказателство. Единъ човѣкъ умира, оставя само една жена; ние казваме: ще ѝ дадемъ 40% отъ пенсията. Има и едно дѣте — и нему ще дадемъ 20%; оставилъ 2 дѣца — и на второто ще дадемъ още 20%; ако дѣцата сж 3 — и на третото ще дадемъ сжщо 20%. Дѣ е принципътъ на справедливостта на наслѣдствеността. Нѣма никаква справедливостъ, защото и единиятъ човѣкъ е внасялъ и другиятъ човѣкъ е внасялъ; единиятъ има 3 дѣца, другиятъ нѣма дѣца — има само жена; трети пъкъ нѣма нито жена, нито дѣца и никой нищо не наслѣдва. Питамъ пакъ: дѣ е тогава принципътъ на справедливостта за наслѣдствеността? На-ли и единиятъ, и другиятъ е внасялъ? Да. Тукъ, именно, чистиятъ принципъ за наслѣдствеността, именно, за правото на наслѣдственостъ е изпуснатъ и повече челолюбивитѣ чувства сж, които сж ръководили създателитѣ на закони за пенсиятъ въобще въ всичкитѣ държави. Най-близкитѣ хора, каквито сж, именно, дѣтичата на покойния пенсионеръ, тѣ да бѣдатъ гарантирани поне 20-на години, докато могатъ да си взематъ хлѣба. Тѣй сжщо и за дѣперитѣ до 25 години.

Така щото, г. г. народни прѣдставители, ние не можемъ да разширяваме много работата отъ милостъ, че едн-кой си трѣбвало да вземе, защото, може би, той да се е трудилъ за пенсионера, да му е давалъ пари, когато се училъ въ странство — той може да бѣде свако, чичо, леля и разни такива — и когато пенсионерътъ умира, може би, той се намира въ бѣднотия. Ние не можемъ да издирваме тия работи. Законътъ не може да влиза въ деталитѣ, въ особенитѣ специални случаи; той трѣбва, изобщо, да каже кои сж най-близкитѣ хора на пенсионера — дѣтичата; добръ, тѣ ще получатъ; послѣ жената — и тя ще получи. Това е то.

Азъ мисля, че въпросътъ е доста разясненъ и ще моля г. г. народнитѣ прѣдставители, да пристѣпятъ вече къмъ гласуване.

Прѣседателътъ: Ще сложа на гласуване прѣдложенията, които сж направени по чл. 27.

На първо мѣсто, прѣдложението на г. Д-ръ Г. Калинова, съ което се иска, щото въ алинея втора на чл. 27, слѣдъ думитѣ „се считатъ“ да се притури думата „съпругътъ“ и да се чете тѣй: „Съпругътъ, пензионираниятъ му дѣца и родителитѣ му“. Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Калинова, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраието не приема.

Прѣдложение отъ г. Мирски съ слѣдното съдържание: „Алинея трета на чл. 27 да бѣде тѣй: „Съпругата вдовица има право на пенсия само, ако встъпването ѝ въ бракъ е станало прѣди пенсионирането на мъжа ѝ, или слѣдъ като е живѣла въ бракъ съ съпруга си пенсионеръ поне 7 години“. Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Мирски, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраието не приема.

Прѣдложението на г. Емануила Начевъ: „Въ алинея четвърта, думитѣ „или наврѣшватъ 25-годишната си възраст“ да се изхвърлятъ“. Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Начева, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраието не приема.

Прѣдложението на г. Недѣлча Георгиевъ, . . .

Г. Гроздановъ: Което е и мое прѣдложение.

Прѣседателътъ: . . . което е прѣдложение и на г. Грозданова, по негово желание, и което гласи така: (Чете) „Бащата и майката получаватъ пенсия и когато починалиятъ синъ има съпруга и дѣца, ако сж бѣдни и ако нѣматъ други синове и дѣщери, да ги поддържатъ, и то отъ сжщата пенсия на починалия синъ“. Моля ония, които приематъ туй прѣдложение на г. Недѣлча Георгиевъ, къмъ което се присѣдинява и г. Гроздановъ, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраието не приема.

Прѣдложение на г. Д-ръ Дрѣнковъ: (Чете) „Къмъ послѣдната алинея на чл. 27 да се прибавятъ думитѣ: „или пенсиониранитѣ съпруга и дѣца загубятъ правата си за пенсия“; тѣй че цѣлата алинея става така: „Бащата и майката получаватъ само тогава пенсия, когато починалиятъ синъ нѣма съпруга или дѣца и починалата нѣма дѣца, или пенсиониранитѣ съпруга и дѣца загубятъ правата си за пенсия“.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Неправилно се прочете. Моята мисль е тази: когато се поминатъ дѣцата или съпругата, или, въобще, загубятъ правото на пенсия, родителитѣ да иматъ право на такава.

Прѣседателътъ: Тогава, Вие неправилно сте го написали.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Има разлика; азъ съмъ взелъ за основа редакцията на законопроекта, а трѣбва да се вземе тази отъ доклада.

Прѣседателътъ: Азъ чета както е написано на Вашата книжка.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Прибавката е тази къмъ послѣдната алинея: „или пенсиониранитѣ съпруга и дѣца загубятъ правото си за пенсия“.

Прѣседателътъ: Моля ония, които сж съгласни съ прѣдложението на г. Дрѣнкова, да се притуриятъ прочетенитѣ думи къмъ послѣдната алинея на чл. 27, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраието не приема.

Има предложение от г. Емануила Начевъ, обаче не се знае къмъ кой членъ е. То е слѣдното: (Чете) „Ако съпругата е прѣживѣла 10 години съ мъжа си, да има право на пенсия“.

Е. Начевъ: То е сѣщото предложение, което направи г. Мирски, но, намѣсто 7 години, азъ предлагамъ 10 години. Когато съпругата е проживѣла съ мъжа си 10 години, само тогава да има право на пенсия. Както г. Мирски ни събщи, въ ромънския законъ е 6 години — щомъ съпругата е прѣживѣла съ мъжа си 6 години, даватъ ѝ право на пенсия. Азъ пъкъ предлагамъ 10 години.

Прѣдседателъ: Добръ, значи Вашето предложение има разлика отъ предложението на г. Мирски само относително числото. То гласи така: „Съпругата-вдовица има право на пенсия, само ако встъпването ѝ въ бракъ е станало прѣди пенсионирането на мъжа ѝ, или слѣдъ като е проживѣла въ бракъ съ съпруга си пенсионеръ 10 години“. Моля ония, които приематъ туй предложение на г. Начева, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Има предложение отъ г. Димитра Христовъ съ слѣдното съдържание: (Чете) „Въ забѣлжката къмъ чл. 27 слѣдъ думата „глухонѣми“, да се прибави „и въобщо имать физически недостатѣци“. Моля ония, които приематъ предложението на г. Христовъ, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Моля ония, които приематъ чл. 27, както е приетъ отъ комисията и както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 28. Наслѣдниците имать право на пенсия, когато лицето, което тѣ наследватъ: 1. било е пенсионеръ, 2. имало е право на пенсия, по настоящия законъ и 3. умрѣло е на служба, слѣдъ като е прослужило най-малко 15 години“.

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Има думата г. Яневъ.

Р. Яневъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие всички знаете, че завчера г. Д-ръ Ораховацъ направи едно предложение за нова алинея къмъ чл. 7, щото на онѣзи, които сж били уволнени отъ служба или сж умрѣли, да имъ се даде пенсия, ако сж прослужили повече отъ 14 години и сж встъпили въ 15-та година. Обаче туй предложение пропадна затуй, защото много отъ народнитѣ прѣдставители не гласуваха, понеже той туряше и онѣзи, които сж живи, разбира се, а били уволнени, може би, по неспособностъ или по какви да е други причини — затуй пропадна това предложение. Мнозина съжаляваха, защо предложението не било направено въ тая смисълъ, щото само наслѣдницитѣ на онѣзи, които сж умрѣли, да получаватъ въ такъвъ случай пенсия, и говорихме да се прави предложението на трето четене. Но туй предложение не бѣше на мѣстото си, ако се турѣше въ чл. 7, а е на мѣстото си, ако се тури въ чл. 28: (Чете) „Наслѣдниците имать право на пенсия, когато лицето, което тѣ наследватъ: 1. било е пенсионеръ, 2. имало е право на пенсия по настоящия законъ и 3. умрѣло е на служба, слѣдъ като е прослужило най-малко 15 години“. По е хубаво, вмѣсто да туряме 15 години, да туримъ 14, защото има мнозина, които сж прослужили 13 години и сж встъпили въ 14-та година.

Прѣдседателъ: Г. Яневъ! Тоя въпросъ е вече рѣшенъ отъ Събранието; нѣма да се повръщаме.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Събранието се е произнесло вече: то се вотира вчера.

Р. Яневъ: Азъ искамъ да говоря по чл. 28. Какъ така?

Г. Гроздановъ: Неправилно е било поставено тамъ: тукъ му е мѣстото.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Тукъ му е било мѣстото, но свърши се.

Р. Яневъ: Сега вие, г. г. народни прѣдставители, сте компетентни да измѣните чл. 28 или не — то е ваша работа. (Смѣхъ) Сега, тукъ пунктъ трети се отнася само до ония, които сж умрѣли на служба, и азъ правя предложение да се пише не 15, а 14 години, като разбирамъ, че ще се пенсионираатъ само онѣзи, които сж наслѣдници, чиито бащи или майки сж умрѣли на служба, а не и онѣзи, които сж прослужили напр., 14 години. И азъ бихъ мислилъ, че съ туй ние ще извършимъ една голѣма справедливостъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Емануилъ Начевъ.

Е. Начевъ: Г. г. народни прѣдставители! Една голѣма несправедливостъ ще извършимъ, ако не намалимъ годинитѣ отъ 15 на 10: наслѣдницитѣ на онѣзи пенсионери, които имать 10-годишна служба да имать право на пенсия; защото ние ще направимъ слѣдъ като едно лице е прослужило на държавна служба 10 години, заболѣло и починало, неговитѣ наслѣдници да имать право на пенсия. Съ това ще направимъ една голѣма справедливостъ. Въ Сърбия, напр., щомъ едно лице прослужи на държавна служба 5 години, неговитѣ наслѣдници имать право на пенсия. Затова, споредъ мене, ние би трѣбвало да направимъ само едно: думитѣ „15 години“ да намалимъ на 10 и да прибавимъ думитѣ: „ако наслѣдницитѣ сж бѣдни“. Бѣдността имъ, разбира се, ще се удостоверява по сѣщия начинъ, както се удостоверява и при опрѣдѣляне инвалиднитѣ пенсии. Въ такъвъ случай, при доказана бѣдностъ на наслѣдницитѣ, послѣднитѣ ще могатъ да получаватъ пенсия и за 10-годишна служба на умрѣлия чиновникъ. Това ще бѣде много справедливо. А пъкъ въ закона за пенситѣ може да се опрѣдѣли и кои сж бѣдни.

Г. Гроздановъ: (Възразява иѣщо)

Е. Начевъ: Но азъ не предлагамъ да се иска това условие, щото непрѣмѣнно да бждатъ бѣдни, а предлагамъ да се намалатъ годинитѣ на 10 и членътъ да си остане така, както е, обаче, да се признае, че единъ човѣкъ, който е прослужилъ 10 години, заболѣе и умре, но не може да получава инвалидна пенсия, неговитѣ наслѣдници да имать право да получатъ пенсия, щомъ той е прослужилъ 10 години.

Азъ ще моля да се приеме туй предложение.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Вчера едно подобно предложение падна, сега малко го поизмѣниха: само на умрѣлия да се дава пенсия. (Смѣхъ)

Г. Гроздановъ: На сѣмейството му.

А. Стамболийски: Тѣй, на сѣмейството на умрѣлия. — Питамъ ви: на какво основание ще дадете пенсия на сѣмейството на ония умрѣли, които сж

прослужили 14 години? Когато ще възприемете това начало, нека дадемъ на всички, които сж прослужили поне повече отъ 10 години, но ако така направимъ, ще се съгласите, че тогава фондовете ще се разсипятъ, ще се разнебитатъ, а съ това ще се разнебити и държавното съкровище. Азъ ще ви моля да не възприемате това предложение, а когато дойде членътъ, въ който се говори за одръжките, тогавъ можемъ да направимъ известно облекчение на тѣзи пострадавши, които се визиратъ сега съ туй предложение. Може би, тогавъ да постановимъ, че да имъ се дава пенсия, а поне да имъ се повърнатъ одръжките.

Г. Данаиловъ: Постоянно искате да развалимъ фонда.

А. Стамболийски: Моля. По-малко ще се развали фондътъ, ако се повърнатъ одръжките, които сж 500 или 1.000 л., отколкото ако дадете пенсия на тѣзи сѣмейства: тѣ сж, може би, 5-годишни дѣца, докато пораснатъ, докато станатъ 20 години, ще изтеглятъ десетина хиляди отъ фонда.

Г. Данаиловъ: То е рискъ.

А. Стамболийски: И така, г. г. народни прѣдставители, не е умѣстно да приемемъ и днесъ това предложение, макаръ че е видоизмѣнено; нѣма нужда да го приемемъ, а като дойде въпросътъ за одръжките, тогавъ да помислимъ да се възвърнатъ; може даже да приемемъ да възвърнемъ всичките одръжки, даже на онѣзи, които сж живи, защото мнозина отъ васъ иматъ интересъ отъ това, а тогавъ за фондовете ще кажемъ: каквото ще, нека стане.

Прѣдседателъ: Има умата г. Калинковъ.

Д-ръ Г. Калинковъ: Азъ мисля, че ние се повтаряме. Трѣбва да се разберемъ веднажъ завинаги, че прѣди 15 години, нито този, който е живъ, ще получи пенсия, нито неговитъ наследници. 15 години е прѣдѣлниятъ срокъ, за по-малко отъ който не може да се получи никаква пенсия. Ето защо, макаръ и да се прави сега предложение за получаване пенсия само отъ наследниците на покойния този принципъ се прие по-рано било съ чл. 4 или съ чл. 6, било съ отхвърляне предложението на г. Ораховацъ, и днесъ се повтаряме пакъ. Мисля, че разбрахме вече: никакви одръжки на чиновникъ, който не е дослужилъ 15 години, никакви пенсии на чиновникъ или на неговитъ наследници, който не е прослужилъ 15 години; нѣма да се връщатъ одръжките; нѣма да се дава пенсия. Тоя е принципътъ. Г. Стамболийски казва: когато дойдемъ до въпроса за одръжките, тогавъ, можемъ да ги върнемъ на всички. Благодаримъ. Тогава ние туряме кръстъ още отсега на този законъ. Ами, какъ тѣй? Тогава, ако ние по-рано отъ 15 години върнете всички одръжки, нѣма да имате фондъ.

Прѣдседателъ: По този въпросъ ще се говори, когато дойдемъ до него.

Д-ръ Г. Калинковъ: Понеже негова милостъ каза, азъ искамъ да отговоря. — Ако вземете да повърнете одръжките, фондътъ отсега е дискредитиранъ и унищоженъ, защото той се крѣпи единствено на тѣхъ. Ето защо, прѣди 15 прослужени години не трѣбва нито да повърщаме одръжките, нито да даваме пенсии.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Лъжатъ

се онѣзи измежду насъ, които смѣсватъ числото на годините за право на пенсия съ числото на годините за частъ отъ пенсията за наследниците на починалия чиновникъ. Туй го виждаме и въ чуждото законодателство. Като случайно имамъ прѣдъ себе си само закона за военните пенсии въ Ромъния отъ 1 юлий 1889 г., измѣненъ въ 1891 и 95 г., азъ ще ви наума чл. 1 отъ сѣция, който казва, че оберъ-офицеритъ, навършили 50-годишна възраст, ако иматъ 18-годишна служба, иматъ право на пенсия. Ако е цабъ-офицеръ, трѣбва непрѣмънно да е 54-годишенъ. Между това, по-нататкъ, когато се говори за наследственитъ пенсии, въ чл. 12 четемъ: „Вдовицата и сирачетата на военното длъжностно лице, което е служило 10 години, иматъ право на пенсия $\frac{3}{8}$ отъ заплатата на лицето и т. н., споредъ числото на дѣцата — 10 години. Така щото, съвсѣмъ не е единъ и сѣщъ въпросътъ. Затова азъ поддържамъ тукъ, вмѣсто 15, да кажемъ 12 години.

Прѣдседателъ: Има думата г. Ганчо Марковъ.

Г. Марковъ: Г. г. народни прѣдставители! Предложението, направено отъ г. Янева или другъ нѣкой измежду насъ, какво да се повърщатъ одръжките на онѣзи, . . .

Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Не е това.

Прѣдседателъ: Не е за одръжките; то е другъ членъ по-долу.

Г. Марковъ: . . . азъ намирамъ за неумѣстно, но за това пъкъ смѣтамъ, че е много законно, много основателно отъ страна на насъ, ако постановимъ — на онѣзи чиновници, на които сж правени одръжки за пенсия въ продължение на повече отъ 10 години . . .

Прѣдседателъ: За одръжките има другъ членъ.

Г. Марковъ: Не за одръжките. Азъ говоря за чл. 28, точка трета. — . . . нѣма 15-годишна служба, обаче, на 10-та година умрѣлъ; които иматъ повече отъ 10-годишна служба, да иматъ право на пенсия, като наследниците имъ доведесатъ процентно припадающитъ имъ се части за годините до 15. Азъ намирамъ туй за много умѣстно, като съдя отъ случаи печални въ нашия животъ. Умира учителъ, като е прослужилъ 14 години, често пѣти умира отъ туберкулоза. На този човѣкъ сѣмейството се лишава отъ стѣла, отъ единствения човѣкъ, който го поддържа; нещастieto за сѣмейството е двойно: едно, загубата на главата на сѣмейството, и второ, остава безъ всѣкакви срдѣства. Какво е, обаче, положението на чиновникитъ, които не изслужватъ 15 години? Тѣ, макаръ единъ день повече отъ 15 години да сж прослужили, иматъ право на пенсия. Песиионниятъ фондъ е общъ за чиновникитъ, той е образуванъ отъ тѣхнитъ одръжки, но вътрѣ въ тѣзи одръжки влизатъ и одръжките, вземени отъ тѣзи нещастни сѣмейства. Ако това е така, азъ мисля, че дълтъ на справедливостъ ще изпълнимъ, ако се замислимъ поне, по какъвъ начинъ да разрѣшимъ тѣй въпроса, че да се даде поне малко на такива сѣмейства.

Правя предложение въ такъвъ смисълъ: „точка трета. Умрѣло е, на служба, слѣдъ като е прослужило най-малко 10 години“.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ е за третата точка отъ чл. 28. Каза се, че вчера имало предложение, по което въпросътъ за пенсия прѣди 15 години се разгледалъ и че ние не можемъ да се повърщаме на него. Дълженъ съмъ да заявя, че вчера дѣйствително мина такова прѣд-

ложение, ала въ него бѣха смѣсени 2 въпроса: първо, за чиновниците, които сѫ уволнени прѣди да дослужатъ 15 години и на които не достигатъ нѣколко мѣсеца, за да добиятъ пенсия, и второ, на чиновниците, починали нѣколко мѣсеца прѣди да навършатъ 15-та година. Азъ говорихъ по туй прѣдложение. По начало го приехъ, но не гласувахъ за него само затова, защото бѣха съединени двѣ нѣща: въпросътъ за чиновниците, отчислени живи, и въпросътъ за чиновниците, умрѣли нѣколко мѣсеца прѣди да навършатъ 15 години. При гласуването азъ се въздържахъ. Въздържахъ се затова, защото бѣхъ за послѣдното — че за починали чиновници нѣколко мѣсеца прѣди 15-та година да се допусне да могатъ да довнесатъ тѣхните наслѣдници останалитѣ вноски, за да могатъ послѣднитѣ да получатъ пенсия. И ако прѣдложението бѣше тѣй направено, азъ щѣхъ да гласувамъ вчера за него. Не сѫ прави, слѣдователно, онѣзи, които казватъ, че не трѣбва да се повръщаме на този въпросъ, защото вчера сме го рѣшили. Не. Този въпросъ е отдѣленъ, поне азъ го отдѣлямъ. Тукъ въпросътъ е: трѣбва ли да дадемъ право на наслѣдницитѣ на родителъ, който е починалъ нѣколко мѣсеца прѣди 15-та година, който не е навършилъ 15-годишна служба? Менѣ ми се струва, че това нѣщо може да се направи, че то е оправдано и то ще бѣде актъ на справедливостъ. И едно прѣдложение . . .

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: На милостъ.

Д. Мишевъ: Може да е на милостъ — и прѣди всичко на милостъ — но и на справедливостъ. — И едно прѣдложение, казвамъ, въ този смисълъ направено, азъ ще го поддържамъ, ще гласувамъ за него.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Прави се едно прѣдложение да се намалятъ служебнитѣ години съ 5, за да моие лице, което служи на държавна служба военна или гражданска, да получи пенсия. На това азъ не мога да се съглася по слѣдующитѣ 2 съображения. Първо, вие знаете още отъ мотивитѣ на законопроекта, че пенсионниятъ фондъ е нахърненъ и че правителството си туря за задача да го тури на здрава основа, да го консолидира. Затова една отъ мѣрките е, щото, ако по-рано военнитѣ лица сѫ могли да получаватъ пенсия слѣдъ прослужването на 10 години, сега да могатъ да получаватъ само слѣдъ 15, тѣй че, фондътъ да се увеличава съ одрѣжките на тѣзи, които сѫ уволнени между 10 и 15 години, като едно отъ срѣдствата между другитѣ. Не мога да се съглася на прѣдложението да се намалятъ служебнитѣ години съ 5 и по втора една причина, която е много по-сжществена и много по-права. Защо се даватъ пенсиятъ отъ правителството на длъжностнитѣ лица? Ако можемъ да отговоримъ, да намѣримъ истинската причина, то е естествено, че послѣдствията ще трѣбва да приемемъ. Защо? Презумира се, че лице, което е служило на държавата, е служило достатъчно число години, за да натегне то вече, да стигне прѣклонна възраст и да не бѣде въ състояние да се прѣпитава безъ чужда помощъ, безъ помощта на правителството. И именно за опрѣблението на тѣзи години, по-рано имаше друга норма; сега вземаме 15-тѣ години. И дѣйствително, ако едно лице, което е постѣпило на 20 години, е прослужило 15 години, или 25, напр., както се случва въ известни професии, или 30 години, то е вече натегнало лице. Ако е по военната служба, то за такива лица държавата трѣбва да се грижи, но ако е прослужило само 10 години, то не е изхабило още своята енергия и има достатъчно такава, за да може

да се грижи за по-нататѣшното свое съществуване. Изхождайки отъ проекта и по-раншитѣ закони за пенсия на гражданскитѣ чиновници, азъ не мога да се съглася съ искането на нѣкои г. г. народни прѣдставители, които искатъ измѣнението на алинея трета по чл. 28 въ този смисълъ, щото, вмѣсто 15, да се каже най-малко 10 години.

Прѣдседателъ: Има думата г. Димитъръ Христовъ.

Д. Христовъ: Г. г. народни прѣдставители! Вчера разисквахме дълго и широко относително прѣдѣлния срокъ за получаване на пенсия. Това, обаче, се касае до самитѣ пенсионери; сега е дума за тѣхнитѣ наслѣдници. Не желая да възпроизвеждамъ тукъ онова, което вече казахъ при дебатитѣ по тоя членъ. Искамъ, обаче, да обърна внимание на слѣдующето. Налата ни се дългъ да извършимъ една справедливостъ по отношение наслѣдницитѣ на такива длъжностни лица, които не по тѣхна вина и по независящи отъ тѣхъ причини, не сѫ успѣли да дослужатъ по иерархическата лѣствица онова число години, което законопроектътъ прѣдвижда за право на пенсия. Вчера се приведоха конкретни случаи, отъ които видѣхме, че лица, прѣкарали по-дълго врѣме на държавна служба, не сѫ успѣли да дослужатъ пълни 15 години. Тѣ сѫ служили 14 години и нѣколко мѣсеца и послѣ сѫ умрѣли. И тѣхнитѣ наслѣдници само заради туй, че тѣхниятъ родител или съпругъ не е дослужилъ нѣколко мѣсеца, се лишаватъ отъ правото на пенсия. Моля поне тукъ да се съгласите, моля сжщо и г. министра, щото алинея трета на чл. 28 да се измѣни въ смисълъ: „3. умрѣло е на служба, слѣдъ като е прослужило най-малко 14 години“. И така, думата е не само за самитѣ пенсионери, а за наслѣдницитѣ на такива длъжностни лица, които не сѫ успѣли, поради смъртни случаи, да дослужатъ прѣдвиденото въ по-горния членъ врѣме, за да получатъ право на пенсия, и ходатайствувамъ прѣдъ Народното събрание да се съгласи поне на това малко измѣнение.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Съпругътъ не е ималъ право на пенсия — какво право ще прѣдаде?

Д. Христовъ: Какъ не е ималъ право?

Прѣдседателъ: Има прѣдложение отъ г. г. Димитъръ Христовъ и Рангелъ Яневъ, щото въ пунктъ трети на чл. 28, годинитѣ 15 да се намалятъ на 14 — идентични сѫ прѣдложенията. Моля ония, които приематъ това прѣдложение на г. г. Христовъ и Янева, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраниято не приема.

Прѣдложението на г. Мирски е, вмѣсто 15 години . . .

Н. Мирски: Да бждатъ 14 години и 7 мѣсеца.

Прѣдседателъ: Г. Мирски! Вие имате друго прѣдложение.

Н. Мирски: Това прѣдлагамъ.

Прѣдседателъ: Другото оттегляте ли го — защото то е за 15 години?

Н. Мирски: Да.

М. Ничовъ: То се гласува снощи и падна.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Мирски, щото 15-тѣ години да се замѣнятъ на 14 години и 7 мѣсеца, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраниято не приема.

Има предложение от г. Еманоила Начевъ, щото 15 години да се замънятъ съ 10.

Е. Начевъ: Които биха прослужили 10 години и при доказана бѣдностъ.

Прѣседателъ: Моля ония, които приематъ това предложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Моля ония, които приематъ чл. 28, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 29 се прие отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Чл. 29. Вдовицата, съпруга, която има право на пенсия по чл. 27, получава по 40% отъ принадлежащата се пенсия на нейния мъжъ, ако е безъ дѣца, и по 20% за всѣко едно дѣте до размѣръ на цѣлата пенсия.“

„Ако вдовицата встъпи наново въ бракъ, тя губи своето право на пенсия. Обаче тя получава пенсия за дѣцата, въ случай че тѣ живѣятъ при нея, по 20% за дѣте, до размѣръ 60% отъ цѣлата пенсия.“

Прѣседателъ: Моля ония, които приематъ чл. 29, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Комисията измѣни чл. 30 така: (Чете)

„Чл. 30. Настойниците на дѣцата получаватъ за отгледване на послѣднитеъ принадлежащата имъ се пенсия въ размѣръ, показанъ по-горѣ, по 20% за всѣко дѣте и до размѣръ 60% отъ цѣлата пенсия.“

„Когато дѣцата, наслѣдници сж повече отъ 3 и сж отъ различни бракове, или когато не живѣятъ всички при майката, или при единъ и сжици настойникъ, тогава за всѣко дѣте се смѣта съотвѣтна частъ отъ 60% отъ пенсията на починалия, дѣлена съ броя на дѣцата.“

Прѣседателъ: Който приема, чл. 30, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 31 се измѣни така: (Чете)

„Чл. 31. Бащата и майката на длъжностното лице, което не остави дѣца, получаватъ 20% отъ пенсията на умрѣлия синъ или дъщеря, само ако нѣматъ срѣдство за прѣпитание.“

Прѣседателъ: Моля, които приематъ чл. 31, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 32 се прие безъ измѣнение и гласи така: (Чете)

„Чл. 32. Наслѣдниките на безизвѣстно изчезнало длъжностно лице иматъ право да се ползуватъ отъ пенсията, която му е опредѣлена, или му се пада по настоящия законъ.“

Прѣседателъ: Който приема чл. 32, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 33 е приетъ отъ комисията безъ измѣнение и гласи така: (Чете)

„Чл. 33. За сѣмействата пенсията се счита отъ деня, въ който пенсионерътъ е прѣстаналъ да се ползува лично отъ нея, съгласно закона.“

Прѣседателъ: Който приематъ чл. 33, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Тѣй сжщо не е измѣненъ и чл. 34, който гласи: (Чете)

„Чл. 34. Въ случай на смъртъ на пенсионера, вдовицата и дѣцата му продължаватъ да получаватъ пенсията му въ сжщия размѣръ въ продължение на 2 мѣсеца.“

Прѣседателъ: Моля, които приематъ чл. 34, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава V.

„Лишаване отъ правото на пенсия.“

Чл. 35 се прие отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Чл. 35. Придобившиятъ право на пенсия или пенсионерътъ губи това право или пенсията си:

„1. когато стане чужди подданикъ;
„2. когато бжде осъденъ: за измѣна на отечеството или царя, за злоупотребуване на държавни пари, за кражба, за измама и изобщо за прѣстѣпления, които влѣкатъ тѣмниченъ затворъ съ отнемане на гражданскитѣ и политически права;

„3. когато, за да получи пенсия, прѣдстави фалшиви документи, чиято фалшивостъ бжде доказана по сѣдебенъ редъ;

„4. когато се докаже прѣдъ сѣдъ, че се занимава съ занятия, които сж явно противъ нравствеността, и

„5. когато пенсионерътъ по военното вѣдомство се установи на постоянно жителство вънъ отъ прѣдѣлитѣ на царството на срокъ по-дълъгъ отъ 1 година безъ разрѣшение отъ военния министъръ.“

Прѣседателъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. прѣдставители! Както се вижда отъ послѣдната алинея на този членъ, ако единъ пенсионеръ по военното вѣдомство замине за странство безъ разрѣшение на военния министъръ, въ такъвъ случай пенсията му се прѣкрътава. Отъ тукъ е явно, че законодателството желае лицата по военното вѣдомство, които получаватъ пенсия, да бждатъ въ своето отечество и тамъ да изживяватъ своята пенсия. Това е твърдѣ основателно и менѣ ми се струва, че е необходимо да го приложимъ и спрѣмо пенсионеритѣ по гражданското вѣдомство. Добри е г. г. пенсионеритѣ да останатъ да живѣятъ въ страната, която имъ плаща тая пенсия, и толкозъ повече това задължение е основателно, че вне присѣдиняватъ, тѣй да се каже, пенсионния фондъ къмъ държавния бюджетъ. Ако тази страна е длъжна да дава нѣщо за издръжката на своитѣ си служители прѣвъ тѣхнитѣ старини, то пъкъ въ цѣлно право е тя да изисева, щото тѣзи суми тѣ да изживяватъ въ своето отечество, а не въ чужбина. Ето защо азъ прѣдлагамъ алинея пета отъ този членъ да се видоизмѣни въ смисълъ, че пенсионеръ въобще, билъ той по гражданското или военното вѣдомство, който се установява да живѣе въ странство за повече отъ 6 мѣсеца, да губи право на пенсия. Инакъ, тѣзи г. г. пенсионери ще ги видимъ утрѣ да си завѣятъ дърмелитѣ въ странство и да харчатъ български пари въ чужбина, а пъкъ населението тукъ да работи и да имъ ги изпраща тамъ да гуляятъ „за народно здраве“. Азъ моля тази забѣлжка да се възприеме — който отиде за повече отъ 6 мѣсеца въ странство, пенсията губи.

Прѣседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ, който се повдига отъ г. Драгиева, е дѣйствително важенъ. Азъ не съмъ противъ принципа въобще и ще кажа нѣщо повече. Вихме възприели идеята даже, именно тая, която г. Драгиевъ изказа: единъ човѣкъ, който получава пенсия отъ България да не ходи въ чужбина да си яде паритѣ, да изнася наши пари, ами да седи тукъ. Но изобщо да туримъ члена тѣй, както го прѣдставя г. Драгиевъ, прѣдставлява извѣстни неудобства. Трѣбва да се правятъ изключения и въ изключенията имъ ще срѣцнемъ голѣми мъжнотии: докѣдъ да идемъ въ изключенията? Напр., единъ човѣкъ е боленъ.

Д. Драгиевъ: Освѣнъ по болѣстъ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Трѣбва да го туримъ въ закона, съдѣтъ ще го лиши отъ право на пенсия и се свършва. Да ви кажа. Напр., ще трѣбва да изключимъ болнитѣ. Единъ човѣкъ, който отива въ единъ санаториумъ въ странство, напр., въ Италия или Египетъ за поправяне на здравето си за 2—3 години, боленъ ли е или не е, не се знае. Не е много трудно да се извадятъ медицински свидѣтелства отъ странство. Може би ще се изпрати свидѣтелство отъ странство, което кой знае да ли ще бѣде одобрено отъ нашия Медицински съвѣтъ, и много пѣти може да липшатъ единъ боленъ отъ пенсия, а много пѣти единъ здравъ човѣкъ може да хитрува.

В. Дяковичъ: По научни причини може да отиде въ странство.

Министъръ И. Саллабашевъ: Друго. Има нѣкой младъ пенсионеръ, на 35 години, иска да довърши учението си, отива въ странство и се записва въ единъ факултетъ; право ли е да го лишимъ да се просвѣти, да се изучи, за да бѣде полезенъ на страната си? Тоже единъ важенъ въпросъ, който би трѣбвало да легне въ изключенията. Третъ въпросъ. Нѣкой, да кажемъ, завелъ дѣцата си, 3—4, да ги възпитава, и, за да опази дѣцата си по отношение на тѣхното възпитание и въ всѣко отношение, той счита за нужно да седи тамъ докато тѣ се учатъ. Тора не заслужава ли изключение? Има четвърти случай. Напр., единъ човѣкъ на науката отива въ другъ градъ въ странство, дѣто има голѣма библиотека, заседва тамъ 3—4 години и изучава извѣстенъ въпросъ, за да бѣде полезенъ на страната си — и него ли трѣбва да лишимъ отъ пенсия? Па има и други изключения. Именно въ изключенията ние намѣрихме мъжнотии. Ако Народното събрание може да намѣри нѣкаква формула, въ която могатъ да бѣдатъ прѣдвидени всичкитѣ тѣзи изключения и да прѣдвари злоупотрѣбленията съ тѣхъ, азъ нѣмамъ нищо противъ, защото тамъ дѣто изключенията могатъ да бѣдатъ полезни, тѣ могатъ да бѣдатъ използвани отъ пенсионеритѣ. Но може нѣкои пенсионери да хитруватъ и да отиватъ въ странство да ядатъ паритѣ си. На единъ човѣкъ, напр., който съвѣкъ нѣма намѣрение да се учи, нищо не му прѣчи да се запише въ единъ университетъ, или нѣкой школа, дѣто таксата е малка, и да бѣде студентъ 20 години наредъ. Значи, трѣбва провѣрка, трѣбва инквизиторство, трѣбватъ изпитвания, трѣбватъ изучавания. За тѣзи въпроси, г. г. народни прѣдставители, както казахъ, прѣди всичко че идеята е доста добра, не намираме подходяща формула за да може дѣйствително добросъвестнитѣ, които отиватъ въ странство за нѣкой голѣма нужда, да използватъ това и въ сѣщото врѣме да се прѣгради пътятъ на тѣзи, които ще гледатъ именно да се възползватъ отъ тѣзи изключения — напразно да си седатъ въ странство и да ядатъ наши пари. Тая мъжнотия ни накара да се откажемъ отъ този членъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Повдигна се единъ, ако не важенъ, поне доста интересенъ въпросъ. Понеже ние всички сега гледаме нѣкакъ да направимъ, штоо пенсионнитѣ фондове да се позакърпятъ, и понеже има случай вече, какво чужденци въ България, дългогодишни чиновници, снабдили се съ пенсии, днесъ сж заминали за роднитѣ си мѣста и сж станали даже чужди подданици — ей сега г. Калинковъ ми съобщи за единъ такъвъ случай: човѣкъ, който е билъ дългогодишенъ чиновникъ тукъ, става пенсионеръ и заминава въ Цариградъ, дѣто става адвокатъ, а може би да е и отомански подданикъ — та казвамъ, понеже има такива случаи, то несправедливо е да се запази старото положение, т. е. да се даватъ пенсии отъ тѣзи фондове и на таквато хора. А вие знаете, че има много чиновници чужди подданици, отъ чужда народностъ, които приеха българското подданство, и се надѣватъ, слѣдъ като изслужатъ нужното число години за пенсия, да си заминатъ пакъ въ отечеството си. Най-много има такива чиновници гърци и ще го направятъ. Има и други случаи. Има българи, женени за чужденки; слѣдъ като сж се сдобили съ пенсия, умрѣли; чужденкитѣ завеждатъ и дѣцата тамъ, откъдѣто самитѣ жени сж родени и дѣцата единъ пѣтъ завинаги сж изгубени за България; тѣ вече не сж български подданици и нѣма никога да станатъ, защото и възпитанието имъ е такова, и охраната имъ е такава, и въобще сж забравили даже да говорятъ български езикъ. Е добръ, малко шовинистическо иде това, но понеже се докосва работата до държавното съкровище, ние трѣбва да се замислимъ. Ние не сме толкозъ богата страна, штоо да се грижимъ да поддържаме чужди подданици и дѣцата на такива подданици; нека другитѣ страни се грижатъ за своитѣ бѣдни, а ние да помислимъ за нашитѣ и, отъ друга страна, да помислимъ нѣщо повече за тия фондове да се не изчерпватъ така бързо.

Прочее, азъ ще ви моля, заради тия изключения, които наведе г. министърътъ на финанситѣ, да не оставяме този членъ така, както е редактиранъ. Наистина, уважителни сж причинитѣ, които той изтъкна.

Министъръ И. Саллабашевъ: Има една причина още, която не искахъ да кажа. Има една страна, която е вънъ отъ границитѣ на България и ние не можемъ да считаме за грѣхъ, ако единъ пенсионеръ отиде да си прѣкара тамъ врѣмето, тамъ да живѣе. Когато се прави законъ, трѣбва да се каже точно, защото сѣдилищата ще разрѣшаватъ този въпросъ.

А. Стамболийски: За да разрѣшимъ този въпросъ, за да прѣдвидимъ и изключенията, въ случая можемъ да поставимъ извѣстна клауза; напр., този човѣкъ да иска извѣстно разрѣшение отъ правителството, или пъкъ отъ пенсионния фондъ, съ заявление да заяви, за какво ще отиде и колко врѣме ще стои тамъ и пр. Можемъ чрѣзъ една такава забѣлжчица да постигнемъ онова, което г. министърътъ на финанситѣ прѣслѣдва; но така, да оставимъ отворена врата, съгласете се, че не е добръ: не е добръ и за държавната хазна, не е добръ, въобще, ние да гледаме чуждитѣ подданици. Прочее, азъ ще ви моля да се съгласимъ да поставимъ нѣкакъ извѣстно ограничение; поне тия, които ще се махнатъ, да искатъ извѣстно разрѣшение и пенсионното управление да знае кѣдъ сж тѣ, български подданици ли сж или не. Ако сж чужди подданици, да имъ се отнема пенсията; ако сж отишли съ нѣкаква благородна цѣль въ странство и мислятъ пакъ да се завърнатъ тукъ, да си получаватъ пенсията.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мирски.

Н. Мирски: Азъ моля да остане пунктът пети както си е, защото той съдържа едно ограничение въ правата на българските граждани. Ограниченията трябва да стават само по необходимост, както е тукъ за военните лица нека само тѣ останатъ ограничени.

Но съ този случай ще наумя друго: желателно е да плащатъ по-голямъ данѣкъ, ренти, ония пенсионери, които живеятъ вънъ отъ България.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! По стария законъ за пенсията на чиновниците по гражданското вѣдомство нѣма такава клауза, каквато се иска сега — съставителитѣ на законопроекта, който ние разглеждаме, сѣ искали да запазятъ старото положение; но въ закона за военните пенсии, чл. 16, има такова разпореждане: (Чете) „Пенсионерътъ губи правото си и се лишава отъ пенсия — буква в — когато пенсионерътъ окончателно се изсели отъ княжеството“. Сега, както виждате, туй разпореждане на стария законъ за военните пенсии е смекчено и е замѣнено съ алинея пета, която прѣдоставя право на пенсионера да отсъствува 1 година безъ разрѣшение отъ военния министъръ, но повече не може. И то е понятно, защото се касае до едни специални служби. Вие знаете, че отъ тая пенсия се ползватъ главно запаснитѣ офицери, а пъкъ тѣ много пѣти могатъ да потрѣбватъ на военния министъръ, ако и да сѣ, може би, на 40, 50-годишна възраст и, слѣдователно, той винаги трѣбва да знае кѣдѣ се намиратъ и да не отсъствуватъ безъ негово разрѣшение. Това го изисква самата военна служба. Не е тъй, обаче, съ гражданските чиновници. И правъ бѣше г. Мирски, като каза, че ако единъ пенсионеръ отъ гражданското вѣдомство отсъствува 1 година и повече, не можемъ да смѣтаме, че това е такава голяма вина, щото да влѣче изгубването на пенсията, защото това не може да се равни нито съ присѣда за измѣна на отечеството, нито съ фалшификация или съ други прѣстѣпления, които лишаватъ хората отъ граждански и политически права, и, слѣдователно, да ги лишава отъ правото на пенсия. Това ще бѣде много строго.

Г. г. народни прѣдставители! Вие ще се съгласите съ мене, че стариятъ законъ, като дѣйствиелно толкова години, 10 години — и по-рано е било сѣщото положение, безъ да е имало ограничения за пенсионеритѣ; а пъкъ се знае, че сме имали пенсионери, ако не по-рано, то поне отъ 10 години — че стариятъ законъ, казвамъ, не е далъ поводъ на никакви оплаквания, такива оплаквания нѣма, защото, ако имаше, тѣ щѣха да бѣдатъ изнесени отъ печата. Обществото не се вълнува, защото не се нахърняватъ неговитѣ интереси, а иначе, както добръ обясни г. министърътъ на финанситѣ, интереситѣ на пенсионера ще бѣдатъ много нахърнени, защото човѣкътъ най-сегнѣ може да отсъствува не само за кефъ въ странство, а по много причини, отъ физическо или морално естество. Може би човѣкътъ, за своето спокойствие и за своето здраве да се отдѣли нѣколко врѣме отъ страната, дѣто неговото присѣствие; да кажемъ, повдига извѣстенъ шумъ. Защо да не му дадемъ туй удовлетворение, защо, безъ да е извършилъ прѣстѣпление, да го лишавате отъ правото на пенсия? Азъ ще ви моля, прочее, прѣдъ видѣ казанитѣ съображения отъ г. министра и отъ мене, да се съгласите, щото този членъ да не се измѣнява, защото това не причинява никаква вреда на пензионния фондъ. Г. Стамболийски иска да каже: „На, ето ти едно срѣдство да увеличимъ фонда“. Но вие знаете, че главно е нахърненъ военниятъ фондъ, а тукъ се говори по-скоро за гражданитѣ, а не за военнитѣ, които може да отсъствуватъ само съ разрѣшение. Гражданитѣ защо ще лишавате отъ

пенсия, когато отсъствуватъ? Гражданскитѣ фондъ и безъ това е въ доста добро състояние и особено при мѣрнитѣ, които се взематъ, той ще бѣде оздравенъ още повече.

Н. Мирски: Главното е, че пенсията е право.

Прѣдседателъ: Има думата г. Калининъ.

Д-ръ Г. Калининъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ, който съмъ за равенството на пенсията между военнитѣ и гражданскитѣ, бихъ поддържалъ пунктъ пети да се разпространи и за гражданскитѣ пенсионери. Защо да се ограничаватъ военнитѣ да прѣкарватъ само 1 година и по-нататѣкъ да искатъ разрѣшение, а гражданскитѣ пенсионери да могатъ постоянно да живеятъ въ странство? Искате справедливостъ — тогавъ турете еднакво ограничение и за единитѣ, и за другитѣ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Особеността на службата на военнитѣ изисква това.

Д-ръ Г. Калининъ: Ама имало нужда отъ военнитѣ, имало обстоятелства когато военнитѣ трѣбвало да бѣдатъ тукъ. Има нужда и гражданитѣ да бѣдатъ тукъ, защото когато ще бѣдатъ призвани военнитѣ и гражданскитѣ пенсионери ще се призватъ. Азъ главно държа на това: несправедливо е на военнитѣ пенсионери да прѣдписваме повече отъ 1 година да не стоятъ въ странство да си ядатъ пенсията, а на гражданскитѣ — да седятъ постоянно тамъ. Това е единъ економически законъ, който се изтъква отъ г. Драгиева, или отъ г. г. земледѣлцитѣ, че българскитѣ пари трѣбва да се харчатъ въ България. Вие ще ми кажете, че това е абсурдъ. Но азъ ще ви кажа едно благопожелание, изказано отъ английския парламентъ, което се съблюдава: пенсионеритѣ англичани — англичанитѣ много обичатъ да си харчатъ паритѣ навънъ — се задѣлжаватъ, безъ разрѣшение на правителството, да не отсъствуватъ и да даватъ отчетъ дѣ се намиратъ. Нѣщо повече. Английското правителство е желало, щото и дворътъ да прави всички доставки отъ английски хора отъ една страна и, отъ друга страна, кралицата, а сега кралятъ, да се намира 3—4 мѣсеци въ Лондонъ, за да харчи паритѣ пакъ въ Англия, а не въ друга страна. Най-свободната страна, а между тѣмъ туря ограничение за единъ економически законъ. Много просто: паритѣ, които се получаватъ отъ държавата, желателно е да се харчатъ въ самата държава. Фондътъ, който дава пари, трѣбва да изкаже благопожелание, въ смисълъ тѣзи пари да се харчатъ въ България. Ето защо, ако вие правите такова ограничение на военитѣ, мисля нѣма да пострадаатъ гражданскитѣ пенсионери, ако сѣщото ограничение направимъ въ тази смисълъ: членътъ да си остане така, както си е, като пунктъ пети се редактира така: (Чете) „Когато пенсионерътъ по гражданското и военното вѣдомство се установи на постоянно жителство вънъ отъ прѣдѣлитѣ на царството на срокъ по-дълъгъ отъ 1 година, безъ разрѣшение на респективния министъръ, на когото той е служилъ“. Така щото, ако е служилъ по Финансовото министерство — финансовиятъ министъръ ще му разрѣши да продължи повече отъ 1 година; по Военното министерство — военниятъ министъръ; по Министерството на правосѣдието — министърътъ на правосѣдието и т. н. Тогава ще има равноправие между гражданскитѣ и военнитѣ пенсионери.

Прѣдседателъ: Г. Калининъ! Направете писмено прѣдложенията си.

Ще туря на гласуване прѣдложенията на г. Драгиева, което е, щото пунктъ пети да гласи: (Чете)

„Когато пенсионерът се установи на постоянно местожителство вън от пределите на България, на срок по-дълъг от 6 месеци, освен по причина на болест“. Моля ония, които приемат туй предложение, да си вдигнат ръката. (Малцинство) Съборието не приема. (Оспорване)

Моля квестора г. Куцаров да ги прѣброи.

Квесторъ Я. Куцаровъ: (Слѣдъ прѣброяването) 24 души.

Прѣдседателъ: Малцинство. Съборието не приема.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приемат чл. 35, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ръка. (Мнозинство) Съборието приема. (Оспорване)

Моля квестора г. Куцаровъ да ги прѣброи. (Глъчка)

Д. Драгиевъ: Малцинство е, г. прѣдседателю.

Прѣдседателъ: Моля ви се, мнозинство е. Съборието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 36. Пенсия не се плаща за врѣмето, прѣзъ което пенсионерътъ постѣпи, съ заплатата, годишна, мѣсечна или дневна:

1. на държавна и друга служба, която дава право на пенсия (чл. 1 отъ тоя законъ), и
2. на общинска и окръжна служба.

Пенсията се възобновява слѣдъ прѣкръпяване на службитѣ, споменати въ точки първи и втора на този членъ.“

Прѣседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Въ чл. 36 е казано: „Не се дава пенсия: 1. на тѣзи, които сѣ встѣпили на държавна и друга служба, която дава право на пенсия“, и по-долу друга една точка: „които сѣ встѣпили на общинска и окръжна служба“. Азъ се питамъ: защо е това ограничение? На общинскитѣ служаци — на секретарь-бирницитѣ — ние отнемемъ правото да се ползватъ отъ пенсия; значи, ние признахме тѣзи служби такива, които не даватъ парво на пенсия. Азъ ви питамъ: какви мотиви тогазъ сѣ ви заставили да ограничите пенсионера да заема общинска служба?

П. Пѣйчевъ: Може да заема.

А. Стамболийски: Може да заема, но защо да нѣма право да получава пенсия? Кажете, какви мотиви сѣ ви заставили? Вие не можете да отговорите. Той е свободенъ човѣкъ. Вие не признавате онѣзи служби, като служби, които даватъ право на пенсия; вие не признавате тѣзи служби, като служби, въ които има намѣса централната властъ. Защо тогава отнемате правото на този човѣкъ да заема тази служба? Нека си получава пенсията и нека заема такава една служба.

Обяждатъ се отъ мнозинството: А-а-а!

А. Стамболийски: Моля.

Г. г. народни прѣдставители! Вие нѣмате въ ваша полза никакви съображения, а азъ имамъ и ще ги изтъкна и мисля, че ако поразмислите върху туй нѣщо, ще трѣбва да се убѣдите да се махне тази точка. Завчера вие прѣмахнахте въ чл. 7 прѣдѣлната възраст за получаване на пенсия и дадохте възможност на млади хора — на 36, на 40-годишни хора — да излизатъ пенсионери. Азъ бѣхъ противъ

това нѣщо; азъ искахъ прѣдѣлната възраст да бѣде 45 години — отъ тая възраст нататѣкъ да има право да получаватъ пенсия, макаръ да сѣ изслужили, и ще се помѣча на трето четене дано се приеме тази прѣдѣлна възраст; но това падна, възможно е пакъ да падне на трето четене. Вие давате възможност да имаме млади пенсионери. Защо тогазъ, питамъ ви азъ, на тия млади хора не дадете възможност да ги използва обществото? Защо ги оставяте да бждатъ бездѣйни? Защото, бждете увѣрени, че когато вие отнемате правото да получаватъ пенсия тогазъ, когато тѣ станатъ служители на общинска служба, тѣ никога нѣма да прѣдпочетатъ да оставятъ своята пенсия и да отидатъ да получаватъ една заплата равна на размѣра на самата пенсия. Съ това лишавате обществото, лишавате държавата, лишавате общинитѣ отъ евтини работници. Азъ съмъ ималъ разговоръ съ пенсионери тукъ, въ гр. София. Млади хора, даже не толкова млади, станали на 50 години, да казватъ: „Чудно е, защо не ни позволяватъ да заемаме нѣкаква по-дребна служба, защо ни оставятъ съ скръстени ръцѣ; ние имаме още енергия, имаме сила да работимъ; нека ни се даде възможност да пласираме нашата енергия“. Държавна служба тѣ не могатъ да заематъ, макаръ че е справедливо да се прѣдпочетатъ пенсионери чиновници, които иматъ желание да работятъ, когато поискатъ да служатъ на тая държава. Справедливо е това. Но понеже всѣка една партия, която управлява, си иде съ своята службогонска армия, това не е станало и нѣма да стане и заная прѣдъ. Поне дайте право на тѣзи хора да заематъ общинска служба и съ туй нѣщо хемъ тѣ ще бждатъ по-производителни, а и отъ дурга страна ще се даде възможност и на самитѣ общини да иматъ поевтини работници, сѣщо и на окръжията. Когато единъ пенсионеръ получава 100 л., той ще може да се съгласи да получава и 60—70 л. и да изпълнява тѣзи служби. Значи, ще имаме поевтини работници. И нѣмате аслж основание да имъ отнемате правото да заематъ общинска служба, когато вие отнемате правото на общинскитѣ служаци да получаватъ пенсия. Азъ желая да ми кажете, кои сѣ били съображенията на г. министра на финанситѣ да се постави това ограничение.

Министъръ И. Саллабашевъ: Тѣй е било досега.

А. Стамболийски: Тѣй е било, но ние сега промѣняваме закона.

Д. Драгиевъ: Трѣбваше и стамболовиститѣ да бждатъ на властъ, щомъ тѣй си е било.

Е Начевъ: Старииятъ законъ допушаше.

А. Стамболийски: Сѣ трѣбва да се изтъкнатъ нѣкои основания. Инакъ, прави сѣ думитѣ на г. Драгиева, че трѣбваше тогава стамболовиститѣ да бждатъ на властъ — тѣй си е било, тѣй да бѣде; нѣмаше защо да ги смѣняваме. Нѣма никакви основания, г-да, да се постави това ограничение, особено сега, когато прѣмахнахме създадения законъ за пенсиятѣ на общинскитѣ служаци, когато прѣмахнахме и алинея втора на чл. 7 на настоящия законопроектъ. Прочее, азъ настоявамъ и моля ви да се съгласите да се прѣмахне пунктъ втори отъ чл. 36 и да дадемъ право на пенсионера да заема общинска или окръжна служба.

Прѣдседателъ: Има думата г. Калинковъ.

Д-ръ Г. Калинковъ: Мене ме очудва прѣдложението на г. Стамболийски, който иска да позволи, щото извѣстни лица да бозаятъ отъ двѣ крави: и

отъ фонда, и отъ службата. И той не може да си обясни какъ става това и защо е това ограничение. Това, г. г. народни прѣдставители, произхожда отъ туй, че въ нашата държава не се допуца смѣсането или кумулирането на двѣ длѣжности: щомъ сте на общинска служба, вие не можете да вземете и държавна служба, а щомъ сте на държавна служба, вие не можете да бъдете на платена общинска служба. Тѣй е било отначало, тѣй е и сега въ всички закони: вземете закона за чиновниците, вземете закона за градските общини, закона за селските общини. Понеже не може да има кумулация между двѣтѣ служби, не може тогава нѣкой да получава пенсия за държавна служба и да бъде на платена общинска служба. Това е консеквенцията на постановленията на законитѣ, споредъ които единъ чиновникъ не може да има двѣ служби. Ето защо, азъ мисля, че е твърдѣ понятно, какъ е било по-рано и защо е сега така; не можете вие да облагодѣтелствувате лице, което има, да кажемъ, държавна пенсия 300 л., и да му прѣдоставите право да бъде кметъ съ 500 л.; тѣ сж 800 л. мѣсечно. Съгласете се, г. Стамболийски, че Вие, който сте противъ голѣмитѣ заплати, Вие първи ще се възмутите, ако едно лице взема 2 заплати — 800—900 л., когато Вие сте противъ голѣмитѣ заплати и голѣмитѣ възнаграждения, давани на чиновниците.

В. Георгиевъ: Тогава, да не бъде и народенъ прѣдставитель.

Д-ръ Г. Калинковъ: Този въпросъ е, въобще, за ограничение правата на гражданитѣ да заематъ служби; той трѣбва да се уреди или въ закона за чиновниците, или въ закона за селските общини, или въ закона за градските общини, като се допусне, че може едно лице, или единъ български гражданинъ да заема 2 служби, общинска и гражданска. Ако вие разрешите този въпросъ въ тѣзи закони, тогава той смѣло ще се разреши съ закона за пенсиитѣ; но додѣто има ограничение въ специалнитѣ закони за службитѣ, вие не можете да допуснете туй, което прѣдлага г. Стамболийски.

Втората ми забѣлжка е пакъ по отношение къмъ чл. 36, пунктъ първи и втори. Тамъ е казано: (Чете) „Пенсия не се плаща за врѣмето, прѣзъ което пенсионерътъ постъпи, съ заплатата, годишна, мѣсечна или дневна: 1. на държавна и друга служба, която дава право на пенсия (чл. 1 отъ тоя законъ); 2. на общинска и окръжна служба.“ Понеже ние, съгласно чл. 1 отъ тоя законопроектъ, признахме, че секретаритѣ на търговскитѣ камари нѣматъ право на пенсия, питамъ азъ сега: споредъ пунктове 1 и 2, ако тѣ постъпятъ на тая служба, слѣдъ като сж били държавни чиновници, ще получаватъ ли пенсиитѣ си, като секретари на търговскитѣ камари? За да се не разбере, че секретаритѣ би могли да бждатъ такива, получавайки за изслужено врѣме държавна пенсия, би трѣбвало да се каже тогава, че пенсия не се плаща на чиновници на общинска, окръжна служба и на служба въ търговскитѣ камари, или на секретаритѣ въ търговскитѣ камари, и тогава ще се разбере, че и секретаритѣ на търговскитѣ камари не получаватъ държавна пенсия.

Нѣкои прѣдставители: Ние ги изхвърлихме.

Д-ръ Г. Калинковъ: Да, ние ги изхвърлихме, но сега трѣбва да се каже: има ли право пенсионерътъ да служи, като такъвъ, на тази служба или не, понеже тя не му дава право на пенсия; щомъ е той пенсионеръ, нѣма ли право да заеме тази служба, или има право да я заеме, понеже той не подлежи на одржки и т. н. Щомъ ние отхвърлихме пункта въ чл. 1, дѣто се прѣдвижда, че могатъ да бждатъ пен-

сионери и секретаритѣ на търговскитѣ камари, тогава трѣбва да бждемъ послѣдователни, да направимъ и тукъ това ограничение — този, който е секретаръ на търговска камара, нему не се плаща пенсия за врѣмето, което той е прослужилъ бидейки на държавна служба. И тогава ще се разбере, дѣйствително, това, което искаме ние да ограничимъ съ чл. 36.

Прѣдседателъ: Дайте писмено прѣдложение, г. Калинковъ.

Д-ръ Г. Калинковъ: Азъ мисля, че г. министърътъ ще се съгласи.

Отъ мнозинството: А-а-а!

А. Стамболийски: Това прѣдложение е смѣшно даже.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Колкото г. Калинковъ бѣше сполучливъ въ отговора си на казаното отъ г. Стамболийски, толкова той бѣше, за жалостъ, несполучливъ, като искаше въпроса за служащитѣ, за чиновниците въ търговскитѣ камари да го нагласи тѣй, както, поне по моето разбиране, по недостатъчно внимание, миналия пътъ со изпуснаха тѣ.

За г. Стамболийски има да кажа едно. Навѣрно, г. Стамболийски, като прѣдлага, щото да се допусне на държавнитѣ пенсионери да получаватъ и пенсиата си, когато сж на окръжна или общинска служба, иска да изтъкне още веднажъ нуждата да се пенсиониратъ и чиновниците, служащитѣ въ общинитѣ и окръжията.

А. Стамболийски: А, не! По-евтини работници ще имаме тогава, и не ще имаме хора въ бездѣйствио.

Министъръ А. Ляпчевъ: Тази смѣтка за по-евтини работници е доста несполучлива въ случай. Азъ съмъ убѣденъ, че искането на г. Стамболийски, по-рано или по-късно, ще добие нѣкакво разрешение: тѣй е днешното общество, че навсѣкждѣ сѣ къмъ пенсии вѣрватъ.

Министъръ генералъ Д. Николаевъ: А г. Стамболийски — къмъ двѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: А г. Стамболийски — къмъ двѣ. Вѣрно е.

Колкото за прѣдложението на г. Калинкова, азъ ще го помоля да не внася това прѣдложение, щото п тукъ да се изключатъ чиновниците отъ търговскитѣ камари, тѣй, както постъпихме въ чл. 1, . . .

Д-ръ Г. Калинковъ: Азъ съмъ съгласенъ, но какъ да съгласимъ тоя членъ съ чл. 1?

Министъръ А. Ляпчевъ: . . . защото ще се внесе едно прѣдложение при третото четене и обичамъ да вѣрвамъ, че народното прѣдставителство тогава ще има случая да изслуша мотивитѣ, по които трѣбва чиновниците въ търговскитѣ камари да иматъ онова положение, относително пенсиитѣ си, което сж имали досега.

Д-ръ Г. Калинковъ: Азъ съмъ съгласенъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: И тогава ще се оправн работата.

Прѣдседателъ: Има думата г. Яневъ.

Р. Яневъ: Г. г. народни прѣдставители! Споредъ тоя членъ, не се дава пенсия на тѣзи пенсионери, които постѣпватъ на общинска служба. Азъ мисля, че добръ е да имъ зачитаме общинската служба и да ги пенсионираме на общинска и окръжна служба и да имъ даваме пенсията, когато сж на общинска служба. Защо? Защото вие знаете всички, че общинитѣ, особено селскитѣ, сж съвършено слаби и нѣматъ никакви доходи, а пъкъ единъ пенсионеръ, който постѣпи на служба, все таки ще приеме съ по-малка заплата да работи, ако му се плаща пенсията, и тогава общинитѣ ще спечелятъ, защото по такъвъ начинъ ще могатъ да си взематъ по-евтини служащи.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Въ това, което прѣдложи народниятъ прѣдставителъ г. Стамболийски, има една доза основание. Въпросътъ е особено за ония пенсионери, които излизатъ въ пенсия, като офицери, тъй като по гражданското вѣдомство въ пенсия обикновено излизатъ по-възрастни лица, тогава, когато по военното вѣдомство често излизатъ — и това е въ интересъ на военната служба у насъ — сравнително млади господа. Защо тия лица да не могатъ да ставатъ кметове, било на градски или селски общини?

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Не имъ е запрѣтено — могатъ да ставатъ.

К. Мирски: Моля! Защо да не могатъ да ставатъ прѣдставители на постоянни комисии и членове на такива? Днеска единъ най-подготвенъ и най-почитанъ въ града си или въ селото си офицеръ не може да постѣпи на такава почетна длъжностъ. Собствено, кметоветѣ, кметскитѣ помощници, прѣдседателитѣ на постояннитѣ комисии, членоветѣ на постояннитѣ комисии — тѣ заплата не получаватъ, а получаватъ възнаграждение, по нашитѣ закони, но ние наричаме това заплата. Е добръ, защото тия лица, за които ми е думата, да не могатъ днеска да бждатъ избрани, когато народътъ би желалъ да ги избере и когато у тѣхъ се вижда опитностъ и знания, които ще помогнатъ за благоустройството на града, за благоустройството на окръжкето? Но тѣ днеска не могатъ да се кандидатираатъ, защото пенсията обикновено имъ бива по-голяма отъ възнаграждението, което те получаватъ, когато ще бждатъ почетни на изборни длъжности. Затова азъ мисля, че би трѣбвало да направимъ слѣдното, по което особено желая да чуя г. Стамболийски, който сега приказва: „Когато размѣрътъ на пенсията е по-голямъ отъ заплата, която пенсионерътъ получава на окръжна или общинска служба, той получава отъ пенсията си само такава частъ, която да допълва сумата, ще е получавалъ като пенсионеръ.“ И така, ако бжде избранъ въ селото за кметъ и получава 150 л., ако пенсията му е 200 л., ще получава отъ пенсионната каса само 50 л. Ако приемемъ това, ние даже ще спомогнемъ да се не намалява пенсионниятъ фондъ; защото частъ отъ пенсията си такива г. г. офицери, особено, ще я получаватъ отъ длъжността, която ще имъ дава народътъ, като ги избере по довѣрие. Затова азъ поддържамъ, че съмъ правъ, като казвамъ, че има една доза основание въ това, което заяви г. Стамболийски. Други лица у насъ, които често ставатъ кметове или се кандидатираатъ за кметове, за прѣдседатели на постояннитѣ комисии и пр., могатъ да пострадатъ, защото ще се увеличи числото на кандидатитѣ, които народътъ ще намѣри за достойни. Но това ще бжде въ полза на народа, а така сжщо, ще бжде въ полза на пенсионната каса, защото като изберемъ единъ генералъ въ оставка за кметъ въ

Варна, той нѣма да получава цѣлата си пенсия отъ военния пенсионенъ фондъ, който се чудимъ какъ да крѣпимъ, а ще получава голѣма частъ отъ пенсията си отъ гр. Варна, на който ще служи и която служба генералътъ е приелъ, за да заслужи на града си. И вие трѣбва да се съгласите, че честолубието е доста силно у хората по военното вѣдомство и не е злѣ, ако дадемъ възможностъ на българския народъ да избира за кметове и такива лица, въ случай, че на тѣхъ има пълно довѣрие.

Прѣдседателъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Ако г. Стамболийски направи прѣдложение да не се отнема пенсията на лица, които биха заели общинска или окръжна служба, той не го направи съ цѣлъ да се облагодѣтелствуватъ извѣстни пенсионери или да се даде възможностъ на телето, както се изрази г. Калинковъ, да сучи отъ двѣ майки, но го направи по причинитѣ, които спомена и г. Мирски, именно, да се даде възможностъ на подобни хора . . .

А. Стамболийски: Да работятъ.

Д. Драгиевъ: . . . да работятъ тамъ, дѣто народното довѣрие би ги удостоило съ извѣстенъ мандатъ, на, заедно съ това, тази тѣхна работа да излѣзе и по-евтинка за надлежитѣ учрѣждения. Г. Калинковъ добра смѣтка прави, като гледа, щото едно теле да не сучи отъ двѣ майки; но той ще направи още по-добра смѣтка — пъкъ и трѣбва да я направимъ и ние — щото двѣ телета да не сучатъ отъ една майка, защото и двата тия случая сж еднакво пакостни. Редакцията, която прѣдлага г. Мирски, примирява двѣтѣ крайности и можемъ, както се изрази и той, да използваме честолубието, желанието на извѣстни хора, чувствующи още доста енергия въ себе си за работа, да използваме тѣхната енергия, тѣхнитѣ знания, тѣхната кадриностъ, въобще, и за въ полза на пенсионния фондъ, и за въ полза на извѣстни учрѣждения въ държавата. И ето защо, ние съ удоволствие ще подкрѣпимъ тази редакция, която дава г. Мирски, която съдържа онова, що прѣдложи г. Стамболийски, на прѣдотвърщава и онази опасностъ, за която спомена г. Калинковъ.

Азъ вземахъ думата да направя друго едно прѣдложение. Г. Калинковъ каза, че едно лице не бива да получава двѣ възнаграждения. Щомъ е така, — противъ това и азъ нѣмамъ нищо — ще се съгласите, че ония народни прѣдставители, които сж пенсионери, не бива да получаватъ своята пенсия . . .

А. Стамболийски: Да, да.

Д. Драгиевъ: . . . толкозъ повече, че възнаграждението, което получаваме всинца, като народни прѣдставители, е задоволително и то надминава и онова дневно възнаграждение, което биха имали и най-добри плащанитѣ пенсионери. По-голяма пенсия отъ 500 л. мѣсечно нѣма. И, ако едно лице, което получава, да положимъ, този размѣръ пенсия, стане народенъ прѣдставителъ, то ще получава 600 л. мѣсечно, като народенъ прѣдставителъ, слѣдователно, не се уврѣжда материално съ туй възнаграждение, което получава, и нѣма защо да получава и двѣтѣ възнаграждения. Г. министъръ Саллабашевъ, който е тъй загриженъ, заедно съ другитѣ г. г. министри, да закрѣпва тѣзи фондове, и воененъ, и граждански, заедно съ това, значи, да закрѣпваме и доста продрания държавенъ бюджетъ, вѣрвамъ да остане доволенъ отъ прѣдложението, което азъ правя и съ особено удоволствие да го възприеме.

Министъръ И. Саллабашевъ: За да пробиемъ една дупка на чувала.

Д. Драгиевъ: Вървамъ, така сжщо, че и г. г. народнитъ прѣдставители възприематъ това прѣдложение. Не е справедливо, г. г. народни прѣдставители, нѣкои отъ насъ, които и да сж тѣ, покрай дневното възнаграждение, което получаватъ, да получаватъ и пенсията си; дотогава, докато трае сесията, трѣбва г. г. пенсионеритъ, народни прѣдставители, да не получаватъ своята пенсия. Ако ли вие не възприемете това прѣдложение, вие ще имаме всичкото основание, когато днеска или утрѣ ще дебатираме по избирателния законъ, понеже дѣжавата вече ще става платецъ по пенситъ, да ви поискаме пъкъ друго едно нѣщо — г. г. пенсионеритъ да не бждатъ народни прѣдставители; та или едното, или другото трѣбва да направимъ. Ние засега прѣдлагаме на вашето одобрение слѣдното: „пенсионеръ, докато трае сесията на Народното събрание и тая на окръжния съвѣтъ, ако е окръженъ съвѣтникъ, да не получава своята пенсия“. Вървамъ, че и г. докладчикътъ ще възприеме това прѣдложение.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Не мога, защото азъ съмъ длъженъ да защищавамъ мнѣнието на комисията.

Прѣдседателъ: Има думата г. Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Обсжда се чл. 36 отъ законопроекта. Възбуденитъ въпроси отъ земледѣлската група — много право каза г. Калниковъ — се виждатъ много странни и много чудни. Земледѣлската група, во главѣ на г. г. Стамболийски и Драгиевъ, иска да се плащатъ на едно и сжщо лице двѣ заплати за двѣ служби.

Г. Гроздановъ: За една служба.

А. Стамболийски: Пенсионертвото не е служба.

В. Милевъ: Моля Ви се! — Че дѣйствително сж двѣ служби, азъ ще се посилая на това, че пенсията не е нищо друго, освѣнъ възнаграждение за службата, която лицето е заемало нѣкой пжтъ. Пенсионертъ получава пенсия затуй, защото е изпълнявалъ извѣстна държавна служба, и тя не прѣдставлява отъ себе си нищо друго, освѣнъ продължение на неговата дѣйност; ...

А. Стамболийски: А-а-а!

В. Милевъ: ... когато той прѣкъсне тази дѣйностъ и отиде въ друга служба, не може да получава пенсията отъ първата служба. И интересно е да се регистрира въ дневницитъ на Народното събрание, че доброжелателитъ на българския народъ, земледѣлската група, която вѣчно говори за намаление на чиновническитъ заплати, за намаление, въобще, на голѣмитъ заплати, тя днеска иде и казва да се облагодѣтелствува чиновникътъ: ...

А. Стамболийски: Не да се облагодѣтелствува.

В. Милевъ: ... като му се запази пенсията, да има право да получава и общинска служба и да получава възнаграждение за тази служба.

Д. Драгиевъ: До размѣра на пенсията.

В. Милевъ: Азъ намирамъ едно голѣмо противорѣчие между думи и дѣла на земледѣлската група тукъ, въ Народното събрание. И, навѣрно, туй противорѣчие е затуй, защото тѣ сж рѣшили строго да правятъ обструкция по настоящия законопроектъ, за да не може той да бжде прокаранъ: взематъ думата почти на всѣки членъ, за да се протака врѣмето, та да не може да бжде прокаранъ законопроектътъ.

Отъ земледѣлската група: А-а-а!

В. Милевъ: Защото смисълъ и съдържание въ онова, което тѣ поддържатъ, абсолютно нѣма.

Г. Мирски поддържа отчасти групата на земледѣлцитъ въ тѣхното мнѣние, като внася прѣдложение въ смисълъ, да се запази пенсията за онзи, който ще получава по-малка заплата отъ пенсията си, като постѣпи на общинска служба — азъ така разбрахъ прѣдложението на г. Мирски. И туй прѣдложение не е приемливо. Чл. 36 изтъква принципа, изтъква началото; то е туй, че пенсионертъ, като такъвъ, не може да бжде чиновникъ: или той ще бжде пенсионеръ, или той ще бжде чиновникъ; когато ще бжде чиновникъ, той ще получава само заплата, която се слѣдва по службата му.

К. Мирски: Кметоветъ чиновници ли сж?

В. Милевъ: Защото, ако искате да бждете логични, вие трѣбва да поддържате, че единъ пенсионеръ, който е билъ, да положимъ, околийски началникъ и получава пенсия, да положимъ, 100 л., има право да постѣпи на служба жандармъ или старши стражаръ ...

К. Мирски: Кметоветъ чиновници ли сж?

В. Милевъ: ... съ по-малка заплата, че той има право да получава пенсия и заплата по служба.

Вие поддържате, че служителитъ въ постоянната комисия не сж чиновници. На какво основание поддържате това?

А. Стамболийски: Че Вие така изтъкувахте онзи день чл. 166.

В. Милевъ: Тѣ сж чиновници, тѣ сж органи на туй самоуправление тѣй, както сж органи на държавното управление служителитъ на държавата; и тамъ извършватъ такива же дѣйствия, каквито извършватъ тукъ. Защо, казва г. Стамболийски, не се дава пенсия на самоуправляющитъ органи?

А. Стамболийски: Да.

В. Милевъ: Каза ви г. министъръ Такевъ, че за служителитъ по самоуправлението ще се приготви специаленъ законъ, който да уреди пенситъ и на тѣзи служители. А азъ казахъ своето мнѣние по единъ отъ разискванитъ членове и бѣхъ на мнѣние, че служителитъ по самоуправлението могатъ да получаватъ пенсия и да се смѣси фондътъ, обаче Събранieto не прие туй; то възприе възгледа, който изказа г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи, а именно, за създаването единъ специаленъ фондъ или единъ специаленъ законъ за тѣзи служители.

Но не е важно това; нѣма защо да споримъ за него. Ние споримъ за принципа: трѣбва ли да се възприеме, че пенсионеръ може да заема и друга служба, която да му се плаща, служба по самоуправлението — тамъ е цѣлиятъ ни споръ. И азъ намирамъ, че не може, едно, по съображенията, които изказахъ и, друго, още по слѣдующето. Пенсията не се дава само за заслуга на лицето, което се пенсионира или за възнаграждение на неговия трудъ, който то е полагало въ работата, която е изпълнявалъ на държавата, а тя има, безспорно, още едно начало: пенсията се дава на лицето затуй, защото се прѣдполага, че, до извѣстна степенъ, то е станало вече неспособно да извършва каквато и да бжде друга работа ...

В. Георгиевъ: Не е доказано.

В. Милевъ: . . . и поради тази негова неспособност, за него държавата се загрижава, за да му уреди пенсионен фондъ.

Х. Дограмаджиевъ: Презюмира се неспособността му.

В. Милевъ: И когато лицето постъпи на държавна служба, ерго съ туй доказва, че то е способно да изпълнява тази служба, способно е да изпълнява функцията на държавното управление, способно е да носи тежестите въобще, на обществения животъ. Защо тогава вие ще му кажете: „И за тази длъжност ще ви платя, но ще ви платя и пенсията, затуй, защото вие по-рано сте служили, затуй, защото по-рано сте внасяли нѣкакви вноски“. Ето защо и туй ново съображение ми дава поводъ и основание да мисля, че съображенията, които се навеждатъ отъ земледѣлската група, сж много неоснователни и чл. 36 би трѣбвало да се приеме тъй, както той е редактиранъ.

Направи се възражение отъ г. Драгиева; каже: народниятъ прѣдставители-пенсионери трѣбва тоже да не получаватъ пенсията си за врѣмето, когато засѣдава камарата. Азъ намирамъ, че и туй съображение, изказано отъ г. Драгиева, е свършено неправилно. Не съмъ пенсионеръ, за да защищавамъ пенсионеритъ, нѣмамъ този интересъ, но не е правилно юридически, затуй, защото народниятъ прѣдставителъ не е чиновникъ на държавата; . . .

А. Стамболийски: И кметътъ не е чиновникъ.

В. Милевъ: . . . народниятъ прѣдставителъ не е лице, което се услава за нѣкаква си дневна заплата да служи на държавата; народниятъ прѣдставителъ не извършва технически, административни функции на държавата; защото на чиновника се плаща за техническа, административна работа, която той полага въ държавата, и за такова именно служене му се дава пенсия. Народниятъ прѣдставителъ е мандаторъ на народа.

К. Мирски: Сжщо и кметътъ.

А. Стамболийски: И общинскиятъ съвѣтъ.

В. Милевъ: Народниятъ прѣдставителъ получава за засѣданията си дневни и азъ не искамъ да го лиша отъ правото да не си получава пенсията. Но когато той е кметъ, когато е прѣдседателъ на постоянна комисия, когато той е членъ на постоянна комисия, азъ не мога да се съглася да му дадете вие заплата. И, асж, въ живота вие нѣма да намѣрите много такива пенсионери, на които пенсията да е по-малка отъ заплатата на кмета или на прѣдседателя на постоянната комисия. Вие виждате, че най-големиятъ размѣръ на пенсията на гражданскитъ чиновници е 4.000 франка и, макаръ не всѣки единъ чиновникъ да получи тая голѣма пенсия — 4.000 л., обикновено пенсията ще се движи между 2 и 3 хиляди лева; а такива чиновници, които могатъ да иматъ служба отъ 4, 5, 6, 7 хиляди франка, тѣ нѣма да се уволняватъ слѣдъ 15 години врѣме на служене, а ще се уволняватъ слѣдъ много повече години и, слѣдователно, нѣма да искатъ да отиватъ да ставатъ помощници на кметоветъ въ градоветъ или да ставатъ членове на постояннитъ комисии.

К. Мирски: Сега седятъ по кафенетата офицери пенсионери и на драго сърце ще станатъ кметове.

В. Милевъ: Моля, бждете търпѣливи! Азъ говоря върху началото, което се прокарва въ чл. 36, че тамъ се прѣдвижда и се развива въпроса за заплатата на чиновника. — Г. Драгиевъ, комуто възраждамъ, иска

да се отнеме пенсията на народния прѣдставителъ затуй, защото той получавалъ дневни пари. Това е, казвамъ, много неправилно и то е единъ доводъ много адвокатски, който мисля, че нѣма да бжде възприетъ отъ народното прѣдставителство.

Прочее, бихъ молилъ чл. 36 да се приеме тъй, както е редактиранъ, защото има всичкитъ разумни начала въ него и защото е много правъ по принципъ.

А. Стамболийски: Чиновникитъ не могатъ да получаватъ двѣ заплати, казвате, а, отъ друга страна, позволено е на пенсионеритъ-чиновници да бждатъ депутати.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Г. г. народни прѣдставители! Взехъ думата по въпроса, който повдигна г. Драгиевъ. Считаю, че азъ трѣбва да взема думата по този въпросъ, защото г. Драгиевъ визира известни лица, които засѣдаватъ въ тази камара като пенсионери. И онзи денъ, когато азъ пръвъ пътъ вземахъ думата по законопроекта за пенсиятъ — разбира се, азъ се въздържахъ да вземамъ думата и да говоря често — г. Стамболийски се нахвърля на мене. Той каза, че ще направи прѣдложение да се изхвърлятъ пенсионеритъ отъ Събранието. Казахъ: г. Стамболийски, направете такова прѣдложение, азъ пръвъ ще го приподпиша.

Въпросътъ, който повдигна г. Драгиевъ, е много важенъ. И азъ бихъ желалъ г. Драгиевъ, г. Стамболийски и господата, които стоятъ тамъ. (Сочи земледѣлската група) когато се направи прѣдложение да се дадатъ безплатни билети на депутатитъ за пътуване по желѣзницитъ, да не гласуваха за него.

В. Милевъ: Много хубаво направиха, че гласуваха.

Д. Мишевъ: Споредъ тѣхъ, може да е хубаво, споредъ менъ не е хубаво.

А. Стамболийски: Какво общо има то съ това?

Д. Мишевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако нѣмаше чл. 139 отъ конституцията, който прѣдвижда да се плащатъ на народнитъ прѣдставители дневни и нѣтни, азъ бихъ прѣдложилъ народнитъ прѣдставители да не получаватъ възнаграждение.

А. Краевъ: Хайде, де-е-е!

Д. Мишевъ: Ако, казвамъ, го нѣмаше въ конституцията, но понеже го има, не мога да направя такова прѣдложение.

А. Краевъ: Да се намираме на приказка.

Д. Мишевъ: Не е приказка, г. Краевъ, но понеже го има въ конституцията, азъ не мога да направя това.

А. Краевъ: Значи само затова.

Д. Мишевъ: Е, не мога да го направя, но ще заявя на г. Драгиева и на господата тамъ (Сочи къмъ земледѣлската група) да излѣзатъ съ прѣдложение, че, пенсионеритъ не могатъ да се избиратъ за народни прѣдставители, и азъ ще го подпиша.

А. Стамболийски: Иде избирателниятъ законъ — тамъ ще го направимъ.

Д. Мишевъ: Да, иде. И азъ ще гласувамъ заради него.

А. Краевъ: Значи, съгласни сте съ неговото мнѣние?

Д. Мишевъ: Да, азъ съмъ съгласенъ съ неговото мнѣние, и ето защо: защото подиръ това . . .

Прѣдседателъ: Моля Ви, г. Мишевъ, когато дойде избирателниятъ законъ, ще приказвате за това. Сега говорете по този членъ.

Д. Мишевъ: Но, г. прѣдседателю, г. Драгиевъ и г. Стамболийски всѣки пътъ, когато говорятъ, иматъ навикъ да правятъ шикани, и азъ, съ голѣмо съжаление, често съмъ бивалъ принуденъ да излизамъ да умекотявамъ подмѣтанята, които тѣ правятъ. Когато засѣдаваме въ Събранието трѣбва да знаемъ, че всѣки има право да си изказва мнѣнието, но и всѣки е длъженъ, когато изказва мнѣнието си, да пази никого да не оскърбява.

А. Стамболийски: Никого не сме оскърбявали.

Д. Мишевъ: А ние тукъ постоянно, всѣки день търпиме оскърбления отъ господата. (Сочи къмъ земледѣлската група) Ние дадохме и даваме толкова доказателства за толерантностъ, но съ тази толерантностъ постоянно се злоупотрѣбва.

А. Стамболийски: Г. Мишевъ! Никакви личности ние не визираме, когато говоримъ. Гузенъ негѣнень бѣа. Вашата работа е такава!

Д. Мишевъ: Моля, г. Стамболийски. Свободата се състои въ това, да почиташъ, да уважавашъ правата на всичкитъ, да не оскърбявашъ никого; който излиза отъ тази граница, той е противъ свободата.

А. Стамболийски: Кажете кѣдѣ сме Ви оскърбили.

Д. Мишевъ: Въ всичко сте ни оскърбявали. Вие вчера, онзи и по-онзи день поддържахте, проповѣдахте тукъ една теория, да станемъ да разрушимъ държавата, която не ние сме създали, а — други; вие прѣдлагахте да махнемъ основния законъ, да прѣдизвикаме въ страната пертурбации; вие прѣдлагахте да махнемъ закона за пенсиитѣ на чиновничеството и на офицерството. Съ туй вие искахте да намбрите въ Народното събрание, наивни хора, да тръгнатъ по ума ви, за да прѣдизвикаме сътресения въ държавата. Тази държава има нужда отъ закони, тя трѣбва да се организира, тя трѣбва да съществува, защото има да постига задачи, и Вие, народенъ прѣдставителъ, . . .

А. Стамболийски: Тя има нужда отъ закони, но нѣма нужда отъ храненици.

Д. Мишевъ: . . . който засѣдава тукъ, трѣбва да работи за усилата на тази държава. Ако пенсионеритѣ, които Вие наричате народни храненици, които епитетирате тунеядци, не трѣбва да засѣдаватъ въ Народното събрание, азъ съмъ съгласенъ съ Васъ. Но мислите ли, че въ камарата трѣбва да засѣдаватъ хора, които не знаятъ какво нѣщо е свобода, които не знаятъ какво нѣщо е честъ, които не почитатъ свободата и които на всѣка стѣпка оскърбяватъ? Такива хора трѣбва да знаятъ, че сж най-голѣмитъ врагове на свободата и тѣхното мѣсто не е въ камарата.

А. Стамболийски: Г. прѣдседателю! Искамъ думата за обяснение. Не прилича да приказва тѣй единъ човѣкъ, който е прѣдседателъ на етическото дружество.

Д. Мишевъ: Азъ Ви казвамъ, че ще подпиша прѣложението, което ще направи г. Драгиевъ:

пенсионеритѣ да не засѣдаватъ въ камарата или да се лишатъ отъ правото да могатъ да бѣдатъ избирани за народни прѣдставители.

Прѣдседателъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Тукъ, когато се говори по въпроса, който ни занимава, чл. 36 точка втора, трѣбва да се говори по принципъ. Вие отивате да поддържате единъ принципъ до едно мѣсто, и послѣ, когато ви уйдисва, нарушавате този принципъ и затуй, именно, изникватъ такива недоразумѣния и прѣчки помежду ни. Когато искаме да поддържаме единъ принципъ, трѣбва да го поддържаме въ всички негови направления. Правъ о г. Стамболийски и г. Драгиевъ, дѣто повдигнаха въпроса за народнитѣ прѣдставители пенсионери, защото, ако ние прилагаме точка втора отъ чл. 36 за изборнитѣ чиновници, трѣбва да я прилагаме за всички изборни чиновници, а не да покровителствуваме съ този законъ едни изборни чиновници, а на други да имъ отнемеме правото на пенсия, защото нѣма по-жално нѣщо отъ единъ пенсионеръ, който по неволя е станалъ такъвъ, човѣкъ на 35 или 40 години, изпѣдили го отъ служба, прослужилъ 15 години, скърпиль ги оттуку-оттамъ и получава една пенсия 60—70 л., когато на неговата глава сж нагрупани 6—7 дѣца. Този човѣкъ какво ще прави съ тази малка пенсия отъ 50—60 л.? Съ нея не може да завърти търговия, най-послѣ, трѣбва да го пратимъ да оре и копае, но той не е вършилъ туй занятие никои пътъ прѣзъ живота си. Прѣдставете си, че той е единъ човѣкъ, който е излѣзълъ отъ градското съсловие, той не е видѣлъ никои пътъ прѣзъ живота си нито баща си, нито майка си да оратъ, да копятъ, да сѣятъ, тази работа не може да върши, а съ 50—60 л. 5—6 дѣца не може да се прѣхранватъ. На такъвъ човѣкъ би било желателно да му се помогне по другъ начинъ да прѣхрани сѣмейството си. Какъ? Г. Стамболийски ви показа пжтя: такива хора трѣбва да се допуснатъ да могатъ да заематъ общински служби. Ако вие не искате да се съгласите да направите туй нѣщо, ние сме логични да искаме, щото народнитѣ прѣдставители, които сж пенсионери, да нѣматъ право да получаватъ пенсия, или пъкъ да не приематъ мандата на народни прѣдставители, като пенсионери. Трѣбва или едното, или другото да направимъ. Ако тръгнемъ по този пътъ, трѣбва да отидемъ докрай. Ако искаме да правимъ прѣчки на едни изборни чиновници, тогазъ трѣбва на всичкитѣ да отнемемъ правото на пенсия.

Г. Милевъ каза, че земледѣлцитѣ иматъ противорѣчие въ думитѣ си и въ дѣлата си. Не, г. Милевъ. Туй, което казахъ сега, прѣди малко, доказва, че ние не си противорѣчимъ на думитѣ; ние искаме единъ принципъ да го приложимъ докрай и справедливо. И вѣнъ отъ туй, г. г. народни прѣдставители, пенсията е лична; тя се дава не затуй, защото едно лице е било държавенъ чиновникъ, а защото държавата е длъжна да даде пенсия на този чиновникъ. Тя се дава затуй, защото по-напрѣдъ тази сума сте му я взели чрѣзъ одрѣжки отъ него и трѣбва, на основание на тѣзи одрѣжки, да му давате извѣстна пенсия. Този човѣкъ има право да се откаже отъ тази пенсия и да вземе да я хариже на когото ще. То е негово право, защото той е придобилъ туй право още въ врѣмето, когато е постѣпилъ като чиновникъ. Като е така, като смѣтаме пенсията за лично право на единъ човѣкъ, на този, който я заслужва, ние не можемъ да запрѣтимъ на този човѣкъ да отиде да изпълнява една обществена служба, която нѣма нищо общо съ държавния бюджетъ. Затуй азъ мисля, като вземемъ въ съображение, че хора, които сж били чиновници на държавна служба, сж повече упражнени въ работата, и тѣзи хора, ако постѣпятъ на обществена служба, ще бѣдатъ по-по-

лезни на обществото и на тази служба, мисля, че не трѣбва съ туй да се прави упрекъ на нашата група, че прѣдлага да се узакони въ настоящия законопроектъ такова едно нѣщо.

Азъ ви моля, г. г. народни прѣдставители, да не ни вземате като опозиция и подъ думата опозиция да отивате съ туй противъ нашето прѣдложение, но вземете туй, че ние правимъ едно умно прѣдложение, което ще помогне много на онѣзи хора, които сѫ нѣмали възможностъ да изкаратъ 25 или 40-годишна служба, за да могатъ да взематъ една по-добра пенсия и да могатъ да живѣятъ единъ по-добъръ животъ. Ние съ туй ще намалимъ нещастията на много сѣмейства, които партизански, напр., сѫ били гонени отъ едно или друго правителство и не сѫ могли да увеличатъ годишнитъ си за пенсия. По този начинъ даже, ако допуснемъ, че такива пенсионери могатъ да заематъ обществена служба, ние ще можемъ по единъ косвенъ начинъ да направимъ, щото държавата да не гони подобни чиновници, но да ги остави; веднажъ тѣ служили 15 години на такава държавна служба, ще ги остави да продължаватъ докато тѣхнитъ физически сили имъ помагатъ да продължаватъ още по-нататъжъ да изпълняватъ тѣхната служба додѣто навършатъ 20—25—30 години.

А. Стамболийски: Г. Прѣседателю! Дайте ми думата за лично обяснение.

Прѣседателъ: Моля.

А. Стамболийски: Азъ се визирахъ отъ г. Мишева. Ще кажа, да-ли съмъ го оскърбилъ или не.

Прѣседателъ: Г. Мишевъ не е казалъ за Васъ нищо обидно. Не може всѣки, който мисли, че еизиранъ да каже „Дайте ми думата за лично обяснение“. Трѣбваше да има намъокъ или оскърбление отъ страна на г. Мишева.

А. Стамболийски: Има.

Отъ земледѣлската група: Какво по-голъмо оскърбление отъ туй?

Прѣседателъ: Абсолютно нищо не Ви е казалъ.

А. Стамболийски: Дайте ми двѣ думи да кажа. да-ли съмъ го оскърбилъ. Вие давахте думата другъ пътъ на хората да се обяснятъ лично, дайте и на мене.

Прѣседателъ: Никой не Ви е оскърбилъ.

Недѣлко Георгиевъ: Г. Мишевъ визира и оскърби дѣлата група.

Прѣседателъ: (Къмъ г. Стамболийски) Добръ, имате думата за лично обяснение. Ако Ви е оскърбилъ съ нѣщо, кажете.

А. Стамболийски: Г. Мишевъ каза, че ние сме визирали него, когато сме говорили . . .

Прѣседателъ: Не „визирали“. Него поменахте тогава.

А. Стамболийски: Азъ слушахъ г. прѣседателю, а Вие тогава пишехте и, види се, не сте чули.

Прѣседателъ: Онзи день Вие лично нему казахте.

Д. Мишевъ: Онзи день ми казахте.

А. Стамболийски: То е било онзи день.

Отъ мнозинството: А-а-а!

А. Стамболийски: Да е вземалъ думата да се обясни.

Д. Мишевъ: Вие постоянно оскърбявате.

А. Стамболийски: . . . ако е за онзи день, азъ ще ви кажа, че по-онзи день г. Мишевъ насъ оскърби.

Г. г. народни прѣдставители! Когато ние говорихме да се даде възможностъ на пенсионеритъ да заематъ обществена служба, ние не разбирахме, че единъ генералъ съ 500 л. пенсия ще отиде да стане единъ писаръ. Не. Ние разбирахме народнитъ учители, които ще получаватъ пенсия по 30—40—50 л. да могатъ да ставатъ секретаръ-бирници, да ставатъ писари. Това разбирахме. Но какво ни противопоставихте?

Е. Начевъ: И генералъ може да стане кметъ.

А. Стамболийски: Нека стане, нѣма да изгуби обществото.

Прѣседателъ: Това ли е личното обяснение?

А. Стамболийски: Ще се обясня, като докажа на г. Мишева, че ние не оскърбяваме никого. Вие ни казахте, че пенсионерътъ не може да получава 2 заплати. Е добръ, щомъ като искате хората да не получаватъ 2 заплати, бѣдете логични.

Д. Мишевъ: Азъ не съмъ поддържалъ такова нѣщо. Азъ не съмъ говорилъ за генерали и общински съвѣтници.

А. Стамболийски: Г. Драгиевъ Ви каза: бѣдете логични, тогава, отнемете възнаграждението и на ония народни прѣдставители, които сѫ пенсионери. Какво оскърбление има тукъ? Г. Мишевъ ни каза: „Вие сте прѣвратаджии, Вие искате да унищожите българската държава“. Е добръ, г. Мишевъ, ние искаме да унищожимъ вашата държава. Да, ние искаме да унищожимъ монархобюрократическата държава, защото тя внася смутъ въ страната, тя ще се разруши сама по себе си и ще напакости на самия народъ. Вие съ вашитъ държавни пенсии тикате народа къмъ прѣвратъ, къмъ революция. Ние ще се боримъ противъ вашата държава, ние ще съборимъ монархическата държава . . .

Прѣседателъ: (Силно звѣщи) Г. Стамболийски! Не Ви е дадена думата да оскърбявате.

А. Стамболийски: Ние искаме да имаме една истинска демократическа страна и заради туй ще се боримъ, ако ще би и смутъ да създадемъ въ вашата държава.

Прѣседателъ: Вие искахте думата за лично обяснение.

А. Стамболийски: Туй е лично обяснение.

Прѣседателъ: Ще туря на гласуване прѣдложенията по чл. 36.

Прѣдложение отъ г. Мирски — добавка: (Чете) „Когато размърътъ на пенсията е по-голъмъ отъ заплатата, която пенсионерътъ получава на общинска или окръжна служба, той получава отъ пенсията си само такава частъ, която да допълва сумата, що е получавалъ пенсионерътъ“. Моля ония, които приематъ туй прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Прѣдложение отъ г. Драгиевъ да се прибави, слѣдъ третата алинея, нова съ слѣдното съдържане. Трета е грѣшка, трѣбва да е четвърта алинея. (Чете) „Народнитѣ прѣдставители нѣматъ право да получаватъ пенсия прѣзъ сесията“, а не прѣзъ цялата година, на-ли?

Д. Драгиевъ: Да, докато трае сесията.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението отъ г. Драгиева, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Моля ония, които приематъ чл. 36, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 37 се прие отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Глава VI.

„Приходи и разходи за пенсиитѣ.

„Чл. 37. Сѣществующитѣ фондове за пенсиитѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство и за военнитѣ пенсии се запазватъ за въ бѣдѣще и оставатъ непожжнати.“

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ чл. 37, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 38 се прие отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Чл. 38. Пенсиитѣ отпуснати направо отъ Народното сѣбрание, ония, отпуснати на опѣлченци и поборници, по специалнитѣ за тѣхъ закони, както и инвалиднитѣ и наслѣдствени пенсии на должнитѣ военни чиновне (чл. чл. 19, 20 и 21) се плащатъ отъ държавното съкровище, като всѣка година се прѣдвизда въ държавния бюджетъ нужната за тѣхъ сума.“

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ чл. 38, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Д. Драгиевъ: Моля, г. прѣдседателю, дайте ми думата по този членъ.

Прѣдседателъ: Когато членътъ се гласува, тогава искате думата.

А. Стамболийски: Не е гласуванъ.

Прѣдседателъ: Какъ да не е гласуванъ?

Д. Драгиевъ: Имамъ да направя едно запитване къмъ г. министра.

Прѣдседателъ: Ще го направите писмено.

Д. Драгиевъ: Г. министрътъ заяви, че по този членъ ще направи добавка, относително изплащането на тазгодишния недоимтъкъ на пенсионния фондъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Не е по този членъ — Вие грѣшите — той е по-нататѣкъ.

Д. Драгиевъ: Г. прѣдседателю! При третото четене ние ще си кажемъ думата. Вие мислите ли, че ни отнемате правото да се изкажемъ по този членъ.

Прѣдседателъ: Всѣки трѣбва да иска думата тогава, когато му е врѣме.

Д. Драгиевъ: Много сте бързи въ тѣзи работи — когато гласувате.

Прѣдседателъ: Всѣкога Ви давамъ думата, не можете да се оплачете. Когато членътъ се чете, тогава искайте думата.

Д. Драгиевъ: При третото четене ще чуете думата ми пакъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 39. Приходитѣ за посрѣщане разходитѣ по пенсиитѣ за изслужено врѣме, инвалидностъ и наслѣдственитѣ, съ изключение на пенсиитѣ, споменати въ прѣдидущия членъ, сж:

„1. За всѣчки пенсии, съ изключение пенсиитѣ на офицеритѣ и долни военни чиновне на продължителна сврѣхсрочна служба:

„а) лихвитѣ отъ пенсионния фондъ по гражданското вѣдомство;

„б) одрѣжкитѣ въ размѣръ 6% отъ годишната заплата до 1.200 л. включително и 7 % отъ годишната заплата по-голъма отъ 1.200 л.

„в) одрѣжкитѣ отъ заплатитѣ 3% за врѣме отъ 19 февруарий 1878 г. до 1 януарий 1892 г., 5% за врѣме отъ 1 януарий 1892 г. до 1 януарий 1908 г. и 6% отъ 1 януарий 1908 г. до влизането въ сила на настоящия законъ, заедно съ припадающата съ 7% сложна лихва.

„Забѣлѣжка: Тия суми се издѣлжаватъ въ срокъ отъ 5 години чрѣзъ одрѣжки отъ заплатитѣ или отъ пенсиитѣ, начинай отъ деня, когато е почнато изплащането на тия одрѣжки.

„г) одрѣжка равна на разликата въ заплатата за единъ мѣсецъ на повишенитѣ чиновници и служаци въ длѣжности, по какъвто начинъ и да е станало повишението;

„д) одрѣжка $\frac{1}{12}$ отъ годишната заплата на новоназначенитѣ за пръвъ пѣтъ на служба лица; ако тая заплата е по-голъма отъ 1.200 л.

„е) одрѣжка $\frac{1}{24}$ отъ годишната заплата на повторно назначенитѣ лица слѣдъ едномѣсечно и по-дълго прѣжжване;

„ж) прѣжжрленитѣ одрѣжки съ лихвитѣ по чл. 12 отъ тоя законъ;

„з) подарѣци, завѣщания и други приходи.

„2. За пенсиитѣ на офицеритѣ и долнитѣ военни чиновне на продължителна сврѣхсрочна служба:

„а) лихвитѣ на пенсионния фондъ по военното вѣдомство;

„б) одрѣжкитѣ по 6% отъ годишна заплата до 1.200 л. включително, 7% отъ заплата до 4.500 л. включително и по 8% отъ заплата по-голъма отъ 4.500 л.;

„в) одрѣжкитѣ по чл. 9 забѣлѣжка първа отъ тоя законъ;

„г) одрѣжкитѣ отъ заплатитѣ 3% за врѣмето по чл. 8 и забѣлѣжкитѣ му II и III, сжщо и за прослуженото врѣме до 1 януарий 1891 г., 5% за врѣмето отъ 1 януарий 1891 г. до 1 януарий 1909 г., а отъ тая дата до влизането въ сила на тоя законъ — одрѣжкитѣ по процентитѣ, по които тогава сж се вземали; всѣчки тия одрѣжки ще се внасятъ заедно съ 7% сложна лихва, въ продължение на 5 години, начинай отъ деня, отъ който е почнато изплащането.

„д) одрѣжки на увеличената частъ отъ заплата за 1 мѣсецъ на повишенитѣ въ длѣжностъ и чинъ;

„е) одрѣжка $\frac{1}{12}$ отъ годишната заплата на назначенитѣ за пръвъ пѣтъ на служба, получающи повече отъ 1.200 л. заплата;

„ж) одрѣжка $\frac{1}{24}$ отъ годишната заплата на повторно назначенитѣ слѣдъ едномѣсечно или по-дълго прѣжжване на служба;

„з) прѣжжрленитѣ одрѣжки и лихви по чл. 12 отъ тоя законъ;

„и) подарѣци, завѣщания и други приходи.“

Прѣдседателъ: Има думата г. Яневъ.

Р. Яневъ: Г. г. народни прѣдставители! Вчера г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи каза, че чл. 14 е най-важниятъ въ настоящия законопроектъ. Обаче азъ казвамъ, че чл. 39 е най-важниятъ членъ въ законопроекта, защото, ако ние прѣдвиждаме по-голѣми приходи на тѣзи пенсионни фондове, дѣйствително, пенсионеритѣ могатъ да получаватъ колкото патъ високи пенсии, безъ да има нужда да се закача държавниятъ бюджетъ и пенсионеритѣ ще бѣдатъ доволни. Но тукъ азъ виждамъ, че се върши една несправедливостъ. Като че ли онѣзи, които сж написали чл. 39, сж гледали по-слабитѣ, т. е. които получаватъ по-малко, повече да ги смачатъ, а по-голѣмитѣ да ги облекчатъ повече. Вие всички знаете, г. г. народни прѣдставители, че миналата година гласувахме законъ за бюджета за 1909 г., съ който измѣнихме и буква в на чл. 6 отъ закона за военнитѣ пенсии въ слѣдната смисълъ: (Чете) „5% одрѣжки отъ заплатитѣ на должнитѣ чинове и офицеритѣ до чинъ поручикъ включително и капитанъ субалторъ; 7% одрѣжки отъ заплатитѣ на офицеритѣ въ чинъ капитанъ (ротенъ командиръ); 8% одрѣжки отъ заплатитѣ на офицеритѣ въ чинъ майоръ и подполковникъ; 9% одрѣжки отъ заплатитѣ на офицеритѣ въ чинъ полковникъ или, ако е въ по-малкъ чинъ, но въ длѣжностъ бригаденъ командиръ; 10% одрѣжки — въ чинъ генералъ; 2% одрѣжки отъ пенснитѣ на ония, които получаватъ до 2.600 л.; 4% одрѣжки отъ пенснитѣ на ония, които получаватъ до 4.200 л.; 6% одрѣжки отъ ония, които получаватъ повече отъ 4.200 л.“ Въ края на този законъ гласувахме чл. 25 (Чете) „Законитѣ за бюджета иматъ сила дотогава, докогато не се отмѣнятъ пакъ съ законъ“. Значи, туй е една нова алинея къмъ чл. 6 отъ закона за военнитѣ пенсии. Този законъ противорѣчи на чл. 39, понеже сега сж прѣдвидени по-малко одрѣжки, а въ послѣдния си чл. 56 законопроектътъ казва: (Чете) „Настоящиятъ законъ отмѣнява... закона за военнитѣ пенсии отъ сжщата дата, чл. 24 отъ закона за бюджета за 1909 г. и всички други закони и рѣшения за пенснитѣ на чиновницитѣ и военнитѣ пенсии, издадени досега“. Значи, въ стария законъ на най-слабитѣ е турено 5% одрѣжки, сега се туря 6%; а миналата година бѣхме турили на генералъ 10% и 6% даже върху пенсията, която получава. Ние сега туряме 8%. А пъкъ поговорката казва: „Всѣки, който има да взема, трѣбва да дава; всѣки, който мисли да жъне, трѣбва да сѣе“. Друга поговорка пъкъ казва, че единъ сиромахъ човѣкъ вземалъ пари въ заемъ отъ единъ търговецъ, но когато ги връщалъ, търговецътъ не ги вземалъ, а казвалъ: „Турни ги въ туй чекмедже“. Единъ пѣтъ, той не върналъ паритѣ въ чекмеджето и когато поискалъ пакъ, търговецътъ го пратилъ да си вземе отъ чекмеджето; той отива и казва: „Нѣма“. — „Не си оставилъ, затова нѣма“, му отговорилъ търговецътъ. И като съкращаваме сега приходитѣ на тѣзи фондове, отъ кждѣ ще изплащаме пенснитѣ? Пакъ ще гледаме да вземемъ отъ бюджета, пакъ ще вземемъ отъ българския данѣкоплатецъ. Затова азъ не съмъ съгласенъ съ размѣра на прѣдвиденитѣ въ буква б одрѣжки за гражданския пенсионенъ фондъ и пакъ въ буква в — за военния фондъ, а бихъ прѣдложилъ да се одрѣжатъ повече, а именно: одрѣжките на онзи, който получава годишна заплата до 1.200 л., да не бѣде 6%; доста е 5%; на онзи, който получава годишна заплата до 3.000 л., да бѣде 6%; на онзи, който получава годишна плата до 5.000 л. — 7%; на онзи, който получава до 7.000 л. — 8%; 9% отъ годишната заплата до 10.000 л. и 10% отъ годишната заплата по-голѣма отъ 10.000 л. Нѣкои ще кажатъ, напр., че въ гражданското чиновничество нѣма та-

квива заплати да се получаватъ. Има да получаватъ даже повече отъ 10.000 л. годишна заплата, като пълномощни министри, които се изпращатъ въ странство, професори, прѣдседатели на апелативнитѣ сѣдилища и касационния сѣдъ. Така щото, тѣ получаватъ голѣма заплата. Вънъ отъ туй, както миналата година бѣхме прѣдвидѣли одрѣжки отъ пенснитѣ: 2% отъ годишна пенсия до 2.600 л.; 4% до 4.200 л.; 6% до 4.200 нагорѣ, така и сега пакъ правя прѣдложение да се правятъ одрѣжки отъ пенснитѣ съ едно намаление, а именно: 1% одрѣжки отъ пенснитѣ на ония, които получаватъ отъ 3.000 л. до 7.200 л. годишна пенсия и 2% одрѣжки отъ пенснитѣ на ония, които получаватъ отъ 7.200 л. нагорѣ. Азъ бихъ молилъ г. г. министритѣ и г. докладчика да се съгласятъ съ тѣзи прѣдложения, безъ разискване, разбира се, и ако тѣ не се съгласятъ, моля г. г. народнитѣ прѣдставители да се съгласятъ и да се гласуватъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Мирски.

Н. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Съ гласуването на този членъ ще се разбере, да-ли ние правимъ нѣщо прибързано или не. Това се каза, въобщо, за законопроекта. Азъ още при първоначалното, принципиалното му разгледване, се произнесохъ, че никаква прибързана работа нѣма да направимъ, ако приемемъ да гласуваме тоя законопроектъ, но ако сега гласуваме тоя чл. 39 въ редакцията, въ която е, ще се оправдаятъ ония измежду насъ, и отъ болшинството и отъ меншеството, които се произнесоха, че работата е прибързана.

Н. Сидеровъ: Тѣй.

Н. Мирски: Идеалътъ ни трѣбва да бѣде, щото, единъ денъ, и длѣжностнитѣ лица по военното вѣдомство у насъ да получаватъ пенсии само отъ сумитѣ, които се правятъ отъ одрѣжкитѣ и отъ лихвитѣ на пенсионния фондъ, както и отъ другитѣ източници, изброени въ чл. 39, който разискваме. Но това врѣме изглежда, ще бѣде още далечъ. Доказателство, дѣто досега винаги военнитѣ пенсионни каси сж се допълвали отъ държавния бюджетъ — едно врѣме, струва ми се, половинъ милионъ даже, послѣ се нареди 200.000 л. всѣка година. Азъ имамъ прѣдъ себе си ромѣнския законъ, по който субвенцията, която държавата всѣка година вписва въ бюджета си, за усиление военния пенсионенъ фондъ; чл. 13, буква г, съответствуващъ на чл. 39 отъ нашия законопроектъ, казва: субвенцията, която държавата ще дава всѣка година на военната пенсионна каса, е 1.500.000 л. Азъ съмъ на миѣнне, че тукъ, въ тоя членъ трѣбва да прибавимъ още единъ източникъ за усиление на военния пенсионенъ фондъ, и тая точка да бѣде 200.000 л., както е било въ досегашнитѣ закони, или както бѣше въ послѣдния законъ, защото по-напрѣдъ, струва ми се, бѣше по-голѣма. Азъ си припомнямъ, че $\frac{1}{2}$ милионъ е било гласувано нѣкога. Ще ми кажете, малко е. Да, малко е, защото ни се казва и въ самото изложение на мотивитѣ на законопроекта, и отъ червената маса ни се съобщилъ, че 700.000 л. трѣбвало да внасяме. Затова да се запише въ закона, че държавата се задължава да внася и по-нататѣкъ ежегодно въ пенсионния фондъ по 200.000 л., разбира се, докогато единъ денъ бѣдемъ честити да отмѣнимъ такава една точка, а пъкъ докогато бѣдемъ злочести, отъ врѣме на врѣме да се усиля тоя фондъ съ подарѣкъ отъ държавата. Аслж и тоя послѣдниятъ пунктъ — подарѣци и други приходи, доколкуто азъ зная, у насъ такива нѣща не сж ставали и не зная, да-ли ще ставатъ, но държавата ще трѣбва да продължава да подарява още редъ години на военния пенсионенъ фондъ и туй ще става по особенъ законъ, или най-малко,

при едно изложение на мотивитѣ, въ единъ параграфъ въ разходния бюджетъ на държавата за тази или онази година, или пъкъ, съ свръхсметенъ кредитъ, както ще трѣбва да го направимъ сега, за да си поправимъ грѣшката, която направихме въ бюджета за 1909 г. и въ бюджета за 1910 г. Това бѣха грѣшки, защото направихъ същия бюджетъ да не заслужава названието „искрено“, понеже не съдържа реалнитѣ нужди на държавата. Ако министерството се съгласи да впишемъ тукъ единъ пунктъ „Субвенция отъ държавата 200.000 л.“, ще направимъ много добръ и нѣма да го критикува никой, че ни внася единъ законопроектъ на бърза ръка. Единъ денъ, друга една сесия, нищо нѣма да прѣчи, той пунктъ, който бихме гласували отъ 200.000 л., да се измени, обаче, като се направятъ точни сметки, а не само на една страничка да ни се казва нѣщо за сиромашията на военния пенсионенъ фондъ. Въ такъвъ случай, законопроектътъ нѣма да се порицава отъ никого, че е внесенъ прибързано. Азъ настоявамъ на това и мисля, че съмъ правъ като искамъ да прибавимъ тукъ единъ пунктъ отъ 200.000 л., а пъкъ съ свръхсметни кредити държавата да прави единъ видъ, подаръци на военния пенсионенъ фондъ, за да се усили, защото ще ни дадатъ мотиви, и дохода ни ги, че има дефицитъ всѣка година.

А. Краевъ: Всѣка година да се занимаваме съ подарѣкъ?

Н. Мирски: Когато потрѣбва.

А. Краевъ: На-ли Вие сте за стабилността въ законодателството?

Н. Мирски: Стабилността на законодателството изисква, щото да знае българскиятъ народъ какво дава редовно за усиляване на военния пенсионенъ фондъ и какво дава извънредно, което ще става съ обстойно изложение на мотивитѣ, ще се оправдава и нѣма да се укорява демократическото правителство, че развързвало безгранично държавната кесия за военния пенсионенъ фондъ, когато отъ една дупчица въ държавния бюджетъ е давала за гражданския пенсионенъ фондъ. Тукъ да туримъ 200.000 л., а пъкъ да ни занимаете съ единъ законопроектъ за свръхсметенъ кредитъ за колкото трѣбва, то ще бѣде подарѣкъ. Тукъ ще запазимъ принципа на сега дѣйствующия законъ, който гласи, че 200.000 л. е достатъчно да се даватъ и, може би, ще бѣде прѣд-дотатъчно.

Прѣдседателъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. прѣдставители! Тукъ е мѣстото да увеличимъ доходитѣ на пенсионнитѣ фондове. Както виждате, единъ отъ тия доходи сж, и ще бждатъ и занапрѣдъ, одрѣжкитѣ върху заплатитѣ. Тѣзи одрѣжки, обаче, сж твърдѣ скромни, особено за лица, които получаватъ по-голѣми заплати и които има впоследствие да получатъ и по-голѣми пенсии. Тѣ сж само 2 процента: за заплати до 1.200 л. ще се взема 6%, за заплати отъ 1.200 л. нагорѣ — 7%, по гражданското вѣдомство, а пъкъ 8% за заплати повече отъ 4.500 л. по военното вѣдомство. Ние мислимъ, че тукъ именно трѣбва да проявимъ една по-голѣма загриженостъ за увеличението на пенсионния фондъ. Процентътъ върху заплатата по гражданското вѣдомство е останалъ само въ 2 размѣри: 6 и 7%. Това, вѣроятно, е направено по съображения, че пенсионниятъ фондъ по гражданското вѣдомство е въ доста добро положение въ сравнение съ това на военния пенсионенъ фондъ; засега, може да се каже, той е въ завидно положение. Ние, обаче, не трѣбва да изпушаме изъ прѣдъ видъ причинитѣ, по които пенсионниятъ фондъ по гражданското вѣдомство е въ

доста внушителна цифра. Тия причини се коронятъ въ голѣмото уволнение на чиновницитѣ въ това вѣдомство: поради многобройнитѣ наши партии, поради честото смѣняване на правителствата у насъ, явява се и честото уволнение на чиновницитѣ. Мнозина чиновници, ако бѣха задържани по мѣстата си повече врѣме, биха били сега пенсионери и, слѣдователно, биха повлияли за намалението на гражданския пенсионенъ фондъ. Тѣзи чиновници сж изхвърлени, одрѣжкитѣ имъ по единъ законенъ, но не-справедливъ начинъ, сж конфискувани и всичко това; тая бърза и непрѣстанна смѣна на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство е дала именно този резултатъ, щото пенсионниятъ фондъ по гражданското вѣдомство да бѣде по-крѣпкъ и по-голѣмъ. Но, прѣдполага се, че ние правимъ закони за подлѣжко врѣме, а бждѣщето — трѣбва да се надѣваме — ще има да донесе повече стабилностъ и въ чиновничеството. Ние мислимъ, че малко по-малко българскитѣ политически партии ще бждатъ заставени да се групиратъ, да се сливатъ, да намаляватъ по брой. Това ще има за резултатъ закрѣпването за по-длѣжко врѣме на бждѣщитѣ наши правителства, а оттамъ — закрѣпването на длѣжността повече врѣме и на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство. А туй тѣхно закрѣпване ще доведе до другъ единъ резултатъ, именно, ще могатъ да се явятъ повече пенсионери по това вѣдомство, слѣдователно, заедно съ стабилизирането на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, трѣбва да очакваме едно прогресивно намаление на този пенсионенъ фондъ, каквото досега не го е сполетѣло. Ето защо ние имаме всичката длѣжностъ, както има повече размѣри на процентъ за одрѣжкитѣ за военния пенсионенъ фондъ, да сторимъ това и по фонда за гражданското вѣдомство. Нѣщо повече; ние трѣбва да направимъ тия одрѣжки по-голѣми; да прѣдвидимъ не само 3 размѣра проценти, ами повече. Вие знаете, че споредъ нѣкои членове, прокарани досега въ законопроекта, особено по-горнитѣ офицери ще иматъ тази привилегия прѣдъ по-долнитѣ, че ще получаватъ по-голѣми пенсии. Не е справедливо, нито чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, нито тия по военното вѣдомство, офицеритѣ, които ще има да получаватъ по-голѣмитѣ пенсии, да иматъ едни пенсионни одрѣжки, които малко се различаватъ отъ ония на тѣхнитѣ другари съслуживци, получаючи по-малки заплати и които ще има да получаватъ и по-малки пенсии. Справедливо и полезно е и за 2-та фонда, казвамъ, да повишимъ одрѣжкитѣ. И ние прѣдлагаемъ слѣднитѣ проценти. Алинентъ подѣ буква „б“ да се видоизмѣнятъ така и по 2-та фонда: Одрѣжки въ размѣръ 6% годишно за заплати до 2.000 л. включително, 7% годишно за заплати до 4.000 л. включително, 8% годишно за заплати до 6.000 л. включително, 9% годишно за заплати до 8.000 л. включително, 10% годишно за заплати до 10.000 л. включително и 12% за годишни заплати отъ 10.000 л. нагорѣ. Тѣзи одрѣжки нѣма да бждатъ особено тегостни на държавнитѣ служители, които ще има да ги плащатъ. Ако на едно лице, което получава 1.000 л. заплата годишно, вие му отнемете чрѣзъ тия одрѣжки 6% — 60 л., оставите на него и на неговата челядъ да прѣминава съ 940 л. и му казвате: „Стига, повече заплата не можемъ да ви дадемъ; трѣбва да ви направимъ 6% одрѣжки за пенсия“; ако вие на едно лице, което получава 3.000 л., му направите вече не 6% одрѣжки, ами 7%, то съ туй повишение вие особено нѣкакъ не ще отегчите неговото положение, издрѣжката на неговата челядъ, защото, ако отъ 3.000 л. му вземете 7%, или всичко 210 л., пакъ зарадъ него, зарадъ неговитѣ старини оставатъ му 2.790 л., съ които прѣспокойно може да мине въ сиромашка България този, който би ги получилъ. Оттамъ-нататѣкъ, колкото повече се възкачваме къмъ по-горнитѣ заплати, макаръ и

да се повишава процентът на одръжката, се пакъ остава достатъчно голяма сума, за да могат тѣзи лица да издържат себе си и своитѣ сѣмейства. Напр., едно лице, което получава 10.000 л. заплата, ако му одръжките 10%, то ще плати 1.000 л., но ще ги плати за себе си и за онази смятка, по която то има да получи пенсия, и то не 1.000 л. годишно, и не за 1 година, а за много повече години. Па и като му вземете тѣзи 1.000 л. отъ 10-тѣ хиляди, на него пакъ оставатъ 9.000 л. А 9.000 л. сж пари, които всѣки, който ги получава въ сиромашка България, нѣма защо да се оплаква, че не може съ тѣхъ да живѣе. Като намираме, че едни подобни проценти, като не сж тежестни за лицата, които ще има да ги плащатъ, като сж за въ полза пакъ на тия лица, като сж въ полза и на 2-та пенсионни фонда, па сж за въ полза и на самия държавенъ бюджетъ, ние прѣдлагаме, щото тия проценти да бждатъ възприети и молимъ г. г. народнитѣ прѣдставители, както и г. министра на финанситѣ да се съгласятъ на това прѣдложение. Защото г. г. народни прѣдставители, ако не потърсимъ редъ срѣдства за подсигуриране, за увеличаване на 2-та пенсионни фонда, ако оставите, щото недоимците по тѣзи пенсии да лежатъ въ тежестъ на държавното съкровище, ще дойдатъ врѣмена, когато държавното съкровище, и безъ това въ недобро положение, ще се почувствува твърдо стѣснено и, въ края на крайщата, ако намираме, че на тия именно основи трѣбва да почиватъ пенсийтѣ у насъ, ще дойдемъ пакъ въ това положение, именно, до по-големитѣ одръжки. Щомъ ще отиваме нѣкога до това положение, нека отидемъ година по-напрѣдъ, день по-напрѣдъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Недѣйте мисли, че излизамъ на трибуната, за да ви прѣча на работата; недѣйте мисли, че излизамъ, за да правя нѣкаква обструкция, защото не единъ път се спомена, че ние правимъ нѣкаква обструкция противъ този законопроектъ. Не. Излизамъ на трибуната, за да се помъча да прокарамъ едно добро нѣщо, едно нѣщо, което ще охрани пенсионнитѣ фондове, за които правимъ този законъ.

Става 3 дена какъ разискваме по този законопроектъ, г-да, и въ нищо ние не отстъпихте. У насъ се е сложило едно прѣдубѣждение, че всичко, каквото излиза отъ тая страна, (сочи къмъ земледѣлската група) е прѣвратно, е лошо и сж зли намѣрения. Измъкнете тая мисль отъ васъ. И ние желаемъ нѣщо да спомогнемъ — да се създаде по-сигуренъ пенсионенъ фондъ. Ние си казахме нашето гледище. Ние ви казахме, че по принципъ сме противъ съществуването на държавни чиновнически пенсии, но не и противъ съществуването на отдѣленъ пенсионенъ фондъ върху началата на взаимната осигуровка. Вие не приехте това. Добрѣ, ние идемъ да ви спомогнемъ въ туй отношение — да направимъ закона, който създавате сега, по-сигуренъ и фондоветѣ да бждатъ по-сигурни отъ материална страна, по-сигурни и отъ посѣгателствата на всичкитѣ парламенти, на всички български народни събрания. Защото, недѣйте мисли, че кагато вие направите този законопроектъ законъ, ние ще прѣстанемъ да викаме противъ него и, изобщо, противъ държавнитѣ чиновнически пенсии. Напротивъ, вие ни давате добъръ козъ да агитираме между населението противъ тѣзи пенсионни фондове и противъ всички ония политически партии, които поддържатъ гледището, щото пенсионнитѣ фондове да бждатъ закачени за опашката на държавното съкровище.

С. Савовъ: Не; вие ще ги прѣмахнете.

А. Стамболийски: Моля. — И ние имаме смѣлостта да заявимъ, че нашето право гледище ще

намѣри отзвукъ въ народнитѣ маси, че тия народни маси, на които ние разправимъ неправдитѣ въ тая страна, ще се почувствуватъ унижени отъ този монархо-бюрократически строй, който се е сложилъ върху тѣхнитѣ плещи и единъ день ще се сетятъ и вразумятъ и ще се образува оная грамадна обществена сила, която да бжде истинската прѣдставителка на тѣзи трудящи се слоеве и която ще дойде тукъ да разруши всичко онова, което вие сте съградили въ нагостъ на тѣзи трудящи се слоеве. Имаме пълната надежда, че въ бждще ще разрушимъ всичко онова, което вие днесъ градите. Но ние се позоваваме на васъ и ви молимъ, като истински българи, т. е. като българни и като патриоти и като членове на това общество, да не ни създавате по-големи главоболия; да правите, да струвате, но да не правите това зло, което създавате, по-големо, отколкото то може да бжде или отколкото може то да се направи. Нека всѣка злина, която създавате чрѣзъ този законъ, да не се разраства и да спѣва бждщитѣ демократически режими по-лесно да я разрушатъ. Мисълта ми, конкретно казана, е слѣдната: единъ день тѣзи пенсионни фондове ще се поематъ или ще се сложатъ на онѣзи източници, на които трѣбва да почиватъ. Тѣзи пенсионни фондове трѣбва да легнатъ върху одръжкитѣ отъ заплата на самитѣ чиновници. И ако днеска вие приемате, щото дефицититѣ на тѣзи фондове да се покриватъ отъ държавното съкровище, азъ твърдя, че въ бждще това ще се прѣмахне. Пенсионнитѣ фондове нѣма да се разрушатъ, но бждщитѣ народни събрания, па и самитѣ чиновници, ще дойдатъ до убѣждението — когато бждатъ притиснати о стѣната — да се съгласятъ, да възприематъ туй наше гледище, че единствени източници на пенсионнитѣ фондове трѣбва да бждатъ само одръжкитѣ отъ заплата. Ето защо азъ ви моля туй нѣщо още сега да направимъ или, ако съвършено не искате да го направимъ, ако не искате съвършено да откъснемъ фондоветѣ отъ държавното съкровище, поне създайте нѣкакъ по-големи одръжки отъ чиновническитѣ заплати, та недоимците да бждатъ по-малки и държавното съкровище да бжде въ по-малкъ размѣръ ангажирано къмъ тѣзи фондове.

Г. Драгиевъ ви прѣдлага отъ страна на нашата група съразмѣрно да се увеличатъ тѣзи одръжки. Въ нищо нѣма да пострада чиновническата заплата, ако приемете тѣзи размѣри. Най-големиятъ размѣръ достига до 12%, а най-обикновениятъ е 10%. Тѣзи, които иматъ 100 л. заплата, ще плащатъ 6% одръжки. Тѣ нѣма да почувствуватъ никаква тежестъ, защото заплатитѣ на нашитѣ чиновници лека-полека се приравняватъ съ заплатитѣ на чиновницитѣ въ другитѣ страни. Нѣщо повече даже; г. министъръ-президентътъ ви цитира случаи, какѣто заплатитѣ на нашитѣ чиновници надминаватъ тия на чиновницитѣ въ другитѣ страни. А въ другитѣ страни има вече тѣзи одръжки. Въ нашата съсѣдка Ромъния одръжкитѣ сж 10%. Мисля, че г. министърътъ на финанситѣ знае това нѣщо и ми е чудно, защо и той не се е спрѣлъ на този размѣръ, на този процентъ.

Министъръ И. Саллабашевъ: При максимумъ 9.000 л. пенсия, а тукъ приемаме 4, 5 и 6.

А. Стамболийски: Нищо отъ това. Това не ви помъга, че максимумъ е билъ 9.000 л., а тукъ приемате 4.000 л. Ние имаме всичкитѣ основания да приемемъ и 3.000 л., защото нашата економическа структура не е такава, каквато е на Ромъния. Тя е чокойска страна; тамъ въобще и заплатитѣ, и разпрѣдѣлението на поземелната собственостъ, всичко върви къмъ капитализмъ.

А. Екимовъ: Защо тогазъ навеждате примѣръ Ромъния за одръжкитѣ? Дайте за примѣръ друга държава.

А. Стамболийски: Одръжките нѣма нищо да попрѣчатъ, защото тѣ не отиватъ въ полза на държавното съкровище, а въ полза на частните фондове. А пъкъ ние казваме, че трѣбва да се стремимъ, щото тия фондове да поставимъ върху началото на взаимната осигуровка — да отдѣлишъ нѣщо на млади години, за да вземешъ нѣщо на стари години. Тѣй трѣбва да бждатъ поставени тѣзи фондове. По такъвъ начинъ, за да не бжде въ голѣмъ размѣръ ангажирано държавното съкровище, нека възприемемъ процентитѣ, които г. Драгиевъ ви прѣдлага. Азъ вѣрвамъ, че ако тѣ се възприематъ, не ще има случаи да ангажираме държавното съкровище, защото не ще има недоимъци и, отъ друга страна пъкъ, не ще даваме възможностъ на всички парламенти да се занимаватъ съ този въпросъ и да посѣгатъ на самитѣ пенсионни фондове. Ще ви моля, прочее, по-добъръ да се взрете въ туй, което искаме. Това, което искаме, не е нѣщо прѣвратно; то е за доброто на самитѣ фондове, за доброто и на самата страна.

Прѣдседателъ: Има думата г. Искровъ.

Т. Искровъ: Г. г. народни прѣдставители! Справедливостта изисква, щото тѣзи, които получаватъ по-голѣми пенсии, да плащатъ нѣщо повече. За гражданскитѣ пенсии нѣма да говоря, а само за военнитѣ. Казано е въ буква б, че се одържатъ 6% отъ заплатата до 1.200 л. Справедливо ще бжде тѣзи 6% да се намалятъ на 5, не само до 1.200 л., но и до 4.500 л. включително, т. е. до капитанъ — ротенъ командиръ. Вие знаете, че послѣдниятъ получава най-малка пенсия. Тѣзи, които получаватъ до 8.400 л., да платятъ 8%, а тѣзи, които ще получаватъ повече отъ 8.400 л., да платятъ 9%. Това ще бжде и справедливо, и можемъ да го искаме. Както обичате. Това ще бжде справедливо; и задоволително, защото единъ пручикъ, който получава съвършено малка заплата, да плаща 6% не е справедливо, а другаритѣ му капитани или майори, които получаватъ голѣми заплати да плащатъ почти наравно съ него. Затова азъ прѣдлагамъ слѣдующето: до 4.500 л. включително да се плащатъ 5%, за да влѣзатъ ватрѣ и ротинѣ командири капитани, до 8.400 л. — 8%, а отъ 8.400 л. нагорѣ — 9%.

Прѣдседателъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не станахъ да говоря по цѣлия членъ, който се отнася до одръжките за пенсия, но да помѣна едно нѣщо, което е позволено за самия фондъ на тѣзи пенсии — нѣщо, което, види се, е пропуснато отъ тѣзи, които сж съставили законопроекта за пенсията, и вѣрвамъ, че ако се приеме, ще се принесе голѣма полза на самия фондъ. Въпросътъ се отнася до буква д, която се отнася до одръжките $\frac{1}{12}$ отъ годишната заплата на новоназначенитѣ за граждански чиновници, и буква е, която се отнася до $\frac{1}{12}$ одръжки по военнитѣ пенсии. Вѣрвамъ, че г. министърътъ на войната и г. министърътъ на финанситѣ ще се съгласятъ, щото тая одръжка $\frac{1}{12}$ да се отнася до всички чиновници и офицери, които сж били на служба и които получаватъ сега пенсии. Ще донесемъ голѣма полза за самия фондъ. Защото, ако бѣхме послѣдователни за всички други одръжки, които се прѣдвиждатъ въ буква в и въ другитѣ пунктове за военнитѣ пенсии, именно 3%, 5% за различни врѣмена и съ разни закони, които сж поставявали това, ние ще бждемъ логични, ако поставимъ, щото $\frac{1}{12}$ отъ годишната заплата да се прибере отъ всички чиновници, които сж на служба сега и които сж били на служба и получаватъ сега пенсии, защото това се отнася до пенсионния фондъ. Както ние имаме право да събираме за 10 години одръжки отъ чиновницитѣ, които не сж внесли пенсионнитѣ

си одръжки по-напрѣдъ отъ 1893 г., които сж служили, имаме право да одържимъ и отъ заплатата на онѣзи чиновници, които сж назначени по-рано отъ 1899 г., отъ когато захвана да се прилага този законъ. Прави туй прѣдложение и понеже е въ полза на 2-та пенсионни фонда, азъ мисля, че народното прѣдставителство ще се съгласи съ него.

Прѣдседателъ: Има думата г. Сидеровъ.

К. Сидеровъ: Г. г. народни прѣдставители! На първото четене азъ се изказахъ, че засега-поне, каквито сж бюджетнитѣ срѣдства у насъ, каквито сж приходитѣ и пуждитѣ, които имаме да задоволяваме въ нашата страна, не е добръ държавата да се загрижва толкозъ за пенсионнитѣ фондове, особено за военния — тѣй като и сега се изтъкна, че главната цѣль на законопроекта е това — когато ние имаме редъ нужди да задоволяваме. Както каза и г. Мирски, може да създадемъ една идея за-напрѣдъ, обаче, засега, азъ пакъ повтарямъ да кажа, че не е наврѣмenna, не е умѣтна. Пенсионнитѣ фондове трѣбва да се оставятъ да си живѣятъ на свои срѣдства, а държавата да вземе грижата, съгласно респективния членъ отъ конституцията, да осигури своитѣ служаци, когато тѣ сж вънъ отъ службата и не сж способни за работа, като се загрижи за създаването на единъ законъ, който да опрѣдѣли какви трѣбва да бждатъ одръжките, напр., какъвъ трѣбва да бжде размѣрътъ на пенсията, като се има прѣдъ видъ положението, службата, която заема лицето, неговото материално положение тогавъ, когато ще протегне ръка къмъ държавата да иска помощъ. Вотъ, това е всичкото, което днесъ-заднесъ държавата би трѣбвало да направи.

Азъ станахъ само да напомя на г. г. прѣдставителитѣ, че ако ние въ този членъ не се погрижимъ да увеличимъ одръжките на пенсионеритѣ, станахъ, казвамъ, да напомя, че съществува по-нататѣкъ чл. 44, който нарежда, че когато не стигнатъ всичкитѣ приходи, прѣдвидени въ чл. 39 отъ настоящия законъ, недоимъкътъ се внася отъ държавното съкровище съ сумитѣ, които се прѣдвиждатъ всѣка година въ бюджета. За да не бжде късно, когато дойдемъ да разглеждаме чл. 44, добръ ще бжде сега да се съгласимъ да туримъ одръжките да бждатъ по-голѣми, отколкото сж прѣдвидени въ законопроекта. Азъ не намирамъ прѣчка да не може да стане едно увеличение на одръжките, защото на мене, който получавамъ 3.000 л., вие ще ми одържате 7% най-много. Ако менъ ми одържате 8% или 9%, вѣрвамъ, че и вие ще възприемете, че нѣма да почувствувамъ тая разлика отъ 1 или 2%, когато тя е съвършено незначителна, а още повече, когато азъ, служащиятъ си направя смѣтка и си кажа: макаръ сега да ми взематъ 2% повече, но азъ зная, че въ края на крайщата, като излѣза отъ служба, тия пари ще ми гарантиратъ единъ приходъ по-голѣмъ, защото азъ ще бжда съ по-напрѣднали години, отколкото когато съмъ служилъ въ младини.

Върти се всичко, както казахъ, около фонда на военнитѣ. Говори се много и се искаше да се възложи всичко върху офицерството отъ дѣйствующата армия, че като само на неговъ гърбъ държавата почива. Съвършено не е вѣрно. Не може така да се величае само отдѣлна корпорация отъ държавата, защото това е обида за другитѣ; това значи, че държавата отказва всѣкакво участие на държавнитѣ чиновници въ управлението на държавата, когато вършатъ известна работа. Така не е въ дѣйствителностъ. Вие казвате, че когато гръмне пушка и се даде първиятъ сигналъ, военнитѣ първи се отзоваватъ на границата. Съвършено не е вѣрно, защото се отзоваватъ и запаснитѣ войници, а не сж само тѣ; безъ войницитѣ тѣ не струватъ нито 5 пари.

Когато се даде сигналът за война, вие казвате, че само офицерите ще се притекат. А какво ще кажете за сума запасни офицери, съ стотини, за които въ мирно време не се грижите никак? Вие тяхните услуги нѣма да откажете — защо не ги възнаграждавате? За тях мълчите.

Не може още по-друго съображение да поставите офицерите по-горѣ. Азъ казахъ и на първо четене, и нека не се мисли, че азъ говоря отъ умраза къмъ пенсиперството: не можете да поставите офицерството по-горѣ отъ гражданските служаци; не можете да се оплаквате толкова, че тѣ сж лошо платени, защото тѣ въ сравнение съ гражданските чиновници, сж платени много по-добре. А има още едно, което е много важно — азъ не чуехъ тукъ да го изтъкне нѣкой — то е авансътъ, който тѣ правятъ въ военната служба; то е гаранцията, за да иматъ тѣ миренъ и тихъ авансъ въ повишението, докато стигнатъ до 8 и 12 хиляди лева годишна заплата. А вие всички знаете, че у гражданските чиновници този авансъ на служба е несигуренъ, прѣдъ видъ напето партизанство, което е пунало такива дълбоки корени; вие знаете, че днесъ 50 до 60% отъ чиновниците излизатъ вънъ, при промѣняване на партията. А дайте да видимъ сжщата ли е смѣтката съ военните, когато се промѣняватъ правителствата? Тамъ си върви подпоручикъ напредъ, става поручикъ, капитанъ и т. н. — авансътъ му е сигуренъ. Е, тогава коя категория служба е по-осигурена: гражданската или военната? Ето и тукъ има една неправда. Не би трѣбвало да се гледа така ограничено, едностранично. Не може да се възхваляватъ само една рѣка чиновници въ държавата и да казвате, че трѣбва тѣ да проживятъ за смѣтка на другите, защото обикнато цивилните, които служатъ на сжщата държава.

Азъ пратихъ разселиния да ми донесе закона за бюджета за 1909 г., защото сега ми дойде на умъ, че въ чл. 24 отъ закона за бюджета буква в отъ закона за военните пенсии се измѣнява, както слѣдва — да видите, че това е възможно и че ние вече сме го направили. — (Чете)

„5% одрѣжки отъ заплатите на долните чиновници и офицерите до чинъ поручикъ, включително и капитанъ субалторъ.“

„7% одрѣжки отъ заплатите на офицерите въ чинъ капитанъ (ротенъ командиръ).“

„8% одрѣжки отъ заплатите на офицерите въ чинъ майоръ и подполковникъ.“

„9% одрѣжки отъ заплатите на офицерите въ чинъ полковникъ или, ако и въ по-малкъ чинъ, но въ длѣжностъ бригаденъ командиръ.“

„10% одрѣжки — въ чинъ генералъ.“

Виждале, че ние сме го вече сторили и сега нѣма вече прѣчка да го направимъ; много лесно е да го направимъ. Тая година, тъй както се описва отъ г. финансовия министъръ положението на военния фондъ и както ние го знаемъ, е лошо. Вѣрно е. За това не сме виновати ние. Виновати сж хората въ Военното министерство; виновата е, прѣди всичко, и оная разпоредба, която съществува въ военните закони, че когато старшиятъ разпорежда, младшиятъ не може да каже нищо; вънъ отъ това, виновато е Военното министерство, защото то не се е загрижило, като баща, за своите подчинени, а е раздавало пенсията — позволете да кажа — безразборно: пенсия сж раздавали на голѣмитъ, за смѣтка на малѣките. Така е, г. Николаевъ. У насъ има офицери — азъ ще говоря за това по-надолу — които по нѣкакви съображения отъ капитани сж произведени въ майори, като майори сж уволнени и получаватъ като такива военна пенсия. Питамъ азъ: защо е ставало туй? Ако азъ съмъ капитанъ и искамъ да ме уволните, уволнете ме като капитанъ, а не майоръ. И тия документи хората ги държатъ налице и единъ

денъ държавата може да се натъкне на порцеси съ тия офицери. Азъ съмъ капитанъ; защо не ме пенсипирате въ чинъ капитанъ, а казвате произвеждате се майоръ и ще получавате пенсия, като майоръ? Вие, когато сте отпуснали пенсията, не сте обърнали внимание на материалното положение на офицера, не сте държали смѣтка на туй, че единъ офицеръ може да бѣде акционеръ въ разни акционерни дружества, да с стопанинъ на голѣми суми, вложени въ банкитъ, а сте му отпуснали голѣма пенсия, когато всички сме съгласни, че пенсията се дава на пенсионера за да не гладува, за да може да проживѣе горѣ-долу сносенъ животъ. Азъ, който съмъ излѣзълъ отъ служба и имамъ 50 или 100 хиляди лева въ банкитъ, давате ми още 6 хиляди лева пенсия; защо да не се вгледате въ положението ми, че имамъ 50 хиляди лева въ банкитъ и нѣмамъ нужда отъ такова протегане рѣката на държавата къмъ мене, отъ такова осигуряване? После, при опрѣдѣляне размѣра на одрѣжките, когато сж нареджани други прѣдпоставящи закони за пенсията, законодателното тѣло е вземало свѣдѣния отъ военните, то се е обръщало къмъ тяхъ, като най-свѣдущи хора по този въпросъ, и ги е питало и би трѣбвало пакъ отъ тяхъ да се посочи на народните прѣдставители размѣра на одрѣжките, защото тогава би се попаднало на едно много по-сполучливо разрѣшаване на въпроса. Единичниятъ цѣръ, споредъ мене, е общото увеличение на одрѣжките. На туй трѣбва да се обърне внимание, защото, не увеличимъ ли тѣзи одрѣжки, ето какъ ще се отвори вратата: въ чл. 44 се казва, че недоимѣктъ се допълва отъ държавата, за която цѣль нужната сума се вписва въ разходния бюджетъ на държавата. Вие виждате, че, както постановихме миналата година въ закона за бюджета, ние сме отишли до одрѣжки 10%, а сега одрѣжките ги правимъ 6 и 7%. Положението на фонда, по тая смѣтка, съ тѣзи одрѣжки, ще стане още по-лошо и ако г. Саллабашевъ казва, че дефицитътъ въ военния фондъ тази година е 700 хиляди лева, догодина ще бѣде повече — 1 милионъ, даже и повече, както г. Такевъ се изказа. Та, да не оставимъ тая врата отворена и за по-нататѣкъ, да скърпваме фонда на военните, като прѣдвигваме всѣка година една голѣма сума въ бюджета, тука е мѣстото, въ този членъ, да увеличимъ одрѣжките имъ, защото това е единичното най-осро перо въ прихода на фонда на военните. Оставимъ ли одрѣжките така, както е въ законопроекта, 6 и 7%, казвамъ ви, че догодина ще бѣдемъ принудени да отпуснемъ за фонда 1 милионъ франка и повече, на слѣдующата година 1 милионъ и 200 хиляди, на слѣдующата 1 милионъ и половина и т. н. И мислите ли вие единъ денъ това да има край? Нѣма да има край. Ако държавата само за една категория свои служаци, офицери билни, или цивилни, харчи всѣка година по 2 милиона лева отъ бюджета и то за смѣтка на единъ народъ отъ 4 и половина милиона души, всички категории служаци ще дойдатъ единъ донъ да ви кажатъ: „защо давате само на една категория служаци; защо давате само на 1.000 или 2.000 души офицери? Дайте и на насъ: и ние извършваме служба въ тая държава“. А това не може да стане: по този начинъ не можете да задоволите никого. Ето защо, понеже законътъ за пенсията е много важенъ, не бива да се бърза. Азъ и на първо четене казахъ, че не е току-така лесна работата да се занимаемъ съ закона за пенсията, защото той е единъ важенъ законъ; говори се и оня денъ да не се бърза, по г. г. министрите не пожелаха да чуятъ никого и — нека си го признаемъ всички — станаха много грѣшки съ гласуването, едно, защото нѣмаше интересъ да се говори по чл. чл. 4, 7 и 14, които сж най-важните, но, отъ друга страна, при туй притѣснение, да се работи законътъ за пенсията по 11 и 12 ч. прѣвъ нощта, тѣзи грѣшки можеха да станатъ. Та,

елате поне оттукъ-пататъкъ да не направимъ нѣкои грѣшки. Затова внимавайте да не изтървемъ и този членъ — нека увеличимъ одръжкитѣ, защото ще се натъкнемъ по-послѣ на чл. 44.

Прѣдседателъ: Ще туря на гласуване прѣдложенията, направени по този членъ.

На първо мѣсто прѣдложението на г. Искрова: „Къмъ чл. 39, пунктъ втори буква б, одръжкитѣ отъ офицеритѣ да станатъ 5% до 4.500 л. годишна заплата включително, 8% до 8.400 л. годишно и 9% отъ заплати по-голямъ отъ 8.400 л.“ Моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Нѣколцина вдигатъ) Събранието не приема.

Прѣдложението на г. Мирски е: (Чете) „Да се прибави буква к къмъ чл. 39: „Плащанитѣ отъ държавното съкровище 200.000 л. ежегодно, докато фондътъ достигне 10.000.000 л.“ Моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Двама вдигатъ) Събранието не приема.

Прѣдложението на г. Янева е: (Чете) „Да се прибави нова алинея къмъ чл. 39: „1% одръжки отъ пенситѣ на ония, които получаватъ 3.600 до 7.200 л. и 2% одръжки отъ пенситѣ на ония, които получаватъ отъ 7.200 нагорѣ.“ Моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Двама вдигатъ) Събранието не приема.

Прѣдложението на г. Драгиева . . .

Д. Драгиевъ: Къмъ което се е присъединилъ и г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ генералъ Д. Николаевъ: Не е истина.

Министъръ И. Саллабашевъ: Не е истина.

А. Стамболийски: Не се отричайте, г. министре.

Прѣдседателъ: Моля! — Прѣдложението на г. Драгиевъ е: (Чете) „Въ чл. 39 алинеитѣ подъ букви б и б да се измѣнятъ тѣй: „Одрѣжкитѣ въ размѣръ 6% отъ годишна заплата до 2.000 л. включително, 7% отъ годишна заплата до 4.000 л. включително, 8% отъ годишна заплата до 6.000 л., 9% отъ годишна заплата до 8.000 л., 10% отъ годишна заплата до 10.000 л. и 12% за годишна заплата отъ 10.000 л. нагорѣ.“ Моля ония, които приематъ туй прѣдложение, да си вдигнатъ ржката.

Моля квестора г. Куцаровъ да прѣброи гласоветѣ.

Квесторъ Г. Куцаровъ: (Слѣд прѣброяването) 39.

Прѣдседателъ: (Мнозинство) Събранието приема. (Ржкоплѣскане отъ земеделската група. К. министъръ генералъ Д. Николаевъ напуца залата)

А. Екимовъ: Присѣдствующитѣ сж повече отъ 78. Да се прѣброятъ.

А. Краевъ: Да се прѣброятъ присѣдствующитѣ.

Нѣкои отъ мнозинството: Оспорваме гласуването.

А. Стамболийски: Мнозинство е. Нема ще се бонте отъ това, че военниятъ министъръ излѣзе?

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Дълженъ съмъ да заявя, че съ моето име се злоупотрѣблява: никого азъ не съмъ успѣшно мошавалъ и никого не съмъ далъ съгласието си да прави подобно прѣдложение. Съ моето име, повтарямъ, се злоупотрѣблява. Вие доходхте при мене, г. Стамболийски, и азъ Ви казахъ, че това е дѣло на

Министерския съвѣтъ; азъ не мога да правя декларация вънъ отъ това, което е рѣшено тамъ.

Отъ земеделската група: Вие сте казали това.

Министъръ И. Саллабашевъ: Кому съмъ казалъ това?

А. Стамболийски: Въ бюджета сте го казали миналата година.

Министъръ И. Саллабашевъ: А, въ бюджета — то е друго нѣщо.

А. Екимовъ: Г. прѣдседателю! Азъ правя прѣдложение да стане поименно гласуване. Нека не шикампраме съ гласуването.

Отъ земеделската група: То се свърши.

Г. Гроздановъ: Оспорвамъ гласуването. Щомъ има оспорване на гласуването, трѣбва да стане повторно гласуване, чрѣзъ ставање на крака.

А. Екимовъ: Болшинство, меншинство! Да стане поименно гласуване.

Прѣдседателъ: Квесторътъ, г. Куцаровъ, заяви, че гласоветѣ сж 39.

В. Георгиевъ: А 68 бѣха присѣдствующитѣ.

Прѣдседателъ: Има прѣдложение отъ г. Янева, който прѣдлага въ букви б и б да се направятъ слѣдующитѣ измѣнения: (Чете) „По гражданското вѣдомство: въ размѣръ на 5% отъ годишната заплата до 1.200 л., 6% отъ годишната заплата до 3.000 л., 7% отъ годишната заплата до 5.000 л., 8% отъ годишната заплата до 7.000 л., 9% отъ годишната заплата до 10.000 л. и 10% отъ годишната заплата, по-голямъ отъ 10.000 л., . . .“

В. Георгиевъ: То се свърши, г. прѣдседателю.

Прѣдседателъ и К. Мирски: Това е друго прѣдложение.

Прѣдседателъ: (Чете) „ . . . а по военното вѣдомство смѣно: одръжкитѣ въ размѣръ на 5% отъ годишната заплата до 1.200 л., 6% отъ годишната заплата до 3.000 л., 7% отъ годишната заплата до 5.000 л., 8% отъ годишната заплата до 7.000 л., 9% отъ годишната заплата до 10.000 л. и 10% отъ годишната заплата, по-голямъ отъ 10.000 л.“ Моля ония, които приематъ туй прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Никой не вдига) Събранието не приема.

А. Екимовъ: Азъ протестирамъ — да стане поименно гласуване на члена!

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ чл. 39, заедно съ прѣдложението на г. Драгиева, което се прие, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Когато се гласува единъ такъвъ членъ въ законопроекта за пенситѣ, не могатъ да се правятъ такива смѣшания въ прѣдложенията. Едно прѣдложение, турупно е на гласуване, друго подиръ него се гласува, което го опровергава, и послѣ се туря на гласуване цѣлия членъ, заедно съ първото прѣдло-

жение. Това не е възможно. Азъ искамъ да се гласуватъ прѣдложенията поотдѣлно. Тукъ има прѣдставенъ проектъ отъ правителството. Когато проектътъ на правителството ще падне, тогава ще се гласуватъ прѣдложенията.

Е. Начевъ: Ама то вече мина.

Отъ земледѣлската група: Не можемъ да се връщаме назадъ.

А. Стамболийски: Вие не бѣхте тукъ.

Министъръ М. Такевъ: Прѣди да се прѣдложи прѣдложението на кой и да е народенъ прѣдставителъ, първо ще се прѣдложи проекта на правителството и, ако той падне, тогава ще се гласуватъ отдѣлнитѣ прѣдложения.

А. Стамболийски: Имате трето четене; тогава можете да направите каквото щете. Сега то мина. Вие не бѣхте тукъ, когато се гласува.

Министъръ М. Такевъ: Г. Стамболийски има единъ много лошъ правъ, че много обича да прѣсича. Когато ние мълчимъ надъ тая маса, той мисли, че ни е побѣдилъ и че нѣма какво да му възражаваме. Ние мълчимъ, за да има поредъкъ въ парламента. Ако и ние започнемъ да подскачаме като Васъ и да Ви апострофираме, то край нѣма да има. Затуй моля г. Стамболийски, когато азъ приказвамъ, той да благоволитъ да мълчи.

А. Стамболийски: Говорете.

Министъръ М. Такевъ: И така най-първо се прѣдлага проекта на правителството; ако този проектъ падне, тогава се прѣдлагатъ отдѣлнитѣ прѣдложения, защото азъ не разбирамъ, какъ може да се прѣдлагатъ първо отдѣлнитѣ прѣдложения и слѣдъ туй законопроектътъ. Ако се приеме едно прѣдложение, какво ще стане съ законопроекта? Ами че вие не сте подложили на гласуване, първо, моя проектъ, който е правителственъ, да видимъ какво ще каже парламентътъ за него, че тогава могатъ да се подложатъ на гласуване прѣдложенията. Прѣдставете си, че прѣди да е подложенъ на гласуване проектътъ на правителството, прие се прѣдложението на г. Драгиева. Е, какво стана съ този проектъ? Тогазъ се измѣни ролята: г. Драгиевъ става правителство, а ние ставаме отдѣлни депутати да прѣдлагаме прѣдложение.

А. Стамболийски: О-о-о!

Министъръ М. Такевъ: Такова прѣвратно понятие за законодателната дѣйностъ нѣма въ другитѣ парламенти.

А. Стамболийски: Вашитѣ понятия за парламента сж прѣвратни. Ние сме народни прѣдставители и имаме право да прѣдлагаме.

Прѣдседателъ: (Звъни) Нѣмате думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Нека не приказва така!

Министъръ М. Такевъ: Урокъ по конституционно право отъ г. Стамболийски не ша да получавамъ. Въ Садовското училище конституционно право не се учи. И добръ ще бѣде г. Стамболийски да си мълчи.

А. Стамболийски: И въ салацитѣ не се учи конституционно право.

Прѣдседателъ: Г. Стамболийски! Не сте само Вие народенъ прѣдставителъ.

А. Стамболийски: Да не обижда, защото азъ мога да го накарамъ да излѣзе отъ тази ограда; не е той, който ще ме обиди, и азъ нѣма да му позволя да ме обиди.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, г. Стамболийски, правя Ви бѣлѣжка.

Министъръ М. Такевъ: Ако азъ желая да Ви оскърбя, г. Стамболийски, много лесно мога, . . .

А. Стамболийски: И азъ мога.

Министъръ М. Такевъ: . . . но не желая. И затуй Ви моля да мълчите, както азъ мълча, когато Вие приказвате. — Азъ моля г. прѣдседателя, моля и Народното събрание да възприеме този начинъ, който е възприетъ на всждѣ. Моля г. прѣдседателя — той има всички прѣдложения — да положи на гласуване на първо мѣсто прѣдложения проектъ отъ правителството, понеже тукъ се касае до измѣнение на размѣритѣ, прѣдвидени въ този членъ за одръжкитѣ и, когато проектътъ, който ви прѣдлага правителството, падне, тогава ще се подложатъ на гласуване отдѣлнитѣ прѣдложения; азъ моля г. прѣдседателя да сезира парламента съ проекта на правителството и слѣдъ това ще се правятъ онѣзи добавки и прибавки, които парламентътъ би одобрилъ, слѣдъ като пропадне проектътъ на правителството.

А. Стамболийски: Г. прѣдседателю! Искамъ думата по тоя въпросъ.

Прѣдседателъ: Прѣди Васъ е искалъ думата г. Козаревъ.

Има думата г. Козаревъ.

Н. Козаревъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣди всичко не можемъ да възприемемъ възгледа на г. министра на вътрѣшнитѣ работи затуй, защото по-напрѣдъ трѣбва да бламираме нашия прѣдседателъ. А прѣди да направимъ това, има законъ надъ законитѣ. Тоя законъ за насъ е вътрѣшниятъ правилникъ. Чл. 51 отъ него е повелителенъ. Какво става въ другитѣ страни, не е важно. За насъ е важно какво казва нашиятъ вътрѣшенъ законъ — вътрѣшниятъ правилникъ. Чл. 51 казва: (Чете) „Гласуването на поправкитѣ и прибавкитѣ става всекога, прѣди гласуването на главния въпросъ“. Какво направи почтениятъ прѣдседателъ? Прѣди да се гласува изцѣло чл. 39, пристѣпни къмъ гласуване на прибавкитѣ и поправкитѣ. Единъ прѣдлагаха одръжкитѣ да сж 5 и 6%, други ги намаляватъ на 3% и 2%. Това сж поправки и прибавки. Чл. 51 е ясенъ. Ето защо, азъ мисля, че по пикой начинъ не трѣбва да се възприема възгледътъ на г. министра на вътрѣшнитѣ работи, защото по този начинъ трѣбва да бламираме нашия прѣдседателъ, който въ дадения случай строго изпълни прѣдписанието на правилника.

Отъ земледѣлската група: Вѣрно!

Н. Козаревъ: Почитаемото правителство може да поправи тази грѣшка: има трето четене; вие разполагате съ болшинство — направете на трето четене второ прѣдложение и поправете тая грѣшка. Сега да вземаме да бламираме нашия прѣдседателъ, който въ дадения случай буквално изпълни прѣдписанието на правилника, азъ мисля, че, отъ уважение къмъ самия парламентъ, нѣма да допуснемъ да се приеме туй искане на г. министра на вътрѣшнитѣ работи.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Вие чухте какъ се постъпи. Г. прѣдседателъ гласува най-напрѣдъ прѣдложенията; едни паднаха, а това се възприе — възприе се не само отъ насъ, а и отъ васъ. Ако правителството се смѣта за бламирано — а азъ не вѣрвамъ, че то се смѣта за бламирано въ този случай — може да поправи тая грѣшка. Но да постъпимъ така, както г. Такевъ ни учи, то ще рече, да извършимъ най-големия парламентаренъ скандалъ, който не е билъ вършенъ никога; не само да бламираме нашия прѣдседателъ, ами и скандалъ да извършимъ. Е добръ, ние сме народни прѣдставители и ви заявяваме, че нѣма да позволимъ да се извърши този скандалъ, докогато ние сме тукъ.

Отъ мнозинството: Кой върши скандали? Да му се направи бѣлѣжка.

А. Стамболийски: Или ни изпждете, или, докогато сме тукъ, ще искаме да се пази правилникътъ за вѣтрѣшния редъ на Народното събрание.

Моля да се прѣмине на дневенъ редъ и да работимъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вѣтрѣшните работи.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ разбирамъ много добръ съдържанието на чл. 51 отъ правилника за вѣтрѣшния редъ на Народното събрание, който ви цитира г. Козаревъ, но тогава, когато, както по-долната алинея въ сѣщия членъ ви обяснява, прѣдложението не изчерпва главния въпросъ: (Чете) „Гласуването на поправките и прибавките става всѣкога, прѣди гласуването на главния въпросъ. При гласуване прѣдложения не отъ законодателенъ характеръ, на първо мѣсто се поставя онова, което не изчерпва въпроса“. Това е смисъла на чл. 51. Правителството ви казва: вие ще одържите 6, 7 и 8%, а г. Драгиевъ ви казва: вие ще одържите 6, 7, 8, 9, 10 и 12%. Туй прибавка и добавка ли е, или е измѣнение на цѣлия членъ, изчерпване на самия въпросъ? Ако вие приемете прѣдложението на г. Драгиева за 8, 9, 10 и 12%, то изчерпва въпроса; нѣма вече какво да се повръщаме на главния въпросъ. А кой е главниятъ въпросъ? Ами затъ главниятъ въпросъ тукъ е този: или ще приемете прѣдложението на правителството за 6, 7 и 8%, или ще приемете прѣдложението на г. Драгиева за 7, 8, 9, 10 и 12%. Това е. И ако приемете прѣдложението на г. Драгиева, въпросътъ е изчерпанъ.

Н. Козаревъ: Не е изчерпанъ.

Министъръ М. Такевъ: Нѣма какво да се повръщате.

Н. Козаревъ: 19 сж точкитъ въ тоя членъ, г. министре. Не е право това.

Министъръ М. Такевъ: Моля, г. Козаревъ, имайте търпѣние. Ето защо — позволете ми да кажа — може да се правятъ прибавки и поправки, но които не измѣняватъ сѣщността на члена, които не изчерпватъ главния въпросъ. А тукъ главниятъ въпросъ, асж, сж цифритъ. Ако вие приемете цифритъ на г. Драгиева, главниятъ въпросъ, върху цифритъ на правителството, е изчерпанъ; защото тукъ нѣма други дебати, тукъ нѣма измѣненце на нѣкои фрази, или вмѣкване на нѣкое прѣдложение; тукъ ще приемете или 7, 8 и 9, или 6, 7, 8, 9, 10 и 12% — нѣма срѣденъ пътъ. Ето защо,

азъ казахъ, въ конкретния случай, понеже прѣдложението на г. Драгиева изчерпва въпроса, то не могатъ да се турятъ на гласуване прѣдложения, които изчерпватъ главния прѣдметъ, който ви е прѣдложенъ отъ правителството. Другъ е въпросътъ, ако вие гласувате проекта на правителството и го провалите: ако не приемете правителственихъ цифри, които ви се прѣдлагатъ, слѣдъ туй ще гласувате цифритъ на г. Драгиева; ако и тѣхъ не приемете, ще приемете цифритъ на г. Рангела Янева; ако и тѣхъ не приемете, ще приемете цифритъ на г. Мирски и т. н., защото главниятъ въпросъ, прѣдложенъ отъ правителството, съ първия ви вотъ ще бѣде изчерпанъ и тогава ще останатъ отдѣлнитъ прѣдложения. Ето защо, азъ бѣхъ правъ оdevъ, когато ви казахъ: въ конкретния случай не може да има прибавки и добавки, а има или отхвърляне на правителственото прѣдложение, или неговото приемане; а това сж цифритъ — да се разберемъ добръ. Ето защо, г. Козаревъ и г. Стамболийски не сж прави, когато ви казватъ: „Скандали ще правимъ“. Какви скандали ще правимъ? Скандали тукъ нѣма защо да правимъ. Тукъ е въпросъ, да-ли вие, съ вотирането прѣдложението на г. Драгиева, сте изчерпили главния въпросъ, или не?

В. Георгиевъ: Не е изчерпанъ.

Министъръ М. Такевъ: Вие сте ги рпали, защото спорътъ — ще потрета — е само върху цифритъ: или вашитъ цифри, или нашитъ цифри ще приемете. Не приемете ли нашитъ, ще приемете вашитъ. Ето защо, ще трѣбва да се прѣдложатъ на гласуване първо цифритъ на законопроекта, защото тѣ изчерпватъ въпроса; ако не ги приемете, тогава ще приемете вашитъ цифри — не първо вашитъ, защото върху нашитъ не сте се произнесли. Произнесете се първо върху правителствения проектъ и тогава върху вашитъ цифри.

Г. Данаиловъ: Г. прѣдседателю! Азъ искамъ думата, защо оспорихъ гласуването.

А. Екимовъ: И азъ сжщо го оспорихъ и вие не искахте да обърнете внимание.

Г. Данаиловъ: Когато гласувахъ, азъ бѣхъ тукъ. 39 души гласувахъ за а. Азъ казахъ: оспорвамъ гласуването. Повече какво искате?

Г. Гроздановъ: И азъ сжщо оспорвахъ, а г. прѣдседателъ не обърна внимание.

Г. Данаиловъ: 39 души гласувахъ за а.

В. Георгиевъ: 68 души бѣха въ камарата. Самъ г. прѣдседателъ констатира туй нѣщо.

А. Екимовъ: 84 бѣха; азъ ги прочетохъ. Ние оспорваме, г. прѣдседателю, а вие се правите на кметъ.

Г. Гроздановъ: Не сж броеви, колко присѣствуватъ.

Отъ мнозинството: Ние оспорвахме гласуването и искахме да стане провѣрка. (Глъчка)

Прѣдседателъ: Моля тишина! Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! И оdevъ ви заявихъ, че рѣшението се взе неправолично, защото се намѣси моето име, че съмъ се билъ съгласилъ,

М. Златановъ: Защо не възразихте?

Министъръ И. Саллабашевъ: Азъ заявихъ, че съгласие не съмъ давалъ, и г. Сидеровъ, ми се чини, каза, че, понеже го имало въ бюджета миналата година, то се разбирало, че азъ съмъ далъ съгласието си.

К. Сидеровъ: Отъ моята уста не е излъзало, че сте си дали съгласието.

Министъръ И. Саллабашевъ: Не можете да считате, че съмъ далъ съгласието си, защото онази година се турило въ бюджета на генералитѣ 10%. Ние внасяме тукъ законопроектъ, именно, за измѣнение на този законъ, за измѣнение на чл. 24 отъ закона за бюджета отъ миналата година; и да се казва, че азъ съмъ съгласенъ, защото миналата година имало това въ бюджета, това не е отъ значение.

В. Георгиевъ: Вие казахте, че не сте се съгласявали и народнитѣ представители чува туй.

М. Златановъ: Значи, тѣ (Сочи земледѣлската група) сж разпространявали, че Вие сте съгласни.

Отъ земледѣлската група: А-а-а!

М. Златановъ: Побѣди изъ засада.

Министъръ И. Саллабашевъ: Азъ не съмъ казалъ.

В. Георгиевъ: Ние ще правимъ засада — 17 души!

Министъръ И. Саллабашевъ: Нѣщо повече, г. Стамболийски дойде при мене и азъ му казахъ: „Не мога да си дамъ съгласието“. Този въпросъ е дискутиранъ и рѣшенъ въ Министерския съвѣтъ, и азъ не мога да отстъпя отъ рѣшението на Министерския съвѣтъ. Тѣй щото, доста е възможно подъ влиянието на тѣзи думи, че ужъ азъ съмъ билъ далъ нѣкакво съгласие, да сж гласували народнитѣ представители за предложението на г. Драгиева.

Прѣдседателъ: Има думата г. Краевъ.

А. Краевъ: Г. г. народни представители! Г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи не присѣтствуваше тукъ, когато се случи този инцидентъ. За да можемъ да излъземъ отъ положението, въ което сме поставени . . .

Г. Гроздановъ: 20 пѣти оспорвахъ гласуването, а прѣдседателъ не чу. Азъ казахъ още отначало: „Оспорвамъ гласуването“.

Д-ръ Н. Наковъ: Това не е казарма! Защо викашъ толкозъ?

А. Краевъ: Г. г. народни представители! По този членъ станаха доста обстоятелни разисквания; направиха се нѣколко прѣдложения. (Глътка)

Обажда въ се: Идете на трибуната.

М. Златановъ: Нѣма нужда отъ дълги прѣдговори; по-скоро говорете.

А. Краевъ: (Отъ трибуната) Нѣма нужда отъ Вашата бѣлѣжка.

М. Златановъ: Искамъ да те чуя, затуй говори по-скоро.

А. Краевъ: Нѣмамъ нужда отъ прѣдупрѣждения и не приемамъ ограничения. Азъ съмъ народенъ прѣдставителъ и, когато имамъ думата, мога да говоря дотолкозъ, доколкуто считамъ, че е необходимо.

Г. г. народни прѣдставители! Г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи, вѣроятно, е въ недоумѣние по инцидента, който се случи, защото той не присѣтствуваше въ този моментъ въ Народното събрание. Понеже азъ присѣтствувахъ тукъ и взехъ участие въ гласуването, нека ми бѣде позволено да възпроизведа, да възстановя накъсо факта.

Докладва се чл. 39 отъ законопроекта за пенсиятъ; поискаха думата нѣколко души и, слѣдъ като се изказаха, направиха пѣкон прѣдложения. Г. Сидеровъ, безъ да формулира свое отдѣлно прѣдложение, въ подкрѣпа на прѣдставеното отъ г. Драгиева, позова се на прецедента отъ миналата година, цитира държавния бюджетъ и каза: „Размѣритѣ на одрѣжкитѣ отъ пенсиятъ, които прѣдлага г. Драгиевъ, сж били опрѣдѣлени още миналата година отъ сѣщото Народно събрание съ съгласието на сѣщото министерство, чрезъ бюджета“ — и разсѣждаваше, резонираше по-нататѣкъ: „Считамъ ще бѣде актъ на послѣдователностъ, актъ на справедливостъ, понеже не се прѣдставя резонъ, който да обори създаденото по-рано положение, да се приеме прѣдложението на г. Драгиева, който възстановява установенитѣ въ миналогодипната сесия процентни одрѣжки“. Г. прѣдседателъ, споредъ както го задължава изричниятъ текстъ на правилника, именно чл. 51, понеже нѣмаше други да искатъ думата, понеже г. г. военниятъ и финансовиятъ министри, които седѣха на министерската трибуна, не поискаха думата, не направиха никакви изявления . . .

Н. Козаревъ: Разбира се, тѣ трѣбваше да възразятъ по-рано.

А. Краевъ: Трѣбва или не трѣбва, то е тѣхно право: когато намѣрятъ за добръ, тогава ще кажатъ думата си . . .

Н. Козаревъ: Щомъ не сж съгласни.

А. Краевъ: Но азъ констатирамъ факта: казвамъ, тѣ държаха пасивно поведение. Г. прѣдседателъ, при положението, че има единъ текстъ въ законопроекта, докладванъ отъ г. докладчика на комисията, но има и една или нѣколко поправки, съгласно чл. 51 отъ правилника, каза: „Най-напрѣдъ ще пристѣпимъ къмъ гласуване на прѣдложенитѣ поправки“ — и тури на гласуване поправката на г. Мирски, която не се прие. Когато се прѣдложи поправката на г. Драгиева, подкрѣпена съ обясненията, които даде г. Сидеровъ, и които азъ сега възпроизведохъ, болшинството я прие.

Г. Гроздановъ: Не е истина, оспорваше се.

А. Краевъ: Недѣйте говори неистината, особено Вие, който, може би, не сте присѣтствували, защото се излагате.

С. Бърневъ: Вие прѣброихте ли числото на г. г. народнитѣ представители? 39 гласуваха за.

В. Георгиевъ: 68 присѣтствуваха.

А. Краевъ: Азъ не броихъ нито колцина присѣтствуваха, нито колцина гласуваха; седѣхъ на мѣстото си и гласувахъ; дойде квесторътъ г. Янко Кучаровъ, прѣброи, и като съпостави числото на гласувалитѣ за прѣдложението на г. Драгиева къмъ числото на присѣтствующитѣ, . . .

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Той тѣхъ не брои. Само 39, каза, гласували, а останалитѣ не брои.

А. Краевъ: Тѣй ли? Добръ, не настоявамъ. Нека каже той.

Квесторъ Я. Куцаровъ: Присъствующитъ не брѣхъ: чакахъ г. прѣдседателя да ми каже да ги прѣброя.

Д. Мишевъ: Тогазъ, поправете се, г. Краевъ.

А. Краевъ: Добрѣ, азъ приемамъ тая поправка. Той обяви колцина гласувать за прѣдложението и, мисля, каза 39.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Да.

А. Краевъ: Добрѣ. Съобщи на г. прѣдседателя; пълна тишина царуваше въ залата. Г. Прѣдседателъ обяви: „Болшинство, Събраието приема“.

Г. Гроздановъ: Е, тогава г. Краевъ, оспори ли се това гласуване?

А. Краевъ: Никаква дума азъ не чухъ.

Отъ мнозинството: А-а-а! (Глъчка)

А. Краевъ: То бѣше късно. Имайте търпѣние, г-да. Моля ви се, ето г. прѣдседателъ, нека каже той.

Д. Бончевъ: Вѣрно е, че се констатира болшинство и гласуването се оспори, когато г. Николаевъ си взема книгитъ и си излѣзе.

А. Краевъ: Тогава се появи и смущение въ редоветъ на присъствующитъ.

Г. Гроздановъ: Азъ протестирамъ: Това не е вѣрно, защото г. Николаевъ си отиде, когато членътъ се гласува.

А. Краевъ: Ние трѣбва да имаме малко повече до-вѣрие и по-голъмо уважение къмъ прѣдседателя на Народното събрание. Ако да имаше оспорване на обявения отъ него резултатъ на гласуването, азъ съмъ увѣренъ, че почтениятъ ни прѣдседателъ веднага щѣше да каже: „Понеже има оспорване на гласуването, турямъ повторно на гласуване прѣдложението и моля ония, които го приематъ да станатъ прави“. Но, тъй като нѣмаше никакво оспорване,...

Отъ мнозинството: А-а-а!

А. Краевъ: Моля, имайте търпѣние да слушате, г-да.

Г. Гроздановъ: Не, не ...

А. Краевъ: Моля, Г. Гроздановъ! Вие сте започналъ офицеръ, Вие сте пенсионеръ, Вие сте заинтересуванъ: пазете по-голъмо хладнокрѣвие, недѣйте ме прѣкъсва, когато говоря. Чудни хора сте!

Г. Гроздановъ: Азъ съмъ народенъ прѣдставителъ въ дадения моментъ, какво съмъ заинтересуванъ?

А. Краевъ: Азъ се ползувамъ отъ момента и се обръщамъ къмъ г. прѣдседателя; моля го той отъ високата прѣдседателска трибуна, да каже „да“ или „не“: имаше ли оспорване или не.

Г. Гроздановъ: Отъ моята пенсия нѣма да се правятъ одръжки, така че нѣмате право да казвате, че съмъ заинтересуванъ. (Шумъ)

А. Краевъ: Моля ви, г-да, да продължа излагането на факта. Понеже имаше прѣдложени и други прибавки и поправки, г. прѣдседателъ тури и тѣхъ на гласуване.

Д. Мишевъ: Г. Краевъ! Тукъ има народни прѣдставители, нѣма пенсионери — помнете какво говорите.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

А. Краевъ: Тогава, заповѣдайте Вие на трибуната да говорите.

Д. Мишевъ: Г. прѣдседателю! Казвамъ, тукъ има народни прѣдставители, а не пенсионери.

Г. Гроздановъ: Азъ протестирамъ: това, което говори г. Краевъ, не е вѣрно. Г. Дяковичъ бѣше до менъ, нека той каже, азъ оспорвахъ ли.

В. Дяковичъ: Азъ седѣхъ тукъ и чухъ, че г. Гроздановъ казваше: „Не е вѣрно, оспорвамъ“. Следъ това нѣщо млъкна; азъ се обърнахъ и му казахъ: станете и заявете, а той ми каза: „Стани ти и заяви ти.“ (Смѣхъ)

Я. Куцаровъ: Туй е самата истина.

А. Краевъ: Добрѣ добрѣ, азъ приемамъ, г-да, това за вѣрно, но заявявамъ, че не чухъ: може да сж си шушукали; заради това не ги е чулъ и г. прѣдседателъ.

Г. Гроздановъ: Моля Ви се, г. Краевъ, нека се прочетатъ дневниците, та да се види, да-ли се е оспорвало или не.

А. Стамболийски: Въ дневниците не е писано, че министърътъ на войната генералъ Николаевъ, е излѣзълъ.

Г. Гроздановъ: Азъ оспорихъ гласуването прѣди да се приеме членътъ въ окончателна форма.

В. Дяковичъ: Още едно по-голъмо доказателство, че се оспорваше: пусна се листъ, за да се иска поименно гласуване и азъ подписахъ. Ето листътъ. (Глъчка)

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля ви, г-да!

Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Краевъ! Разбрахме тая работа. Стига вече!

А. Краевъ: Запазете спокойствие, г. г. народни прѣдставители. Позволете ми да довърша обяснението и направа заключението си.

Д. Мишевъ: Какво ще обяснявате: Вие сами не сте въ течение на работата.

А. Краевъ: Прѣзъ всичкото врѣме азъ бѣхъ тукъ, г-не, но оспорване не чухъ! — Сега, понеже нѣкои почтени наши другари казватъ, че е станало такова оспорване, допускамъ, но фактътъ е, че г. прѣдседателъ не обърна внимание на това. (Шумъ)

Прѣдседателъ: Г. Краевъ! Свършихте ли?

А. Краевъ: Г. прѣдседателю, нѣма да свърша до-дѣто не ги усмирите. Въдворете тишина, за да мога да кажа думата си.

Прѣдседателъ: Моля, тишина, г-да!

А. Краевъ: Постава се на гласуване прѣдложението на г. Рангела Яневъ. Никой не вдигна ръка.

Г. Гроздановъ: Г. Краевъ! Омръзнаха ни Вашитъ претенции на арбитъръ въ парламента!

А. Краевъ: Вие да стоите на мѣстото си и да се отнасяте по-почтително къмъ другаритѣ си! Срамота е за Васъ.

Прѣдседателятъ: (Звъни) Моля ви, г-да!

Д-ръ А. Гиргиновъ: Кой какво казалъ, г. Краевъ, ще дойде да убѣждава Събранието!

А. Краевъ: Най-накрая, като нѣмаше вече нито една поправка, или добавка, г. прѣдседателятъ каза: „Туриятъ на гласуване чл. 39, заедно съ приетата по-рано поправка, прѣдложена отъ г. Драгиева“. И наново обяви болшинство.

Г. Гроздановъ: Меншество бѣше.

Д-ръ Н. Наковъ: А-а-а! Ти си спалъ тогава.

А. Краевъ: Напротивъ, г. прѣдседателятъ обяви: „Мнозинство, Събранието приема“. (Къмъ г. докладчика) Кажете Вие, не бѣхте по-близо. Нека каже г. докладчикътъ. Той чрѣзъ мълчанието си потвърждава.

Въ този моментъ г. военниятъ министъръ излизе. Тогазъ се чуа гласове: „Оспорваме“ и пр.

Сега, г-да, ние се намираме прѣдъ единъ свършенъ фактъ — гласуването е окончателно.

В. Дяковичъ: Г. Краевъ! 39 души могатъ ли да рѣшатъ този въпросъ?

А. Краевъ: Г. прѣдседателятъ обяви, че Събранието приема чл. 39 съ поправката, прѣдложена отъ г. Драгиева, и въпросътъ е изчерпанъ.

Г. Гроздановъ: Числото на присѣтствующитѣ народни прѣдставители не се прѣброи — самиятъ квесторъ заяви това.

А. Краевъ: Моля. — При туй положение, може ли сега да се прави прѣдложение да се прѣрѣшва въпросътъ, като започнете отъ а, б? Това е аномално, това е непарламентарно.

А. Филиповъ: Щомъ има оспорване, въпросътъ може да се прѣрѣшава.

А. Краевъ: Нѣмаше оспорване своевременно, г. Филиповъ.

Н. Козаревъ: Оспорване имаше слѣдъ като излизе военниятъ министъръ.

А. Краевъ: Да, слѣдъ това стана оспорване и се прави прѣдложение, г. прѣдседателятъ да тури на гласуване най-напрѣдъ текста, прѣдложенъ отъ правителството, а послѣ прибавки отъ народнитѣ прѣдставители — това, което чл. 51 отъ правилника за вжтрѣшния редъ на Събранието не позволява.

Заклучавамъ, г-да. За запазване достолѣието на Събранието и на неговия прѣдседатель . . .

Д-ръ А. Гиргиновъ: Вие пазете Вашето достолѣние.

А. Краевъ: (Къмъ г. Гиргинова) Вие, млади човѣче, бѣдете малко по-скромни. — И така, азъ моля да продължимъ работата си по-нататъкъ. Ако по една или друга причина, по недоумѣние или недоразумѣние се е добилъ единъ резултатъ, нежелаемъ за болшинството на Народното събрание, при третото четене на законопроекта може да бѣде поправенъ.

Г. Гроздановъ: Не може на трето четене, защото то е нова прибавка.

А. Краевъ: Пазете се отъ лоши прецеденти; а този е отъ естество да урони всичко, престижа на прѣдседателя, сжщо и на Народното събрание.

Прѣдседателятъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателятъ.

Д. Драгиевъ: Азъ съмъ вземалъ думата твърдѣ отколѣ, г. прѣдседателю. (Голѣма глъчка)

Прѣдседателятъ: Моля, г. Драгиевъ, седнете на мѣстото си.

Д. Мишевъ: Г. Драгиевъ! Трѣбва да има редъ въ Събранието.

Министъръ-прѣдседатель А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ желяехъ да изслушамъ този шумъ при надеждата да разбера какъ стои този въпросъ. Наистина, имало ли е при гласуването на § 39 отъ законопроекта за пенсиятъ болшинство или такова е нѣмало? За голѣмо прискрѣе не можахъ да се ориентирамъ.

А. Краевъ: Нека каже г. прѣдседателятъ.

Министъръ-прѣдседатель А. Малиновъ: Очевидно е, и самата камара по този въпросъ не е добръ ориентирана. Едни казватъ, че е имало болшинство, други — че е имало меншество; едни казватъ, че е имало оспорване, други казватъ, че такова е нѣмало; трети, най-послѣ, заявяватъ, че наистина, гласовѣтъ на тѣзи, които сж гласували за прѣдложеніето на г. Драгиева сж били прѣброени, по общото число на народнитѣ прѣдставители не е било броено.

Я. Куцаровъ: Фактъ е, че не се прѣброиха.

Министъръ-прѣдседатель А. Малиновъ: Ето всичко, което научихъ азъ, слѣдъ влизането ми въ залата, по вота на § 39 отъ законопроекта за пенсиятъ. При това положение на работата, азъ мисля, най-добръ е да постѣпимъ така, и моля народното прѣдставителство да се съгласи съ мене — да минемъ къмъ чл. 40 отъ законопроекта и при третото четене на законопроекта, ако има да се направи нѣкоя новела, ще я направимъ съобразно съ правилата, които установява нашиятъ правилникъ. (Ржко-плѣскане отъ лѣвицата)

Моля, г. г. прѣдставители, да минемъ на § 40. За-сега да оставимъ § 39 така, както той е билъ вогранъ споредъ бюрото, и моля да не губимъ врѣме, да не се оскърбяваме, да не споримъ, а да минемъ на дневния редъ.

Д. Драгиевъ: Моля, г. прѣдседателю, дайте ми думата.

Прѣдседателятъ: Нѣма нужда.

Д. Драгиевъ: Г. Саллабашевъ подхвърли думи и азъ искамъ да се обясня по въпроса.

Прѣдседателятъ: Нѣмате думата.

Д. Драгиевъ: За двѣ минути, г. прѣдседателю, ще се обясня.

Д. Мишевъ: Г. Драгиевъ! Защо тероризирате Събранието?

Министъръ-прѣдседатель А. Малиновъ: Г. Драгиевъ, моля Ви се, азъ бихъ могълъ да говоря върху § 39, върху оспорваното гласуване и върху значеніето на всичко онова, което става тукъ, но не желая и мисля въ интереса на работата, която вършимъ,

въ интереса на престижа на народното представителство, за който и вие се грижите, е да приемете формулата, която азъ предложихъ, и при удобенъ случай ще си кажете онова, което не сте доизказали.

Д. Драгиевъ: Г. министър-председателю! Азъ ще кажа само двѣ думи, толкова повече, че г. Саллабашевъ... (Протести отъ мнозинството) Азъ, г-да, нѣма да бъда противъ предложението, което прави г. министър-председателятъ.

Д. Мишевъ: Но Вие тероризирате Събранието. Г. председателю! Запазете правилника — покажете г. Драгиева да седне на мѣстото си.

М. Златановъ: Има изгледъ, че той тукуъ започва.

(Председателското мѣсто заема подпредседателятъ г. Н. Гимиджийски)

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 40. Пенсионнитѣ одрѣжки сж задължителни и трѣбва да се одрѣжатъ при изплащането на заплатитѣ. Счетоводителитѣ при държавнитѣ учрѣждения, както и длѣжностнитѣ лица, които изпълняватъ счетоводителска длѣжностъ при изброенитѣ въ чл. 1 отъ този законъ учрѣждения, сж длѣжни да одрѣжатъ своевременно отъ заплатитѣ и да внасятъ въ надлежнитѣ пенсионни фондове припадающитѣ се одрѣжки, съгласно тоя законъ и отговарятъ за всички неосдържани или невнесени суми.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 40, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 41. Одрѣжитѣ за пенсия не се поврщатъ никому съ изключение на министритѣ, ако ги поискатъ и ако не получаватъ пенсия.“

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Азъ мисля, че като ми се дава думата, имамъ правото и сега да кажа, прѣди всичко, двѣ думи за обяснение.

М. Златановъ: Хайде пакъ сжщата история! Приложете правилника, г. председателю.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. Драгиева да бже тъй добъръ да се ограничи върху чл. 41.

Д. Драгиевъ: Г. г. народни представители! Чл. 41 прѣдвижда, одрѣжитѣ за пенсия да се поврщатъ само на г. г. министритѣ и на никой другъ, били тѣ граждански или военни държавни служители. Ние мислимъ, че ако на извѣстни лица се правятъ редъ години одрѣжки, безъ да могатъ тѣ отпослѣ да си ги възврънатъ въ видъ на пенсия, не е справедливо да не се връщатъ и тѣмъ одрѣжитѣ, особено тогава, когато тѣ сж продължавали повече години да внасятъ такива одрѣжки и да дойдатъ до едно положение, което имъ налага изискването на тѣзи одрѣжки. Завчера нѣкои отъ г. г. народнитѣ представители правѣха въпросъ, напр., да се приближимъ крачка напредъ повече къмъ справедливостта, като възврънемъ одрѣжитѣ и дадемъ пенсия на онѣзи лица, които не сж доизслужили 15 години, а сж служили 14 години, напр., и нѣколко мѣсеца. Ние намираме, че като възприемаме една

граница, именно, пенсията да се дава за служба отъ 15 години нагорѣ, справедливо е, отъ друга страна, да възвръщаме одрѣжитѣ на гражданскитѣ или военни служители тогава, когато тѣзи лица сж починали, независимо отъ туй, колко годишна служба иматъ, била тя 1, 5 или 10 години. Така сжщо, справедливо е, мислимъ, да се поврщатъ одрѣжитѣ и на ония военни и граждански държавни служители, които не сж доизслужили 15-годишенъ срокъ, за да иматъ право на пенсия, но сж служили сѣ пакъ доста години, напр., 5, 6, 10 или повече години и сж достигнали оная възраст, до която тѣхнитѣ другари по стара служба получаватъ вече пенсия. Това е едно искане доста справедливо и ние мислимъ, че г. министърътъ на финанситѣ ще го възприеме. Като е рѣчь за съгласието на г. министра на финанситѣ, наистина, азъ бѣхъ лицето, което одевъ подхвърлихъ фразата, че г. министърътъ на финанситѣ по тоя въпросъ, който ни занимава, е наистина далъ съгласието си, но нито министърътъ на финанситѣ, нито г. военниятъ министъръ възражиха тогава нѣщо противъ туй.

Министъръ И. Саллабашевъ: Какъ да не възражихъ? Възражихъ, казахъ, че не съмъ съгласенъ. И г. военниятъ министъръ каза, и азъ казахъ.

Д. Драгиевъ: Когато се говори за сжщото, г. военниятъ министъръ не взема думата. Мълчанието всѣкога се смѣта за съгласие.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. Драгиевъ.

Министъръ И. Саллабашевъ: Никой не ме е питалъ.

Д. Драгиевъ: И азъ подхвърлихъ това заявление още и затуй, защото бюджетътъ, който лани гласувахме, съдържа именно това предложение, за което г. министърътъ сега иска да каже, че не е далъ съгласието си.

Министъръ И. Саллабашевъ: То е миналогодишна работа.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Напомнямъ Ви, че сжществува правилникъ, г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Това е Вашето предложение, г. министре.

Министъръ И. Саллабашевъ: Тамъ трѣбва да отменимъ закона.

Д. Драгиевъ: Каква логика! И Вие нанасяте оскорбление на това болшинство, когато мислите, че то трѣбва да гласува за извѣстни въпроси за или противъ само тогава, когато и Вие дадете съгласието си; Вие обиждате болшинството, като искате то да гласува именно тъй.

Председателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Драгиевъ, имайте прѣдъ видъ, че сжществува правилникъ.

Д. Мишевъ: (Къмъ г. Драгиева) Вие фалшифицирате думитѣ на г. министра. Той не ги е казалъ сега, а Вие казвате, че сега ги е казалъ.

Д. Драгиевъ: Та ви моля да възприемете това предложение, което правимъ, защото, наистина, съвършено несправедливо е на едно лице, служило 5—10—12—14 години, достигнало до извѣстна възраст, която вече не му позволява да добива тъй лесно срѣдствата за прѣхрана на своето сѣмейство,

или пък починал, както се случва съ много други такива лица, било по това или онова вѣдомство, и дѣцата му да се намиратъ въ осѣдния; не е справедливо, казвамъ, одръжкитѣ на тия хора въ подобни случаи да не ги възвръщаме.

Прочее, ние правимъ това предложение и молимъ г. г. прѣдставителитѣ както отъ меншеството, тъй и отъ болшинството да го възприематъ, независимо отъ туй, че г. министърътъ е далъ или не е далъ своето съгласие, защото ние мислимъ, че трѣбва да гласуваме въпрѣки министерското съгласие въ случая.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Благоевъ.

Н. Благоевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ считамъ за много умѣстно да се повръщатъ одръжкитѣ поне на малолѣтнитѣ дѣца, на умрѣли чиновници, които не сж изслужили годинитѣ, за да получаватъ пенсия.

М. Златановъ: Моля, г. Благоевъ, по предложението на г. Д-ръ Ораховацъ, на трето четене ще има видоизмѣнение. Оставете сега туй. Недѣйте прави да се бъркатъ така въпроситѣ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Златановъ! Да-ли ще има на трето четене измѣнения или не, не може да се знае сега. Оставете г. Благоева да се изкаже.

Н. Благоевъ: Та, считамъ за много умѣстно, да се повръщатъ одръжкитѣ на малолѣтнитѣ дѣца на онѣзи чиновници, които не сж изслужили достатъчно години, за да получатъ пенсия. Сжщо считамъ за умѣстно да се повръщатъ одръжкитѣ и на онѣзи чиновници, които сж достигнали най-малко 65-годишна възраст, защото тѣзи хора тогавъ ще се намиратъ въ най-лошата възраст на живота си, тогава тѣ иматъ необходима нужда отъ поддръжка. Не е справедливо други хора да се ползватъ отъ тѣхнитѣ одръжки, а е право и справедливо да имъ се повръщатъ. Въ такъвъ смисълъ ще направя и предложението.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Георговъ.

Г. Георговъ: Азъ ще направя едно предложение по този членъ, като смѣтамъ, че е справедливо. Не трѣбва да не оправдаваме онѣзи нещастници, които оставятъ сѣмействата си безъ пенсия, понеже не сж изслужили пълни 15 години.

Д-ръ И. Дрѣнковъ: Кажете, какъ да се осигурятъ.

Г. Георговъ: Ще Ви кажа, г. Дрѣнковъ, какъ да се осигурятъ. Подиръ 2—3 години осигурителнитѣ дружества пакъ връщатъ частъ отъ внесенитѣ пари.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Оставете сега осигуровкитѣ.

Г. Георговъ: Тѣзи чиновници, които сж оставили сѣмейства, да отидемъ сега да имъ вземаме тѣхнитѣ одръжки, не е справедливо. Затуй прѣдлагамъ къмъ чл. 41 да се прибави: „Сжщо така се повръщатъ на наследниците на онѣзи чиновници, които сж умрѣли прѣди да изслужатъ 15 години“.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Имамъ прѣдъ себе си чл. 11 отъ сега дѣйствующия законъ за пенситѣ на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство. Тамъ има слѣдующитѣ забѣлѣжки: (Чете) „Забѣлѣжка 1. Внесенитѣ одръжки се възвръщатъ само на наследниците на лица бѣдни, умрѣли, а не придобили право на пенсия, ако сж заявили за това най-късно до 1 година. Сжщитѣ одръжки се възвръщатъ и на омѣженитѣ учителки, които, споредъ закона, нѣматъ вече право да учителствуватъ, ако нѣматъ изслужени години за пенсия. Забѣлѣжка 2. Одрѣжкитѣ на омѣженитѣ учителки, сжщо и на умрѣлитѣ чиновници, за които се говори въ първата забѣлѣжка, могатъ да се възвръщатъ само слѣдъ 5 години отъ влизането въ сила на закона. Забѣлѣжка 3. На министри въ оставка одръжкитѣ имъ се повръщатъ, ако ги поискатъ“. Въ законопроекта, който сега разгледваме, е запазена само третата забѣлѣжка. Направена е очевидна несправедливостъ, най-малко спрямо наследниците на онѣзи длъжностни лица у насъ, които сж служили по-дълъго време — тѣхнитѣ наследници не могатъ да получатъ никаква пенсия. Поне на тая категория наследници трѣбва, безъ друго, да имъ се повръщатъ одръжкитѣ. И азъ ще направя предложение въ такава смисълъ, за което моля г. министра на финанситѣ да го приеме.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Емануилъ Начевъ.

Е. Начевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще кажа само двѣ думи, тъй като това, което искахъ да кажа, се изчерпи отъ прѣждеговорившитѣ. Ще направимъ една голѣма несправедливостъ, ако ограничимъ сирацитѣ да нѣматъ право да получатъ одръжкитѣ на своитѣ бащи. Туй го има въ миналия — стария законъ за пенситѣ, туй го има, струва ми се, въ всички законоположения на законитѣ за пенситѣ въ другитѣ страни. Когато единъ чиновникъ, прослужилъ извѣстно време, извѣстно число години, по което и да било вѣдомство, като чиновникъ, вземали сж му извѣстни одръжки, той умира, оставя дѣца, които не могатъ да получатъ пенсия, и това, което той е внасялъ отъ своята заплата, не му даватъ да го вземе назадъ. Нека не приемемъ тъй широко, както прѣдлага г. Мирски, защото, ако отидемъ далечъ, сигурно ще опетимъ пенсионния фондъ; нека се ограничимъ само съ слѣдующето: пенсионнитѣ одръжки на починалитѣ чиновници да се връщатъ на наследниците имъ, при доказана бѣдностъ. Азъ ще моля почитаемото Народно събрание, както и г. министра на финанситѣ, да се съгласятъ на това искане, както го прѣдлага г. Благоевъ и да се приеме, защото, иначе, отиваме много далечъ. Ние приехме единъ максимумъ отъ 15 години; щомъ единъ чиновникъ не е изслужилъ 15 години, той не може да получава пенсия, макаръ да е служилъ 14 години, 11 мѣсеца и 29 дни. Щомъ не му даватъ пенсия, тогава поне гарантирайте бѣднитѣ му сираци, като имъ повърнете одръжкитѣ, вземени отъ тѣхния баща. Съ туй ще направимъ единъ актъ на голѣма справедливостъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министър-прѣдседателъ.

Министър-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Макаръ и нередовно, но слушамъ разискванията по законопроекта. Менѣ ми прави впечатление, че пѣкои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители заставатъ на различна почва при обекждането на този или онзи членъ отъ законопроекта — въ единъ случай тѣ сж загрижени отъ запазването на пенсионния фондъ и отъ неговото уголѣмяване, а въ другия случай, сжщитѣ оратори,

поддържатъ тъкмо противната теза — искатъ неговото намаляване. Азъ мисля, че всичко това произтича отъ слѣдното: отъ факта, че не еднакво се разбиратъ онѣзи основания, които лежатъ въ всичкитѣ закони за пенсии. Има нѣколко системи да се осигуряватъ чиновницитѣ съ пенсия. Ще зависи отъ васъ и отъ насъ да усвоимъ тази или онази система. Ние усвоихме една, и я слѣдваме въ нашия законопроектъ, като се държимъ о нея; тя проглежда въ всѣко едно разпореджане на законопроекта. Коя е тя? Прѣди да отговоря на този въпросъ, азъ искамъ да кажа нѣколко думи върху самитѣ системи. Азъ познавамъ — говоря за себе си лично — слѣднитѣ 3 системи за пенсиониране на чиновницитѣ, на държавнитѣ служители изобщо, били тѣ военни или граждански, безразлично е; прѣдъ закона, прѣдъ хазната, тѣ сж държавни служители, държавни чиновници. Нѣкои отъ държавитѣ иматъ държавно пенсиониране — държавата просто осигурява на чиновника такава или друга пенсия, въ тоя или другъ размѣръ, за толкова и толкова години; никакви одрѣжки не се правятъ, никакви пенсионни фондове не съществуватъ. Това е чисто държавна пенсия. Тая система не е нашата; тя не е системата на законопроекта. Има друга една система — тази, която слѣдваше стария законъ. Тя е системата на фондоветѣ — всички държавни служители трѣбва да отдѣлятъ по нѣщо отъ своята заплата за черни дни, за старини; трѣбва да образуватъ единъ фондъ, съ срѣдствата на който, въ послѣдствие, да се поддържатъ пенсионеритѣ. Тя е втората система — системата на фондоветѣ. Тя най-вече доближава до взаимното осигуряване.

И най-послѣ има една трета система — тя е смѣсената система. Тази система е поставена въ основитѣ на този законопроектъ. И ако се помни това добрѣ и ако не се критикува тая система, която, очевидно, народното прѣдставителство по принципъ е приело, като се помни, казвамъ, тая система, всичкитѣ тѣзи прѣдложения и тѣзи критики, които ставатъ по този или она параграфъ отъ законопроекта, биха се намалили, ако не даже съвсѣмъ изчезнали и биха дали възможностъ да работимъ по-бърже и по-ползотворно.

Ние приехме смѣсената система. Коя е тя? Фондоветѣ си оставатъ, както казва законопроектътъ, но същевременно законодателятъ разпореджа: всичко онова, което не достигне, държавата ще има да до внесе, за да се осигури положението на чиновника, на пенсионера. Слѣдователно, въ основата на законопроекта лежатъ и фондоветѣ, и държавната субсидия — тя е смѣсената система. Защо я приехме? Ето защо: да приемемъ чисто държавнитѣ пенсии, не можемъ — повечето отъ насъ и отъ васъ, наши политически противници, не го желаятъ. Азъ се повтарямъ: има държави, които приематъ системата на чисто държавни пенсии, държави, които никакви одрѣжки не правятъ, но осигуряватъ положението на свойтѣ служащи, на хората, на които тѣ сж изпользували знанията, на които сж изтопили силитѣ, като сж ги направили негодни за нищо друго, освѣнъ за оставка. И чиновникътъ, като всѣки работникъ, е работникъ, и той е труженникъ и държавата е длѣжна на старини да го осигури. Тя е чисто държавна система. Ние казваме не можемъ, сиромашка, бѣдна държава сме; и чиновникътъ трѣбва нѣщо да плаща отъ заплата си. Но виждаме, че само онова, което се одрѣжа отъ неговата заплата, е недостатъчно за старини, или, когато бѣде изпѣденъ, и на младини, да осигури неговото положение и за това прибѣгнахме къмъ тази втора система: смѣсената — най-справедливата. Въ каква смисълъ? Въ тая смисълъ, че тъй като държавата не може да осигури чиновника сама; тя ще даде нѣщо, но и държавниятъ служителъ, и чиновникътъ ще трѣбва

да даде нѣщо за свойтѣ другари, които ще бѣдатъ пенсионирани. По § 41 се прави слѣдното прѣдложение: защо да се връщатъ одрѣжкитѣ на министритѣ, и само на министритѣ? Никакви особени резони за такова разпореджане въ законопроекта нѣма. Нѣма защо подъ вола теле да търсимъ тукъ. Резонътъ е най-простъ, най-обикновенъ: министърътъ е прѣди всѣчко политическа личностъ — мѣсецъ, два, година и си отиде. Най-добрѣ е да не му се правятъ одрѣжки; но понеже счетоводството прави тая одрѣжка, на този министъръ, който ще напусне самъ властта, или ще му кажатъ да я напусне, било вие, или другъ, най-добрѣ е да му се повръщатъ направенитѣ одрѣжки. Другъ резонъ нѣма тукъ. Министърътъ не е чиновникъ, той е политическа личностъ; всички останали сж държавни служители, чиновници въ буквалната смисълъ на тая дума. Тѣ сдружени помежду си ще има да осигурятъ себе си на старини, или въ случай на оставка. Сега, казвамъ, се чете едно прѣдложение: да се повръщатъ одрѣжкитѣ на наследницитѣ на ония чиновници, които сж умрѣли прѣди 15-годишна служба? Добрѣ, направете го.

Е. Начевъ: Какъ?

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Pardon, г. Еманоилъ Начевъ!

Има второ прѣдложение: да се повръщатъ одрѣжкитѣ на тѣзи, които сж прослужили поне 10 или 5 години. Разни прѣдложения имаме: по единъ параграфъ не може да се прокара, по другъ се прѣдлага — може би тамъ да мине. Но основната мисълъ на всички г. г. народни прѣдставители въ всичкитѣ тѣзи прѣдложения е тази: на хора, които не сж могли да дослужатъ годинитѣ, които даватъ право на пенсия, на тия хора или, респективно на тѣхнитѣ наследници да се повръщатъ одрѣжкитѣ. Основната мисълъ, казвамъ, о тази. Но ораторитѣ се различаватъ помежду си само въ годинитѣ — единъ иска 10 години, другъ 14 години и 7 мѣсеца и т. н. Това не сж пужни нѣща. Искате да върнете — върнете ги.

Е. Начевъ: Само на бѣднитѣ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Pardon, г. Начевъ! Вие, мисля, или г. Стамболийски — по помня — цитирахте, че въ Ромъния е за 5 години да се връщатъ одрѣжкитѣ.

Е. Начевъ: На бѣднитѣ само, казахъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: За мене не е важно 5 или 10 години. Вие искате на тѣзи господа, които не сж дослужили годинитѣ, които даватъ право за пенсия за изслужено врѣме, било тѣмъ, било на тѣхнитѣ наследници, да се възвръщатъ одрѣжкитѣ; ама всичкитѣ ли, половината ли, или повече, съ лихвитѣ ли, безъ лихвитѣ ли — защото и такива прѣдложения ще станатъ — за мене това не е важно. Принципътъ е този. Приемете го. Щомъ вие рѣшите да се връщатъ одрѣжкитѣ, вие ще минете къмъ другата система на осигуряване — къмъ системата на държавното осигуряване, защото онова, което вие ще върнете на чиновника, него ще плати българскиятъ народъ, хазната.

Д. Христовъ: Туй дебатирахме и вчера и се споразумѣхме.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Та, ако вие сега приемете, това прѣдложение добрѣ, приемете го. Но тогава не разбирамъ другитѣ пъкъ оратори, които поддържатъ тази теза: „Ние бихме желали държавата да не плаща нищо, а чиновницитѣ взаимно

да се осигуряват. И забълбжете — *nomina odiosa sunt* — един и същ оратор поддържа въ различни случаи 2 различни системи. Наистина, тѣ сж прави. Нѣкои отъ тѣхъ казватъ, че тѣ иматъ задна цѣль, искатъ чисто и просто да се разкапе пенсионниятъ фондъ.

Нѣкой отъ прѣдставителѣ: Стамболийски.

Министъръ-прѣдседател А. Малиновъ: За мене имена не важатъ. Въ парламента за мене има народни прѣдставители, има принципи, които се поддържатъ и на тѣхъ азъ дължа да отговоря; а го казватъ Драгиевъ, Стамболийски или нѣкой другъ, това за мене не е важно. Ето защо азъ моля г. г. народните прѣдставители да приематъ § 41 отъ законопроекта за пенсиятъ тѣй, както е прѣдложенъ. Всякиятъ тѣзи прѣдложения, които тукъ се правятъ, въ края на крайщата ще омаломощятъ фонда и ще принудятъ държавата да субсидира този фондъ.

Още една мисълъ и ще свърша. Много се говори тукъ за справедливостъ; отъ нея се започна и съ нея се свършва, когато се правятъ прѣдложения като това, което се прави къмъ чл. 41 отъ законопроекта за пенсиятъ. Колегата, г. министърътъ на финансите има честта вече да обясни на народното прѣдставителство, че ние не се занимаваме тукъ съ благотворителностъ. Ние имаме прѣдъ видъ държавния служителъ, имаме прѣдъ видъ, че този държавенъ служителъ, издоентъ, изцѣденъ, може единъ денъ да бѣде изхвърленъ на улицата, както работникътъ се изхвърля отъ фабриката, и да бѣде изхвърленъ въ такива години, когато той не е способенъ за никаква работа. Както и единъ офицеръ, билъ той капитанъ или майоръ, носилъ пушка 20 години и го изхвърлятъ на улицата, азъ бихъ ви попиталъ: какъвъ занаятъ ще вземе? За тѣзи хора трѣбва да помислимъ. Искамъ да разрѣшимъ сега този въпросъ не отъ гледището само на справедливостта — добръ е да имате прѣдъ видъ тази справедливостъ — но не само нея, защото тя е доста еластична, има бази по-здрави отъ нея. Ние сме една държава плано-мѣрна; ако ние дѣлжимъ да се грижимъ за данъкоплатеца, той дължи да се грижи за чиновника си. И азъ не виждамъ, че има нѣщо позорно въ чл. 166 отъ конституцията. Въ този чл. 166 има здравъ смисълъ и азъ бихъ съжалявалъ, напротивъ, ако едно народно прѣдставителство, което ще бѣде въ великото Народно събрание, би казало: „За държавния чиновникъ държавата нѣма да има никаква грижа.“ Тукъ често се приказва за социално законодателство, за положението на работника, за неговото осигуряване въ случай на осакатяване или на старостъ, по този или по какъвто и да е другъ начинъ, а чиновника, работника на държавата искате тя да остави самъ на себе си. Нема споредъ васъ социалното законодателство свършва въ фабриката? Да оставимъ всѣкого на себе си, да се грижи всѣки за себе си. Добръ, но ако ли ние оставимъ българския чиновникъ да се грижи за себе си, ако не го осигуримъ за старини, или на случай, когато бѣде изцѣденъ отъ служба, азъ съмъ дълбоко убѣденъ — той ще се замисли за старинитъ си и ще почне да краде, за да се осигури. (Ржкоплѣскане отъ мнозинството)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рашевъ.

Д. Рашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Съ този законопроектъ...

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Не говорете, г. Рашевъ, за законопроекта, а по чл. 41.

Д. Рашевъ:... — това и отъ г. г. прѣждеговорившихъ се изтъкна — правителството се страхува да не се наруши фондътъ, да не би да се изчерпи той и съ туй да се попрѣчи на чиновничеството. Отъ туй гледище се е водило правителството. Азъ мисля, че въ случая не трѣбва да се водимъ само отъ туй гледище, ами трѣбва да се водимъ и отъ гледището на справедливостта; трѣбва да гледаме еднакво и на единитъ, и на другитъ. Каза г. министърътъ, че законодателътъ трѣбва да се грижи за своитъ чиновници, трѣбва да се грижи за държавнитъ служещи и не трѣбва да ги оставя на произвола. Моля ви, г. г. министри, защо за единитъ се трудите, за единитъ се грижете, а за другитъ не се грижите? Защо ги раздѣляте тогава на 2 категории: за тѣзи, които щѣли да навършатъ 15-годишна служба, се грижите, а тѣзи, които сж навършили 10—12—14 години и нѣколко мѣсеца, оставяте на произвола? Ако се водите отъ този принципъ, че законодателството трѣбва да се грижи за всички свои служещи, тогава не трѣбва да ги дѣлимъ на 2 категории. Ако не се грижите, тогава оставете единитъ и другитъ и нека тогава се прѣгърне принципътъ на взаимнообразното осигуряване.

М. Златановъ: Нѣма „взаимнообразно осигуряване“. (Смѣхъ)

Д. Рашевъ: Щомъ е тѣй, този, който е внесълъ, когато ще го уволните по нѣкой независаща отъ него причина, нека има право да вземе вносването си назадъ. Защо, напр., нѣкой изслужилъ 12 години, разболѣлъ се, бѣденъ, неспособенъ вече за работа, и въ такъвъ случай да го уволнимъ, понеже е неспособенъ за работа, да го изхвърлимъ на улицата и то безъ срѣдства да остане на улицата? На такива хора не трѣбва ли да се помогне? Въ тоя случай не е ли несправедливо, не се ли явява държавата единъ видъ като грабителка, като за едни се явява като майка, а за други като мащеха, мисли само за единитъ, а другитъ хвърля на улицата? Ето защо прѣдложението на г. Драгиева е много умѣстно, то отговаря тъкмо на принципа на справедливостта и трѣбва да се поддържа, за да нѣма негодуване, за да изчезне занаятътъ негодуването между единитъ и другитъ служещи у насъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Шиваровъ.

М. Златановъ: Ако не говорите по прѣдмета, ще те спирамъ.

Г. Шиваровъ: Азъ моля г. Златанова да не се явява въ качеството на свекърва и да не ме учи.

Г. г. народни прѣдставители! Съ закона за пенсиятъ се иска и се търси собствено, какъ да се осигурятъ държавнитъ служещи за въ стари години да прѣкаратъ по-охолно живота си. Въ чл. 41 на законопроекта се явява едно противорѣчие. Въ първата алинея на члена се забранява възвръщането на внесенитъ пенсионни вноски отъ страна на служещитъ, въ втората частъ се позволява. Азъ нѣмамъ нищо противъ втората частъ на члена, напълно възприемамъ редакцията, защото тѣй трѣбва да бѣде. Г. г. министритъ не сж нищо друго, освѣнъ политически лица. Ако, г. г. народнитъ прѣдставители, народното прѣдставителство иска да подсигури служителитъ на държавата съ тѣхнитъ вноски, ми се чини, че еднакво трѣбва да гледа и на тѣзи служители, които не сж се удостоили съ тая честъ да могатъ да изслужатъ нужното число години, за да се сдобиятъ съ право на пенсия. Дѣ е справедливостта? Ако единъ чиновникъ е служилъ 15 години, вие го осигурявате, давате му право на пенсия, осигурявате.

гуряват неговите дѣца и него въ нещастни години, въ напреднали години да може да прѣкара живота си добръ, а на единъ служител на държавата съ служба отъ 14 години, 11 мѣсеца и 29 дена вие му отнемате това право. Като му отнемате туй право, а именно да нѣма право на пенсия, вие съ чл. 41 забранявате да му се възврънатъ одръжките. Ако този служител на държавата е внасялъ това въ спестовната каса въ продължение на тѣзи години, за изслужването на които не се е удостоилъ съ право на пенсия, той щѣше да си осигури една почетна сума, съ която сума, слѣдъ като напусне държавната софра или го изпѣдятъ, ще се залови за работа и ще се издържа съ тѣхъ. Ето защо, казвамъ, че въ случая се вѣдва една несправедливостъ въ самия законъ за пенсиятъ.

Ама, каза се отъ червената маса, че щѣлъ да се пакърни фондътъ. Г. г. народни прѣдставители! Прѣдпочтително е да запазимъ интереситъ на служителитъ на държавата, а туй, което не стигне, държавата е длъжна да помогне; но да вземаме отъ частнитъ вноски на една частъ отъ служителитъ, които сж изключени отъ служба прѣди да сж изслужили нужното число години за пенсия, и да ги даваме на други, това не е справедливо. Другъ бѣше случаятъ, ако единъ служител напусне доброволно длъжността, която той е, занимавалъ — на такъвъ може да не се връщатъ вноскитъ; но на едно лице, което е служило нѣколко години, и особено както у насъ много често ставатъ промѣни на правителствата и при всѣка промѣна веднага играе кадритъ по канцеларитѣ, на едно такова лице, ако бѣде уволнено отъ служба, прѣди да е навършило пужнитъ години за пенсия, справедливо е да се върнатъ одръжките. Ето защо казвамъ въ случая много жертви се създаватъ и туй собствено способствува за усиляване фонда на чиновницитѣ по гражданското вѣдомство.

Казва се, че фондътъ на военното вѣдомство билъ на изчерпване. Много естествено е. Промѣни въ офицерството не ставатъ при промѣна на правителства, но при всѣка промѣна на правителството, гражданското чиновничество го бие градъ. Ето защо азъ моля да се приеме прѣдложението на г. Драгиева, въ смисълъ, щото на тия чиновници, които сж служили повече отъ 5 години и сж изключени не по даване на оставка, да се възвръщатъ пенсионнитъ вноски безъ право на лихви.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Данаиловъ.

Г. Данаиловъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Ще приетимъ къмъ гласуване. Но прѣди това съобщавамъ на г. г. народнитъ прѣдставители, че е постѣпило прѣдложение отъ г. Драгиева да се видоизмѣни чл. 41 съ съдържание, което ще прочета. То е тъй: (Чете) „Одръжките за пенсия не се възвръщатъ никому освѣнъ: а) на министритѣ; б) на лица прослужили повече отъ 8 години и навършили 45 години, ако не желаятъ вече да постѣпятъ на държавна служба; в) на спругата и дѣцата на починалия пензионирани държавенъ служител или на неговитъ родители, ако сж бѣдни“.

Понеже това прѣдложение е за видоизмѣнение на цѣлия членъ ще дамъ най-напрѣдъ на гласуване члена, както е приетъ отъ комисията.

Недѣлчо Георгиевъ: Съгласно правилника туй не е право. Има прѣдложения, които трѣбва по-рано да се гласуватъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има прѣдложения, но тѣ сж алинеи.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 41, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Има направено прѣдложение отъ г. Георгова къмъ чл. 41 да се прибави: (Чете) „Сжщо така се повръщатъ и на наследницитъ на ония чиновници, които сж умрѣли прѣди да дослужатъ 15 години“. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Има друго прѣдложение, отъ г. Благоева. То е да се добави нова алинея: (Чете) „Сжщо се повръщатъ одръжките и на малолѣтнитъ дѣца и вдовицата на починалитъ държавни чиновници и уволненитъ, които сж навършили 65-годишна възраст, ако не сж прослужили опрѣдѣленото врѣме за държавна пенсия и не получаватъ такава“. Моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Има прѣдложение отъ г. Мирски, да се допѣлни този членъ съ слѣдующото съдържание: (Чете) „Връщатъ се одръжките и на наследницитъ на ония длъжностни лица, непридобили право на пенсия, ако тия послѣднитъ прѣдставятъ опрѣдѣление отъ сѣда, че сж признати за бѣдни“. Моля ония, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Д. Христовъ: Дайте ни отидхъ, г. министре.

Министъръ-прѣдседател А. Малиновъ: Моля Ви се, има още 1—2 статии, ще свършимъ и ще вдигнемъ засѣданието. Дайте да пороботимъ, за да свършимъ.

Д. Христовъ: Значи, нѣма да има продължение на засѣданието.

Министъръ-прѣдседател А. Малиновъ: Въ интересъ е да пороботимъ още 1 часъ и да свършимъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 42, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 42. Работницитъ, споменати въ чл. 1 алинея втора, сж длъжни да платятъ за врѣмето, изслужено прѣди влизането въ сила на настоящия законъ, одръжките заедно съ лихвитѣ, опрѣдѣлени въ чл. 39 пунктъ първи, буква в, като имъ се зачитатъ внесени отъ тѣхъ одръжки за тѣхния инвалиденъ фондъ.“

„Този фондъ се слива съ пенсионния фондъ на гражданското вѣдомство.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 42, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 43, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 43. Смѣтките за приходитъ и разходитѣ по двата вида пенсии, граждански и военни, се водятъ отдѣлно; въ никой случай и подъ никакъвъ прѣдлогъ разходи и каквито и да било недоимъци по единия видъ пенсии не могатъ да се покриватъ отъ приходитъ или излишъцитѣ на другия видъ пенсии.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 43, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 44, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 44. Разходитѣ по двата вида пенсии — граждански и военни — се покриватъ послѣдователно отъ приходитъ имъ, както слѣдва: най-напрѣдъ, отъ одръжките върху заплатитѣ; ако тѣ не стигнатъ —

отъ другитѣ приходи, безъ лихвитѣ на респективнитѣ фондове; ако и тѣ сѣ недостатъчни, взематъ се и лихвитѣ на тия фондове.

„Въ случай че всичкитѣ приходи на единъ отъ двата вида пенсии — граждански или военни — не достигатъ за покриване на разходитѣ по сѣщия видъ пенсии, недоимъкътъ се допълва отъ държавата, за която цѣль пужната сума се вписва въ разходния бюджетъ на държавата.

„Ако приходитѣ по единъ отъ двата вида пенсии — граждански или военни — сѣ по-големъ отъ разходитѣ по сѣщия видъ пенсии, излишъкътъ се прибавя къмъ респективния фондъ. Нарастванията на пенсионнитѣ фондове отъ такива излишъци сѣ не-накърняемъ.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 44, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 45, който е приетъ отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 45. Най-малко 90% отъ пенсионнитѣ фондове се пласиратъ въ държавни цѣenni книги; остатъкътъ се влага съ лихва въ Българската народна банка. Поменатитѣ фондове се управляватъ отъ Министерството на финанситѣ, което ежегодно при внасяне на бюджета прѣдставя на Народното събрание отчетъ за положението имъ.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 45, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава VII.

„Управление на пенсиитѣ.“

Чл. 46, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 46. Прѣдвиденитѣ въ тоя законъ пенсии, както и пенсиитѣ, отпущани по разни други закони и рѣшения на Народното събрание, се управляватъ отъ особно отдѣление при Министерството на финанситѣ.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 46, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава VIII.

„Особни постановления.“

Чл. 47, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 47. Заявленията за пенсия, придружени съ нужнитѣ документи, се подаватъ до надлежния окръженъ сѣдъ, който ги разглежда въ разпоредително заседание въ срокъ най-късно до 1 мѣсець.

„Опрѣдѣленията на сѣда се съобщаватъ служебно въ 7-дневенъ срокъ на заинтересуванитѣ страни, които могатъ да ги обтжватъ въ мѣсеченъ срокъ прѣдъ апелативния сѣдъ, а опрѣдѣленията на този послѣдния — въ 2-мѣсеченъ срокъ прѣдъ Върховния касационенъ сѣдъ.

„Прѣкратаването и измѣненията на пенсиитѣ въ прѣдвиденитѣ отъ настоящия законъ случаи става отъ окръжния сѣдъ, по прѣдложение на министра на финанситѣ.

„Производството е безплатно.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 47, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 48, тоже се прие отъ комисията безъ измѣнение и гласи: (Чете)

„Чл. 48. Отпущането, измѣнението или прѣкратаването на пенсиитѣ става съ указъ, възъ основа на влѣзлитѣ въ законна сила опрѣдѣления отъ сѣда.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 48, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 49, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 49. Пенситѣ не могатъ да се залагатъ, нито да се отстъпватъ другиму.

„Запоръ може да се налага само върху $\frac{1}{4}$ отъ размѣра на пенсиата.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 49, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 50, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 50. Общинскитѣ управления държатъ точни списъци на пенсионеритѣ, живущи въ общинитѣ имъ, и за всеки случай, когато пенсиата трѣбва да се прѣкрати, намали или прѣхвърли върху други лица, съобщаватъ на пенсионното управление за по-нататъшно разпореждане.

„Сжщитѣ управления даватъ на пенсионирани лица свидѣтелства за самоличностъ, когато това е нужно.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 50, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 51, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 51. Кметъ или неговъ замѣстникъ, който повърно или неправилно завѣри пенсионната книжка, отговаря лично за произтеклитѣ отъ това щети за фонда, независимо отъ углавното прѣсѣдване.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 51, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 52, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, гласи: (Чете)

„Чл. 52. Пенсионеръ, който отново постѣпи на служба, длъженъ е въ 15-дневенъ срокъ отъ приемането на длъжността да събщи въ отдѣлението за пенсиитѣ, за да му се прѣкрати пенсиата; въ противенъ случай, той се глобява отъ отдѣлението за пенсиитѣ съ $\frac{1}{4}$ отъ мѣсечната заплата въ полза на респективния пенсионенъ фондъ. Тази глоба се одтържа отъ заплата на виновния чиновникъ.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 52, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Чл. 53, който се прие отъ комисията безъ измѣнение, има слѣдующото съдържание: (Чете)

„Чл. 53. Пенсионеръ, който слѣдъ постѣпването му на служба задържи въ себе си пенсионната книжка и продължава да получава и по нея пенсия едновременно съ заплата си, длъженъ е да повърне неправилно взетата пенсия и още глобява се отъ министра на финанситѣ въ двоенъ размѣръ на получената неправилно пенсия въ полза на респективния пенсионенъ фондъ. Вземането за неправилно изтеглената пенсия е привилегировано. То, както и глобата, се събиратъ отъ бирника по реда за събирането на прѣжитѣ данъци.“

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 53, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Чл. 54. Приспособлението на настоящия законъ и указанията съ какви документи трѣбва да се придружаватъ заявленията за пенсии, се опрѣдѣлятъ съ правилникъ, одобренъ отъ Министерския свѣтъ и утвърденъ съ указъ.“

Комисията направи слѣдното измѣнение въ този членъ: думата въ началото „приспособлението“ замѣни съ думата „прилагането“.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ чл. 54 съ измѣнението отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава IX.

„Прѣходни разпорѣждания.“

Чл. 55 се измѣни както слѣдва: (Чете)

„Чл. 55. Настоящиятъ законъ се прилага и за всички лица по гражданското и военното вѣдомства, които сж прѣстанали да служатъ прѣди влизането му въ сила.

„Пенсиитѣ за изслужено врѣме и инвалиднитѣ, и по 2-тъ вѣдомства, опрѣдѣлени прѣди влизането въ сила на тоя законъ, се ревизиратъ, видоизмѣняватъ и размѣрятъ имъ се опрѣдѣля споредъ настоящия законъ.“

„Това разпорѣждане не се отнася до наследственитѣ пенсии, които сж вече отпуснати или за които е добило вече право прѣди влизането въ сила на тоя законъ. Тѣзи пенсии се запазватъ безъ измѣнения.

„Лицата, които получаватъ или сж добили право на пенсия за изслужено врѣме, а по настоящия законъ нѣматъ право на такава, ще получаватъ и запазватъ пенсия, по видоизмѣнена съгласно чл. 14.

„Заваренитѣ отъ тоя законъ военни пенсионери, които сж били уволнени отъ служба по собствено желание, прѣди да сж навършили 20-годишна служба, както и ония, които сж били уволнени не по собствено желание, прѣди да сж навършили 15-годишна служба, при ревизирането на пенсиитѣ имъ, ще се счита, че сж служили пълни 20, респективно 15 години. Пенсията имъ ще се опрѣдѣли съгласно чл. 14 буква а, като се вземе за основа заплатата, която тѣ действително сж получавали прѣвъ послѣднитѣ 5 години на тѣхното служене. Въ всѣки случай, пенсията имъ не може да бѣде по-голяма отъ получаваната досега.“

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгневъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Чл. 55 въ тая си редакция, въ която е въ законопроекта, прѣдвижда, че пенсиитѣ, отпуснати досега на чиновницитѣ по гражданското или по военното вѣдомство, запазватъ досегашнитѣ си размѣри. Наистина, комисията е направила извѣстно измѣнение въ този членъ, но сѣ пакъ тоя принципъ донѣкъдѣ е запазенъ. Ако приемемъ редакцията така, както е въ законопроекта, или онай, както е наредила комисията, за чиновницитѣ по гражданското вѣдомство, както и за офицеритѣ ние ще имаме 2 вида пенсии: единитѣ прѣди тоя законъ въ много случаи по-голямъ, и другитѣ слѣдъ тоя законъ по-малки. Това е една неправда, която ще възбуди ропота на всичкитѣ господа, които ще получаватъ пенсия по новия законъ по-голямъ по-малки размѣри. Добръ е, тая неправда и тоя ропотъ да бѣдатъ прѣмахнати, като

кажемъ, че всички заварени пенсии отъ тоя законъ се видоизмѣняватъ съгласно неговитѣ разпорѣдби. Може би нѣкои ще кажатъ, че такова едно положение не бива да се приема, защото ще дадомъ на закона обратна сила. И безъ това, обаче, и по самия проектъ, и по измѣнението, което е приела комисията, законътъ има извѣстна обратна сила, ако това разпорѣждане може да се смѣтне именно като такова. Но ние мислимъ, че и тая редакция, която комисията е възприела, и тая, която ние прѣдлагаме, именно и сегашнитѣ пенсии по размѣритѣ си да се приравнятъ къмъ тия, които има да се опрѣдѣлятъ отъ 2-тъ вѣдомства по тоя законъ отсега-нататѣкъ, пакъ не може да има и дума даже за нѣкаква обратна сила на закона. Вие знаете, че когато се обсъждаше законопроектътъ по народната просвѣта ние наредихме, че всички учители отсега-нататѣкъ, които по отговарятъ на извѣстия цѣпъ, губятъ правото за въ бѣдѣще да упражняватъ своето занятие. Вие ще си спомните, че когато така сжщо наредихме закона за сѣдоустройството, пакъ извѣстни държавни служители и по сѣдебното вѣдомство лишихме отъ правото, което сж имали досега, лишихме ги отъ извѣстни права за въ бѣдѣще. Сжщото прѣспокойно можемъ да направимъ и тукъ, именно да приравнимъ досегашнитѣ пенсии съ тия, които има да се отпуснатъ отсега-нататѣкъ; т. е. да ги подведемъ всички подъ сегашния законъ. Съ това законътъ нѣма да има обратна сила, а ще има сила за отсега-нататѣкъ. Обратна сила би ималъ законътъ, ако ние кажемъ, че пенсиитѣ, заварени по този законъ, се намаляватъ и лицата, които сж ги получавали досега въ единъ по-голямъ размѣръ, сж длѣжни да възвѣрнатъ взетото досега. Ако некажемъ да бѣде възвѣрнато взетото повече, тогава само можеше да се говори за нѣкаква обратна сила на закона; но помъ като ние ще искаме да го приложимъ спрѣмо всички пенсии отсега-нататѣкъ, дума не може да става за нѣкаква обратна сила на закона. Понеже тая разпорѣдка е справедлива и понеже е въ полза на самия фондъ, ние молимъ народното прѣдставителство и г. министра на финанситѣ да се съгласятъ да се приеме това прѣдложение.

Азъ трѣбва да прочета бѣлѣжката. Чл. 55 да се измѣни така: (Чете) „Всички заварени отъ настоящия законъ пенсии се видоизмѣняватъ съгласно неговитѣ разпорѣдби“.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Гроздановъ.

Г. Гроздановъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не съмъ съгласенъ съ г. Драгиева. Измѣнението, което комисията е направила въ този членъ, е много сполучливо. По-сполучливо отъ това измѣнение не може да се очаква. Но има само едно нѣщо за една дума, и затуй азъ станахъ да говоря. Въ двѣ, три алинеи на този членъ е вмѣната, ако се не лъжа, думата „ревизиратъ“. Напр., въ втората алинея се казва, че пенсиитѣ се „ревизиратъ, видоизмѣняватъ“ и пр. Думата „ревизиратъ“ не е на мѣстото си. Досега тия, които сж придобили право на пенсия, тѣ сж го придобили въвъ основа на законъ, по силата на едно сѣдебно рѣшение. Сѣдебнитѣ рѣшения не могатъ да се ревизиратъ. Има си редъ въ гражданското сѣдопроизводство, по кой начинъ се ревизиратъ рѣшенията на сѣда. Та, казвамъ, туй е непотрѣбна дума. Тукъ се казва така: (Чете) „... опрѣдѣлени прѣди влизането въ сила на тоя законъ, се ревизиратъ, видоизмѣняватъ...“ Това не е ли сѣ едно и сжщо? То значи, че се видоизмѣняватъ въ размѣра си; но да се ревизиратъ въ основата си не могатъ. Сжщо така въ послѣдната алинея пакъ е употребена думата „ревизирането на пенсиитѣ“, вмѣсто „видоизмѣнението на пенсиитѣ“.

Азъ ще моля Събранието да се съгласи съ мене, щото въ този членъ тамъ, дѣто е употребена думата „ревизиратъ“, да се изхвърли; тамъ, дѣто е казано „видоизмѣнятъ“, да си остане тъй, а тамъ, дѣто е казано „ревизиратъ“, да се замѣни съ „видоизмѣнятъ“. Въ този смисълъ азъ съмъ направилъ едно предложение, което ще моля да приемете.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Веднажъ уредена пенсията на едно длъжностно лице, по-добъръ би било да не се повръщаме на нея вече, но понеже срѣдствата на държавата искатъ противното, азъ ще гласувамъ за измѣнението, което е направила комисията.

Прибавямъ, обаче, слѣдното: Директорътъ на статистиката въ едно интервю казалъ, че у насъ нѣкои си имали пенсии само по 90 ст. мѣсечно. Това ще бждатъ сигурно нѣкои наслѣдствени пенсии на нѣкои нещастници. Азъ моля втората алинея да се прѣредактира така: „Това разпореждане не се отнася до пенсии по-малки отъ 360 л. и до наслѣдственитѣ пенсии, които сѣ вече отпущанати...“ и т. н. Искамъ да кажа, ако нѣкой получава у насъ годишна пенсия само 360 л., тя да не се ревизира, защото нѣма смисълъ да се намали. Това е предложението ми.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Филиповъ.

А. Филиповъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще моля вашето внимание да обмислите сериозно чл. 55 така, както е измѣненъ отъ комисията. Азъ съмъ членъ отъ комисията и обявявамъ, че такова рѣшение не е прието отъ нея.

Обаждатъ се отъ мнозинството: А-а-а!

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Него го нѣмаше тамъ.

Г. Гроздановъ: Двѣ комисии взеха това рѣшение.

К. Мирски: Азъ бѣхъ въ комисията и знамъ, че тъй се прие членътъ.

А. Филиповъ: Моля, моля. Вие не бѣхте, г. Мирски. И за такива едни най-сериозни работи, азъ мисля, че по-сериозно трѣбва да се отнасяте, отколкото досега.

К. Мирски: Въ сѣята на болшинството азъ присѣствувахъ, когато комисията, въ присѣствието на г. г. военния министъръ и министра на вътрѣшнитѣ работи, разглеждаше законопроекта.

А. Филиповъ: Г. Мирски не е присѣствувалъ въ комисията, когато се е рѣшавалъ въпросътъ по този членъ; азъ го твърдя, да се запише въ дневницитѣ. Законопроектътъ най-напрѣдъ се разглежда на 19 февруарий т. г. Тогава до късно заседавахме.

Н. Благоевъ: Нѣкои членове останаха.

А. Филиповъ: Вие не знаете какво е станало; азъ ще обясня. Законопроектътъ се прие съ свършено малки измѣнения — измѣнения въ параграфа, който говорѣше за генералскитѣ пенсии и, сетнѣ, да се произнесе правителството още веднажъ по въпроса за живѣянето на пенсионеритѣ въ странство — да се изнамери една процедура по какъвъ начинъ ще живѣятъ въ странство слѣдъ 1 година. Докладътъ

на г. докладчика бѣше готовъ и на 22—23 т. м. азъ бѣхъ изненаданъ, когато видѣхъ свършено другъ докладъ; видѣхъ именно тия измѣнения къмъ чл. 55.

Азъ искамъ да ви обясня и друга една подробностъ. Когато пристѣпихме да разглеждаме законопроекта за пенсиятъ, попадна ми въ рѣцѣ в. „Воененъ гласъ“ и азъ се обърнахъ къмъ г. г. министритѣ, които тогава бѣха въ комисията: г. генералъ Николаевъ, г. Саллабашевъ и г. Такевъ; запитахъ: вѣренъ ли е този ангажментъ на г. министъръ-прѣседателя къмъ комисията, която, отъ страна на запаснитѣ офицери, се е явила прѣдъ него.

Г. Гроздановъ: (Възразява нѣщо)

А. Филиповъ: Моля, г. Гроздановъ, азъ говоря сериозни работи; имайте търпѣние да ме изслушате.

Г. Гроздановъ: Продължавайте, продължавайте.

А. Филиповъ: И когато г. г. министритѣ ми казаха, че чл. 55 е внесенъ въ законопроекта вслѣдствие ангажмента, който г. министъръ-прѣседателятъ е далъ, тогава азъ се съгласихъ да пристѣпимъ къмъ разглеждането на законопроекта статия по статия. Туй бѣше въ комисията.

Азъ казахъ измѣненията, които е гласувала комисията, и смѣтамъ, че това измѣнение, което по-послѣ е допуснато, не съотвѣтствува на елементарнитѣ понятия, какво е правова държава.

Отъ мнозинството: А-а-а!

А. Филиповъ: Азъ казвамъ това. Можете да викате „а-а-а“, може да викате „и-и-и“ — зависи отъ съзнанието за отговорността, която всѣки единъ отъ васъ има да дохажда тукъ да си взема рѣката по какъвто и да е въпросъ. За мене е безразлично; азъ ще си изпълня длъгъ като депутатъ; а кой какво мнѣние е ималъ, какво убѣждение и т. н., оставямъ това всѣкому за негова смѣтка. Азъ не искамъ да натрапвамъ мнѣнието си, но искамъ да възстана — да се запише въ дневницитѣ — че азъ не съмъ могълъ да се съглася за единъ принципъ, който разрушава правовия поредѣкъ въ една държава.

Въ какво се нарушава правовиятъ поредѣкъ въ държавата? На основание съдебни опрѣдѣления и рѣшения, на основание единъ законъ, дадени сж на хората права, създадени сж пенсии...

Д-ръ И. Трувчевъ: Не сте правъ.

А. Филиповъ: Моля, когато дойдемъ да говоримъ за маларията, тогава съ Васъ ще се прѣпираме, а по тая частъ бждете малко по-скромненъ, г. Д-ръ Трувчевъ. — На основание на закони, създадени сж права; тия права се упражняватъ дълго врѣме, тѣ прѣминаватъ и по наслѣдство — тѣ урекулирватъ живота. Това е въ една правовѣрна държава. Въ Хамидовия режимъ никой не е зналъ на какво основание ще замръкне и на какво основание ще осъмне; но въ една правова държава, каквато ние претендираме да сме, не може това да бжде. Напусне ли се тоя редъ, който сж създали цивилизовани народи, ще прѣминемъ къмъ този редъ, който е въ Турция; а това, по понятието на цивилизовани народи, се нарича анархия: тамъ нѣма елементарно обезпечение, нито за личнитѣ, нито за имуществени права. Азъ прѣвъ пжтъ виждамъ да се внася въ камарата единъ законопроектъ съ ретроактивна сила по такава материя, каквато е въпросътъ за пенсиятъ, или за придобити граждански права. И азъ съжалявамъ, че може въ демократическа камара да се внася това нѣщо и въ демократическа камара да се вотира. (Глъчка)

Ни най-малко не се смуцавамъ, че не съглеждамъ достатъчно сериозностъ къмъ това, което азъ говоря. Върно е, че къмъ най-сериознитѣ работи, ние бѣхме най-несериозни.

К. Батоловъ: Това, което казвате, е обидно.

А. Филиповъ: Ние търпѣхме тукъ чудовищни теории...

К. Батоловъ: Фактътъ, че Ви слушаеме, показва, че сериозно се отнасяме къмъ въпроса.

Нѣкой отъ земледѣлската група: Не Ви сулшатъ, г. Филиповъ.

А. Филиповъ: Азъ говоря, за да се запише въ дневницитѣ, а не отъ внимание къмъ онѣзи, които не се въодушевяватъ отъ моитѣ идеи. Азъ съмъ длъженъ да ги кажа тукъ; смѣтамъ, че за туй съмъ пратенъ: онова, което мисля, че трѣбва да се каже за доброто управление на страната, да го изложя тукъ; безразлично е, да-ли този или онзи господинъ ще бѣде доволенъ или нѣма да бѣде доволенъ.

Тукъ азъ бѣхъ свидѣтель на чудовищни теории: правѣше се сравнение между значението на службитѣ отъ едната и отъ другата категории чиновници и служащи по държавното управление и азъ не чухъ възражения; а това не говори много, че е интелегентна камарата, когато не може да се направи възражение срѣщу онѣзи идеи, които отсамъ се проповѣдватъ. (Сочи лѣвицата)

К. Батоловъ: А Вие, като адвокатъ, защо не направихте възражение?

А. Филиповъ: Азъ имахъ намѣрение да го направя, но вие не сте го направили и затова хвърлямъ обвинение къмъ васъ.

А. Екимовъ: Подѣйте обижда, защото когато ние направихме възражение, Вие седѣхте въ нѣкой кабинетъ.

А. Филиповъ: Азъ, когато трѣбва да направя възражение, съмъ винаги тукъ, а кждѣ съмъ седѣлъ, то е другъ въпросъ. Тукъ се явиха да говорятъ и да сравняватъ съ елементарни служби онѣзи служби въ държавата, които сж най-сериозни — основата на държавата, и азъ не чухъ защита на този най-важенъ елементъ въ държавното управление; ...

А. Екимовъ: Не е върно!

А. Филиповъ: ... азъ не чухъ отъ трибуната нито една добра дума да се каже за войската. И азъ смѣтамъ, че възстановявамъ една справедливостъ, възстановявамъ една признателностъ, която нашиятъ народъ, нашата маса има къмъ нашето войнство, къмъ най-важния свой институтъ. Мнозина отъ васъ сж забравили какво нѣщо е войска. Нито личната, нито сѣмейната, нито държавната собственостъ, нито спокойствието, нито честта може безъ този най-важенъ елементъ на държавата. Вие го сравнявате тукъ съ обикновенитѣ канцеларски служители, които въ 9 ч. влизатъ въ канцеларията и въ 12 ч. излизатъ, въ 3 ч. влизатъ и въ 6 ч. излизатъ и, като излѣзатъ, по-нататкъ никакви грижи нѣматъ.

А. Екимовъ: Ние казахме много похвални думи за нашата армия.

А. Филиповъ: Сравнете вие тѣзи чиновници съ онѣзи, които деоношно трѣбва да бдятъ и за вашето лично и имуществено и за държавното спокой-

ствие. Азъ ни най-малко не се смуцавамъ отъ това, че единъ г. Екимовъ или другъ съ този уровень на съзнание ...

А. Екимовъ: Г. Филиповъ! Когато говорихъ, азъ ги защитавахъ повече отъ Васъ. Говорете по-бързо, че ние нѣма да стоимъ цѣла нощъ тукъ.

А. Филиповъ: Може да се подигравате, но Вие нито имате съзнание, нито имате опитностъ, нито знаете какво е държава. Вие имате тѣсенъ кръгъ зорѣ.

А. Екимовъ: Тогава, Вие трѣбва да сте нѣкой професоръ, за да ни четете лекции по държавно право.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Да говори по члена.

А. Филиповъ: Азъ ще Ви чета лекции, защото имате нужда да Ви освѣтляватъ хората.

А. Екимовъ: Ще видятъ, какво създаваме ние; ние ги защитавахме; но Вие не дойдохте, когато трѣбваше — сътихте се много кѣсно.

А. Филиповъ: Ни най-малко не ме смуцава човѣкъ, който никога не мисли върху онова, което ще каже. Това Ви казвамъ за сега. Ние се въодушевяваме, гласувахме адреси по отговора на тронното слово, искаме да се чуе това и вънъ, а никой не помислюва на какво се дължи всичко това. Въ нашата камара не се чуе рѣчь, за туй трѣбваше отъ вънъ да ни съобщатъ, че всичко, което дължимъ, дължимъ го на нашата въоръжена сила въ държавата.

Азъ чухъ и други идеи тукъ. Чухъ отъ тая група да се говори (Сочи земледѣлската група) — тѣмъ не се сърдя: такова имъ е съзнанието — за разлика между участието въ защитата на държавата. (Глъчка)

Н. Мирски: Г. прѣдседателю! Въдворете тишина.

А. Филиповъ: Тази разлика навсѣкждѣ се забѣлѣзва: и въ економическия, и въ политическия, и въ военния животъ. Никждѣ безъ управление не може да бѣде, никждѣ безъ ръководяща идея не може да бѣде, и безъ човѣкъ, който да ръководи. Въ това се състои разликата въ положението, което гражданитѣ заематъ въ държавата.

Тѣзи нѣколко думи азъ искахъ да кажа, безразлично да-ли вие ще се въодушевите, защото ни най-малко не водя грижа за това, а смѣтахъ, че изпълнявамъ единъ дългъ. Ако има у васъ съзнание, че България е правова държава и че се управлява по закони, приемете проекта, както е внесенъ отъ министертвото. Ако искате да внесемъ ние, демократитѣ, едно начало на анархия, да разрушимъ всичко, което законодателятъ е създалъ, и законитѣ, които прѣдшнитѣ законодатели сж създали, и да установимъ ново положение — заповѣдайте; но азъ нѣма да бѣда участникъ въ такова едно законодателство.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

С. Бабаджановъ: Ама оставете, г. докладчикъ; нѣма нужда.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Едно обяснение.

С. Бабаджановъ: То е единъ принципаленъ въпросъ, който ние разбираме. Да се гласува.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Моля Ви се! Г. Филиповъ каза, че комисията не е възприела тѣзи измѣнения, които азъ прочетохъ; та, по този въпросъ азъ искамъ да се обяснимъ.

М. Златановъ: Комисията приела ли ги е?

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Комисията има първото си заседание на 19 того и г. Филиповъ, като членъ на комисията, присъствуваше. Тогава комисията рѣши да се запази първата алинея на чл. 55 тѣй, както е; значи, не ставаше никога дума за ревизия и за видоизмѣняване пенсийтъ и за съобразяването имъ съ настоящия законъ. Обаче, бѣха останали цѣлокопчелно безъ окончателна редакция, понеже се касаеше да се намѣрятъ нужните формули. Комисията се съгласи да се остави туй на г. министра на финанситѣ.

А. Филиповъ: Но бждете по-опредѣлителенъ: не само тоя ченъ, а цѣлиятъ проектъ бѣше приетъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, Ви, г. Филиповъ! Г. докладчикътъ има думата. Пазете редъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Когато на 21 того въ Финансовото министерство се срѣснатъ съ г. министра на финанситѣ, той даде тѣзи формули и въ сѣщото време ми каза, че Министерскиятъ съвѣтъ е внесълъ туй измѣнение, което сега се намира въ доклада на комисията и съ което се иска ревизия на пенсийтъ. Тогава азъ не можехъ на своя смѣтка, на своя отговорностъ да докладвамъ на Събранието; разпоредихъ се да се повикатъ двѣтъ комисии — финансовата и военната — и да се произнесатъ върху туй ново измѣнение отъ страна на Министерския съвѣтъ. Тази комисия, въ пълненъ съставъ, въ присъствието на повече отъ 20 души народни прѣдставители, които не бѣха членове на комисията, между които бѣше и г. Мирски, прие тѣзи измѣнения, които азъ сега докладвамъ.

А. Филиповъ: Първиятъ пжтъ чл. 55 се прие единодушно, безъ никакви измѣнения.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Азъ казахъ това.

А. Филиповъ: По чия инициатива е съставена втората комисия?

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Относително тѣзи, които поддържатъ тезата, че комисията, като се е произнесла веднажъ, не може да се повръща втори пжтъ, че нейните рѣшения сж неизмѣняеми, ще кажа, че този тѣхенъ възгледъ е такъвъ, който никой не сподѣля, че и азъ не приемамъ този възгледъ. Тѣй щото, понеже комисията въ второто заседание, за което г. Филиповъ бѣше извѣстенъ, но не дойде, рѣши въпросътъ така, както е въ доклада на комисията, затуй азъ прочетохъ тѣзи измѣнения като дѣло на самата комисия, и азъ не виждамъ, защо правите тия натяквания.

А. Филиповъ: Чл. 55 не се измѣни тогава; послѣ се е измѣнилъ.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Филиповъ е за проекта.

Обаждатъ се отъ мнозинството: Да се гласува!

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Моля ви се, двѣ думи още! — Г. Филиповъ е за проекта на правителството — да се запазятъ всичкитѣ пенсии — но въпросътъ за ревизията на пенсийтъ е билъ приетъ

прѣди 10 години, и ние не видѣхме прѣзъ тия 10 години да е станалъ нѣкой смутъ въ държавата, затуй, че се съобрази съ закона и се намалиха пенсийтъ; още по-малко сега ще иматъ право да ни укоряватъ, че ревизираме и видоизмѣняваме тѣзи пенсии, когато държавата поема на своя грижа попълването на недостига отъ одръжкитѣ и другитѣ приходи на пенсионнитѣ фондове. Ето защо азъ мисля, че г. Филиповъ напразно мисли, че ние не сме правова държава съ това, че възприемаме единъ принципъ, възприетъ още прѣди 10 години и възприетъ сега при условие, че ние ще допълваме недостига, и мисля, че нѣма да има недовольници между тѣзи, които визири този членъ, особено между пенсионеритѣ отъ военното вѣдомство, на които пенсийтъ ще се уравни съ тѣхъ, съгласно новия законъ, защото, отъ една страна, ако има намаление въ извѣстенъ малкъ размѣръ на пенсийтъ, той, отъ друга страна, ги осигурява, както се изрази министърътъ на вътрѣшнитѣ работи, г. Такевъ, на вѣчни врѣмена.

М. Златановъ: Нѣма вѣчни врѣмена.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Т. е., ако може да се говори за едно постоянно обезпечение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Сидеровъ.

К. Сидеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Само двѣ минути ще говоря.

Азъ искамъ да изтъкна това, че, когато се говори на първо четене, азъ помолихъ двамата г. г. министри да оттеглятъ законопроекта, прѣдъ видъ на туй, че нѣма време за сериозното му обмисляне, каквото той изисква, но тѣ не ме послушаха.

М. Златановъ: Не те съжаляватъ.

Д-ръ Г. Калинковъ: То вече се свърши.

К. Сидеровъ: Законопроекта за пенсийтъ, който ние разглеждаме сега, азъ дѣля на двѣ: въ едната половина се уреждатъ вносикитѣ и пенсийтъ на служащитѣ, военни или граждански, които сж сега на служба, а въ другата половина се урежда въпросътъ за тѣзи, които сж вече пенсионери — въпроса за заваренитѣ пенсионери. Азъ искамъ да изтъкна, че законопроектътъ не е обмисленъ, когато той е внесенъ, нито сега се разглежда съ всичката сериозностъ, каквато той изисква. По чл. 55 азъ нищо нѣма да кажа — вапна работа е, както искате, така го приемоте — азъ само ще изтъкна това, че тоя чл. 55, тѣй както е въ законопроекта, отъ 7 или 8 реда, казва, че всички досега заварени пенсионери оставатъ подъ режима на стария законъ за пенсийтъ; а комисията ни донася единъ новъ членъ, свършено новъ, който нѣма сѣнка отъ редакцията на стария членъ. Питамъ азъ съставителитѣ на законопроекта, които претендиратъ, че тая работа е обмислена, какъ можеха да допуснатъ да ни се прѣдстави тукъ единъ членъ, който урежда свършено противно едно отъ най-важнитѣ положения въ закона за пенсийтъ? Дѣ бѣха тѣ, които претендиратъ, че законопроектътъ е обмисленъ добръ, че той ще разрѣши сполучливо този въпросъ за пенсийтъ, да се противопоставятъ на това измѣнение? Хората знаеха, че пенсийтъ, които иматъ, ще останатъ подъ режима на стария законъ, а днесъ вие създавате друго ново положение. Питамъ азъ: вие, съставителитѣ на законопроекта, не знаехте ли това? Но и да сте го знаели, и да не сте го знаели, работата е не обмислена, защото такъвъ единъ прѣвратъ не може да стане въ комисията; тамъ може да стане размѣстване или прибавка на алинея, може да стане раз-

мѣстване на думи и на съюзи, но вие не можете така коренно да промѣните законопроекта и да го направите да урежда пенситѣ и на тѣзи, които сж придобили вече права и да говорите сега за нѣкаква ревизия на пенситѣ и т. н.

М. Златановъ: Важно поучение!

Н. Сидеровъ: Азъ изтъквамъ само това не за друго, а за да бѣда послѣдователенъ за въ бѣдѣще.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: По чл. 55 има направени 3 прѣдложения.

Едното е отъ г. Драгиева, което е: (Чете) „Чл. 55 да има слѣдующето съдържание: „Всички заварени отъ тоя законъ пенсии се видоизмѣняватъ, съгласно неговитѣ разпорѣдби.“

Има други 2 прѣдложения, отъ които едното е на г. Грозданова, съ слѣдующето съдържание: (Чете) „Въ този членъ думата „ревизиратъ“ да се изхвърли и тамъ, гдѣто е тя, ако е потребна, да се замѣни съ думата „видоизмѣни“.

М. Златановъ: То е много литературно!

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Понеже това прѣдложение не е нито поправка, нито прибавка, нѣма да го дамъ на гласуване.

Има още едно прѣдложение отъ г. Мирски за прибавка къмъ третата алинея на чл. 55, която е съ слѣдующето съдържание: (Чете) „Третата алинея на чл. 55 да почва тѣй: „Това разпорѣждане не се отнася до пенсии по-малки отъ 360 л. и до наследственитѣ пенсии, които сж вече отпуснати . . .“

Има думата г. министрътъ на финанситѣ.

Министръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Тѣзи прѣдложения сж, мисля, излишни, поне въ по-голѣмата си частъ, защото тѣ се съдържатъ въ този чл. 55, тѣй, както е изработенъ отъ комисията. Г. Драгиевъ, напр., иска чисто и просто да се даде ретроактивна сила на закона — да се приспособи за всички тѣзи пенсии, които сжществуватъ. Ами че какво казва законътъ? Само че той е по-пълненъ. Тукъ, въ първата алинея, се казва, че настоящиятъ законъ се прилага и за онѣзи лица, които сж служили нѣкога и които, прѣди още да влѣзе този законъ въ сила, сж прѣстанали да служатъ. Третата алинея казва: „Това разпорѣждане не се отнася до наследственитѣ пенсии“. То е пѣкъ второто прѣдложение — забравихъ кой отъ г. г. народнитѣ прѣдставители го прѣдлага — именно, че наследственитѣ пенсии не се измѣняватъ. Значи, законътъ нѣма ретроактивна сила на наследственитѣ пенсии — това е изрично казано; тѣ си оставатъ тѣй, както сж, безъ измѣнение.

Д. Драгиевъ: А ние искаме и за тѣхъ да се прилага тоя новъ законъ.

Министръ И. Саллабашевъ: Това ще бѣде много несправедливо, па и голѣмо главоболие ще създадемъ на управлението, може би, ще похарчимъ повече пари за работа, за да се издирва кой получава по 2, 3, 5, 6 л., да ревизираме и да поправаме. То е единъ ужасенъ лабиринтъ. По-добръ е, малкитѣ дѣчица, които взематъ малки пенсии, да ги оставимъ тѣй; повече или по-малко, да не влизаме въ тия работи, защото, едно връзъ друго, вѣрвамъ, фондътъ нѣма да спечели. Отъ една страна, наистина, пенситѣ се намаляватъ за миналото, но, отъ друга страна, наследственитѣ пенсии се увеличаватъ. Едно дѣте, напр., първентъ можеше да получи 10%, а сега всѣко дѣте ще получи по 20%, макаръ и да е едно, макаръ и да сж двѣ и повече, макаръ и да иматъ

майка. То, отъ една страна, се намалява, наистина, а, отъ друга страна, се увеличава. Ми се чини, че, ако стане ревизия на наследственитѣ пенсии, почти нито ще се спечели, нито ще се изгуби; ще загубимъ само много разности . . .

К. Мирски: И врьме.

Министръ И. Саллабашевъ: . . . за чиновницитѣ, които ще туримъ да върнатъ тая работа. Затова, азъ мисля да оставимъ наследствитѣ да си взематъ сжщата пенсия, каквато досега сж вземали.

Сега, тукъ се прокарва единъ принципъ, който въ прѣдложението на г. Драгиева го нѣма и, види се, той иска да го изхвърлимъ, защото неговото прѣдложение е по първата алинея, за ретроактивна сила; второто прѣдложение е по наследственитѣ пенсии, но затова има тукъ една трета алинея.

Г. г. народни прѣдставители! Настоящиятъ законъ казва тѣй: ако едно лице има право по стария законъ да получи пенсия за изслужено врьме или е получавало такава, а пѣкъ, ако се гледа по новия законъ, нѣма право, то ще продължава да си взема пакъ пенсията — не му я отнемаме. Менъ ми се струва, че ще е много несправедливо, да прилагаме закона спрѣмо тѣзи лица, които, именно, ако приемемъ това, ще ги лишимъ съвършено отъ пенсията, каквато сж вземали. И законътъ какъ урежда този въпросъ? Ще се видоизмѣни само пенсията, съгласно настоящия законъ. Да ви кажа примѣръ. Единъ офицеръ взема пенсия за 10 години — иматъ е това право; сега, ако приложимъ новия законъ, ще трѣбва да му кажемъ: „Хайде, върви си, нѣма да ти дадемъ петъ пари!“ Това справедливо ли е? Не е справедливо, г. г. народни прѣдставители. И безъ това ще му намалимъ доста много. Въобщо, правата на тѣзи, на които сж вече отпуснати пенсии по стария законъ, като се приспособи новиятъ законъ, макаръ и да имъ дава право на пенсия, макаръ тѣхнитѣ права за пенсия да се запазватъ, пенсията имъ ще се редуцира, ако е гражданско лице на $\frac{1}{10}$ отъ всичката заплата, ако е военно лице — $\frac{1}{10}$ отъ срѣдната заплата на послѣднитѣ 5 години, умножена съ числото на прослуженитѣ години.

Д. Христовъ: Намалена съ 2.000 л.

Министръ И. Саллабашевъ: Но, г. г. народни прѣдставители! Има една четвърта алинея, която висока справедливостъ ни налага да приемемъ. То е, именно, офицери, които се уволнени за 10-годишна служба тѣхната заплата, тѣхната пенсия е опрѣдѣлена отъ окладъ, като се е смѣтало за всѣка година по 3%. Сега, ако приложимъ новия законъ, тѣ нѣма да получатъ почти нищо.

М. Златановъ: Не е справедливо.

Министръ И. Саллабашевъ: Затова, именно, справедливостта налага правителството да възприеме за такива офицери, на които пенсията дотолкова ще се намали, че почти ще се унищожи, да се признае, че тѣ сж служили 15 години; именно признава се на такива офицери, ако сж уволнени противъ тѣхната воля, че тѣ сж служили 15 години; тѣй щото, ако нѣкой е уволненъ за 10 години, ще му се даде пенсия за 15 години. Недѣйте мисли, че ще му се даде повече; пакъ ще му се даде по-малко. Ето смѣтката каква е: за 10 години дава се по 30% отъ оклада, напр., да вземемъ единъ капитанъ съ 3.900 л. оклада; по 30% върху 3.900 . . . (Гърси бѣлѣжкитѣ си)

Г. Гроздановъ: 25 умножете на 30.

М. Златановъ: Г. Гроздановъ! Не се ли изчерпиха твоите познания!

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Гроздановъ, седнете на мѣстото си. Вие говорихте нѣколко пѣти.

Г. Гроздановъ: Улеснявамъ г. министра.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. Гроздановъ е специалистъ по пенсионнитѣ дѣла; той всички пенсионни дѣла гледа.

Министъръ И. Саллабашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Нѣма да правя смѣтка, защото бѣлѣжикитѣ ми сѣ затурени, но на всѣки начинъ ще получи по-малко; за да не бѣде по-голяма пенсията, ние сме турили въ послѣдната алинея на чл. 55, че по нѣкой начинъ новата пенсия нѣма да бѣде по-голяма отколкото е получавана досега. Даваме една малка премия на тѣзи офицери, които сѣ уволнени за 10-годишна служба противъ волята имъ и за тѣзи, които сѣ си дали оставката слѣдъ 15-годишна служба. Азъ мисля, че членътъ, тѣй, както е съставенъ отъ правителството, е доста справедливъ и би могълъ да се приеме.

Ще кажа една дума на г. Филипова, относително това, че комисията не била прѣглеждала този законопроектъ. Тя го прѣглежда и ние двамата съ моя колега военниятъ министъръ бѣхме тамъ.

А. Филиповъ: Моля, г. министре, азъ зададохъ най-напрѣдъ въпроса: ангажментътъ на г. министъръ-прѣдседателя, на правителството, на партията по този въпросъ какъвъ е? Такъвъ е, ни се каза отъ Вашия колега, както гласи чл. 55 отъ проекта. И до 9 ч. законопроектътъ се гласува и прие тѣй. Това имамъ честъ да го кажа, за да се запише въ дневникитѣ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Филиповъ! Отъ трибуната говорихте по принципъ по тази работа.

Министъръ И. Саллабашевъ: И тази редакция се прие, именно, отъ комисията.

А. Филиповъ: Азъ зная какво върша, г. министре. Азъ ще давамъ отчетъ за това. Никога не допускамъ...

К. Мирски: Вие не бѣхте тамъ. Имаше трима министри.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Пристапваме къмъ гласуване. Остава да се гласува само прѣдложенито на г. Мирски, което е за добавка къмъ алинея трета. Прѣди-малко го прочетохъ. (Чете) „Това разпореждане не се отнася до пенсиятъ помалки отъ 360 л. и до наследственитѣ пенсии, които сѣ вече отпуснати“.

К. Мирски: Тѣй — тѣ да се не ревизиратъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ тази добавка, да си вдигнатъ ржката. (Двама-трима вдигатъ) Събранието не приема.

Прѣдложение на г. Драгиева, което промѣнява съдържанието на цѣлия чл. 55; не е нито прибавка, нито добавка, затова ще дамъ на гласуване чл. 55, както го е приела комисията и, ако той падне, тогава слѣдва да се гласува прѣдложенито на г. Драгиева.

Д. Драгиевъ: Прави сте.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 55, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Х. Дограмаджиевъ: Ще ви прочета послѣдния чл. 56, който е приетъ отъ комисията безъ измѣнение. (Чете)

„Чл. 56. Настоящиятъ законъ отмѣня закона за пенсиятъ на чиновникитѣ по гражданското вѣдомство отъ 28 януарий 1900 г., закона за военнитѣ пенсии отъ същата дата, чл. 24 отъ закона за бюджета за 1909 г. и всички други закони и рѣшения за пенсиятъ на чиновникитѣ и военнитѣ пенсии, издадени досега.“

Г. Гроздановъ: Моето прѣдложение защо не гласувахте, г. прѣдседателю?

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: То не е нито добавка, нито прибавка и заради това не мога да го дамъ на гласуване.

Г. Гроздановъ: Моето прѣдложение е измѣняване на една дума, азъ даже чакахъ министритѣ да дадатъ обяснение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ чл. 56, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Г. Гроздановъ: Дайте ми думата.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Г. Гроздановъ: Искамъ да кажа двѣ думи.

Отъ мнозинството: Свърши се.

Г. Гроздановъ: Дайте ми думата, г. прѣдседателю.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Грозданова, по какво искате думата?

Г. Гроздановъ: Искамъ да направя едно обяснение по инцидента.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Щомъ не е по закона, нѣмате думата. Прѣминаваме по-нататъкъ на дневенъ редъ.

Г. Гроздановъ: Дайте ми думата, моля Ви се.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Нѣмате думата.

Г. Гроздановъ: За една минута само.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Минаваме по-нататъкъ на дневенъ редъ — второ четене на избирателния законъ.

Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Понеже асж взехме рѣшение да поработимъ 1 часъ, за да свършимъ законопроектъ за пенсиятъ на второ четене, заради това моля да се вдигне засѣданието и за утрѣ да наредимъ слѣдния дневенъ редъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Ако искате думата за опрѣдѣляне дневния редъ, прѣди това имамъ да съобща на г. г. народнитѣ прѣдставители,

че има постъпилъ законопроектъ отъ Министерството на народното просвѣщение за построяване на държавно помѣщение за Народна библиотека въ гр. София и за Етнографическия музей. Тоя законопроектъ ще бѣде раздаденъ на г. г. народнитѣ прѣдставители и, по рѣшението на Събранието, туренъ на дневенъ редъ.

Има постъпилъ законопроектъ отъ Министерството на търговията и земледѣлието за свръхсметенъ кредитъ отъ 169.681 л. Тоя законопроектъ тоже ще бѣде раздаденъ на г. г. народнитѣ прѣдставители и, по рѣшение на Събранието, поставенъ на дневенъ редъ.

Има постъпило прѣдложение отъ народнитѣ прѣдставители: г. г. Д. Мишевъ, Т. Теодоровъ, Д. Каранешевъ, А. Краевъ, Г. Данаиловъ, Д-ръ С. Даневъ и К. Мирски, подписано отъ нужното число народни прѣдставители, за назначение изпитателна комисиия по дѣлата на нѣкои отъ министритѣ на бившитѣ кабинети Петровъ, Петковъ и Гудевъ. (Ръкоплѣскане) Това прѣдложение ще бѣде отпечатано и раздадено на г. г. народнитѣ прѣдставители и, по рѣшение на Събранието, своевременно поставено на дневенъ редъ.

Постъпила е молба отъ г. г. братя Балабанови, за постройка на желѣзнопътна линия Радомир—Дупница. Ще бѣде раздадена на г. г. народнитѣ прѣдставители и, по рѣшение на Събранието, своевременно турена на дневенъ редъ.

Има думата г. министъръ-прѣседателътъ.

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ моля да имаме засѣдание утрѣ прѣди обѣдъ — и слѣдъ обѣдъ, разумѣва се — и съ слѣдния дневенъ редъ: на първо мѣсто, моля да се постави на трето четене законопроектътъ за допълнение на закона за данъка върху сгардитѣ; на второ четене законопроектътъ за разрѣшение на общинитѣ въ гр. гр. Ломъ, Кюстендилъ, Стара-Загора и други да сключатъ заеми; за измѣнение чл. 4 отъ закона за разрѣшаване на Бургаската градска община да сключи заемъ, и пунктове б и в на чл. 2 отъ закона за разрѣшение на Габровската градска община да сключи заемъ отъ 170.000 л.; за разрѣшение пакъ да сключатъ заеми, на селскитѣ общини: Кара-Реизово, Станимашка околия, Кочериново, Дулиншка околия, Койнаре, Вѣлослатинска околия и други, а сѣщо и на градската община Златица и на селскитѣ: Добри-дѣлъ, Горнеорѣховска околия, и Васильовци, Ломска околия; слѣдъ това, законопроектътъ за измѣнение избирателния законъ и къмъ него законопроектъ за измѣнението на закона за избирателнитѣ секции; слѣдъ него прѣдложението на г. г. народнитѣ прѣдставители за парламентарна анкета на дѣлата на бившитѣ кабинети отъ 1903 до 1908 г.; слѣдъ това прѣдложението на народния прѣдставител г. Батоловъ за избиране комисиия, която да изработи щатъ на чиновницитѣ; слѣдъ това постъпило заявление на братя Балабанови, което

намирамъ, че е доста важно; има едно заявление тукъ у менъ — ще зависи отъ камарата да го гласува или не — на бившия, много пѣти, народенъ прѣдставителъ, Вѣлко Нейчовъ; по-нататѣкъ върви дневниятъ редъ, както е нареденъ за днешното засѣдание, плюсъ всичко онова, което напиятъ уважаемъ прѣдседателъ обяви и което, по всѣка вѣроятностъ, не ще може да мине.

Нѣкои прѣдставители: Законътъ за пенситѣ?

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Азъ мисля така да разпоредимъ съ малкото врѣме, което ни остава. Това, което ще кажа, е прѣдположение, разумѣва се. Утрѣ, четвъртъкъ, азъ вѣрвамъ, че една по-голяма частъ и по-сѣществена работа, въобще, ще извършимъ; въ петѣкъ ще има да прокараме вотиратѣ на второ четене законъ, а въ сѣбота, и недѣля, въ това число, да посветимъ на интерпелациитѣ. Така приблизително съмъ начерталъ работата, която имаме да свършимъ.

Т. Васильовъ: Ами законопроектътъ за свръхсметенъ кредитъ отъ 31 милионъ лева за дълговетѣ на държавата, а така сѣщо и онзи за свръхсметенъ кредитъ отъ 3 милиона лева, ще се поставятъ ли на дневенъ редъ?

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Влизатъ и тѣ, ако ги е обявило бюрото.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Обявени сѣ своевременно.

Т. Васильовъ: Не ги виждамъ.

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Азъ не знаа. Ако свръхсметнитѣ кредити отъ 31 милионъ и 3 милиона сѣ обявени, да се поставятъ и тѣ на дневенъ редъ.

Т. Васильовъ: Тѣ сѣ постъпили прѣди мѣсецъ.

Г. Шиваровъ: Ще имаме ли прѣди обѣдъ засѣданне.

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Моля да имаме и прѣди обѣдъ, понеже ще привършимъ повечето законъ, за да можемъ въ сѣбота и недѣля да се занимаемъ съ интерпелациитѣ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г. министъръ-прѣседателя, щото утрѣ да имаме засѣдание прѣди обѣдъ и съ прѣдложения отъ него дневенъ редъ, да си вдигнатъ рѣката. (Мнозинство) Събранието приема.
Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 9 ч. 35 м. вечеръта)

Прѣседателъ: Х. Славейковъ.

Подпрѣседателъ: Н. Гимиджийски.

Секретари: { **Г. Копринаровъ.**
В. Александровъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гѣлжбовъ.